

Mediální obraz sexuálních menšin v České republice – vybrané periodikum

Kateřina Pažourek Štréblová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina PAŽOUREK ŠTRÉBLOVÁ**
Osobní číslo: **H118226**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Mediaální obraz sexuálních menšin v České republice
- vybrané periodikum**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu "IMS Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce. S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

Předmětem této práce je kritická analýza vývoje mediálního obrazu osob s menšinovým sexuálním zaměřením vůči heterosexuálnímu zaměření a osob s menšinovou sexuální resp. genderovou identitou (LGBT). Analýza se zabývá články publikovanými na toto téma v jednom obecně známém českém periodiku od roku 1990 do současnosti. Je doplněna o kvalitativní výzkum vnímání mediálního obrazu LGBT u vybraných představitelů těchto menšin.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 23/1991 Sb.).

Usnesení předsednictva České národní rady č.2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zákon č.115/2006 Sb. o registrovaném partnerství.

Zákon o rodině, zákon o sociálně-právní ochraně dětí, zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o registrovaném partnerství. Praha: C.H. Beck, 2009.

Reflex I-XXIV (elektronický archiv časopisu). Praha: Ringier Axel Springer CZ a.s., 1990–2013.

Čapek, Jan. Evropská úmluva o ochraně lidských práv, komentář s judikaturou. Praha: Linde Praha, 2010.

Fanel, Jiří. Gay historie. Praha: Dauphin, 2005.

Janošová, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. Praha: Karolium, 2009.

Putna, Martin C. a kol. Homosexualita v dějinách české kultury. Praha: Academia, 2011.

Scott, John R. W. Homosexuální partnerství. Londýn: Návrat domů, 2009.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Zdeňka Vaňková

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miroslav Jířl, Ph.D.
vedoucí ústavu

prof. JUDr. Dalibor Jilek, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejíich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

KAROLINA PRÁZDROVSKÁ ŠTEPÁNKOVÁ
.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně

24. 9. 2014

K. Prázdrovská
.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola zveřejňuje závěrečné diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím dostupné kvalifikačních prací, kterou zpracuje způsob zveřejnění stanoví vlastní předpis vysoké školy

(2) Diplomové, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdávané autorům v obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požičovat na své náklady výtahy, výtahy nebo namapování

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3

(1) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školství či vzdělávací zařízení, ačkoliv někdy za školu přímělo nebo nepřímělo dopisovatelského nebo překladnického pracoviště, kdyby bylo v ústředí působení autora, vydavatele díla nebo zpracovatele ke společné škole nebo studijních pracovištích vyhlášených z jeho právního vztahu ke škole nebo školství či vzdělávacího zařízení (škola škola)

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Škola škola

(1) Škola nebo školství či vzdělávací zařízení mají ze výslovných podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Dávejte si pozor: autor svého díla udělil svolení bez výhradního omezení, může se tato osoba domáhat nahrazení chybějícího přejevu jeho vůle a souhlasu. Ústavem § 35 odst. 3 určité omezení

(2) Škola nebo školství či vzdělávací zařízení mají právo uzavřít smlouvu o užití díla ve výhradě s osobou, která je v souvislosti s poskytnutím díla poskytnutá škola nebo školství či vzdělávacího zařízení

(3) Škola nebo školství či vzdělávací zařízení mají výhradní právo, aby jim autor školního díla z výhradě jiná dohodla s souhlasem a užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně odpovídá na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila a to podle odstavce 1; do jejich souhlasu však, přitom se přičítá ke výši výhradě dohodla škola nebo školství či vzdělávacího zařízení a užití školního díla podle odstavce 1

ABSTRAKT

Teoretická část této práce popisuje teorii a terminologii problematiky sexuálních menšin a cestu k odstranění jejich právní diskriminace v českých zemích včetně harmonizace s legislativou Evropské unie. Praktická část analyzuje mediální obraz sexuálních menšin v českém týdeníku Reflex od 1. ledna 2001 do 31. března 2014. Analýza potvrzuje významnou frekvenci převážně pozitivních a osvětových článků o sexuálních menšinách a postupný nárůst jejich počtu vrcholící r. 2013. Praktickou část doplňuje vyhodnocení narativních rozhovorů se sedmi zástupci sexuálních menšin, které svědčí o převážně pozitivním a nápomocném postoji jejich rodin, zejména u transsexuálů, byť nepocházejí z velkých měst. Práce potvrzuje pokračující liberalizaci postojů české společnosti k sexuálním menšinám.

Klíčová slova: mediální obraz, sexuální menšina, homosexualita, bisexualita, transsexualita, transgender, intersexualita, gay, lesba, queer, coming out, homofobie, diskriminace, registrované partnerství, soukromý život, rodina.

ABSTRACT

The theoretical part of this thesis describes the theory and terminology of issues of sexual minorities and the process of the removal of their legal discrimination in the Czech lands, including harmonization with the EU legislation. The practical part analyzes the media image of sexual minorities in the Czech weekly Reflex from 1 January 2001 to 31 March 2014. The analysis confirms a significant frequency of mostly positive and informative articles about sexual minorities and gradual increase in their number peaking in 2013. The practical part is supplemented by the evaluation of narrative interviews with seven representatives of sexual minorities. This evaluation indicates mostly positive and helpful attitude of their families, especially for transsexuals, although not from the big cities. The work confirms the continuing liberalization of attitudes of Czech society towards sexual minorities.

Keywords: media image, sexual minorities, homosexuality, bisexuality, transsexuality, transgender, intersexuality, gay, lesbian, queer, coming out, homophobia, discrimination, registered partnership, private life, family.

Homo sum. Humani nil a me alienum puto.

„Jsem člověk a nic lidského mi není cizí“

(Publius Terentius Afer)

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce PhDr. et Mgr. Zdeňce Vaňkové za její metodické vedení, podporu a nadhled, které mi pomohly úspěšně dosáhnout cíle.

Velký dík bych ráda vyjádřila všem respondentům, kteří mně s důvěrou vyprávěli své osobní příběhy.

Děkuji svému manželovi a dětem za trpělivost a podporu během celého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Kateřina Pažourek Štréblová

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 CESTA K ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE SEXUÁLNÍCH MENŠIN V ČESKÝCH ZEMÍCH	11
1.1 VÝVOJ PŘED ROKEM 1918	11
1.2 LÉTA 1918-1945	13
1.3 LÉTA 1945-1989	15
1.4 LÉTA 1990-2014	17
2 MEDIÁLNÍ OBRAZ SEXUÁLNÍCH MENŠIN	29
2.1 STEREOTYPY	29
2.2 TÝDENÍK REFLEX	32
3 LGBTIQ	34
3.1 CO VÍME O LIDSKÉ SEXUALITĚ?	34
3.2 POHLAVNÍ IDENTITA	36
3.3 DISKRIMINACE	43
3.4 TEORIE MENŠINOVÉHO STRESU	45
II PRAKTICKÁ ČÁST	47
4 VÝZKUM	48
4.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	48
4.2 CÍL VÝZKUMU	48
4.3 POSTUP PŘI ZÍSKÁVÁNÍ A ANALÝZE DAT Z TÝDENÍKU REFLEX	49
4.4 POSTUP PŘI VYHODNOCENÍ NARATIVNÍCH ROZHOVORŮ	52
4.4.1 Způsob výběru respondentů	53
4.4.2 Etické otázky	53
5 VYHODNOCENÍ ČLÁNKŮ V TÝDENÍKU REFLEX	54
5.1 ROK 2001	54
5.2 ROK 2002	55
5.3 ROK 2003	56
5.4 ROK 2004	57
5.5 ROK 2005	58
5.6 ROK 2006	59
5.7 ROK 2007	60
5.8 ROK 2008	61
5.9 ROK 2009	62
5.10 ROK 2010	64
5.11 ROK 2011	65
5.12 ROK 2012	67
5.13 ROK 2013	68
5.14 ROK 2014	72
6 VYHODNOCENÍ NARATIVNÍCH ROZHOVORŮ	77

6.1	CITACE Z NARATIVNÍCH ROZHOVORŮ S PŘEDSTAVITELI SEXUÁLNÍCH MENŠIN	77
6.1.1	Bydliště v dětství a dospívání	77
6.1.2	Vnitřní coming out	78
6.1.3	Vnější coming out (první osoba, které to řekli)	79
6.1.4	Reakce nukleární rodiny (matka, otec)	81
6.1.5	Dostala se informace do širší rodiny?	82
6.1.6	Diskriminace	84
6.1.7	Registrované partnerství.....	85
6.1.8	Adopce homosexuálními páry.....	86
6.2	VYHODNOCENÍ CITACÍ Z ROZHOVORŮ S PŘEDSTAVITELI SEXUÁLNÍCH MENŠIN.....	88
	ZÁVĚR	90
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	92
	SEZNAM PŘÍLOH.....	98

ÚVOD

Za císařovny Marie Terezie se u nás za homosexualitu stínalo. Ještě po druhé světové válce ji naše soudy posuzovaly podle paragrafu zločin smilstva proti přírodě, a to se zvířaty nebo s osobami stejného pohlaví. V roce Gagarinova letu do vesmíru u nás za pohlavní styk dospělých osob stejného pohlaví hrozil trest ročního vězení. V roce sametové revoluce u nás za homosexuální pohlavní styk s mladistvým hrozil trest pěti let vězení. Světová zdravotnická organizace v té době stále klasifikovala homosexualitu jako nemoc. Cesta k odstranění diskriminace sexuálních menšin byla dlouhá a klikatá. A stále pokračuje.

Touhu homosexuálů po zrovnoprávnění jejich postavení v roce 1990 podporovalo jen 10% našich obyvatel.¹ V roce 2005, tj. o rok dříve, než český parlament po osmi letech diskusí a čtyřech zamítnutých návrzích přijal zákon o registrovaném partnerství, byla podpora české veřejnosti pro právo homosexuálních žen a mužů uzavřít registrované partnerství 60%, uzavřít sňatek 38% a adoptovat děti 19%. V roce 2011 podpora veřejnosti pro registrované partnerství vzrostla na 72%, pro sňatky homosexuálů na 45% a právo adoptovat děti homosexuálům přiznalo už 33% dotázaných.² V roce 2012 průzkum jiné agentury pro výzkum veřejného mínění ukázal dokonce 42% podporu pro adopce homosexuálními páry.³ Trend k větší liberalizaci postojů české veřejnosti k sexuálním menšinám je zřetelný.

Snažím se zde tento trend sledovat prostřednictvím dlouhodobého vývoje mediálního obrazu sexuálních menšin v týdeníku Reflex. Přínosem takové studie má být rozdělení mediálních textů publikovaných v širokém časovém záběru do názorových kategorií a sledování barevnosti názorů v časové linii. Pro doplnění studie jsem porovnála klíčové prvky životních příběhů několika osob z různých sexuálních menšin.

¹ HROMADA, Jiří. Nemáme co přiznávat. Nic jsme neprovedli!. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online].

² ČERVENKA, Jan. Názory české veřejnosti na práva homosexuálů – květen 2011. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online].

³ KARÁSKOVÁ, Ivana. Adopce homosexuálními páry podporuje 42 procent Čechů. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online].

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CESTA K ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE SEXUÁLNÍCH MENŠIN V ČESKÝCH ZEMÍCH

Obraz sexuálních menšin ve vědomí české společnosti prošel v nedávné minulosti bouřlivým pozitivním vývojem od opovržení a zatracení směrem k pochopení a empatii. Přijmeme-li tezi, že právní praxe je odrazem aktuálního stavu společenských poměrů, pak tento vývoj lze dobře ilustrovat stručným přehledem vývoje legislativy týkající se homosexuality a snah sexuálních menšin, osvícených právníků, lékařů a politiků o odstranění diskriminace těchto menšin.

1.1 Vývoj před rokem 1918

V roce **1768** rakouský trestní zákoník **Constitutio Criminalis Theresiana** na našem území poprvé jednotně kodifikoval trest za homosexuální chování. Homosexuální pachatel (který mohl být usvědčen i pomocí tortury) byl sťat mečem a posléze spálen. Hrdelní trest za homosexualitu byl tehdy běžný v celé křesťanské civilizaci, císař Josef II. byl r. **1787** zřejmě prvním evropským panovníkem, který trestním zákoníkem **Constitutio Criminalis Josephina** výrazně zmírnil trestnost homosexuality z hrdelního zločinu na správní přestupek trestaný vězením nebo nucenými pracemi do jednoho měsíce a/nebo tělesným trestem (bičování). Stejně jako mnohé ze směrů liberálních reforem osvíceného Josefa II. ani tato úprava dlouho nevydržela, již r. **1803** zavedl **Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích** zločin smilstva proti přírodě, pod který dle císařského dekretu z r. 1824 spadal též pohlavní styk s osobou stejného pohlaví s trestní sazbou šesti až dvanácti měsíců žaláře.⁴

Počátkem Bachova absolutismu padla nejen těžce vybojovaná oktrojovaná ústava, ale také byly r. **1852** zpřísněny trestní sazby za homosexualitu v **Říšském zákonu o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852**. Zločin smilstva proti přírodě, tj. se zvířaty nebo s osobami stejného pohlaví, trestal těžkým žalářem od jednoho do pěti let.⁵ Zákon byl převzat i Československou republikou a příslušný §129 tohoto zákona (zločiny smilstva proti přírodě) v nezměněné podobě platil do r. 1950. Řečí §14-16 původního znění zákona znamenal těžký žalář chování trestance v železech (s okovy na nohou) a zákaz návštěv (s výjimkou případů zcela zvláštních a důležitých).

⁴ PROCHÁZKA, Ivo a Helmut GRAUPNER. *Historie právních postojů k homosexualitě*. [online].

⁵ Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku ze dne 27. května 1852 o zločinech, přečinech a přestupcích [online].

Pozoruhodnou, i když ojedinělou polemikou s dobovou kodifikací práva byl příspěvek v našem nejstarším (od r. 1861 soustavně vycházejícím) právním časopise Právník v roce 1908. Redakční komentář poukázal na publikovanou přednášku německého psychiatra Leopolda Löwenfelda⁶, který homosexualitu označil za psychickou odchylku od normálního stavu, jíž nelze považovat za chorobný nebo degenerovaný stav a která nesnižuje hodnotu jedince v občanské společnosti. Autor nepodepsaného (zřejmě redakčního) komentáře v Právníku navrhl trestat jen ty projevy homosexuality, které způsobují veřejné pohoršení hrubým porušením mravnosti a cudnosti, čímž by se dekriminlizovala homosexualita podobně jako tomu tehdy již bylo ve Francii, Belgii nebo Japonsku.⁷

Podobně jako právo tápala v přístupu k homosexualitě dlouho i lékařská věda. Psychiatrie jako vědní obor se začala naplno rozvíjet teprve koncem 19. století. Přispěla k rozlišování homosexuálního jednání heterosexuálů od vrozené homosexuality, kterou zprvu klasifikovala jako duševní poruchu, z čehož logicky plynula doporučení na nahrazení její kriminalizace léčbou. Seidl⁸ připomíná zásluhy profesora soudního lékařství Václava Bělohradského, který r. 1893 ve studii „Vzácný příklad sexuální perverse. Culilinctus et fellatio“ jako první v českých zemích doporučil vrozenou homosexualitu spíše léčit než trestat (ovšem současně schvaloval kriminalizaci všech, tedy i nekoitálních projevů homosexuálního chování). Seidl upozorňuje též na neblaze agresivní přístup k homosexualitě od prvního rakouského profesora neurologie (a pozdějšího zakladatele neurologické kliniky Univerzity Karlovy) Ladislava Haškovce⁹, který r. 1913 v rozhovoru pro časopis Samostatnost navrhoval pohlavní úchytky ze společnosti dle zásad eugeniky eliminovat výchovou či ústavními opatřeními a homosexualismus pokládal za degenerační projev, kterému je třeba čelit šířením zdravých mravních zásad.

Mediální obraz homosexuality u nás vytvářely zprvu zejména bulvarizované skandály slavných osobností. Kromě známé aféry šéfa rakouské kontrarozvědky Alfreda Redla r. 1913 (který donášel ruským nepřátelům, vydírajícím ho důkazy o jeho homosexualitě) to byl zejména r. 1895 soudní proces se spisovatelem Oscarem Wildem pro homosexuální

⁶ LÖWENFELD, Leopold. *Homosexualität und Strafgesetz: Nach einem in der Kriminalistischen Sektion des Akademischjuristischen Vereins zu München am 17. Dezember 1907 gehaltenen Vortrage*. Wiesbaden.: Verlag von J.F. Bergmann, 1908.

⁷ Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva. 1908, roč. 47, s. 686-687.

⁸ SEIDL, Jan. *Pokus o odrestnění homosexuality za první republiky*. Brno, 2005. Magisterská diplomová práce. s.23-25

⁹ Tamtéž, s. 35-37.

jednání. Proces vedl k antiwildeovské kampani a k odmítání jeho tvorby. Básník Jiří Karásek ze Lvovic na obhajobu Wildea rozpoutal polemiku v časopise *Moderní revue*, do níž ostře homofobně přispěl i profesor Tomáš Garrigue Masaryk (pod šifrou *Sursum*) v časopise *Naše doba*¹⁰: „(...) *ten, kdo věří pouze v rozum, nikdy nebude pederastem. Pederastie není rozum, ale svinstvo. (...) Po soukromém životě prý nikomu nic není! Avšak jaký soukromý život, když každý spisovatel svá díla dává veřejnosti a když díla ta konec konců jsou přece jen ohlasem, zrcadlem, výronem toho „soukromého“ života. „Soukromý“ život! Život – ano, ale žádný soukromý a sexuální perversita v každé formě je prostě smrt. A smrt nechceme, třeba by se nám servírovala se zelenými karafiáty Wildeovými.*“¹¹

1.2 Léta 1918-1945

Jak trefně poznamenal Seidl, není divu, že za Masarykova prezidentování nebyla homosexualita v Československu dekriminována. A to navzdory silící odborné diskusi právnické obce opírající se o nové poznatky lékařské vědy. Vedoucí právní autoritou tohoto snažení se stal advokát František Čerovský, který odbornou diskusi v Československu odstartoval r. 1919 v časopisu *Právník* článkem „§129 I. b. tr. z. **Příspěvek k naléhavé reformě trestního zákona**“.¹² Článek působí spíš na čtenářovy emoce než by jej přesvědčoval odbornou argumentací, nicméně poukazuje též možné vydírání homosexuálních jedinců i na čerstvý lékařský výzkum. Čerovský žasne nad homosexuálním světem, který normálním lidem zůstává utajen „(...) *z kteréžto neinformovanosti rekrutuje se pak ona hrozná křivda vůči lidem, kteří mají jen tu vinu, že se k nim příroda macešsky zachovala.*“ Připomíná početnost homosexuálů i absurdní historické argumenty pasující homosexuály na původce povodní, hladomoru, zemětřesení apod. Emotivnost článku přispěla k jeho rozšíření mimo právnickou obec a vynesla Čerovského do čela snah o legalizaci homosexuality v Československu. Čerovský na toto téma publikoval relativně často, přičemž díky postupně získaným zkušenostem z advokátní praxe i díky studiu lékařských výzkumů jeho argumenty byly stále přesvědčivější, počínaje

¹⁰ SEIDL, Jan. *Pokus o odrestnění homosexuality za první republiky*. s. 24-30.

¹¹ SURSUM (MASARYK, Tomáš Garrigue): *Rozhledy časopisecké, Naše doba 2, 1894&1895*, s. 753, cit dle: SEIDL, Jan. *Pokus o odrestnění homosexuality za první republiky*. Brno, 2005. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce PhDr. Libor Vykoupil, Ph.D. s. 26.

¹² ČEŘOVSKÝ, František: „§129 I. b. tr. z. Příspěvek k naléhavé reformě trestního zákona. In: *Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 1919. roč. 58. s 166-169, 198-208.

r. 1924 své články stavěl zejména na poznatku, že homosexualita je vrozená a nezměnitelná.¹³

Čeřovský čerpal aktuality z lékařské vědy zřejmě od Františka Jelínka, autora knihy „Homosexualita ve světle vědy“¹⁴, která představuje homosexualitu ze všech tehdy přijatelných úhlů pohledu. Homosexuální autor v ní mj. označuje §129 tr. z. jako „teologický paragraf“ (a tím ho nepřímo odkazuje mimo zákony sekulárního státu) a tvrdí, že žádní homosexuálové z chlípnosti neexistují, jde jen o teoretický konstrukt – jinými slovy, homosexualita je vždy pouze vrozená. Jelínek s Čeřovským stáli rovněž za prvním (neúspěšným) pokusem o registraci homosexuálního spolku u nás. Inspirováni německým vzorem r. 1923 založili „Vědecko-humanní společnost“, která chtěla odstraňovat křivdu a zlo z nesprávného pojmání podstaty homosexuality. Spolek byl zakázán jako protizákonný a mj. ohrožující veřejné zdravotnictví a blaho.¹⁵

V r. 1931 vznikl časopis „Hlas sexuální menšiny“, který měl být společenským periodikem obsahujícím i povídky, zábavu a inzerci s ambicí odstraňovat předsudky vůči homosexualitě a zprostředkovat ustavení organizace homosexuální emancipace. Časopis bojoval 12 měsíců o přízeň předplatitelů a zašel na jejich nedostatečný zájem. Jeho bezprostředním nástupcem byl od r. 1932 časopis Nový hlas, z velké části zásluhou první ženské představitelky českého homosexuálního hnutí Jany Mattuschové. Její články „Lesbická láska“ a zejména „Gynadra standardním jevem dneška“ definují ideální představu ženy co nejpodobnější muži sociálně i fyzicky. Seidl podotýká, že její pseudonym Weingart připomíná malíře Wegenera, který si jako první na světě nechal operativně změnit pohlaví. V roce 1932 se i brněnští homosexuálové pokusili založit svůj časopis Kamarád, který se tematickým záběrem podobal svým pražským předchůdcům. Kamarád zanikl pravděpodobně prvním číslem, Nový hlas skončil v prosinci 1934 ze stejných důvodů jako dříve Hlas sexuální menšiny. S pozměněným názvem Hlas, list pro sexuální menšinu pak vycházel časopis ještě v letech 1936-37. Těsně před Mnichovskou konferencí vyšlo ještě jedno číslo jako Hlas přírody.¹⁶

¹³ SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. s. 118-121, 129.

¹⁴ JELÍNEK, František: *Homosexualita ve světle vědy*.

¹⁵ SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. s. 152-6.

¹⁶ Tamtéž, s. 163-190.

V lékařské veřejnosti se za legalizaci homosexuality v první republice zasazoval zejména psychiatr a sexuolog Hugo Bondy. Již během studia publikoval svou přednášku proti trestnosti homosexuality načasovanou k zahájení příprav reformy trestního zákona.¹⁷ Podílel se i r. 1926 na formulaci příslušného paragrafu, který měl dekriminlizovat homosexuální styk osob starších 18 let, v přípravných osnovách trestního zákona. V letech 1931-32 měl významný podíl na ustavení Československé ligy pro sexuální reformu, první české organizace sdružující homosexuály, kterou též reprezentoval na kongresu Světové ligy pro sociální reformu r. 1932 v Brně. Světová, a záhy i československá liga sledovala ovšem širší než čistě homosexuální zájmy (antikoncepce, potraty, postavení ženy v manželství aj.). Homosexuálům se ovšem v témže roce podařilo zaregistrovat i další spolek – Osvětové a společenské sdružení přátelství.

Přes **dvojí marnou snahu o celkovou novelizaci trestního zákoníku (1926, 1937)**, přes růst poznatků lékařské vědy i přes kvalifikované náměty právníků k dekriminlizaci homosexuality za první republiky nedošlo. Došlo naopak na koncentrační tábory během nacistické okupace, kde zahynuly desítky tisíc převážně německých homosexuálů ocejchovaných růžovým trojúhelníkem. Údaje o českých homosexuálních obětech nejsou známy, na rozdíl od genocidy židovského či romského obyvatelstva však v Protektorátu podobně razantní vyhlazovací kampaň proti homosexuálům neproběhla.

1.3 Léta 1945-1989

Nový **trestní zákoník č. 86/1950 Sb.** byl přijat až komunistickým režimem roku 1950.¹⁸ Horní hranici trestu za pohlavní styk s osobou téhož pohlaví snížil §241 na jeden rok, za pohlavní styk s osobou mezi 15 a 18 lety nebo za úplatu zpřísnil sazbu 1-5 let. Důvodová zpráva to vysvětluje kuse:

*„Některými ustanoveními (...)se sleduje boj proti sexuálnímu zvrácenostem (např. §§ 241 a 242)“.*¹⁹ Podrobnější podklady nejsou k dispozici, lze jen odhadovat, že nový režim nechtěl popustit uzdu skupině obyvatel, kterou sovětští stalinisté vnímali jako asociální živly. Sexuální menšiny jsou ostatně přijímány nevstřícně i v současném Rusku. Znění zákonů bylo v mnoha ohledech stejně tvrdé a přísné jako byl tvrdý a zvrácený tehdejší režim.

¹⁷ BONDY, Hugo: Trestnost homosexuality. (K reformě §129 I. b. tr. z.), In: SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti.* s. 123-125.

¹⁸ Trestní zákon č. 86/1950 Sb. ze dne 12. července 1950

¹⁹ Důvodová zpráva k trestnímu zákonu č. 86/1950 Sb.

Po Chruščovově kritice Stalinova kultu osobnosti r. 1956 přistoupilo ministerstvo vnitra (MV) k **novelizaci trestního zákona**. MV předložilo politickému byru ÚV KSČ návrh obsahující též beztrestnost pohlavního styku s osobou téhož pohlaví starší 18 let, tj. stejný koncept jaký obsahovala osnova reformy trestního zákona r. 1926. Politické byro však rozhodlo ponechat právní úpravu z r. 1950 v platnosti.²⁰ Novela trestního zákona byla zpracována překotně, od zadání po vstup v platnost uběhlo jen několik měsíců. Ministerstvo spravedlnosti už v březnu 1957 začalo připravovat **nový trestní zákon**, který by ještě víc zmírnil tvrdost zákona z r. 1950. Tento zákon č. 140/1961 Sb. (nabyl účinnosti 1.1.1962) **dekriminalizoval pohlavní styky osob stejného pohlaví starších 18 let**. Důvodová zpráva na vysvětlenou uvádí, že „*proti dosavadní úpravě trestního postihu pohlavního styku s osobou téhož pohlaví byly vzneseny zejména z lékařských kruhů četné námítky, jimž nelze upřít oprávnění*“.²¹ Pro přijetí této změny byla ještě důležitější zpráva ministra spravedlnosti Neumana tajemníku ÚV KSČ Hendrychovi, která odkazuje na nežádoucí důsledky trestního postihu homosexuálů (psychické poruchy, sebevraždy, vydírání zločineckými živly), jejichž úchylku není možné léčit. Z kontextu zprávy je zjevné, že odstranění trestnosti doporučily Ministerstvo zdravotnictví a Psychiatrická společnost.²² Seidl oceňuje zejména přínos sexuologa Kurta Freunda, který o tuto legislativní změnu usiloval poté, co byl schopen sebereflexe a korekce svého raného přesvědčení o možnostech léčby homosexuality. V roce 1957 připustil, že jeho metoda homosexuální adaptace selhala. Významná byla též jeho studie „K otázce věkové preference u homosexuálních mužů“ se závěrem, že dospělí homosexuálové se „*stávají jen výjimečně nebezpečnými mladistvým a snad vůbec ne dětem*“.²³

§ 244 trestního zákona č. 140/1961 Sb. zachovával trestnost pohlavního styku s osobou téhož pohlaví mladší 18 let, s osobou téhož pohlaví, zneužívaje její závislosti, s osobou téhož pohlaví za úplatu nebo pohlavního styku s osobou téhož pohlaví, který budí veřejné pohoršení. Šlo tedy stále o diskriminaci na základě sexuální orientace, když heterosexuální pohlavní styk byl legální od 15 let výše. Spolková činnost nebo sdružování sexuálních menšin nebylo za komunistického režimu u nás možná (koncem 80. let ji nahrazovaly tři

²⁰ SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. s. 268-270.

²¹ Důvodová zpráva k trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb.,

²² SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. s. 282.

²³ Tamtéž, s. 286-294.

psychoterapeutické skupiny), jejich mediální obraz byl prakticky nulový. Homosexualita byla nadále tabuizována a většinou společností zesměšňována, možnosti seznamování byly omezené – častým modelem byl fyzický kontakt nebo inzerát na veřejných záchodcích, seznamovací inzerce v periodickém tisku byla cenzurována. Snad jediný článek v letech 1948-1987 na toto téma mimo lékařské časopisy vyšel s příznačným názvem „Žijí mezi námi“ v týdeníku Mladý svět r. 1973.²⁴ Počínaje r. 1987 již v souvislosti s nástupem epidemie HIV/AIDS i gorbačovské perestrojky publikace o sexuálních menšinách vycházely stále častěji.

V podmínkách „reálného socialismu“ bylo možné na ochranu sexuálních menšin využívat **§ 198a zákona č. 140/1961 Sb. o podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod**. Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, etnické skupině, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. „Jinou skupinu osob“ v tomto kontextu vyložila důvodová zpráva k trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb. jako objekt nenávisti založené na jakémkoliv „skupinovém“ principu, kdy příslušníci skupiny mají společné a do značné míry neměnné znaky a důležitým sociálněhistorickým kontextem je typicky pronásledování příslušníků skupiny v minulosti. Tento výklad se přesně hodí na sexuální menšiny, tj. trestný čin veřejné podněcování k nenávisti vůči jiné skupině osob je aplikovatelný na takové jednání vůči sexuálním menšinám. Otázkou je, do jaké míry byl § 198a v tomto smyslu opravdu využíván v podmínkách „reálného socialismu.“ Tato právní ochrana sexuálních menšin přešla v téměř identické podobě v § **356** odst. 1 i do současně platného **trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.**, který je účinný od 1.1.2010.

1.4 Léta 1990-2014

Nedlouho po návratu k demokratickým poměrům v roce **1990** byl **z trestního zákoníku odstraněn paragraf 224, který obsahoval věkovou hranici homosexuálního styku až od 18let** a zákaz homosexuálního styku za úplatu, zároveň proběhla novelizace paragrafu 241 tr.z., která nově definovala možnost znásilnění i mezi osobami stejného pohlaví. Tento stav převzal beze změny i již zmíněný trestní zákoník **č. 40/2009 Sb.**

²⁴ ZEMEK, Pavel: Žijí mezi námi. Mladý svět, 15, 1973, č.4, s.20. In: SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. s. 313.

Tento zákoník též upravuje v § 42 písm. b) **přítěžující okolnosti** takto: "*Soud jako k přítěžující okolnosti přihlédne zejména k tomu, že pachatel (...) spáchal trestný čin ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisli nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky.*" Za jinou zvlášť zavrženíhodnou pohnutku jako přítěžující okolnost lze považovat i motiv sexuální orientace nebo pohlavní identity, záleží zde ovšem na výkladu soudu.

9.1.1991 přijalo Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky ústavní zákon, kterým se uvozuje **Listina základních práv a svobod**.²⁵ Listina u nás ústavně zakotvila tradiční práva a svobody běžné v demokratických zemích. Stala se součástí ústavního pořádku, ne však Ústavy samotné. Při přechodu do právního řádu České republiky byla listina nově vyhlášena usnesením Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. Právní nejistoty plynoucí z tohoto způsobu oddělení Listiny od uvozujiícího ústavního zákona vyřešil ústavní zákon č. 162/1998 Sb. a zejména pak tzv. euronovela, tj. ústavní zákon č. 395/2001 Sb., který potvrdil Listinu jako součást ústavního pořádku.

Lidská práva sexuálních menšin zaručuje čl. 1 Listiny, podle kterého „lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“ Práv sexuálních menšin se v kontextu historického vývoje zacházení s nimi týkají čl. 6 (právo na život), čl. 7 (nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, zákaz mučení či krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu) a čl. 10 (ochrana lidské důstojnosti, soukromého a rodinného života, osobních údajů). Z hlediska sexuálních menšin je ale klíčový, i když neurčitě zformulovaný čl. 3. Ten zaručuje základní práva a svobody všem „bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“ Tento článek je téměř identický s čl. 14 Úmluvy rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod (zkráceně: Evropské úmluvy o lidských právech)²⁶. Jde současně o mírně rozšířený text čl. 2 Všeobecné deklarace lidských práv přijaté Valným shromážděním OSN r. 1948 (o barvu „pleti“ a „etnickou menšinu“)²⁷. Sexuální menšiny je možné ve všech těchto dokumentech chápat pouze jako zahrnuté pod termín „jiného postavení“.

²⁵ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb.

²⁶ Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Rada Evropy. Řím 1950.

²⁷ Všeobecná deklarace lidských práv

Všeobecná deklarace lidských práv je nezávazným dokumentem, katalogem či výčtem lidských práv. Nastavila v lidskoprávní oblasti měřítko moderní doby, z jejího textu vycházejí všechny zásadní smlouvy o mezinárodních právech i mnohé ústavy členských států. Deklarace byla schválena Valným shromážděním OSN 10.12.1948 poměrem hlasů 48:0 při 8 absencích – Československo se zdrželo hlasování spolu s Běloruskem, Ukrajinou, Sovětským svazem, Polskem, Jugoslávií, Jihoafrickou Unií a Saúdskou Arábií. Nedokonalost Všeobecné deklarace lidských práv z pohledu práv sexuálních menšin kritizoval už r. 1951 René Guyon ve stati „Human Rights and the Denial of Sexual Freedom“²⁸. Guyon požadoval rozšířit čl. 18 Všeobecné deklarace o tento text: *„Každý má právo na sexuální svobodu a volné nakládání se svým tělem za tímto účelem a nikdo nesmí být obtěžován, stíhán nebo odsouzen podle zákona za dobrovolné zapojení do sexuálních aktů nebo činností jakéhokoli druhu, pokud jsou prosté násilí, omezování a podvodu.“* Analogicky by podobný text slušel i naší Listině základních práv a svobod a lze jen litovat, že naši zákonodárci setrvali na překonaných formulacích z r. 1948 (Všeobecná deklarace lidských práv OSN) resp. 1950 (Evropská úmluva o lidských právech). Česká republika ratifikovala Evropskou úmluvu o lidských právech a publikovala ji ve své sbírce zákonů jako **č. 209/1992 Sb.** Tato mezinárodní smlouva se tak stala součástí českého právního řádu, ale České republice nic nebrání své lidskoprávní závazky rozšířit nad rámec této smlouvy.

Evropská úmluva o lidských právech byla podepsána členskými státy Rady Evropy r. 1950 v Římě, v platnost vstoupila r. 1953. **Československo se stalo stranou úmluvy její ratifikací r. 1992.** Evropská úmluva zajišťuje efektivní ochranu lidských práv. Je to první mezinárodněprávně závazná smlouva o ochraně lidských práv. Dodržování Evropské úmluvy je právně vynutitelné Evropským soudem pro lidská práva se sídlem ve Strasbourgu. Soud v praxi rozhoduje o mezistátních sporech ale zejména o stížnostech občanů členských států Rady Evropy na stát, jehož jsou občany, ve věci porušení Evropské úmluvy ze strany státu. Stížnost k evropskému soudu lze podat až po vyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků. Za léta 1959-2011 vydal Evropský soud 14854 právně závazných rozsudků, z toho 12425x rozhodl ve prospěch stěžovatele²⁹. Rozsudek v praxi představuje finanční náhradu a pokyn ke změně soudní praxe v daném státě. Pozoruhodné je, že Evropský soud reaguje poměrně pružně na společenské posuny včetně posuzování

²⁸ GUYON, René: *Human Rights and the Denial of Sexual Freedom, Bangkok 1951.*

²⁹ KMEC, Jiří. a kol. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář.*

homosexuality. Zatímco v prvních letech svého rozhodování odmítal stížnosti na diskriminaci kvůli homosexualitě, v posledních desetiletích v takových případech dává stěžovatelům za pravdu.

Z pohledu sexuálních menšin jsou v **Evropské úmluvě klíčové čl. 14 (zákaz diskriminace)**, čl. 12 (právo uzavřít manželství) a zejména **čl. 8**, který přiznává každému **právo na respektování soukromého a rodinného života**. Podle judikatury Evropského soudu je sexuální orientace součástí osobní identity jednotlivce, tj. spadá pod soukromý život. Některé důležité rozsudky Evropského soudu ve věci příslušníků sexuálních menšin stojí za podrobnější zmínku:

Ve sporu Dudgeon proti Spojenému království³⁰ (rozsudek pléna, 22.10.1981, č. 7525/76) soud označil sexuální chování za „nejintimnější aspekt soukromého života“ a proto stát musí prokázat „zvlášť závažné důvody“ pro zásah do sexuálního chování jeho občanů. Stěžovatel namítal, že v Severním Irsku může být kdykoliv stíhán za homosexuální chování. Soud mu dal za pravdu s tím, že legislativa zasáhla do jeho soukromého života natolik, že zájem stěžovatele na respektování jeho soukromého života převažuje nad zájmem Severního Irska na zachování zákazu kvůli veřejné morálce.

V případě S.L. proti Rakousku r. 2003 soud rozhodl, že trestní postih homosexuálních styků dospělých mužů a chlapců ve věku 14-18 let je neospravedlivitelný vzhledem k beztrestnosti pohlavních styků se stejně starými dívkami a odsoudil Rakousko za legislativu vyjadřující předsudky vůči homosexuální menšině.³¹

Důležité rozhodnutí padlo r. 2010 v případě Schalk a Kopf proti Rakousku. Homosexuální pár si stěžoval na nemožnost uzavřít manželství (ale pouze registrované partnerství). Soud potvrdil, že soužití dvou homosexuálních partnerů spadá pod termín „rodinný život“ ve smyslu článku 8 Úmluvy. Připomněl, že rozdílnost v jednání založená na sexuální orientaci vyžaduje zvláštní důvody k ospravedlnění. Podle Soudu jsou homosexuální páry schopny vytvořit stejně stabilní životní prostředí jako páry heterosexuální. Přesto však poměrem hlasů 4:3 zamítl stížnost proti diskriminaci s odůvodněním, že článek 12 Úmluvy členským státům neukládá povinnost umožnit homosexuálním párům uzavřít manželství. S ohledem

³⁰ KMEC, Jiří. a kol. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. s. 893-4

³¹ Tamtéž, s. 895-6

na dynamiku společenských poměrů v evropských státech je pravděpodobné, že za několik let Evropský soud v podobné žádosti rozhodne již ve prospěch stěžovatele.³²

V případě Schlumpfová proti Švýcarsku r. 2009 dal soud za pravdu transsexuální stěžovatelce (MtF), když s ohledem na její vysoký věk (67 let) uznal právo na úhradu nákladů operace změny pohlaví bez dodržení požadované dvouletého probačního období jako podmínky stanovené zdravotní pojišťovnou pro úhradu operace. Šlo o porušení práva na soukromý život, konkrétně práva na určení pohlavní identity, které mohlo být narušeno časovým prodlením.³³

V případech transsexuálů prošly rozsudky Evropského soudu značnou evolucí. Stížnosti transsexuálů proti Velké Británii, odmítající jim změnit rodné listy a tím blokuující jejich možnost uzavřít manželství, nejprve odmítal – v případě Rees proti Spojenému království r. (rozsudek pléna 17.10.1986, č. 9532/81) poměrem hlasů 12:3, v případě Sheffield a Horsham proti Spojenému království (rozsudek velkého senátu, 30.7.1998, č. 22985/93 a 23390/94) už těsným poměrem hlasů 11:9. V případě Christine Goodwinová proti Spojenému království (rozsudek velkého senátu, 11.7.2002, 28957/95) pak už soud stěžovatelce vyhověl s použitím argumentace asentujících soudců případu Sheffield a Horsham (transsexualismus uznán za nemoc, jejíž léčbou je změna pohlaví, břemeno se změnou rodných listů pro stát je malé ve srovnání s obtížemi transsexuálů v denním životě). Soud počínaje tímto rozsudkem požaduje od členských států minimalizovat obtíže transsexuálů.³⁴

Ve sporu L. proti Litvě (rozsudek 11.9.2007, č. 27527/03) uznal soud za porušení čl. 8 to, že Litva nepřijala prováděcí zákon k občanským zákoníkům zaručené operativní změně pohlaví, takže v žádném litevském lékařském zařízení nemohl podstoupit operaci a navíc mu sice bylo změněno jméno, ale již ne rodné číslo, z něhož bylo zřejmé původní pohlaví. Stěžovatel se tak ocitl v právní nejistotě ohledně uznání své identity.³⁵

Významným krokem na cestě k odstraňování diskriminace na základě sexuální orientace nebo genderové identity bylo i to, že v roce 1992 Světová zdravotnická organizace

³² Stručná informace o vybraných rozsudcích a rozhodnutích ESLP, XII. Článek 14 Úmluvy (zákaz diskriminace). [online]. Česká advokátní komora, 2012. [cit. 2014-04-12].

³³ *From Max to Nadine: Judgment on Transsexuals*. [online].

³⁴ KMEC, Jiří. a kol. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. s. 892

³⁵ Tamtéž, s. 869, 892

vyřadila **homosexualitu z Mezinárodní klasifikace nemocí**³⁶ (do té doby vedena mezi sexuálními úchytkami pod kódem 302.0)³⁷. ČR tuto klasifikaci zavedla r. 1994.

Zákon č. 155/2000 Sb. novelizoval **zákoník práce** č. 65/1965 Sb. s účinností **od 1.1.2001** v §1 odst. 3 a 4 nově uložil zaměstnavatelům povinnost zajistit rovné zacházení se zaměstnanci a výslovně **zakázal** přímou a nepřímou **diskriminaci v pracovněprávních vztazích z důvodu sexuální orientace**. Do § 7 byl současně doplněn zákaz ponižování lidské důstojnosti v pracovněprávních vztazích, za které se považuje i nežádoucí chování sexuální povahy na pracovišti.³⁸ Aktuální podoba zákoníku práce č. 262/2006 Sb. ve znění pozdějších změn³⁹ v §16 a 17 v otázkách diskriminace v pracovněprávních vztazích již odkazuje na mezitím přijatý antidiskriminační zákon (blíže viz str. 25 tohoto textu).

Zákon č. 1/1991 Sb., **o zaměstnanosti**, § 1 odst. 1, **ve znění po novele zák. č. 167/1999 Sb.**,⁴⁰ **účinné od 1. 10. 1999**, stanovil, že **právo na zaměstnání nelze občanovi odeprýt mj. z důvodu sexuální orientace**. Aktuální podoba zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. ve znění pozdějších změn už rovněž jen lakonicky v §4 ukládá zákaz jakékoliv diskriminace a povinnost rovného zacházení s osobami uplatňujícími právo na zaměstnání.⁴¹

Zákon č. 273/2001 o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, účinný od 2.8.2001, rozšířil svým §14 znění §49 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích tak, že **přestupek působící újmu pro sexuální orientaci** zařadil jako nový přestupek proti občanskému soužití, za který je možno uložit pokutu do 5000 Kč.⁴² Současné znění §49 odst. e) přestupkového zákona zůstává ve stejné podobě, jen výše možné pokuty se zvýšila až na 20000 Kč.⁴³

V roce 2006 se Česká republika stala 18. státem v Evropě i na světě, který uzákonil **registrované partnerství** jako veřejnoprávně institucionalizovaný svazek dvojic stejného pohlaví. Parlament dříve zamítl návrhy podobných zákonů v letech 1998 a 1999, 2001

³⁶ VAN DRIMMELEN-KRABBE, Jenny J. Homosexuality in the International Classification of Diseases: A Clarification. *JAMA: The Journal of the American Medical Association*.

³⁷ ICD-9-CM, [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www8.cs.umu.se/~medinfo/ICD9/icd9cm_group5.html

³⁸ Zákon č. 155/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

³⁹ Zákoník práce č. 262/2006 Sb., aktuální znění. Ministerstvo práce a sociálních věcí.

⁴⁰ Zákon č. 167/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

⁴¹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, stav k 1.lednu 2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí.

⁴² Zákon č. 273/2001 sb. o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

⁴³ Zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb., stav k 1. lednu 2014.

a 2005. Již z tohoto výčtu je zřejmé, jaké kontroverze registrované partnerství vzbuzovalo. Šlo většinou poslanecké návrhy z řad ČSSD, ODS, KSČM a US a jeden návrh sociálnědemokratické vlády, kterým oponovala část poslanců ČSSD, většina poslanců ODS, a celá KDU-ČSL, jejíž poslanec Tollner se v rozpravě o návrhu z r. 1999 zapsal do historie snah o zrovnoprávnění sexuálních menšin odsudkem nepřijatelné apoteózy jednání homosexuálního, bisexuálního a jiných zvráceností, které chtěl původně nazvat prasečinami. Další křesťanský demokrat Karas institut registrovaného partnerství považoval za demotivující pro ty, kdo by chtěli svou homosexualitu léčit. Hlavními argumenty odpůrců zákona byla obava z oslabení postavení tradiční rodiny, možnost adopce a výchovy dětí v homosexuálních svazcích a zneužitelné přiznání daňových výhod souvisejících s výchovnou funkcí rodiny.⁴⁴

Až pátý návrh zákona o registrovaném partnerství uspěl, když 15.3.2006 Poslanecká sněmovna přehlasovala veto prezidenta republiky Klause, zejména díky tlaku předsedy sociální demokracie Paroubka, který k podpoře zákona poprvé přesvědčil téměř všechny poslance ČSSD. Atmosféru hlasování ovlivnil i rychle rostoucí počet států, které již zavedly registrované partnerství nebo i homosexuální manželství.

Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství platí od 1. 7. 2006. Registrované partnerství mohou uzavřít před pověřeným matričním úřadem dvě dospělé osoby stejného pohlaví (dvě ženy nebo dva muži), z nichž aspoň jedna je občanem ČR. Uzavření partnerství brání trvajícím manželstvím nebo registrovaným partnerstvím některého z partnerů. Partnerství zaniká úmrtím nebo zrušením na základě rozhodnutí soudu, a to po dohodě nebo na žádost jednoho z partnerů. Registrované partnerství nezakládá společné jmění partnerů.

Problematickým prvkem zákona je §13 odst. 2: „Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.“ Dlouholetý předseda Sdružení homosexuálních občanů Jiří Hromada to komentoval takto: „Přistoupili jsme na tuto formulaci, protože nám bylo zcela jasné, že je to protiústavní moment a že stačí, aby zákon vstoupil v platnost a ti, kteří s tím budou mít problém, podali stížnost k Ústavnímu soudu, a ten to musí zrušit. Pohříchu ale stále čekám na dvojici, která by tohoto kroku chtěla využít. Občan této země

⁴⁴ WINTR, Jan: Parlamentní projednávání návrhů zákona o registrovaném partnerství, In: SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. 1. s. 429-459

může kdykoli požádat o adopci dítěte jako jedinec. Takže je neuvěřitelné, že jej o toto ústavní právo nějaká zákonná norma připravuje.⁴⁵

Od 1. 7. 2006 do 31. 12. 2013 uzavřelo registrované partnerství 1692 homosexuálních dvojic (2284 gayů a 1100 leseb). 191 registrací bylo zrušeno.⁴⁶

Ochranu osobnosti sexuálních menšin včetně ochrany proti urážkám, útokům resp. nenávislných prohlášením kvůli jejich sexuální orientaci zaručují také příslušná ustanovení **občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.**⁴⁷, zejména jeho části týkající se jména člověka a jeho ochrany (§77-78), osobnosti člověka včetně jeho práva na integritu (§81-117) a povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu včetně způsobených duševních útrap (§2956-2957). Klíčové jsou zejména tyto části:

§ 81

(1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

(2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

§ 82

(1) Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

§ 86

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. (...)

§ 2956

Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

§ 2957

Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohružky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.

Sexuální menšiny však očekávaly od nového občanského zákoníku mnohem více. Zákon č. 89/2012 Sb. neřeší některé palčivé problémy jejich života: Registrovaným párům zákon nepřiznává možnost mít společné jmění. Při osvojování dítěte se nezkoumá sexuální orientace osob, homosexuální osoba si může dítě osvojit. Právo na osvojení dítěte však na základě zákona o registrovaném partnerství nemají osoby v registrovaném partnerství resp. stejnopohlavní páry, byť by byli dobrými náhradními rodiči. Nový občanský zákoník tento

⁴⁵ HROMADA, Jiří. Čeká nás horký podzim (rozhovor), [online].

⁴⁶ ŠLEHOFER, Milda. Krátká zpráva o stavu registrovaného partnerství v České republice. In: *Copyright: PROUD 2014: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu*. [online].

⁴⁷ 89/2012 Sb. *Zákon občanský zákoník*. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna.

stav dále zafixoval. Dítě si nesmí osvojit ani lesbická partnerka biologické matky. Po zániku registrovaného partnerství nebo po smrti biologické matky nemá nebiologická matka na dítě právní nárok. Párům, které si legálně osvojily dítě v zahraničí, nedávají české zákony šanci na uznání tohoto osvojení pro pobyt v České republice.

Transsexuálové žijící v manželství jsou před změnou pohlaví přinuceni k zániku manželství. Případné obnovení svazku s původním partnerem je možné pouze jako registrované partnerství.

Po vstupu České republiky do Evropské unie byl **český právní řád harmonizován s právem Evropské unie resp. Evropských společenství**. To vedlo mj. k přijetí antidiskriminačního zákona a k problematizovanému převzetí Listiny základních práv EU.

1.9.2009 nabyl účinnosti **zákon č. 198/2009 Sb.**, o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (**antidiskriminační zákon**). V návaznosti na Listinu základních práv a svobod zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu a blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace.⁴⁸ Z pohledu sexuálních menšin je podstatný je §2 zákona, který za diskriminaci považuje mj. sexuální obtěžování přímou diskriminací rozumí méně příznivé jednání (včetně opomenutí) než s jinou osobou ve srovnatelné situaci z důvodu (včetně domnělého důvodu) rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru. Diskriminací z důvodu pohlaví je i diskriminace z důvodu pohlavní identifikace. § 10 dává poškozenému právo domáhat se u soudu, upuštění od diskriminace, odstranění jejích následků a přiměřeného zadostiučinění, v případě diskriminace vedoucí ke snížení dobré pověsti, důstojnosti nebo vážnosti ve společnosti též náhrady nemajetkové újmy v penězích. §14 mění občanský soudní řád č. 99/1963 Sb. způsobem, který žalobci na základě antidiskriminačního zákona ukládá povinnost uvést skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že ze strany žalovaného došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci. Žalovaný je pak povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

Listina základních práv Evropské Unie upravuje zákaz diskriminace (včetně diskriminace kvůli sexuální orientaci) nejpečlivěji ze všech mezinárodněprávních

⁴⁸ 198/2009 Sb. *Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)*.

instrumentů. Příslušný článek 21 Listiny zní: „Zakazuje se jakákoli diskriminace založená na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci“.⁴⁹ Listina byla vyhlášena Evropským parlamentem 7. 12. 2000 na mezivládní konferenci v Nice jako právně nezávazná politická deklarace. Právní závaznost získala pro všechny státy EU s výjimkou Spojeného království a Polska 1. 12. 2009 vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Česká vláda rovněž vyjednala výjimku týkající se Listiny poté, co prezident republiky Václav Klaus odmítl podepsat Lisabonskou smlouvu bez této výjimky, což odůvodnil ohrožením platnosti Benešových dekretů. Za zmínku v této souvislosti stojí, že Polsko si výjimku vymínilo v obavě ze zákazu diskriminace na základě pohlaví, který by mohl vyústit v požadavek na zavedení registrovaného partnerství nebo jiné formy svazku osob stejného pohlaví.⁵⁰ Platnost české výjimky je však stále jen v rovině politického příslibu, který možná nebude naplněn.⁵¹

Článek 13 Smlouvy o založení Evropském společenství dává Evropské unii pravomoc vytvářet právní předpisy určené k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.⁵² Do současné doby **Evropská unie vypracovala právní předpisy bojující proti diskriminaci na základě sexuální orientace pouze v oblasti zaměstnanosti.** Směrnice o rovném zacházení v zaměstnání zakazuje diskriminaci v oblasti pracovních podmínek a přístupu k zaměstnání, samostatně výdělečné činnosti a odbornému vzdělávání, k poradenství a k členství v organizacích pracovníků a zaměstnavatelů. Směrnice se vztahuje na soukromý i veřejný sektor.

Dne 4. 2. 2014 Evropský parlament schválil Zprávu o plánu EU proti homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity (tzv. Lunacek report).

⁴⁹ Listina základních práv Evropské unie (2010/C 83/02), Úřední věstník Evropské Unie, C83/389, Brusel, [online].

⁵⁰ BONČKOVÁ, Helena: „Výjimka“ z Listiny základních práv EU: Možné interpretace a dopady, In: *Dny práva 2010, 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity (sborník příspěvků)*. [online].

⁵¹ STRUNZ, Pavel: Kde je slíbená výjimka z listiny práv EU?, [online].

⁵² Konsolidovaná znění Smlouvy o evropské unii a Smlouvy o založení evropského společenství, *Úřední věstník Evropské Unie*, C321/1. [online].

Jednotlivé členské státy EU by měly do budoucna jednat tak, aby všichni jejich občané měli stejná práva bez ohledu na sexuální orientaci a gender.⁵³

Vláda ČR zřídila svým usnesením č. 809 z 9. 12. 1998 jako svůj poradní orgán pro otázky ochrany lidských práv a základních svobod **Radu vlády pro lidská práva**. Tato rada sleduje dodržování a naplňování Ústavy a Listiny lidských práv a svobod. Rada ustavila nejprve v r. 2007 Pracovní skupinu pro otázky sexuálních menšin, na jejíž činnost navázal současný stálý **Výbor pro sexuální menšiny**. Výbor analyzuje situaci sexuálních menšin a navrhuje konkrétní kroky ke zlepšení jejich postavení – změny zákonů, vyhlášek nebo jiných právních předpisů, osvětová činnost. Jejími nejdůležitějšími analýzami jsou „**Analýza stavu lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny**“ (2007)⁵⁴ a „Stanovisko k vypuštění institutu zapsaného partnerství z připravovaného návrhu občanského zákoníku“ (2009).⁵⁵ Z osvětové činnosti stojí za zmínku skvělá sociálně pedagogická brožura z r. 2010 "**Homofobie v žákovských kolektivech** - Doplnkový výukový materiál pro základní a střední školy"⁵⁶ nebo Vzdělávací kurz pro učitele z r. 2013 „Sexuální výchova – osobní rozvoj, prevence diskriminace a násilí“. Rovněž další vládní **Výbor proti diskriminaci** vydal r. 2011 fundovaná „Doporučení k mediálnímu obrazu sexuálních menšin“.⁵⁷ Kvalitní sociálně pedagogické materiály vznikají i nezávisle na státní správě, dobrým příkladem je projekt podpořený grantem Finančního mechanismu EHP (západoevropských nečlenských zemí EU) „**Rozmanitostí proti šikaně: Co vědět o sexuálních menšinách, jak o nich se žáky a žákyněmi mluvit a jak se na ně dívat**“.⁵⁸

Členy Výboru pro sexuální menšiny jsou zástupci státní správy, akademické a kulturní sféry a aktivisté z nevládních neziskových organizací zaměřených na sexuální menšiny (Stejná rodina, eLnadruhou, Stud Brno, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Jihočeská lambda). Nelze zde nezmínit významného člena Výboru: **Jiří Hromada**, byl vedoucí osobností organizovaného homosexuálního hnutí v letech 1990-2006. V únoru 1990 založil Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů (HRHO), v letech 1991–

⁵³ Zpráva o plánu EU proti homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity (2013/2183(INI)). *Evropský parlament*. [online].

⁵⁴ Analýza stavu lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny. [online].

⁵⁵ Vláda České republiky. *Výbor pro sexuální menšiny (webové stránky)*. [online].

⁵⁶ SMETÁČKOVÁ, Irena. *Homofobie v žákovských kolektivech: Doplnkový výukový materiál pro základní a střední školy*.

⁵⁷ Vláda České republiky. *Výbor proti diskriminaci (webové stránky)*. [online].

⁵⁸ SLOBODA, Zdeněk. *ROZMANITOSTÍ PROTI ŠIKANĚ: Metodická příručka k filmům s LGBT tematikou* [online].

2000 předsedal Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO) v ČR, **V letech 2001 – 2006** vedl Gay iniciativu v ČR.

V ČR dnes působí řada dalších „nevládek“: PROUD, Logos Praha, Gay a lesbická liga, G-liga, Rozdílné rytmy, Czech TransForum. Některé jsou napojeny na mezinárodní LGBT scénu, např. prostřednictvím ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association.) **PROUD r. 2012** zpracoval stínovou zprávu „**Česká republika: Lidská práva leseb, gayů, bisexuálů a transgender lidí**“, kterou spolu s ILGA Europe předložil Komisi pro lidská práva OSN před Univerzálním periodickým přezkumem České republiky v této Komisi r. 2012.⁵⁹ PROUD dále zpracoval návrh zákona, který umožní osvojení dítěte partnera, předložený r. 2013 k projednání Parlamentem. Poslanecká sněmovna zákon nestihla před předčasným rozpuštěním projednat.

Kromě ILGA se na mezinárodním poli s přesahem do ČR prezentuje také International Conference on Transgender Law and Employment Policy (ICTLEP), zaměřující se na opomíjená práva transsexuálů. Server Translide.cz vyzdvihuje **Mezinárodní zákon o právech pohlaví**, který ICTLEP vyhlásil jako deklaratorní nezávazný text v Houstonu r. 1995. Text vyzdvihuje právo jedince definovat a svobodně vyjádřit svou pohlavní identitu a právo na zaměstnání, právo přístupu do společnosti, právo ovládat a měnit své tělo, právo na odpovídající lékařskou a profesionální péči, právo nestat se objektem psychiatrických diagnóz nebo léčby, vstupovat do manželských vztahů, mít, vychovávat nebo adoptovat děti.⁶⁰ Velkou část Mezinárodního zákona již akceptoval i právní řád České republiky.

Prosazení těch dosud neakceptovaných práv z Mezinárodního zákona o právech pohlaví představuje **aktuální priority aktivistů českých sexuálních menšin**.

Jde zejména o:

- **možnost adopce dítěte registrovanými partnery,**
- **umožnění umělého oplodnění lesbickým ženám,**
- **zrovnoprávnění homoparentální rodiny s heterosexuální rodinou.**

⁵⁹Lidská práva leseb, gayů, bisexuálních a transgender lidí. *PROUD: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu*, [online].

⁶⁰ Mezinárodní zákon o právech pohlaví. ICTLEP. Houston. 1995. In. *Translide. cz*. [online].

2 MEDIÁLNÍ OBRAZ SEXUÁLNÍCH MENŠIN

Výraz „mediální obraz“ označuje představu, pohled, poskládaný z informací o nějakém tématu prostřednictvím medií. Původní význam slova **medium** pochází z latiny a znamená prostředník, střed, zprostředkovatel. V dnešní době je to jakási průtoková, komunikační platforma zprostředkovávající informace různými směry. Zprostředkovávají nejen informace, ale i hodnoty, normy, vzdělání, zábavu. **Masové sdělovací prostředky** mají tu moc ovlivňovat názorové proudy, opakovaně předkládat obraz zkreslené reality až se realitou stane – krásní lidé v reklamách, vzhled moderátorů, přehánění o soukromí známých osobností.

2.1 Stereotypy

Stereotypy jsou nositeli soudů a postojů, názorů, případně i předsudků. Je to druh zjednodušené prezentace na základě zvyklosti.⁶¹ Eva Chlumská ve Sborníku z konference „Diskriminace sexuálních menšin“ píše o mediální reprezentaci jako o druhu pohledu, který účelově zvýrazňuje určité vlastnosti sexuálních minorit a jiné opomíjí, s ustálenou formou zobrazování, která se může měnit v závislosti na čase a prostoru, ale vždy obsahuje implicitně soud o vlastnostech toho, kdo je reprezentován. Tím vznikají stereotypy, pro nutnost stručnosti sdělení na malém prostoru a v krátkém čase.⁶² O stereotypech se zmiňují i v této práci. Mediální analytik Roman Kuhar ve své studii „The Media Representation of Homosexuality“ pracuje s kategoriemi: stereotypizace, medikalizace, sexualizace, tajemství a normalizace.⁶³

Chlumská tyto Kuharovy kategorie zobrazování lesbické a gay tematiky rozepisuje⁶⁴:

Stereotypizace

- a) genderová - biologická předurčenost pohlaví; spočívající ve vzorci z heterosexuálních vztahů, že pokud není něco maskulinní, musí to být femininní a opačně – ve vztahu hraje vždy jeden mužskou roli a druhý ženskou

⁶¹ BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*.

⁶² CHLUMSKÁ, Eva. Mediální reprezentace gay a lesbické tematiky. In: *Sborník z konference "Diskriminace sexuálních menšin"*.

⁶³ KUHAR, Roman. Media Representations of Homosexuality: An Analysis of the Print Media in Slovenia, 1970–2000. In: *Policy documentation center: Peace Institute - Institute for Contemporary Social and Political Studies (Slovenia)* [online].

⁶⁴ CHLUMSKÁ, Eva. Mediální reprezentace gay a lesbické tematiky. s. 36

- b) sexualizovaná - tedy na základě sexuality – posedlost sexem, promiskuita; jak poukazuje Chlumská, tištěná media skrze obrazový materiál homosexualitu sexualizují a audiovizuální media nesexualizují – vysvětluje si to tím, že televize má charakter rodinného media

Medikalizace – snaha objevit biologické příčiny, co se “pokazilo“ a vedlo k homosexualitě.⁶⁵

Tabuizace, skandalizace – mýty a falešné představy vznikají i zamlčováním informací, pozměňování jmen – na jedné straně jde o ochranu jedince, na druhé straně se naznačuje možnost pocitu viny nebo hrozby potrestání v případě prozrazení.

Normalizace – strategie použití heterosexuálních norem, na homosexuální svět v rámci tolerance menšiny, které vyžadují minimální odlišnost od většiny; je to ale tolerance z pozice moci většiny, tedy podrobení se heteronormativním pravidlům.

V povědomí většinové společnosti jsou homosexuálové vnímáni prostřednictvím negativních stereotypů. Negativní konotace s označením lesba / lesbička vyvolávají představy žen mužatek, pro muže nepřitažlivých, nepečujících příliš o svůj vzhled, chodících v mužském oblečení, hrubě se vyjadřujících, bez potřeby mateřství, bez potřeby založení rodiny. Anebo jako druhá varianta - milujících se žen, jako mužská sexuální fantazie o atraktivních krásných ženách, které „jen tápou“ ve své sexuální orientaci, protože sexuálně nepoznaly „správného“ muže. Tyto fantazie podporují různé pánské časopisy a filmy převážně s porno tematikou, kde si ženy krátí dlouho chvíli vzájemným uspokojováním se (lesby případně bisexuálky) čekajíc na muže, který se k nim má přidat.

Podobné negativní stereotypizaci ve společnosti podléhá i mínění o gayích. Jsou viděni jako výrazné postavy uměleckého, divadelního, tanečního nebo módního světa. V tomto prostředí je jim respektováno (skoro očekáváno) extravagantní chování, „ulítlé“ vystupování, podsouvání obrazu tzv. femininní typu – s výraznou (vykroucenou) gestikulací, libování si ve zdobnělinách, nošení zženštilého oblečení a doplňků, nebo přímo ženských šatů. Proti této představě stojí druhý stereotyp gaye, který ohrožuje malé chlapce, v očích neinformované části společnosti, která automaticky spojuje homosexuály a pedofily s násilníky a sexuálně zvrácenými osobami.

⁶⁵ KUHAR, Roman. Media Representations of Homosexuality. s. 7

Samozřejmě, že tyto pohledy mají v menší nebo větší míře svůj základ v existujících příbězích jedinců, jež byly medializovány (až bulvarizovány) a následně paušálně přiřazovány k celé homosexuální minoritě. Přitom v heterosexuální populaci se také vyskytují jedinci s nejrůznějšími odchylkami od tzv. běžného chování, ale nevede to k následnému zobecňování na celou heterosexuální populaci.

V červnu 2012 proběhl první a dosud nejrozsáhlejší evropský průzkum sexuálních menšin organizovaný Agenturou EU pro základní práva a Gallupův ústav. Respondenty byli dospělí homosexuálové, bisexuálové a transsexuálové z celé Evropy, celkem 93000 osob. Průzkum zjišťoval míru diskriminace sexuálních menšin v jednotlivých unijních státech a kvalitu jejich života ve společnosti. Vyplynulo z něj mj., že nejtěžší pozici mají transsexuálové, jejichž situace je mnohem komplikovanější než u ostatních sexuálních minorit.⁶⁶

Mediální kampaň

V České republice se jako pozitivně nastavené zrcadlo názorům společnosti projevilo přijetí jednotlivých mediálních kampaní, probíhajících ve veřejném prostoru (billboardy, rozhlas, TV vysílání) před hlasováním o zákonu o registrovaném partnerství. Kampaně poukazovaly na diskriminaci v životech homosexuální menšiny a na potřebu přijetí tohoto zákona. Do nedávna byly přehledně přístupné na stránkách www.partnerstvi.cz/rp-kampan_2002/ (bohužel stránky již nejsou na internetu k dispozici). O jednotlivých kampaních píše Kateřina Beňová ve Sborníku konference Mezipatra 2006⁶⁷.

Dnes jsou v ČR u soudné (a velké) části populace již historií všechny mýty a stereotypizace sexuálních menšin a automatické spojování homosexuálů s prostitucí a nákazou virem HIV.

Většinová heterosexuální společnost má stále více informací o životě této minority prostřednictvím článků v periodickém tisku i zásluhou specializovaných pořadů v České televizi nebo v Českém rozhlasu. Ke změně pohledu společnosti přispívá též odvážný coming out mediálně známých osobností (Aneta Langerová, Gustáv Slamečka, Martin Krafl, Pavel Vítek, Milda Šlehofer, Yemi a spousta dalších).

⁶⁶ ŠMÍDOVÁ, Jana. Svět ve 20 minutách: O diskriminaci sexuálních menšin a odlišných starostech dvou vzdálených ostrovů. In: *Rozhlas.cz: Ranní plus* [online].

⁶⁷ *Mediální obraz leseb a gayů: střeoevropská konference při festivalu Mezipatra 2006 = Media Image of Lesbians and Gays : Central Europe[n sic] conference at the Mezipatra 2006 festival.*

O zřejmě nezamýšlenou mediální kampaň se postaral v roce 2013 prezident republiky Miloš Zeman, když odmítl slavnostně předat titul profesora Martinu C. Putnovi, čímž udělal nejen reklamu nové Putnově knize o dějinách homosexuality v české kultuře, ale také celé LGBT komunitě.

Zatím nejméně prezentovanou minoritou v médiích z LGBT komunity, jsou transsexuálové. V České republice žije si 30 000 osob, které je možné považovat za transgendery ale jen tisíc z nich touží po trvalé změně pohlaví.⁶⁸ Ani této minoritě se nevyhýbá zavádějící stereotypizace. Jsou v povědomí spíše jako muži v ženských šatech nebo jako přitažlivé shemale (osoba s ženskými i mužskými pohlavními znaky, většinou ve fázi proměny pohlaví, která zůstane nedokončena) spojované s prostitucí případně se sexuálním průmyslem.

Jak ukazuje moje analýza článků publikovaných v časopise Reflex, pozvolna přibývá informací i o těchto lidech a jejich osudech. A z rozhovorů mých respondentů je znát dokonce optimistický vývoj přijetí transsexuálních lidí v elementárních rodinách (rodič-dítě).

Média jako součást našeho každodenního života jsou subjektem i objektem pozitivně nebo negativně laděného vývoje k postoji sexuálních menšin. Aktivně ovlivňují veřejnost a její názory, zároveň však zobrazují i společenskou realitu.

2.2 Týdeník Reflex

Tato práce zkoumá mediální obraz sexuálních menšin na příkladu časopisu Reflex. Tento společenský týdeník vychází od 3. dubna 1990⁶⁹. Reflex se tématicky od počátku profiluje jako nositel liberálních i alternativních pohledů na různé fenomény objevující se ve společnosti. Nosnou myšlenkou je vzbudit pozornost, zaujmout, někdy až provokovat a otevřít i jinak tabuizovaná témata (legalizace marihuany, péče o autisty, články o pedofílii). Název "Reflex" vymyslel Petr Hájek, který byl prvním šéfredaktorem a spoluzakladatelem časopisu. Autorem graficky velmi dobře zpracovaného a zapamatovatelného loga je Aleš Najbrt. Nynějším šéfredaktorem časopisu je Pavel Šafr, který působí v Reflexu s přestávkou od roku 2008.⁷⁰ V roce 1993 byl týdeník Reflex koupěn vydavatelstvím pod obchodní značkou Ringier Axel Springer CZ a. s. Tato

⁶⁸ FEINBERG, Leslie a Tereza SPENCEROVÁ. Jak se žije translidem v ČR. In :*Pohlavní štvanci*.

⁶⁹ Podívejte na historicky první číslo Reflexu <http://www.reflex.cz/clanek/system/45553/prvni-vydani.html>

⁷⁰ Tiskové centrum. *Ringier Axel Springer CZ* [online].

společnost byla součástí švýcarsko-německého vydavatelského koncernu Ringier Axel Springer Media AG, která je kromě ČR aktivní také v Polsku, Maďarsku, Srbsku a na Slovensku. Koncern byl založen v r. 1833 a dnes sídlí v Curychu.⁷¹ V roce 2013 byla společnost Ringier Axel Springer CZ a.s. prodána podnikatelům Danielu Křetínskému a Patriku Tkáčovi.⁷² V roce 2005 při oslavě 15. výročí existence se Reflex zviditelnil celoročním seriálem deseti originálních kulturních akcí v regionálních městech v ČR, s názvem „Reflex je ve městě“. V centru města vždy proběhl happening a tématická výstava (vernisáž, kulturní a diskusní program), každé město mělo vlastní téma, např. téma Reflex a film, se odehrálo v Karlových Varech, téma Reflex a sex, v Hradci Králové atd. Akce byla zakončena na Pražském hradě prezentací všech deseti výstav a stala se tak hlavní narozeninovou oslavou, kterou navštívilo 1200 hostů.⁷³

Časopis Reflex je dostupný na internetu a sociálních sítích. Od roku 2010 jsou stránky **www.reflex.cz** rozděleny na placenou a neplacenou zónu. V tomto roce získal Reflex v soutěži Křišťálová Lupa za svoji internetovou podobu 8. místo v kategorii média - všeobecná.⁷⁴ Na sociální síť Facebook, vstoupil Reflex 9. listopadu 2008. Aktuálně má facebooková stránka Reflexu 91388 fanoušků.⁷⁵ Nejstarší dohledatelnou akcí přes Facebook pořádanou Reflexem je „První společný trénink Běžeckého klubu Reflexu“ 20. listopad 2011. Unie vydavatelů udělila Reflexu titul Časopis roku 2005, 2006, 2007 a 2008 v kategorii společenský časopis.

⁷¹ Ringier Axel Springer CZ. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. [online].

⁷² Tiskové centrum. *Ringier Axel Springer CZ* [online].

⁷³ PROJEKT „CAUSA REFLEX – 15 LET ČASOPISU“: Business to Consumer PR. *Bison & Rose* [online].

⁷⁴ VYLEŤAL, Martin. Křišťálová Lupa 2010 zná své vítěze. In: *Lupa.cz* [online].

⁷⁵ počet fanoušků je (ke dni 14.4.2014, 20:53)

3 LGBTIQ

Gay a lesbické hnutí si v České republice zpočátku vystačilo pouze se zkratkou GL. Jak postupně k sobě přidružovalo další spřízněné minority, písmena, přibývala. Takže dnes už do české terminologie proniká ze zahraničí zkratka LGBTIQ = lesby, gayové, bisexuálové, transsexuálové, intersexuálové, queer (lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex and queer).⁷⁶

3.1 Co víme o lidské sexualitě?

O lidské sexualitě bylo již napsáno nespočet odborných i populárních publikací. Víme, že je to soubor projevujících se vlastností a jevů, které jsou určovány biologii pohlavních rozdílů, chováním, sociální rolí, erotikou. Sexualita člověka je biologicky stále stejná. Ale proměňovalo se její vnímání vzhledem k daným kulturním, náboženským a někdy i politickým normám, které ovlivňovaly sexuální otevřenost ve společnosti. Jistě byla vnímána jinak v divokých pralesních kmenech, jinak byla vnímána během středověku za doby tuhých morálních poměrů, jinak v 60. letech 20. století v USA nebo ve stejnou dobu u nás za socialismu.

Velmi často je pro pochopení sexuality citováno pojetí „sexuálního pudu“ podle Jaroslava Zvěřiny. Tedy zvyk přirovnat sexuální touhu člověka k potřebě podobné, jakou člověk pociťuje při pocitu hladu či žízně. Je charakterizována puzením. Puzení směřující k uspokojení těla. Toto vysvětlení je ale příliš zjednodušující a realita lidské sexuality je mnohem složitější. Nezahrnuje pouhou touhu po uspokojení potřeby, ale je součástí celé řady aktivit, které jsou spojeny se signalizací projeveného zájmu ve prospěch subjektu, nebo mají navodit, sexuální zájem, případných subjektů.⁷⁷ To vše se vpišovalo nenápadným způsobem do všech vrstev každodenního lidského života tak, jak byla dobově uchopena morálka, společenská upjatost nebo volnost ve vztazích, rodinných svazcích, v módě či zobrazování lidského těla v umění.

⁷⁶ ŠLEHOFER, Milda. TÉMA - Lesby nebo lesbičky?. In: *Bengáles: Informační webový projekt pro holky na holky* [online].

⁷⁷ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 26-29

Pohlavní rozdíly jsou anatomické, hormonální a reprodukční rozdíly mezi mužem a ženou (resp. samcem a samicí) plus sexuální reaktivita, jako dispozice k určitému chování a cítění⁷⁸

Genetika nebo sociální kultura?

Vývojově, v životě jedince, je sexualita složitý proces započatý již v buněčných fázích vývinu plodu v lůně matky a trvajícím až do období dospívání, spojeného s prvními sexuálními aktivitami. Na výsledném, tedy dospělém, sexuálním chování lidí a na ukotvení sexuální identity se podílejí genetika, fyziologické procesy, výchova, sociální podmínky a kulturní normy. Avšak pokud bychom se chtěli spolehnout jen na sílu kultury, výchovy a sociálních rolí jako na modelující nástroj, neuspěli bychom. Na osobních příbězích bylo bolestivě vyzkoušeno, že takové „přemodelování“ identity nebo sexuální orientace napáchá mnoho škody a bolesti v psychice jedince. Z lékařského hlediska při bližším pohledu zjistíme, že sexualita je územím o více profilech. V každém z profilů se odehrávají důležité dílčí pochody, které jako společný soubor odrážejí konečnou sexualitu jedince. Nejde tedy jen o vrozený sexuální pud ani jen o „vychované“ prožívání podle aktuálních norem společnosti. Jednotlivé profily - roviny, které jsou součástí lidské sexuality a mají na ni vliv, rozebral Diamond⁷⁹ v článku Management of Intersexuality již v roce 1997.

1. reprodukce (reproduction): rozmnožovací schopnost, podle vnějšího biologického pohlaví
2. pohlavní identita (sexual identity): individuální pocit příslušnosti jedince, který se utváří již v prenatálním období
3. genderový vzorec (gender pattern): – sociální role, vnější společensko-kulturní vliv
4. vzrušivost a fyziologické mechanismy (arousal and physiological mechanism)
5. sexuální orientace (sexual orientation): objekt, jímž je jedinec sexuálně přitahován

Více než jedno pohlaví

Biologické pohlaví je biologický dimorfismus, který odlišuje muže a ženu na vnějškové úrovni. Odborné texty uvádějí dopodrobna nejen několik druhů pohlaví, ale i složitost jejich vývoje a co vše určují. Základem pro tento **biologický** dimorfismus je vliv pohlavních chromozomů - **pohlaví chromozomální**. Tyto chromozomy utvářejí svou činností původní primární zárodečné gonády (žlázy), které teprve ve druhém trimestru těhotenství procházejí mužskou nebo ženskou diferenciací na základě genetických vlivů -

⁷⁸ Experiment: 4%: O sexualitě. Česká televize: *Vzdělávání* [online].

⁷⁹ DIAMOND, Milton. Management of Intersexuality. *Archives of Pediatrics*.

pohlaví gonadální.⁸⁰ Na počátku 3. měsíce těhotenství probíhá vlivem sexuálních steroidů⁸¹ pohlavně specifická organizace centrálního nervového systému (CNS) a jeho struktury, ovlivňující pak sexuální chování a zároveň feminizaci a maskulinizaci zevního genitálu - **pohlaví genitální.** Testosteron je hlavním determinujícím faktorem sexuální diferenciaci. Podle citlivosti a prostupnosti přijímání testosteronu u jednotlivých tkání v těle, účinkuje testosteron na androgenní receptory (mužské), ale i na receptory estrogenní (ženské). U chlapců hladina testosteronu v plazmě několik dní po narození prudce kolísá, což je spojováno s maskulinizací centrálního nervového systému. Feminizace diferencuje vejcovody a dělohu a není závislá na steroidech.⁸² V tomto období je již vytvořen základ pro **pocit příslušnosti k určitému pohlaví** (tedy pohlavní identity) bez ohledu na to, jaké bude genitální pohlaví.

3.2 Pohlavní identita

Identita představuje soubor toho, jak se člověk vnímá, jak se chová a jak jej odlišuje od ostatních jeho okolí v rámci společenského a kulturního prostoru.

Pocit příslušnosti k určitému pohlaví se utváří již během nitroděložního vývoje spolu s genetickými a fetálně gonadálními změnami, jak již bylo popsáno výše. Po narození se pohlavní identita dále utváří podle této predispozice a vlivy prostředí až do 3 let věku.⁸³

Pokud pohlavní identita není ve shodě s vlastním sebeobrazem (tedy jak jedince rozlišuje společnost), je to klasifikováno jako porucha pohlavní identity - **transsexualismus.** Biologicky zdravý chlapec (muž) se cítí už od útlého dětství dívkou (ženou) a dívka (žena) se cítí být chlapcem (mužem). Tento rozpor samozřejmě působí komplikovaně i na celkový nejen sexuální, ale i psychický vývoje jedince.

Sexuální a sociální orientace

Pevná identifikace se svou sexuální i sociální rolí v rovině pohlavní identity, rozhoduje o konkrétní preferenci jedince a jeho schopnosti zaujmout objekt svého zájmu sexuálním chováním. Vzrušení jako konzumní fáze přichází při dosažení určité zralosti CNS

⁸⁰ pohlavní žlázy - vaječník neboli ovarium u ženy a varle neboli testes u muže; tvoří se v nich pohlavní buňky (vajíčka a pohlavní hormony estrogenu a gestagenu u žen, spermie a androgeny u mužů)

⁸¹ (androgeny, estrogenu, progestagenu) – podmnožina sexuálních hormonů ovlivňujících sexuální diferenciaci a reprodukci (zdroj <http://cs.wikipedia.org/wiki/Steroidy>)

⁸² ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 26-29

⁸³ WEISS, Petr. *Sexuologie*. kap. 6.2.1 Pohlavní identita, s. 102

a nespojuje přímo s pohlavními hormony. U lidí je specifickým fenoménem konzumní přístup k sexualitě; specifickým sexuálním chováním je autoerotika.⁸⁴

O lidské sexuální orientaci dnes již můžeme stoprocentně říci, že je v průběhu života jedince daná, trvalá, neměnná a nezměnitelná. To považuji za nejdůležitější informaci. Není primárně formována jasnými dědičnými faktory ani konkrétní výchovou či kulturním prostředím. Neovlivňuje ji svedení či sexuální zneužití.⁸⁵

Zatím se neobjevila studie, která by přinesla dokumentaci o úspěšně a trvale změněné sexuální orientaci. Sociální identita se vytváří vlivem rodinného prostředí genderovou socializací jedince v nukleární rodině (rodiče + děti). V tomto případě je důležitá role dcery nebo syna a jejich identifikace s tzv. významnými druhými v rodině.

“Androfilie a gynekofilie“

Většinou sexuální orientací v naší společnosti je heterosexuality – tedy sexuální a citový zájem o osoby opačného pohlaví. Mužů s trvale homosexuálním chováním jsou podle průkopnického výzkumu amerického sexuologa Alfreda Ch. Kinseye čtyři procenta, proto jsou někdy nazýváni tzv. čtyřprocentní skupinou. Žen s trvalým homosexuálním chováním je podle Kinseye jen 1% v populaci. Výzkum sledoval jen sexuální chování. Je ovšem třeba rozlišovat mezi homosexuálním chováním a homosexualitou jako niternou sexuální orientací, která se ve výzkumech prokazuje obtížněji.⁸⁶

„První publikace věnované homosexualitě (počínaje 19. stol.) ovlivňovaly na dlouho medicínské a i psychologické postoje k hodnocení homosexuality. V publikaci Richarda von Krafft-Ebinga „Psychopathia sexualis“ (1886), která vyšla v angličtině, je zaznamenána první podrobná klasifikace sexuálních úchylek. Mimochodem i díky Krafft-Ebingovi se nakonec díky jeho pracem ujalo označení homosexualita a ne termíny typu „inverzní sexuální“ citění nebo „uranismus“.⁸⁷ Samotný termín homosexualita do odborného jazyka zavedl maďarský psychiatr Karl Maria Kertbeny (publikoval též jako K.M. Benkert) r. 1869 jako neutrální nahrazení za pojmy typu „sodomie“ nebo

⁸⁴ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 48-53

⁸⁵ KORCOVÁ, Dobroslava. *Formy diskriminace lesbických žen a gay mužů ve společnosti* [online PDF]. s. 6-7

⁸⁶ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 120

⁸⁷ SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. kap. „Homosexuelní“ jako nová entita ve společnosti. s. 71

„pederastie“⁸⁸. Homosexualita je v ní popisována (klasifikována) jako projev psychické poruchy a „emoční povrchnosti“ a neschopnosti vytvářet a hlavně udržet si intimní vztah.⁸⁹ Takové názory následně ovlivňovaly medicínský i psychologický pohled na homosexualitu ve 20. století a je logické, že výsledkem bylo potvrzení psychické patologie.

Přestože homosexualita byla vyškrtuta ze seznamu nemocí a není důvod k její medicinalizaci či kriminalizaci, existují v dnešní době stále ještě společnosti, kde je homosexuální chování kriminalizováno. Platí to zejména o sexuálních stycích mezi muži. Někteří psychoanalyticky a behaviorálně orientovaní psychoterapeuti stále považují homosexuální orientaci za patologický stav a snaží se ji dokonce léčit.⁹⁰ Lékařsky klasifikovatelnou nemocí zůstala jen „ego-dystonní“ sexuální orientace. Je to stav jedince, který trpí tím, že není spokojen se svou sexuální orientací. Jejím opakem je ego-syntonní sexuální orientace.

Český jazyk nemá pro homosexuální muže jednoznačně přijímaný termín. V odborné terminologii je heterosexualita u mužů nazývána **mužskou gynekofilií** (zájmem o ženy) a u žen, **ženskou androfilii** (zájmem o muže). Sexuální i citová náklonnost k osobám stejného pohlaví je označována jako homosexualita, tedy **mužská androfilie** a **ženská gynekofilie**. Bisexualita „stojí mezi“ těmito sexuálními orientacemi – vyznačuje se sexuální i citovou náklonností k oběma pohlavím stejnou měrou.

V ranné fázi obnovené demokracie počátkem 90. let 20. století bylo v České republice pro homosexuální společenství významným tématem i nalezení vhodnějšího pojmenování, se kterým by se mohli všichni ztotožnit. V programovém prohlášení tehdejšího Svazu Lambda stálo⁹¹, že pro jejich sexuální menšinu neexistuje jméno, které by nebylo buď diagnózou nemoci, nebo urážkou.⁹² Lambda se snažila propagovat české složeniny s předponou „homo“⁹³ ale bez úspěchu. Amerikanismus „gay“, které původně bylo odmítáno i pro asociaci gay-kluk, se postupně objevovalo čím dál častěji, až zdomácněl.⁹⁴

⁸⁸ JOHNSON, Matthew D. Homosexuality: Genesis and Development of a Concept. *GLBTQ: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender, and Queer Culture* [online].

⁸⁹ MIJAS, Magda. Mezi sociální stigmatizací a psychickou pohodou. Směrem ke kategorii menšinového stresu. In: *Sborník z konference "diskriminace sexuálních menšin"*.

⁹⁰ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 120-122

⁹¹ občanské sdružení pro homosexuální ženy a muže, od roku 1990 součást Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO), později v letech 2001-2006 známá Gay iniciativa v ČR

⁹² SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti. Vliv revoluce na pojetí homosexuální identity*. s. 333

⁹³ tamtéž – vysvětlivka – homoorganizace, homodobrák, homofóry, homoznásilnění, homomanželství ...

⁹⁴ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 124

Zatímco mužská část váhala mezi variantami „homosexuál“ a „gay“, pro homosexuální ženy byla většinová shoda na adjektivum „lesbický“ a z něj odvozené substantivum lesbička nebo pro ty z nich, kterým toto označení znělo příliš zdrobněle (sociace s holčičkou, ženuškou) „lesba“. Výraz lesba je užívanější, i když je toto slovo zvukově tvrdé a lidé ho dříve používali hlavně jako hanlivý výraz. Proto byla snaha ho změkčovat a zjemňovat. Absence vlastního pojmenování skupiny však přináší problémy a nejjednodušší by bylo rehabilitovat označení „lesba“. Do situace vnáší ještě mírný zmatek prosazování slova queer, jako zastřešující termín pro slova gay a lesbický, tedy tvar v kombinaci anglického a českého slova „queer žena“, „queer muž“⁹⁵.

Bisexualita

Bisexualita (bi = dvojitý, sexus = pohlaví) jako téma vzbuzuje emoce jak mezi odborníky tak v mezi členy sexuálních minorit. Pojem je spojován se zakladatelem psychoanalýzy Sigmundem Freudem, který tento termín zpočátku používal ve smyslu psychické androgynie (oboupohlavnosti) a sexuální přitažlivost k oběma pohlavím byla považována jako sekundární znak bisexuality.⁹⁶ Na Freudův poznatek navázal Alfred Ch. Kinsey, který zjistil, že existuje mnoho mužů a žen, kteří jsou schopni lásky ke stejnému pohlaví, ale zároveň jsou schopni žít ve vztahu s opačným pohlavím. Sexuologové se přiklánějí spíše k existenci bisexuálního chování⁹⁷, které je de facto jen fází před uvědoměním si homosexuality.⁹⁸

Bisexualita je označována jako stav, kdy jedinec nedovede přesně říci, které ze dvou pohlaví eroticky preferuje. Bisexualita označuje jedince, kteří uskutečnili sexuální styky s osobami obou pohlaví. Z logiky věci plyne, že mezi homosexuálními muži a ženami je výskyt jedinců s bisexuálním chováním vyšší než mezi jedinci heterosexuálními.⁹⁹

Většina bisexuálních lidí se raději hlásí jen k lesbické nebo gay minoritě vzhledem k mylné představě, že všichni bisexuální lidé musí mít paralelní vztahy (sexuální poměr) s oběma pohlavími. Těžko se ke své orientaci přiznávají, protože jejich možnost mít heterosexuální vztahy a založit tak bez problémů rodinu, způsobuje, že plně nezapadají do žádných komunit.

⁹⁵ ŠLEHOFER, Milda. TÉMA - Lesby nebo lesbičky?. In: *Bengáles: Informační webový projekt pro holky na holky* [online].

⁹⁶ PECHOVÁ, Olga. Bisexualita. *Bengáles: Informační webový projekt pro holky na holky* [online].

⁹⁷ Kolik z nás je bisexuálních?. *Impuls Rádio* [online].

⁹⁸ *Mediální obraz leseb a gayů: středoevropská konference při festivalu Mezipatra 2006. str. 34*

⁹⁹ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře. s. 121*

Transsexualita

Transsexualismus nebo transsexualita je pojem, který vyjadřuje stav, kdy se jedinec narodil jako příslušník jednoho pohlaví, ale usiluje o změnu pohlaví operativní cestou. Sami transsexuálové dávají přednost spíše označení translidé, protože jejich touha po změně se nedotýká jen sexuality, ale celé osobnosti a vnímání sama sebe. Termín transsexualismus zavedl do odborné terminologie americký sexuolog Harry Benjamin.¹⁰⁰ Transsexualita je vedena pod diagnózou poruch pohlavní identity podle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN10) F64.0 a je popisována jako jedinec, který touží po životě a akceptaci v opačném pohlaví.

Transsexuální muž se identifikuje s ženským pohlavím i sociální rolí, transsexuální žena s pohlavím mužským a sociální rolí. V osobních příbězích translidí nejde jen o operativní změnu pohlaví, o „jakousi“ výměnu těla. Primárně se tyto osoby ztotožňují i v sociální roli s opačným pohlavím, kterou vnímají jako přirozenější, než do jaké se narodily a ve které museli zpravidla prožít celé své dětství.

V cílovém opačném pohlaví se většina transsexuálů chová heterosexuálně, menšina homosexuálně.¹⁰¹ Změna sexuální orientace u transsexuálů je ale jen domnělá. Souvisí právě se změnou pohlaví a stálostí náklonnosti k určitému pohlaví. Takže z osoby, která žila v páru (manželství) s ženou jako muž a měla tedy heterosexuální orientaci, se po operaci stává lesba, pokud bude pokračovat dále ve vztazích s ženami. O právní komplikaci ohledně nutného rozvodu nebo odregistrování partnerství, jako podmínky pro možnost podstoupení operace, se zmiňuji v úvodní části této práce.

Transsexualita je sexuální deviace charakterizovaná rozdílnou sexuální identifikací.

Diferenciální diagnostika musí odlišit femininní homosexualitu mužskou a maskulinní homosexualitu ženskou, transvestitismus – s heterosexuální orientací, kdy jde jen o oblékání do ženského prádla z fetišistické motivace.

Obecně se zdá, že svou úlohu lépe zvládají ženy (FTM – femiale to male) v mužské roli než muži (MTF – male to female) v roli ženské. Důležitou roli ve změně sexuální role

¹⁰⁰ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 135

¹⁰¹ FIFKOVÁ, Hana, Petr WEISS a kol. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 202 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-802-4716-961.

hraje změna povolání. Mezi transsexuály (FTM) je obecně méně psychopatologických a sociálně patologických problémů.¹⁰²

Fifková rozlišuje několik etap proměny. Základem terapeutické asistence při transsexualitě je psychoterapie, důležitá je podpora při organizování života v opačné sexuální roli. Terapeutickými fázemi zde jsou:

1. diagnostika
2. rozhodovací proces,
3. Real Life Test - život v opačné (cílové) sexuální roli (v ČR změna jména a příjmení na neutrální)
4. hormonální terapie (navozuje druhotné pohlavní znaky opačného pohlaví) u FTM se podávají androgeny, u MTF se podávají estrogeny a antiandrogeny, nezahajuje se dříve než po ročním sledování pacienta s průběžnou psychoterapií, není doporučeno začínat s ní u dospívajících jedinců, u nezletilých musí být tzv. kvalifikovaný souhlas od rodičů
5. chirurgické zákroky (kastrace, úprava prsů, úprava zevního genitálu)
6. definitivní změna matričního pohlaví – podmínkou je chirurgická změna fyzického (tělesného) stavu¹⁰³

Zmíněné čtvrté hormonální období trvá minimálně dva roky. Real Life Testem je myšleno dvacetičtyřhodinové vystupování v pozici vytouženého pohlaví alespoň po dobu jednoho roku. Pro toto období je možné si změnit své jméno a příjmení na tzv. neutrální do doby, než přijde konečná operativní fáze pohlaví. Neutrální jména jsou předem stanovena, a pokud jedinec stojí o jiné jméno, musí být schváleno. Již řadu let rozhoduje o schválení nebo neschválení jmen nejen pro translidi soudní znalkyně v oboru jmen PhDr. Miloslava Knappová, CSc., která zatím nemá v České republice na tuto činnost vychovaného nástupce. Celá proměna pohlaví je velmi zdoluhavým a náročným procesem. Pokud jedinec najde odvalu k proměně až v dospělosti, může se situace komplikovat již vzniklými vztahy (většinou pod vlivem svého okolí „že tak je to správné“).

¹⁰² ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 136

¹⁰³ FIFKOVÁ, Hana, Petr WEISS a kol. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 202 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-802-4716-961.

Intersexualita

Intersexualita je výraz pro určení „pozice“ jedince mezi pohlavími, jejichž charakteristiky jsou fyziologicky různým způsobem smíšené.¹⁰⁴ Pohlavní genitál je na pomezí ženského a mužského, nebo zevní genitál není ve shodě s vnitřními reprodukčními orgány. Medicína tento biologický stav nazývá hermafroditismem.

Pravý hermafroditismus je velmi vzácný, znamená to, že se u jedince vyskytuje varletní i vaječnicková tkáň.¹⁰⁵ Pseudohermafroditismus se rozlišuje na mužský a ženský podle převahy pohlavních tkání.¹⁰⁶ Lékaři v minulosti intersexuální děti kastrovali. Většina z nich se zpravidla identifikovala se svým genetickým pohlavím, ale někteří byli v dospělosti nespokojeni se svou pohlavní identitou.¹⁰⁷

O intersexualitě jsou v České republice zatím dostupné pouze odborné publikace plné medicínských výrazů. Na základě toho usuzuji, že tento fenomén je zatím popsán hlavně pro odbornou (lékařskou) veřejnost. Mezi majoritní heterosexuální společností je zatím nízká informovanost kvůli malému počtu zveřejněných případů.

Na internetu je k nalezení přeci jen o něco více informací. Například na stránce <http://www.translide.cz>, je intersexualitě věnováno hned několik článků. Obsahují většinou jakýsi etický kodex a doporučení, týkající se instrukcí, jak psát¹⁰⁸ o intersexualitě a jak komunikovat s intersexuály, pro jejich rodiče a hlavně ošetřují lékaře.¹⁰⁹ Na internetu je také k přečtení ročníková práce z magisterského jednooborového studia psychologie z roku 2003 na téma Negativní aspekty medicínského přístupu k intersexualitě.¹¹⁰

V r. 2013 v rámci festivalu „Jeden svět“ byl v České republice promítán film *Intersexion*. Autor Grant Lahood natáčí svědectví lidí z několika kontinentů a sám je intersexuálem.¹¹¹

Coming out

Tento termín, z anglického „coming out of the closet“ – „vyjít ven ze skříně“, popisuje vývoj uvědomění si vlastní sexuální orientace, která není ve shodě s většinovou společností, zprvu skrývané a tajené, ale posléze přiznávané sobě samotnému a následně i

¹⁰⁴ KAŠPAROVÁ, Šárka. *Intersexualita z pohledu psychologie*. [online].

¹⁰⁵ FIFKOVÁ, Hana, Petr WEISS a kol. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. str. 43

¹⁰⁶ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. str. 31-33

¹⁰⁷ FIFKOVÁ, tamtéž

¹⁰⁸ <http://www.translide.cz/jak-psat-o-intersexualite>. [online].

¹⁰⁹ <http://www.translide.cz/doporucene-postupy>. [online].

¹¹⁰ ANTE, Robin. *Negativní aspekty medicínského přístupu k intersexualitě*. [online]. Olomouc, 2003.

¹¹¹ <http://www.jedensvet.cz/2013/filmy-a-z/22242-intersexion>

svému okolí. Čeština pro to nemá vystihující pojmenování. Opisuje se to slovními spojeními jako "přiznat se nebo přihlásit se k homosexualitě". Ale tento proces není jen o přiznání se – zvláště slovo "přiznat se" vyvolává asociaci s něčím negativním, přiznat se, doznat se k něčemu špatnému, nepřijatelnému.

Coming out není jednorázovou akcí přiznání, jde o proces, který má své fáze a některé z nich se vzájemně mohou prolínat:

- a) Precoming out – vědomí vlastní odlišnosti, která ale ještě nemusí být přesně pojmenovaná.
- b) Vlastní coming out – uvědomění si, že zdrojem odlišnosti je jiná sexuální preference, než očekává rodina, přátelé a širší okolí. Nejdříve může nastat nepřijetí a bránění se připustit si realitu. Situace může být složitější i s ohledem na to, že se tato fáze odehrává většinou v průběhu puberty (ale někdy i v pozdějším věku), v období, kdy je pro jedince důležité přijetí rodiny a názory vrstevníků. Obava z odmítnutí, případně z negativních až agresivních reakcí ve školním prostředí, nebo specifická charakteristika prostředí, mohou prohlubovat pocity méněcennosti, osamocení, zavrženíhodnosti. Udává se, že mezi mladými homosexuálními muži je zvýšené procento sebevražedných myšlenek i pokusů.¹¹² Tato fáze bývá nazývána jako vnitřní coming out. Vnější coming out probíhá projevením se ven, svěřením se nejprve jedné nebo nejbližším osobám, následně širšímu okolí.
- c) Fáze explorace – období sociální adaptace v gay komunitě a hledání prvních sexuálních vztahů.
- d) Fáze partnerství – sladění sexuální orientace a citových vztahů
- e) Fáze integrace – osobnosti, hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace, partnerského a sexuálního života.¹¹³

Mezinárodní den "coming outu" se slaví 11. října. Je oslavou pro ty, co nechtěli celý život tajit a skrývat se a našli odvahu říci svému okolí o své sexuální odlišnosti. Zároveň je podporou pro ty, co se ještě skrývají a teprve hledají k tomuto kroku odvahu. Velmi pěkně na toto téma zpracoval krátký kreslený film animátor Hamish Steele žijící v Londýně (Kingston University, 2012), s názvem „**The Right Time**“. Film je možné shlédnout na adrese <http://vimeo.com/user5017108>.

3.3 Diskriminace

Pojem diskriminace má původ v latinském slovu „**discriminare**“, které je vykládáno jako rozlišování skupiny od celku odlišným způsobem v přístupu k jejím právům. Obsahuje znevýhodňování nebo ponižování a hodnocení jedince jen na základě připsané

¹¹² VALENTOVÁ, Jaroslava. *Mužská homosexualita z pohledu biologie*. FHS UK, Praha 2004. in: Coming out. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. [online].

¹¹³ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*.

charakteristiky skupině jako celku – podle rasy, pohlaví, věku i sexuální orientace.¹¹⁴ V České republice byl **antidiskriminační zákon** přijat v roce 2009 (viz str. 25).

Nejčastějšími formami **diskriminace** sexuálních menšin jsou odmítnutí, homofobní šikanování, harašení, zastrašování, vydírání, nepřátelské a urážlivé jednání.

Heteronormativita nemusí být automaticky spojována s negativními projevy, ale je tak označován způsob chápání postavení norem ve společnosti. Příslušníci jiné než heterosexuální většiny, jsou posuzováni pravidly psanými pro heterosexuality, tudíž musejí nést nálepku jinakosti a je tak podle toho s nimi zacházeno ve vztahu k rodičovství, manželství/partnerství, některých případech i v přístupu v práci. Heteronormativita předpokládá heterosexuality na prvním místě. Projevuje se nenápadně například již u výchovy dětí v rodinách. Dívčím se opakuje, že se provdají za muže a chlapců se předpokládá, že až vyrostou, ožení se. Pohádky obsahují příběhy předávané z generace na generaci, vychovávají, pomáhají se identifikovat s hrdiny a předkládají určité archetypy, čili pravzory. Ve školách se v sexuální výchova zaměřuje na heterosexuální vztahy a prevenci zdraví a výchovy dětí. Přitom ve školním období jsou žáci poprvé konfrontováni se svou sexualitou zjištěním, jaká je jejich orientace, škola by měla být přístupná mluvit více o přirozenosti různé sexuální orientace. Informovanost a prevence jsou základem pro oslabení heteronormativních vzorců. Školní prostředí by mělo počítat s tím, že školu mohou navštěvovat jedinci, kteří se jednou budou cítit součástí LGBT menšiny. Taková osvětová sexuální výchova by prospěla nejen konkrétním jedincům. Je proto třeba pořádat pravidelná školení i pro samotné učitele, protože mnohým z nich chybí správné informace a i mezi nimi se projevuje více než heteronormativita tak spíše už homofobie.¹¹⁵

Homofobie označuje nepřátelský postoj a chování vůči homosexuální komunitě. Termín zastřešuje všechny možné i nemožné obavy z homosexuální orientace. Názory, že gayové a lesbičky „rozvracejí“ společnost. Hanlivé výroky o „teplouších“ a „buzerantech“, nadávky. Homofobie většinou pramení ze strachu z něčeho neznámého, tedy z neinformovanosti nebo se opírá o argumenty náboženské, označující homosexualitu za nepřirozenou, projev hříšného chování a neochotu homosexuálních lidí se ovládat. Dalším

¹¹⁴ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. s.63

¹¹⁵ Heteronormativita a homofobie. *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva: LGBT* [online].

populárním argumentem je ochrana instituce rodiny.¹¹⁶ A ačkoli se nejedná o pravidlo, velmi hlasitý a důsledný odpor k homosexuálům a homosexualitě se objevuje u osob, které samy skrývají svou homosexualitu, nejsou schopny ji přijmout a mají strach z prozrazení. Jedním s ukazatelů míry liberálnosti nebo politického radikalismu ve společnosti je míra homofobie. Tedy čím méně homofobie, tím liberálnější společnost.¹¹⁷

Zločiny z nenávisti neboli hate crimes¹¹⁸, jsou označením pro nepřátelské projevy, psychické a fyzické násilí, nebo trestné činy, jejichž motivací je negativní postoj až nenávist vůči konkrétní skupině osob. Tento fenomén se dotýká i sexuálních menšin, anebo osob, které jsou mylně považovány za příslušníky této minority.

Mezi takové útoky je možné zařadit non-verbální agresi (symboly, znaky, gesta), verbální (pokřikování, nadávky), psychické útoky (vyhrožování, vydírání, ponižování, zesměšňování), sexuální obtěžování, znásilnění, fyzické ubližování, které může skončit i smrtí. Sociální následky se dotýkají nejen samotných členů minority, ale i rodinných příslušníků a jejich přátel. V emocionální rovině se u oběti rozvíjí strach, stavy úzkosti, stres a deprese. Proto se někteří jedinci dobrovolně od společnosti izolují a stávají se takzvaně neviditelnými. Velmi často bývají tyto útoky obětmi neřešeny a nenahlášeny. Důvodů k tomu mají hned několik. Historicky zakořeněnou nedůvěru a zkušenost s lhostejností, ze strany sexuálních menšin u policie a úřadů. Velkou obavu z odplaty ze strany útočníků. Strach z nedobrovolného „vyoutování“. Nelehké dokazování, pokud se vše odehraje beze svědků.

In Iustitia je jedna z organizací, která se zabývá i takto orientovanými útoky z nenávisti a na svých stránkách nabízí podporu a pomoc.¹¹⁹

3.4 Teorie menšinového stresu

Zmínit na tomto místě koncept menšinového stresu mi připadá velmi důležité. Vyšší výskyt psychických poruch u příslušníků sexuálních menšin nabízí pochopení tohoto jevu.

Konfrontace možností jedinců s požadavky a očekáváními jejich okolí způsobuje nesoulad srovnatelný se stresem. Otevřené nepřátelské projevy, stigmatizace, předsudky, diskriminace a homofobie ve společnosti, to vše vytváří příliš velký fyzický, ale i

¹¹⁶ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 125-126

¹¹⁷ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. s. 123

¹¹⁸ Útoky z nenávisti. *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva: LGBT* [online]

¹¹⁹ Útoky z nenávisti. *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva: LGBT* [online].

psychický a emoční tlak. Ten pak způsobuje u takového jedince nepřijetí sebe sama, následkem je skrývání, zatajování a v konečném důsledku sociální vyloučení. To vše má velký podíl na narušeném vnímání sebe sama, které ale přímo nesouvisí s odlišnou sexualitou jako příčinou psychické poruchy.¹²⁰ Menšinový stres se tak může stát velkou zátěží, projevující se i na zdravotním stavu. Pro příslušníky minority je takový stres nebývalý, vleklý a je sociálně podložený.¹²¹

Vyrovnávání se s vlastní odlišností je těžkým obdobím, a pokud není nejbližší rodina podporou a přidá se k tomu nepochopení od vrstevníků, může pak vzniknout psychická újma, která přetrvává až do období dospělého života.

¹²⁰ MEYER, Ilan H. Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*. [online].

¹²¹ MIJAS, Magda. Mezi sociální stigmatizací a psychickou pohodou. Směrem ke kategorii menšinového stresu. In: *Sborník z konference "diskriminace sexuálních menšin"*. [online].

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

V sociálně vědním výzkumu je smíšený výzkum definován jako přístup, v němž se mísí kvalitativní a kvantitativní metody.¹²² Takový postup se vyznačuje několika přednostmi, protože se metody mohou vzájemně doplňovat. Kvalitativní výzkum směřuje do hloubky a jeho podstatou je porozumění. Kvantitativní výzkum je nástrojem pro přeměnu textu do měřitelných čísel. Přistoupila jsem tedy ke smíšenému výzkumu.

4.1 Metodologie výzkumu

Smíšený výzkum je založen na analýze mediálního obrazu sexuálních menšin v tištěném týdeníku Reflex a článků publikovaných pouze elektronicky na webovém portále tohoto časopisu pod hlavičkou Reflex online v období 1. 1. 2001 - 31. 3. 2014. Reflex jsem pro výzkum vybrala s předpokladem, že tento časopis, označovaný jako společenský, byť v posledních letech stejně jako většina českých médií tíhne k bulvarizaci, má všechny předpoklady k tomu, aby se věnoval i tématům, která jsou na okraji středního proudu. Jeho výhodou je i to, že vychází týdně a tudíž může celkem flexibilně a přesto kvalitně reagovat na události ve společnosti i v tištěné verzi, nejen na webu v online světě. Kvantitativní analýza sleduje četnost článků v Reflexu rozříděných podle jednotlivých let a v jejich rámci dále podle předem určených kritérií (typů sexuálních menšin). Kriteriační vzorkování umožňuje dále kvalitativně analyzovat obsah takto rozříděných článků podle postoje k sexuálním menšinám.

Paralelně jsou vyhodnoceny rovněž citace ze série narativních rozhovorů se sedmi příslušníky různých sexuálních menšin. Vyprávění jejich osobních příběhů ukazuje, jak příslušníci sexuálních menšin vnímají realitu a postoje společnosti vůči nim. Zda se cítí ve všedním životě diskriminováni, jestli pocítují potřebu téma minoritní sexuální skupiny medializovat, někam směřovat.

4.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je získat přehled o vývoji mediálního obrazu sexuálních menšin v týdeníku Reflex v delším časovém období jakým způsobem Reflex psal o sexuálních menšinách, zda se autoři článků soustředili jen na konkrétní minoritu, zda se jednotlivé ročníky v prezentaci tohoto fenoménu liší, nakolik pozitivně nebo negativně jsou články

¹²² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. s.58

laděny. Zda vliv na výběr tématu měly společenské události (např. přijetí zákona o registrovaném partnerství). Vedlejším produktem výzkumu je i takto vzniklý katalog článků v tomto periodiku, rozříděný podle jejich polarity, tématu a data publikace.

Cílem narativních rozhovorů se sedmi respondenty z řad LGBT menšin je získání osobních příběhů pro porozumění specifických problémů pro každou sexuální minoritu zvlášť. Mediální obraz sexuálních menšin získaný analýzou článků týdeníku Reflex je tak konfrontován s minoritními pohledy jedinců z řad těchto menšin.

Přínosem narativních rozhovorů má být přiblížení osobních zkušeností, osobní reality lidí, kteří se postupně vyrovnávali s poznáním, že patří k „jiné“ skupině lidí v tak intimní oblasti, jakou je sexualita. Že ve světě měřeném heterosexuality je jejich sexuální odlišnost něčím, s čím se dopředu nepočítá.

4.3 Postup při získávání a analýze dat z týdeníku Reflex

Původní záměr zpracovat výzkum všech dosud publikovaných čísel Reflexu od roku 1990 do současnosti se nezdařilo uskutečnit pro nedostupnost výtisků z let 1990-2000 v elektronické podobě (nemá je k dispozici ani redakce časopisu). S ohledem na velký objem výzkumného materiálu v dostupných ročnících 2001-2014 a tím i nadstandardní rozsah bakalářské práce jsem po souhlasném stanovisku vedoucí bakalářské práce upustila od výzkumu elektronicky nearchivovaných ročníků Reflexu 1990-2000.

Texty publikované v časopise jsem rozčlenila chronologicky po jednotlivých kalendářních rocích na třináct úplných ročníků 2001 - 2013 a jeden neúplný ročník 2014 (1. 1. - 31. 3.). Shromážděnými daty byla mnou zvolená klíčová slova, která souvisejí s tematikou sexuálních menšin, a dalo se tedy očekávat, že na jejich základě získám články s požadovanou tematikou.

Všechna čísla časopisu počínaje prvním číslem roku 2001 jsou přístupná online na stránkách www.reflex.cz v sekci archiv, která je přístupná pro předplatitele časopisu. Nacházejí se tu jak články z tištěné verze časopisu, tak i všechny články, které se objevují jen na webu zdarma.

Nejdříve jsem určila klíčová slova a jejich případné varianty. Pro lepší přehlednost jsem slova v tabulce 1 ještě sdružila do tematických skupin. Vznikla tak témata: homosexualita – muži, homosexualita – ženy, bisexualita, transgender, hanlivá označení, ostatní termíny. Toto rozdělení jsem zvolila, abych získala data pro každou minoritu jmenovitě.

Následně jsem každé z těchto hesel zadala do interního vyhledávače webové verze časopisu Reflex. Webová stránka vygenerovala články obsahující požadovaný termín (případně jeho modifikaci) seřazené časově od nejnovějšího (nejaktuálnějšího) po nejstarší. Tyto články jsem vždy pročetla a přepokopírovala do připraveného textového editoru MS Word. Vzniklo tak celkem čtrnáct samostatných souborů obsahující články za každý rok. Jednotlivé soubory obsahují nejen články, které se věnují LGBT tematice, ale i články, ve kterých bylo heslo zmíněno jen okrajově, např.: ojedinelá zmínka o homosexuální filmové postavě v rozhovoru na jiné téma. Články zahrnuté na základě v nich obsažených nadávek a hanlivých výrazů jsou buď přímo negativně zaměřené proti sexuálním menšinám, nebo jsou tyto hanlivé výrazy ventilem negativního označení vůči další osobě.

Tab. 1 Pracovní rozdělení témat pro sběr dat

Témata	Příznak
homosexualita muži	homosex/homosexuál/homosexualita/gay
homosexualita ženy	lesba/lesby/lesbi
bisexualita	bisex/bisexualita/bisexuální
transgender	transsex/trassenxual/transgender/intersexual/travestita/transvestita/ trand'ák
hanlivá označení	buzna/buzerant/buzík/teplouš/homouš
ostatní termíny	Queer/homofobie/homoparentalita/homonormativita/ registrované partnerství/Pride/coming out

Klíčová slova jsem postupně zadávala do excelového souboru a číselně jsem zaznamenávala jejich výskyt pro každé téma v daném roce. Vznikl tak přehledný a dále dobře zpracovatelný soubor, jehož data je možné převést i do numerické podoby.

Práce v textovém editoru MS Word

Ve vzniklých textových souborech jsem v rámci každého ročníku vyznačila klíčová slova a roztřídila texty do nových skupin podle tabulky č. 2. Pro větší přehlednost a lepší organizaci jsem články o homosexualitě, bisexualitě a homoparentalitě sloučila do jednoho označení a nazvala je jednotlicí zkratkou **LGB**. Pod zkratkou **TI**, jsem zařadila všechny

články o transgenderu (tj. o transsexuálech, transsexualitě, transvestitech, travesty) a intersexualitě. Hanlivá označení (viz tabulku č. 1) se objevují pod LGB nebo TI v závislosti na obsahovém zaměření toho kterého článku. A projevují se v obrazové prezentaci ve velkém grafu za celé zkoumané období (**Graf č. 4**). Články s klíčovými slovy, která nelze přiřadit pouze nebo vůbec pod jedno z výše uvedených označení, jsou přiřazeny do skupiny LGB nebo TI podle převládajícího zaměření článků. Vznikly tedy dvě nové skupiny témat LGB a TI. V každém ročníku zvlášť jsem články označila mnou zvolenými symboly pro LGB a TI, které nesou informaci o polaritě obsahu článku - pozitivní, neutrální, negativní, profil či rozhovor s osobností (vždy pozitivně laděný). Vzniklo tak 14 souborů dat (pro každý rok zvlášť) s přehledy číselných i znakových statistik.

Tab. 2 Kódování textu

Kód	LGB a TI
LGBo	značka pro pozitivně laděné profily nebo rozhovory s osobností z řad homosexuálů, bisexuálů nebo homoparentální rodiny
TIo	značka pro pozitivně laděné profily nebo rozhovory s osobností z řad transgenderů nebo intersexuálů
LGB+	značka pro další pozitivní nebo osvětové články, které se věnují tématu homosexuality nebo bisexuality
TI+	značka pro další pozitivní nebo osvětové články, které se věnují transgenderu nebo intersexualitě jako hlavnímu tématu článku
LGBn TIIn	značky pro neutrální resp. emotivně nezabarvené články
LGB - TI -	značky pro články negativně či homofobně laděné a články, které obsahují pojmenování sexuální minority jako nadávku

Vyhodnocení mediálního obrazu sexuálních menšin v Reflexu obsahuje nejdříve bibliografii článků rozdělených podle jednotlivých kódů dle Tab. 2. pro každý ročník časopisu. Následují přehledové grafy č. 1-3 zobrazující výskyt klíčových slov a souhrnný graf č. 4 s tabulkou zobrazující přehled článků v letech 2001-2013 dle jednotlivých kódů.

4.4 Postup při vyhodnocení narativních rozhovorů

Vyprávění je nejpřirozenější formou sdělování a vyjadřování jedinečné osobní zkušenosti. Při vyprávění není respondent omezován standardizovanými otázkami. Výzkumník určuje předmět vyprávění. Rozhovor se dělí na čtyři fáze: stimulaci, vyprávění, kladení otázek, zobecňující otázky. Základem **epizodického rozhovoru**¹²³ je opakovaná výzva k vyprávění určité zkušenosti, životní epizody.

Ve své práci vyhodnocuji citace ze svých narativních epizodických rozhovorů s představiteli různých sexuálních menšin, které jsem zpracovala nezávisle na této práci. Z tohoto důvodu nebyly rozhovory směřovány přímo k tématu této práce, nicméně nejvýznamnější medializovaná témata sexuálních menšin (diskriminace, registrované partnerství, adopce homosexuálními páry) jsou v rozhovorech přesto velmi zřetelná. Do práce jsem proto na doplnění rozboru mediálního obrazu sexuálních menšin v časopisu Reflex zahrнула i vyhodnocení citací hlavních témat zmíněných rozhovorů. Plné znění těchto rozhovorů, jejichž respondenti k tomu svolili, přetiskuji v příloze P III, této práce.

Ačkoliv rozhovory nejsou součástí této práce, považuji za účelné přiblížit zde jejich získávání a zpracování. Pro rozhovory jsem předem připravila otázky jako orientační podporu pro vypravěče. Respondenti se jich nemuseli striktně držet. Během rozhovorů jsem dávala i doplňující otázky. Vzniklé rozhovory si jsou podobné v hlavních oblastech, ale bylo na volbě respondenta, kdy se o čem a do jaké hloubky zmíní.

Hlavní témata rozhovorů, která mě zajímala u všech respondentů:

1. Bydliště v dětství a dospívání
2. Vnitřní coming out
3. Vnější coming out (první osoba, které to řekli)
4. Reakce nukleární rodiny (matka, otec)
5. Dostala se informace do širší rodiny?
6. Diskriminace kvůli sexuální orientaci
7. Registrované partnerství
8. Adopce homosexuálními páry

¹²³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. str. 177

4.4.1 Způsob výběru respondentů

Výběr respondentů byl účelový. Dala jsem vědět přátelům z homosexuální komunity o svém zájmu zpracovat rozhovory a požádala jsem je zároveň i o kontakty na možné respondenty z LGBT komunity.

Rozhovor s gay párem žijícím v zahraničí proběhl přes Skype s oběma najednou. Věděla jsem, že to není ke škodě jejich otevřenosti nebo důvěrnosti, protože oba velice dlouho znám. Ostatní respondenty jsem osobně neznala. Dva z nich mi byli doporučeni přáteli nebo rodinnými příslušníky. Další jsem oslovila na základě jejího blogu, který jsem objevila při vyhledávání informací na internetu k danému tématu. Kontaktovala jsem ji emailem a setkaly jsme se na schůzce, která proběhla po její terapeutické skupině, na kterou v rámci své proměny pohlaví dojíždí do Prahy. Již v emailu mi nabídla, že přivede i kamarádku, která byla ochotná také uskutečnit rozhovor. Požádala jsem též správce tří uzavřených skupin sexuálních menšin na Facebooku o povolení vstupu do skupiny s žádostí, abych buď do skupiny byla přijata, nebo aby můj zájem o rozhovor pro bakalářskou práci byl ve skupině inzerován. Dva z nich nereagovali, třetí mi povolil vstup a svou žádost jsem ve skupině inzerovala sama. Jednoho respondenta jsem získala díky reakci na tento inzerát.

4.4.2 Etické otázky

Všichni respondenti byli poučeni o účelu rozhovorů a předem seznámeni s mou představou o průběhu rozhovoru a způsobu jeho zaznamenávání. Homosexuální pár vyjádřil pasivní souhlas ke zpracování dat, ostatní dotazovaní vyjádřili aktivní informovaný souhlas s rozhovorem. Přestože respondenti většinou souhlasili s publikací jmen, která běžně užívají, i místopisných reálií, s ohledem na respektování jejich soukromí jsem jména respondentů a údaje o jejich bydlišti i další údaje vedoucí k jejich identifikaci pozměnila. Písemné přepisy rozhovorů jsem zaslala respondentům ke kontrole, dodatečnému vyjádření k mé interpretaci a případnému upřesnění, nezletilému respondentovi též k získání souhlasu jeho rodičů. Přepisy rozhovorů byly v zájmu zachování autenticity výpovědi ponechány v hovorové podobě. Většina respondentů využila možnost rozhovory dodatečně upřesnit.

5 VYHODNOCENÍ ČLÁNKŮ V TÝDENÍKU REFLEX

5.1 Rok 2001

Tabulka č. 3/2001 Reflex

Kód	Σ	Celkem 28 článků / publikovaných online 0, v roce 2001
LGBo	6	Reflex 13/2001, <i>PYRRHŮV TRIUMF FRANCOUZSKÉ LEVICE</i> , 29.3.2001, text: Hana Benešová Reflex 25/2001, <i>ZRUDNE ČERNÝ MEDVĚD?</i> , 21.06.2001, text: Zita Senková Reflex 32/2001, <i>CHARLES TRENET</i> , 09.08.2001, text: Jiří Žák Reflex 35/2001, <i>PROSTOR HLUČNÉHO TICHÁ</i> , 30.08.2001, text: Eduard Vacek Reflex 46/2001, <i>PŘEDČANSNÁ ÚMRTÍ</i> - Eduard Cupák, 15.11.2001, text: redakce Reflex 27/2001, <i>ROCKOVÝ PRŮVODCE LONDÝNEM</i> , 04.07.2001, text: Honza Dědek
LGB+	7	Reflex 06/2001, <i>KŘEHKÉ VZTAHY</i> , 08.02.2001, text: Jiří Rulf Reflex 27/2001, <i>ROCKOVÝ PRŮVODCE LONDÝNEM</i> , 04.07.2001, text: Honza Dědek Reflex 28/2001, <i>MENŠINA PROTI MENŠINĚ</i> , 12.07.2001, text: Jana Doležalová Reflex 30/2001, <i>HOMOSEXUALITA JE VE FILMU NORMÁLNÍ?</i> , 26.07.2001, text: Jan Jaroš Reflex 30/2001, <i>EGYPT SOUDÍ DVAAPADESÁT HOMOSEXUÁLŮ</i> , 26.07.2001, text: redakce Reflex 36/2001, <i>KNĚZ K PRONAJMUTÍ</i> , 06.09.2001, text: Jiří Brož Reflex 32/2001, <i>LOVE PARADE</i> , 09.08.2001 - text: text Petr Holec
LGBn	4	Reflex 07/2001, <i>JEŽÍŠ A JEHO PARTA</i> , 15.02.2001, text: Petr Volf Reflex 13/2001, <i>VEČER JE ZRÁDNÝ</i> , 29.03.2001, text: Jiří Rulf Reflex 25/2001, <i>DIVADLO</i> , 21.06.2001, text: redakce Reflex 29/2001, <i>ZA 168 HODIN</i> , 19.07.2001, text: redakce
LGB-	5	Reflex 08/2001, <i>STOPTIME</i> , 22.02.2001, text: Jiří Rul Reflex 10/2001, <i>EMINEM</i> , 08.03.2001, text: Tomáš Baldýnský Reflex 22/2001, <i>EXTREMISTA</i> , 31.05.2001, text: Petr Volf Reflex 23/2001, <i>ZAKÁZAT</i> , 07.06.2001, text: Jiří X. Doležal Reflex 45/2001, <i>VZKAZ</i> , 08.11.2001, text: Martin Křenek Praha
TIo	0	
TI+	1	Reflex 44/2001, <i>JAKÉ MÁ LEV POHLAVÍ?</i> , 01.11.2001, text: Andrej Halada
TIIn	4	Reflex 03/2001, <i>BEZ TOHO ŽIVOT NELEHKÝ JE</i> , 18.01.2001, text: Zdroj Focus Reflex 08/2001, <i>DISCO</i> , 22.02.2001, text: Helena Žáčková Reflex 09/2001, <i>NEVER MORE</i> , 01.03.2001, text: Mirka Spáčilová, MF Dnes Reflex 30/2001, <i>ŽIDLÍ DO HLAVY</i> , 26.07.2001, text: Petr Borůvka
TI-	0	

5.2 Rok 2002

Tabulka č. 4/2002 Reflex

Kód	Σ	Celkem 26 článků / publikovaných online 2, v roce 2002
LGB0	5	Reflex 04/2002, <i>YVES SAINT-LAURENT</i> , 24.1.2002, text: Jiří Žák Reflex 18/2002, <i>JEAN GENET</i> , 02.05.2002, text: Tomáš Kramář Reflex 13/2002, <i>KNIHA: DIDIER ERIBON: Michel Foucault (1926-1984)</i> , 28.03.2002, text: red. Reflex 21/2002, <i>PIM FORTUYN</i> , 23.05.2002, text: Tomáš Klvaňa Reflex 44/2002, <i>KDYŽ HEREC NEPŘECTÍRÁ</i> , 31.10.2002, text: Hana Benešová
LGB+	6	Reflex 02/2002, <i>ZKOUŠKA Z ROZUMU</i> , 10.01.2002, text: Jiří Rulf Reflex 07/2002, <i>HARAŠENÍ, NEBO HULVÁCTVÍ?</i> , 19.02.2002, text: Petr Borůvka RX online, ROZHOVOR S EVOU HAUSEROVOU , 09.05.2002, text: Jiří X. Doležal Reflex 22/2002, <i>OČIMA CYRILA HÖSCHLA</i> , 30.05.2002, text: Cyril Höschl Reflex 31/2002, <i>NOVÝ ALBEE NA BROADWAYI: Koza</i> , 01.08.2002, text: Veronika Bednářová Reflex 35/2002, <i>JOHN FORBES NASH</i> , 29.08.2002, text: Václav Cejthamr
LGBn	8	Reflex 07/2002, <i>NA CESTĚ</i> , 19.02.2002, text: Pavel Fantys Reflex 09/2002, <i>KLEOPATRA</i> , 05.03.2002, text: Jan Kučera Reflex online, ČTVRTEK 28. BŘEZNA , 28.03.2002, text: Žofie Reflex 18/2002, <i>LE PEN: ŘÍKEJTE MI ZORO</i> , 02.05.2002, text: Hana Benešová Reflex 18/2002, <i>RAOUL PROVOKATÉR</i> , 02.05.2002, text: Ondřej Hejma Reflex 24/2002, <i>AGENT JAROSLAV FOGLAR</i> , 13.06.2002, text: Petr Blahuš Reflex 28/2002, <i>CAUSA AGENT JAROSLAV FOGLAR</i> , 13.06.2002, text: redakce Reflex 48/2002, <i>PATRIA ZNAMENÁ VLAST</i> , 02.12.2002, text: Barbra Osvaldová
LGB-	7	Reflex 19/2002, <i>PANNA ORLEÁNSKÁ A REKLAMA NA BENETTON</i> , 09.05.2002, text: Ladka Bauerová Reflex 22/2002, <i>NIKDY NEZEMŘU</i> , 30.05.2002, text: Honza Dědek Reflex 23/2002, <i>AŽ DO KRVE</i> , 06.06.2002, text: Petr Holec Reflex 37/2002, <i>PÁTÁ KOLONA</i> , 12.09.2002, text: Jiří X. Doležal Reflex 44/2002, <i>BOŽÍČKU, HAJZLÍČEK</i> , 31.10.2002, text: Jiří X. Doležal Reflex 44/2002, <i>JESSE HELMS</i> , 31.10.2002, text: Roman Joch Reflex 48/2002, <i>KOMPLETNĚ VYKRADENO!: Co neprošlo?</i> , 02.12.2002, text: Milan Tesař
Tlo	0	
TI+	0	
TIn	0	

Kód	Σ	Celkem 26 článků / publikovaných online 2, v roce 2002
TI-	0	

5.3 Rok 2003

Tabulka č. 5/2003 Reflex

Kód	Σ	Celkem 19 článků / publikovaných online 2, v roce 2003
LGB0	1	Reflex 18/2003, <i>REINALDO ARENAS</i> , 30.04.2003, text: Stanislav Škoda
LGB+	4	Reflex 10/2003, <i>TELEVIZE / VIDEO</i> , Dosti černá sranda, 11.03.2003, text: Andrej Halada, Reflex 47/2003, <i>TY SKLAPNI, BUZERANTE</i> , 20.11.2003, text: Jiří X. Doležal Reflex 49/2003, <i>HLAVNĚ ŽÁDNOU KONTROVERZI „MEZIPATRA“</i> , 10.12.2003, text: Jan Potůček
LGBn	7	Reflex 08/2003, <i>LÁSKA ZA VŠECHNY PRACHY!</i> , 21.02.2003, text: Petr Vavrouška Reflex – online, PÁTEK 25. DUBNA, 25.04.2003, text: Žofie Reflex 19/2003, <i>TITÁN ČESKÉ PSYCHIATRIE</i>, 11.05.2003, text: Pavel Kovář Reflex – online, REFLEX Č. 19, 12.05.2003, text: RX online Reflex 35/2003, <i>DALEKO DO NEBE</i>, 28.08.2003, text: Tomáš Baldýnský Reflex 36/2003, <i>VOLTERRA</i>, 04.09.2003, text: Jiří Cieslar Reflex 48/2003, <i>ZLOBIVÁ HOLČIČKA</i>, 03.12.2003, text: Honza Dědek
LGB-	4	Reflex 02/2003, <i>TAJFUN</i> , 13.01.2003, text: Pravoslav Palcát Reflex 16/2003, <i>PROČ ZROVNA BLBÉMONT?</i> , 22.04.2003, text: Jiří X. Doležal Reflex 21/2003, <i>FILMY ON THE ROAD</i> , 28.05.2003, text: redakce Reflex 46/2003, <i>ZRUŠTĚ FOTBAL!</i> , 19.11.2003, text: Jiří X. Doležal
TIo	0	
TI+	0	
TIn	3	Reflex 10/2003, <i>BMP</i> , 11.03.2003, text: Petr Holec Reflex 31/2003, <i>TECHNOSMRT ZA ÚPLŇKU</i> , 06.08.2003, text: Petr Holec Reflex 48/2003, <i>REFLEKTOR</i> , 03.12.2003, text: Tomáš Baldýnský
TI-	0	

5.4 Rok 2004

Tabulka č. 6/2004 Reflex

Kód	Σ	Celkem 33 článků / publikovaných online 7, v roce 2004
LGBo	4	Reflex 09/2004, <i>MILOŠ HAVEL</i> , 03.03.2004, text: Lukáš Kašpar Reflex 20/2004, <i>SALVADOR DALÍ</i> , 19.05.2004, text: Petr Volf Reflex 26/2004, <i>MICHEL FOUCAULT</i> , 30.06.2004, text: Pavel Taněv Reflex 38/2004, <i>ANDYHO JSEM MILOVAL</i> , 22.09.2004, text: Veronika Bednářová
LGB+	13	Reflex 15/2004, <i>MÍŠA A MÍŠA</i> , 14.04.2004, text: Jiří X. Doležal Reflex 23/2004, <i>MAMBO ITALIANO</i> , 10.06.2004, text: Vojtěch Rynda Reflex – online , <i>LESBA A JINÉ POTVORY V RODINĚ</i> , 06.10.2004, text: Jana Doležalová Reflex 37/2004, <i>HIP HOP FOR JESUS</i> , 15.09.2004, text: Michal Komárek Reflex 40/2004, <i>MICHAEL MOORE</i> , 07.10.2004, text: Tomáš Baldýnský Reflex – online , <i>KŘESŤANI V BRUSELU</i> , 13.10.2004, text: Michal Komárek Reflex 41/2004, <i>HIP HOP FOR JESUS</i> , 13.10.2004, text: redakce Reflex 43/2004, <i>ŠPATNÁ VÝCHOVA</i> , 28.10.2004, text: Tomáš Baldýnský Reflex – online , <i>JEŠTĚ JEDNOU BUTTIGLIONE A SVOBODA</i> , 29.10.2004, text: Michal Komárek Reflex 47/2004, <i>HOLKY Z GENDERU [RX DISKUSE]</i> , 18.11.2004, text: Petra Konrádová Reflex 46/2004, <i>POOTEVŘENÝ RUBÁŠ M. K.</i> , 22.11.2004, Reflex online , <i>MÓDA: FINGOVANÝ ORGASMUS</i> , 28.12.2004, text: Benjamin Kuras Reflex 49/2004, <i>LESBY A DVOJČATA</i> , 09.12.2004, text: Andrej Halada
LGBn	11	Reflex 04/2004, <i>VYDAVATELSTVÍ JEDNÉ ŽENY</i> , 28.01.2004, text: Jana Doležalová Reflex 05/2004, <i>SMOLAŘ HRDINA</i> , 04.02.2004, text: Tomáš Baldýnský Reflex 10/2004, <i>POSLANEC KARAS ODPOVÍDÁ</i> , 09.03.2004, text: Jiří X. Doležal Reflex 10/2004, <i>V ZRCADLE MYŠLENÍ</i> , 10.03.2004, text: Stanislav Škoda Reflex 17/2004, <i>JSEM TAM LESBA</i> , 28.04.2004, text: Andrej Halada Reflex 25/2004, <i>KOUKNĚTE NA TO</i> , 23.06.2004, text: Andrej Halada Reflex 28/2004, <i>JIŘÍ POKORNÝ</i> , 16.07.2004, text: Veronika Bednářová Reflex 32/2004, <i>DALO SE VĚŘIT FOGLEAROVÍ?</i> , 11.08.2004, text: Jan Potůček Reflex – online , <i>TAK PRO SEZNAM JSEM FEŤÁK.</i> , 21.10.2004, text: Jiří X. Doležal Reflex 47/2004, <i>DOŽIVOTNÍ ÚCHYL</i> , 25.11.2004, text: Jan Potůček Reflex – online , <i>VELKOPANSKÝ KLAUN</i> , 28.12.2004, text: Honza Dědek
LGB-	4	Reflex 07/2004, <i>ŽIVOT JEŽÍŠE A POSLANCE KARASE</i> , 13.02.2004, text: Jiří X. Doležal Reflex – online , <i>SPORT JE PROSTĚ SPORT</i> , 18.03.2004, text: Petr Holec Reflex 44/2004, <i>OSMÝ DEN</i> , 02.04.2005, text: redakce (překlep v datu) Reflex 49/2004, <i>MACHISMEM PROTI FEMINISMU</i> , 09.12.2004, text: Jiří X. Doležal
TIo	0	

Kód	Σ	Celkem 33 článků / publikovaných online 7, v roce 2004
TI+	0	
TIn	1	Reflex 10/2003, <i>BMP</i> , 11.03.2003, text: Petr Holec
TI-	0	

5.5 Rok 2005

Tabulka č. 7/2005 Reflex

Kód	Σ	Celkem 39 článků / publikovaných online 8, v roce 2005
LGBo	2	Reflex 16/2005, <i>MALÁ MOŘSKÁ VÍLA</i> , 26.04.2005, text: Veronika Bednářová Reflex 23/2005, <i>ALFRED REDL</i> , 09.06.2005, text: Lukáš Kašpar
LGB+	8	Reflex online , <i>VZOREK LESBIČKY BEZ CENY</i> , 02.04.2005, text: Jana Doležalová Reflex 15/2005, <i>ALBERT EINSTEIN</i> , 21.04.2005, text: Čestmír Lang Reflex 26/2005, <i>JAMAJKA VS. HOMOSEX</i> , 30.06.2005, text: Karel Veselý Reflex 31/2005, <i>ALFRED KINSEY</i> , 08.08.2005, text: Čestmír Lang Reflex 34/2005, <i>VÁŽENÍ ČTENÁŘI</i> , 25.08.2005, text: Petr Bílek Reflex 45/2005, <i>DOŽIVOTNÍ ÚCHYL</i> , 14.11.2005, text: Jan Potůček Reflex 45/2005, <i>V AMSTERDAMU</i> , 14.11.2005, text: Jan Zvelebil Reflex online , <i>JEŠTĚ NIKDY NEBYLI GAYOVÉ A LESBIČKY TAK BLÍZKO...</i> , 16.12.2005, text: Jana Doležalová
LGBn	16	Reflex 02/2005, <i>ALEXANDER VELIKÝ</i> , 20.01.2005, text: Tomáš Baldýnský Reflex 05/2005, <i>VIRGINIA WOOLFOVÁ</i> , 11.02.2005, text: Petr Fantys Reflex 07/2005, <i>HERECTVÍ JE RYZÍ PROSTITUCE</i> , 25.02.2005, text: Milan Tesař Reflex 09/2005, ... <i>A GENY LIDOVCŮ ZBUDOU</i> , 10.03.2005, text: Petra Konrádová Reflex online , <i>DRUHÁ ZÁVĚŤ JAROSLAVA FOGLEARA</i> , 02.04.2005, text: Jaroslav Hanzel Reflex online , <i>KRIZE NEKRIZE</i> , 05.04.2005, text: Petr Holec Reflex online , <i>PAPEŽ, KOMUNISMUS, SVOBODA</i> , 06.04.2005, text: Michal Komárek Reflex 20/2005, <i>ÚLOHA ŠÍLENSTVÍ V DĚJINÁCH [RX DISKUSE]</i> , 19.05.2005, text: Jiří X. Doležal Reflex 20/2005, <i>ÚLOHA ŠÍLENSTVÍ V DĚJINÁCH</i> , 24.05.2005, text: Jiří X. Doležal Reflex 21/2005, <i>DOBRÁ RADA NAD EVROPU</i> , 26.05.2005, text: Jiří Brož Reflex 24/2005, <i>VŠE, CO JSTE NEMĚLI SLYŠET</i> , 21.06.2005, text: Jiří X. Doležal Reflex 25/2005, <i>PRAŽSKÉ UMĚLECKÉ ŽNĚ</i> , 22.06.2005, text: Petr Volf Reflex online , <i>NEJSEM HOMOFOB ANEB ORDO FORAMENI RUPTUM</i> , 29.06.2005, text: Jiří X. Doležal Reflex 22/2005, <i>KOPAT, KOUSAT, ŠKRÁBAT</i> , 03.06.2005, text: Honza Dědek Reflex 34/2005, <i>JEJICH KRÁSNÁ ČARODĚJKA</i> , 25.08.2005, text: Tomáš Baldýnský

Kód	Σ	Celkem 39 článků / publikovaných online 8, v roce 2005
		Reflex 49/2005, <i>PAPEŽ KRITIZUJE KATOLICKÁ MÉDIA</i> , 09.12.2005, text: JAP
LGB-	5	Reflex 06/2005, <i>KRÁSA IRONIE</i> , 16.02.2005, text: Honza Dědek Reflex online , " <i>VY BUZERANTI!</i> " <i>ZAKŘIČEL ČTVRTNÍČEK</i> , 02.04.2005 text: Andrej Halada Reflex 17/2005, <i>CIZÍMA OČIMA</i> , 27.04.2005, text: redakce Reflex online „ <i>HONZA NENÍ ČLOVĚK, HONZA JE BŮH!</i> “, 25.11.2005, text: Pavel Kovář Reflex 43/2005, <i>PRAVIDLA ULTRAS</i> , 28.11.2005, text: Pavel Kovář
TIo	0	
TI+	0	
TIn	7	Reflex 05/2005, <i>HORNÍ A DOLNÍ PATRO</i> , 09.02.2005, text: Veronika Bednářová Reflex 46/2005, <i>JAPONSKÁ KRÁSA</i> , 18.11.2005, text: Petr Volf Reflex 48/2005, <i>FEDERICO FELLINI - GINGER A FRED</i> , 03.12.2005, text: Jiří Cieslar Reflex 01/2005, <i>OSMÝ DEN</i> , 12.01.2005, text: redakce Reflex 02/2005, <i>THAJSKÝ SNÁŘ DALIBORA DEMELA</i> , 20.01.2005, text: Stanislav Škoda Reflex 05/2005, <i>KLUK Z PITEVNY A SPOL</i> , 10.02.2005, text: Robert Janás Reflex 29/2005, <i>LONDÝN TO ZVLÁDL</i> , 22.07.2005, text: Veronika Bednářová
TI-	1	Reflex 13/2005, <i>NĚMECKO: LESBA V ROLI HITLERA!</i> , 16.04.2005, text: Petr Bystroň

5.6 Rok 2006

Tabulka č. 8/2006 Reflex

Kód	Σ	Celkem 31 článků / publikovaných 1 online, v roce 2006
LGBo	3	Reflex 09/2006, <i>TRUMAN CAPOTE</i> , 03.03.2006, text: Tobiáš Jirous Reflex 13/2006, <i>KDYŽ REVOLUCIONÁŘI ZVÍTĚZÍ</i> , 31.03.2006, text: Jiří X. Doležal Reflex 20/2006, <i>DVĚ MÁMY A ROZMRAŽENÝ TATÍNEK</i> , 18.05.2006, text: Petra Konrádová
LGB+	5	Reflex 04/2006, <i>EVROPANSTVÍ SE NEDÁ ODHLASOVAT</i> , 27.01.2006, text: Pavel Taněv Reflex 08/2006, <i>ZPRÁVY ZE STOLETÍ EGA</i> , 24.02.2006, text: Tomáš Baldýnský Reflex 09/2006, <i>AUTOFOKUS</i> , 03.03.2006, text: VR-BA Reflex 22/2006, <i>TĚŽKÝ ŽIVOT RUSKÝCH HOMOSEX</i> , 31.05.2006, text: Petr Vavrouška Reflex 49/2006, <i>GLOSÁŘ J. POTŮČKA</i> , 08.12.2006, text: Jan Potůček
LGBn	11	Reflex 05/2006, <i>NA FORBÍNĚ - IGNÁCIŮV VZESTUP</i> , 03.02.2006, text: Veronika Bednářová Reflex 08/2006, <i>CO SI MYSLÍ ČTENÁŘI NA WWW.REFLEX.CZ?</i> , 23.02.2006, text: redakce Reflex 13/2006, <i>TADY BÝVAL TRESOR</i> , 01.04.2006, text: Petr Holec Reflex 19/2006, <i>HURÁ, BUDE OSAHÁVAČKA!</i> , 12.05.2006, text: aha Reflex 19/2006, <i>TAJEMSTVÍ SLOV</i> , 12.05.2006, text: Vojtěch Rynda

Kód	Σ	Celkem 31 článků / publikovaných 1 online, v roce 2006
		Reflex 24/2006, <i>STRANA HOLANDSKÝCH PEDOFILŮ</i> , 15.06.2006, text: Jiří Brož Reflex 31/2006, <i>ANGLIČAN V PRAZE</i> , 03.08.2006, text: Petr Volf Reflex 42/2006, <i>HVĚZDNÉ HÁDKY</i> , 20.10.2006, text: Ondřej Formánek Reflex 43/2006, <i>VÍC NEŽ BITVA O (PRA)LES</i> , 27.10.2006, text: Gazeta Wyborcza Reflex 46/2006, <i>BORAT</i> , 16.11.2006, text: Tomáš Baldýnský Reflex 14/2006, <i>TO</i> , 06.04.2006, text: Milan Tesař
LGB-	5	Reflex 13/2006, <i>JÁ, BEST A KRÁSNÁ BLONDÝNA</i> , 01.04.2006, text: Jiří Popel Reflex 16/2006, <i>JAM SESSION</i> , 26.04.2006, text: Milan Tesař Reflex 28/2006, <i>PHILIP JOHNSON - GLASS HOUSE (1949)</i> , 12.07.2006, text: Petr Volf Reflex 35/2006, <i>RULFOVÝMI BRÝLEMI</i> , 31.08.2006, text: Jiří Rulf Reflex online , <i>SPARTA, SPARTA, B***TŮ PARTA!</i> , 28.04.2006, text: Jiří X. Doležal
Tlo	3	Reflex 15/2006, <i>V KŮŽI BETTY BOOP</i> , 13.04.2006, text: Honza Dědek Reflex 39/2006, <i>TEĎ JSEM TO KONEČNĚ JÁ</i> , 7.09.2006, text: Andrej Halada Reflex 50/2006, <i>PRVNÍ EVROPSKÝ TRANSSEXUÁL SEDÍ V PARLAMENTU</i> , 14.12.2006 text: Jiří Brož
TI+	0	
TIn	3	Reflex 21/2006, <i>BODIL, KRÁLOVNA KANCŮ</i> , 28.05.2006, text: Tomáš Baldýnský Reflex 39/2006, <i>NÁVRAT KRÁLE MARICÓNA</i> , 27.09.2006, text: Tomáš Baldýnský Reflex 42/2006, <i>FILMFEST HAMBURG</i> , 20.10.2006, text: Vojtěch Rynda
TI-	1	Reflex 09/2008, <i>ROZPUMPOVAT VÁŠNIVOU DEBATU</i> , 19.02.2008, text: Miloš Čermák

5.7 Rok 2007

Tabulka č. 9/2007 Reflex

Kód	Σ	Celkem 25 článků / publikovaných 2 online, v roce 2007
LGBo	1	Reflex 14/2007, <i>SÍLA A PECH HOLČIČEK</i> , 11.04.2007, text: Tomáš Baldýnský
LGB+	5	Reflex 01/2007, <i>PROTI PŘÍRODĚ</i> , 04.01.2007, text: Jiří Brož Reflex online , <i>POLSKO NEPATŘÍ DO EVROPY</i> , 20.03.2007, text: Michal Komárek Reflex 11/2007, <i>KOUZLO NÁDHERNÉ HRY</i> , 21.03.2007, text: Petr Volf Reflex 20/2007, <i>VE JMÉNU MUŽSTVÍ</i> , 24.05.2007, text: Petr Holec Reflex 31/2007, <i>PROCHÁZKA RŮŽOVÝM SADEM</i> , 06.08.2007, text: Ondřej Formánek
LGBn	12	Reflex online , <i>BOŽÍ POHLAZENÍ</i> , 24.01.2007, text: Petr Holec Reflex 10/2007, <i>GÉNIUS, NEBO ŽVANIL?</i> , 14.03.2007, text: Michaela Hečková Reflex 12/2007, <i>KUBÁNSKÁ ČÍTANKA</i> , 29.03.2007, text: Vít Kremlička

Kód	Σ	Celkem 25 článků / publikovaných 2 online, v roce 2007
		Reflex 23/2007, <i>NA BIDÝLKU: MILADA NA ZÁBRADLÍ</i> , 07.06.2007, text: Kateřina Rathouská Reflex 26-27/2007, <i>IVY LEAGUE</i> , 28.06.2007, text: Kateřina Kadlecová Reflex 30/2007, <i>NEVĚSTINCE V LÁGRECH</i> , 25.07.2007, text: Jiří Brož Reflex 33/2007, <i>OSMÝ DEN</i> , 15.08.2007, text: D. Hrubý Reflex 34/2007, <i>TAKOVÝ UMĚLECKÝ BASTARD</i> , 22.08.2007, text: Petr Volf Reflex 34/2007, <i>MAŽETE DISKUSE NA WEBU?</i> , 22.08.2007, text: Jan Potůček Reflex 38/2007, <i>DOSTALI SKINHEADI ROZUM?</i> , 19.09.2007, text: Jiří X. Doležal Reflex 44/2007, <i>O POLSKU BEZ POLSKA</i> , 31.10.2007, text: Michaela Hečková Reflex 49/2007, <i>JEJICH SVĚT</i> , 05.12.2007, text: Jiří Brož
LGB-	6	Reflex 09/2007, <i>IDEOLOGIE, NEBO ÚCHYLKA?</i> , 07.03.2007, text: Jiří X. Doležal Reflex 12/2007, <i>SPARTA V. SVĚT</i> , 29.03.2007, text: Tomáš Baldýnský Reflex 15/2007, <i>KŘEČ AVANTGARDY</i> , 25.04.2007, text: Rudolf Kubičko Reflex 25/2007, <i>SEX, DROGY A DISKOKOULE</i> , 20.06.2007, text: Luděk Staněk Reflex 43/2007, <i>DŽAZÍRA ŠÍŘÍ NENÁVIST</i> , 24.10.2007, text: Marek Hudema Reflex 44/2007, <i>SKANDÁL PROFESORA</i> , 31.10.2007, text: Miloš Čermák
Tlo	0	
TI+	0	
TIn	1	Reflex 05/2007, <i>VÝPRAVY DO SVĚTA SNĚNÍ</i> , 01.02.2007, text: Richard Klíčnick
TI-	0	

5.8 Rok 2008

Tabulka č. 10/2008 Reflex

Kód	Σ	Celkem 28 článků / publikovaných 4 online, v roce 2008
LGBo	3	Reflex 04/2008, <i>JEAN COCTEAU</i> , 23.01.2008, text: Jiří Žák Reflex 21/2008, <i>TAKOVÁ NORMÁLNÍ LESBIČKA</i> , 21.05.2008, text: Michaela Hečková Reflex 23/2008, <i>TANGER</i> , 04.06.2008, text: Kateřina Kadlecová
LGB+	6	Reflex 03/2008, <i>BORN TO BE QUEER</i> , 16.01.2008, text: Milan Mikuláščík Reflex 14/2008, <i>V AMMÁNU</i> , 02.04.2008, text: Jan Zvelebil Reflex online , <i>PAMÁTNÍK HOMOSEXUÁLŮM</i> , 29.05.2008, text: Michal Komárek Reflex online, <i>KŘESŤAN + GAY = OK</i> , 03.07.2008, text: Iva Skochová Reflex 39/2008, <i>KASTRACE? ANI NUTIT, ANI ZAKAZOVAT</i> , 24.09.2008, text: Pavel Taněv Reflex 45/2008, <i>MAGAZÍN ROLLING STONE</i> , 13.11.2008, text: Vojtěch Lindaur

Kód	Σ	Celkem 28 článků / publikovaných 4 online, v roce 2008
LGBn	8	<p>Reflex online, <i>KOREKTNOST AD ABSURDUM</i>, 03.04.2008, text: Michal Komárek</p> <p>Reflex 22/2008, <i>DOCELA NEBEZPEČNÁ ANALÝZA</i>, 28.05.2008, text: Hana Benešová</p> <p>Reflex 25/2008, <i>TANEC GIGANTŮ</i>, 18.06.2008, text: Jan Gebert</p> <p>Reflex 26/2008, <i>PŘEPÍNÁNÍ</i>, 25.06.2008, text: Darina Křivánková</p> <p>Reflex online, <i>MEDIÁLNÍ SCHÍZA</i>, 30.06.2008, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 40/2008, <i>REFRÉN</i>, 01.10.2008, text: redakce</p> <p>Reflex 44/2008, <i>PROČ JSOU ULTRAPRAVIČÁCI GAYOVÉ?</i>, 31.10.2008, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 49/2008, <i>FBI</i>, 11.12.2008, text: Ladislav Nagy</p>
LGB-	7	<p>Reflex 04/2008, <i>AMERICKO-MEXICKÁ HRANICE</i>, 23.01.2008, text: Petr Holec</p> <p>Reflex 09/2008, <i>ZÁTOKA SVINÍ</i>, 19.02.2008, text: Stanislav Škoda</p> <p>Reflex online, <i>S JAKO SVĚRÁK I SLÁMA</i>, 21.03.2008, text: Andrej Halada</p> <p>Reflex 32/2008, <i>GOTT NA POHŘBU PÍSKOMILA</i>, 06.08.2008, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex 37/2008, <i>PRAHA JE NUDA!</i>, 10.09.2008, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex 44/2008, <i>DOBRÁ RADA NAD ZLATO</i>, 31.10.2008, text: V. Bednářová</p> <p>Reflex 47/2008, <i>VY – MY</i>, 19.11.2008, text: redakce</p>
TIo	1	Reflex 11/2008, <i>CZ 2008: KAM JSME DOŠLI? - JAK SE MILUJEME</i> , 12.03.2008, text: Honza Dědek, Markéta Ševčíková
TI+	1	Reflex 19/2008, <i>AMANDA LEAR</i> , 05.05.2008, text: Jan Čáp
TIn	2	Reflex 06/2008, <i>BOULOŇSKÝ LES</i> , 06.02.2008, text: Lucie Tomanová Reflex 51-52/2008, <i>ŘÁD SMĚŠNÝCH LÁSEK</i> , 17.12.2008, text: Pavel Kovář
TI-		

5.9 Rok 2009

Tabulka č. 11/2009 Reflex

Kód	Σ	Celkem 42 článků / publikovaných 11 online, v roce 2009
LGBo	3	<p>Reflex 12/2009, <i>ČESKÁ GAY MAFIE?</i>, 18.03.2009, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 12/2009, <i>VŽDYCKY JDE O SEX</i>, 18.03.2009, text: Darina Křivánková</p> <p>Reflex online, <i>HOMOSEXUÁLOVÉ ZA KAMEROU</i>, 19.03.2009, text: Darina Křivánková</p>
LGB+	8	<p>Reflex online, <i>MILIONÁŘ S OSCAREM</i>, 23.02.2009, text: Darina Křivánková</p> <p>Reflex 12/2009, <i>BÝT TEPLÝ JE IN</i>, 19.03.2009, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 16/2009, <i>VRAH V TĚLE</i>, 16.04.2009, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex 21/2009, <i>SHAKESPEAROVY SONETY</i>, 21.05.2009, text: Jiří Josek</p> <p>Reflex 23/2009, <i>TEPLÁ, STOVĚŽATÁ ...</i>, 03.06.2009, text: Martina Zikmundová</p> <p>Reflex online, <i>ZA SEXUÁLNÍ PRÁVA TUČŇÁKŮ</i>, 01.07.2009, text: Iva Skochová</p>

Kód	Σ	Celkem 42 článků / publikovaných 11 online, v roce 2009
		<p>Reflex 47/2009, <i>VÁŽENÝ PANE HÖSCHLE ...</i>, 19.11.2009, text: Cyril Höschl</p> <p>Reflex 47/2009, <i>DENÍK DIVNÉ VERONIKY</i>, 19.11.2009, text: Veronika Bednářová</p>
LGBn	24	<p>Reflex 03/2009, <i>V HLAVNÍ ROLI KAPAVKA</i>, 14.01.2009, text: Vladimír Hulec</p> <p>Reflex 04/2009, <i>NEJVITIPNĚJŠÍ KNIHA ROKU 2008</i>, 21.01.2009, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 04/2009, <i>ZUBY JSEM SI ČISTIL VÍNEM</i>, 21.01.2009, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex 31/2009, <i>ŽIVELNÍ POHROMA?</i>, 30.07.2009, text: KAT</p> <p>Reflex 15/2009, <i>SAMOTÁŘ V SEATTLU</i>, 08.04.2009, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex online, <i>CO PŘINESL DEN (17.–18. DUBNA)</i>, 20.04.2009, text: Bohumil Doležal</p> <p>Reflex online, <i>TOP TÉMA: MÁ POVRCHNÍ SETKÁNÍ S NEONACISTY</i>, 22.04.2009, text: Lucie Macková</p> <p>Reflex 17/2009, <i>JÁ A METROSEXUÁL?</i>, 23.04.2009, text: Pavlína Wolfová</p> <p>Reflex 17/2009, <i>ANDĚL JE VRAŽDENÁ ZBRAŇ</i>, 23.04.2009, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex online, <i>TOP TÉMA: MUŽI, PIVO, SPORT...</i>, 24.04.2009 text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 18/2009, <i>DO KRIMINÁLU, VEN A ZPÁTKY</i>, 30.04.2009, text: Stanislav Škoda</p> <p>Reflex 23/2009, <i>PŮLMILIARDA PRO AGENTA</i>, 03.06.2009, text: Andrej Bán</p> <p>Reflex online, <i>CO KALOUSEK MÁ A OSTATNÍ NE?</i>, 12.06.2009, text: Miroslav Cvrček</p> <p>Reflex 27/2009, <i>VÝPRAVY DO TEMNOTY DUŠE</i>, 02.07.2009, text: Iva Hejličková</p> <p>Reflex 30/2009, <i>V ČEKÁRNĚ NA PORNO</i>, 23.07.2009, text: Ivan Adamovič</p> <p>Reflex 32/2009, <i>ZATÍM NELÉTÁM, JEN SKÁČU</i>, 06.08.2009, text: Darina Křivánková</p> <p>Reflex online, <i>STOJÍCÍ KOMICI</i>, 06.08.2009, text: Ondřej Formánek, Luděk Staněk</p> <p>Reflex 32/2009, <i>STOJÍCÍ KOMICI</i>, 06.08.2009, text: Ondřej Formánek, Luděk Staněk</p> <p>Reflex online, <i>FYZIKÁLNÍ ORGIE A FYZICKÉ STRÁDÁNÍ V ANDÁCH</i>, 07.09.2009, text: Klára Kolářová</p> <p>Reflex 38/2009, <i>PŘITAHOVÁNA HŘÍCHEM</i>, 17.09.2009, text: Honza Dědek</p> <p>Reflex online, <i>ČEŠI, MÁ LÁSKA</i>, 08.10.2009, text: Petr Vavrouška</p> <p>Reflex 44/2009, <i>POSLEDNÍ LÁZNĚ ORIENTU</i>, 29.10.2009, text: Jan Šibík</p> <p>Reflex 45/2009, <i>DIAGNÓZA: SEXUÁLNÍ DEVIANT</i>, 05.11.2009, text: Lucie Tomanová</p> <p>Reflex 45/2009, <i>ŠÍLENCI Z NDR</i>, 05.11.2009, text: Honza Dědek</p>
LGB-	5	<p>Reflex 08/2009, <i>ZÁDY K LIDEM</i>, 18.02.2009, text: Marek Hudema</p> <p>Reflex online, <i>KARDINÁL NÁS POMLUVIL</i>, 19.02.2009, text: Marek Hudema</p> <p>Reflex 15/2009, <i>SURREALISTÉ Z TEXASU</i>, 08.04.2009, text: Petr Vizina</p> <p>Reflex online, <i>SURREALISTIČTÍ OJÍŽDĚČI GIBBYHO HAYNESE</i>, 16.04.2009, text: Petr Vizina</p> <p>Reflex 33/2009, <i>LÉTO S KOVBOJEM</i>, 13.08.2009, text: Petr Holec</p>
TIo	0	
TI+	0	
TIn	2	<p>Reflex 34/2009, <i>EMANCIPACE ŠLAPKY</i>, 19.08.2009, text: Lucie Kavanová</p> <p>Reflex 40/2009, <i>BYL SALVADOR DALÍ BLÁZEN?</i>, 01.10.2009, text: Radek John</p>

Kód	Σ	Celkem 42 článků / publikovaných 11 online, v roce 2009
TI-	0	

5.10 Rok 2010

Tabulka č. 12/2010 Reflex

Kód	Σ	Celkem 35 článků / publikovaných 9 online, v roce 2010
LGBo	2	Reflex 04/2010, <i>FOTOGRAF NA ÚTĚKU</i> , 28.01.2010, text: Marek Gregor Reflex 46/2010, <i>UŽ ŽÁDNÝ MRTVÝ LITERÁT</i> , 18.11.2010, text: Kateřina Kadlecová
LGB+	5	Reflex 01/2010, <i>2000-2009: ZBĚSILÁ LÉTA BEZ STYLU</i> , 07.01.2010, text: Bohumil Pečinka, Josef Vlček Reflex 12/2010, <i>MED NA ŠPIČCE JAZYKA</i> , 25.03.2010, text: Kateřina Kadlecová Reflex 33/2010, <i>STÁT: SEX JE NÁŠ</i> , 19.08.2010, text: Petr Holec Reflex 34/2010, <i>UČIT SE, UČIT SE, UČIT SE – PŘÍRUČKA</i> , 26.08.2010, text: J.X. D Reflex 47/2010, <i>JSI GAY? PŘIZNEJ TO!</i> , 25.11.2010, text: Zita Senková
LGBn	19	Reflex 02/2010, <i>TSCHECHISCHE GULASCH SE ŠESTI HITLERY</i> , 14.01.2010, text: Richard Erml Reflex 03/2010, <i>POSLEDNÍ REFLEX CANNABIS CUP JE TADY</i> , 21.01.2010, text: Jiří X. Doležal Reflex 06/2010, <i>PŘÍBĚH PODNIKATELE ŠEBESTY</i> , 11.02.2010, text: Dušan Šrámek Reflex 07/2010, <i>V ČEM JE NOVINÁŘSKÁ ZAUJATOST</i> , 18.02.2010, text: Adam B. Bartoš Reflex online , <i>DUŠEK DO GAY KLUBU!</i> , 08.03.2010, text: Jiří X. Doležal Reflex 10/2010, <i>RODINNÁ POUTA NA OBTÍŽ</i> , 11.03.2010, text: Michaela Hečková Reflex 21/2010, <i>ZÁRNÉ ZÍTRKY BEZ POPLATKŮ</i> , 27.05.2010, text: Ivan Adamovič Reflex 25/2010, <i>VEVERKA Z ARKANSASU</i> , 24.06.2010, text: Luděk Staněk Reflex 28/2010, <i>CARAVAGGIO</i> , 15.07.2010, text: Pavel Šafr Reflex online , <i>PROČ CÍRKEV BROJÍ PROTI SEXUÁLNÍ PŘÍRUČCE?</i> , 23.07.2010 text: z e-mailu JXD Reflex online , <i>NEJSLAVNĚJŠÍ ČESKÝ HOMOSEXUÁL</i> , 18.08.2010, text: Jan Berwid-Buquoy Reflex online , <i>ČÍM KONKRÉTNĚ SE DOPUJE ROMAN JOCH?</i> , 23.08.2010, text: J.X. D. Reflex 35/2010, <i>POKLES TESTOSTERONU</i> , 02.09.2010, text: Radek John Reflex 38/2010, <i>TŘI MUŽI NA ZABITÍ</i> , 23.09.2010, text: Magdalena Sodomková Reflex 39/2010, <i>ŽIVOT BEZ BODU G</i> , 30.09.2010, text: Jiří X. Doležal Reflex online , <i>ODBORY SVOLÁVAJÍ DO STÁVKY...</i> , 04.11.2010, text: Bohumil Doležal Reflex 47/2010, <i>PUNK 'S NOT DEAD, VY VOLOVÉ!</i> , 25.11.2010, text: Milan Tesař Reflex online , <i>VE ŠVÝCARSKU SE JEDNÁ O POVOLENÍ INCESTU. JE TO SPRÁVNÝ KROK?</i> , 17.12.2010, text: Adam Kolář

Kód	Σ	Celkem 35 článků / publikovaných 9 online, v roce 2010
		Reflex online, WIKILEAKS: HORA PORODILA MYŠ - TAJNOSTI, KTERÉ ŽÁDNÉ NEJSOU , 05.12.2010, text: Jan Berwid-Buquoy
LGB-	7	Reflex 08/2010, ÚPADEK KRÁSNÝHO ŽIVOTA , 25.02.2010, text: Jiří X. Doležal Reflex 11/2010, HETEROSEXUÁLNÍ ODBORÁŘ , 18.03.2010, text: Pavlína Wolfová Reflex 20/2010, BUZERANTE, CO NA NI SAHÁŠ? , 20.05.2010, text: Petr Holec Reflex 25/2010, NEMOČTE MI V KOMNATÁCH , 24.06.2010, text: Pavlína Wolfová Reflex online, REAKCE: ŘEPKA NENÍ SÁM, KDO MÁ BLIKANCE , 30.07.2010, text: Pavel Poklop Reflex 34/2010, JAK SE TO UČÍ JINDE–ROZHOZHOŘČENÍ PROTI SEXUÁLNÍ PŘÍRUČCE VE ŠKOLÁCH , 26.08.2010, text: Magdalena Sodomková Reflex online, MAGISTRÁTNÍ DIVADLO POKRAČUJE. JENOM LOUTKY BUDOU JINÉ , 12.11.2010, text: Bohumil Doležal
Tlo	0	
TI+	1	Reflex 40/2010, VZPOURA PROTI PŘÍRODĚ , 07.10.2010, text: Jiří X. Doležal
TIn	1	Reflex 02/2010, ŽIVOT SE ŠÍLENOU RODINOU , 14.01.2010, text: Veronika Bednářová
TI-	0	

5.11 Rok 2011

Tabulka č. 13/2011 Reflex

Kód	Σ	Celkem 50 článků / publikovaných 22 online, v roce 2011
LGB0	2	Reflex online, YEMI, TEN ČERNOCH Z LIBERCE: REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ NENÍ O ODVAZE , 02.03.2011, text: Pavlína Wolfová Reflex 09/2011, TEN ČERNOCH Z LIBERCE , 02.03.2011, text: Pavlína Wolfová
LGB+	13	Reflex online, UGANDA KONEČNĚ ZVAŽUJE ZRUŠENÍ TRESTU SMRTI PRO HOMOSEXUÁLY , 01.05.2011, text: Adam Kolář Reflex online, OČISTEC JANA JANDOURKA , 10.08.2011, text: Jan Jandourek Reflex 32/2011, CAUSA HÁJEK: , 11.08.2011, text: Miloš Čermák, Viliam Buchert Reflex online, ČESKÉ ELITY SE K POCHODU HOMOSEXUÁLŮ STAVÍ JAKO FANATI CI. VČETNĚ ARCIBISKUPA DUKY , 12.08.2011, text: Bohumil Doležal Reflex online, CZECH TOURISM SE VEZE NA MEDIÁLNÍ VLNĚ: LÁKÁ DO ČESKA GAYE NA „DUHOVOU TURISTIKU“ , 12.08.2011, text: Pavlína Wolfová Reflex 33/2011, SEXUÁLNÍ VARIACE , 18.08.2011, text: Lucie Tomanová Reflex 33/2011, DUHOVÝ MEJDAN , 18.08.2011, text: Petr Holec Reflex online, MUSLIMŠTÍ PANKÁČI: REALITA TAQWACORU NAPODOBUJE UMĚNÍ , 15.09.2011, text: Radim Bartík Reflex 37/2011, CHŮZE DO TMY , 15.09.2011, text: Kateřina Kadlecová Reflex 46/2011, NEMÁM SE ZAČ STYDĚT , 16.11.2011, text: Marek Gregor

Kód	Σ	Celkem 50 článků / publikovaných 22 online, v roce 2011
		<p>Reflex online, DAVID LACHAPELLE: FOTIT BAREVNĚ JSEM ZAČAL, KDYŽ JSEM ZJISTIL, ŽE NEJSEM HIV POZITIVNÍ, 21.11.2011, text: Marek Gregor</p> <p>Reflex 48/2011, REFLEX RADÍ JEŽÍŠKOVI, 01.12.2011, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex online, REFLEX RADÍ JEŽÍŠKOVI. ČLENOVÉ REDAKCE DOPORUČUJÍ NEJLEPŠÍ KNIHY ROKU 2011, 02.12.2011, text: Kateřina Kadlecová</p>
LGBn	19	<p>Reflex online, ŘEKNĚTE ÚŘEDNÍKOVI V NĚMECKU: „TY VOLE!“ A NEDOPLATÍTE SE, 11.02.2011, text: Jan Berwid-Buquoy</p> <p>Reflex 02/2011, SCHWARZENEGGER: ZKLAMÁNÍ, 13.01.2011, text: Ondřej Šlechta</p> <p>Reflex 08/2011, NĚMECKO NEOMEZENÝCH MOŽNOSTÍ, 24.02.2011, text: Petr Bystroň</p> <p>Reflex online, BUZERANT TAKY PATŘÍ DO NEBE!, 27.02.2011, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex 13/2011, ELIZABETH TAYLOR, 31.03.2011, text: Darina Křivánková</p> <p>Reflex 14/2011, ZAMŘÍŽOVÁNÍ MILÁČCI, 07.04.2011, text: Luděk Staněk</p> <p>Reflex online, ARCHEOLOGOVÉ V PRAZE NAŠLI PRAVĚKOU KOSTRU, KTERÁ PRÝ PATŘILA HOMOSEXUÁLOVI, 17.04.2011, text: Adam Kolář</p> <p>Reflex 20/2011, BETONOVÝ HAD, 19.05.2011, text: Magdalena Sodomková</p> <p>Reflex online, Alex & kněz, 25.05.2011, text: Jan Jandourek, Alex Doležalová Hrouzková</p> <p>Reflex 30/2011, TYPOLOGIE PROSTITUTEK, 28.07.2011, text: Adam Kinder</p> <p>Reflex online, DEVIANTNÍ DISKUSE O HOMOSEXUALITĚ ANEB SMÍ SE V ČESKU JEŠTĚ SVOBODNĚ ŘÍKAT NÁZORY?, 06.08.2011, text: Viliam Buchert</p> <p>Reflex online, UŽ O NĚM VÍME, ŽE NEPOCHÁZÍ Z OPICE A ŽE MOC NEVĚŘÍ OFICIÁLNÍ VERZI TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ V ROCE 2001. TAKÉ POVAŽOVAL ZATČENÍ TERORISTY USÁMY BIN LÁDINA ZA "MEDIÁLNÍ FIKCI"., 06.08.2011, text: Miloš Čermák</p> <p>Reflex online, KOREKTNÍ NEKOREKTNOST PETRA HOLCE, 09.08.2011, text: Petr Holec</p> <p>Reflex 32/2011, LÍSTEK, 11.08.2011, text: Mariusz Szczygiel</p> <p>Reflex 32/2011, CO SE TĚM CHYTRÝM LIDEM STALO?, 11.08.2011, text: Ivan Hamšík</p> <p>Reflex online, KLAUS ZAÚTOČIL NA VEDENÍ ODS KVŮLI AKCI HOMOSEXUÁLŮ. 11.08.2011, text: Viliam Buchert</p> <p>Reflex online, PRAGUE PRIDE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH., 13.08.2011, text: redakce</p> <p>Reflex 34/2011, SVĚT PODLE BÁTORY, 25.08.2011, text: Miroslav Mareš</p> <p>Reflex online, NEJKRÁSNEJŠÍ KNIHA TOHOTO ROKU JE HODNĚ TĚŽKÁ VÁHA. MÁ JEDENÁCT KILOGRAMŮ, 24.11.2011, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex online, BUDEME VOLIT PREZIDENTA, HURÁ! FAKT?, 15.12.2011, text: Petr Holec</p>
LGB-	10	<p>Reflex online, MINISTR KALOUSEK JE BUZERANT!, 10.03.2011 text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, MINISTR KALOUSEK NENÍ BUZERANT!, 10.03.2011, text: J. X. D.</p> <p>Reflex online, CO MAJÍ SPOLEČNÉHO KLAUS, BÁTORA A BÁSNÍK NACAMEC, 06.04.2011, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex 14/2011, BLUESOVÝ JEZDEC Z NEZNÁMA, 07.04.2011, text: Daniel Konrád</p> <p>Reflex 25/2011, BITVA O PRAHU..., 23.06.2011, text: Petr Holec</p>

Kód	Σ	Celkem 50 článků / publikovaných 22 online, v roce 2011
		Reflex 31/2011, <i>BÝLÁ MYLYCE</i> , 04.08.2011, text: Jiří X. Doležal Reflex 34/2011, <i>PRAGUE PRIDE BY SE BOHU NELÍBILA</i> , 25.08.2011, text: Viliam Buchert Reflex 34/2011, <i>CO MAJÍ SPOLEČNÉHO... SNOWBOARD A IPHONE?</i> , 25.08.2011, text: Miloš Čermák Reflex 42/2011, <i>KATOLICKÉ DĚTI ASI NESOULOŽÍ</i> , 20.10.2011, text: Jiří X. Doležal Reflex 45/2011, <i>PEKLO PŘICHÁZÍ V NEDĚLI</i> , 10.11.2011, text: Petr Holec
TIo	1	Reflex 52/2011, <i>DŘÍVE KRYŠTOF, TEĎ POSLANKYNĚ ANNA</i> , 29.12.2011, text: Petr Vavrouška
TI+	2	Reflex 13/2011, <i>UVĚZNĚNÝ V TĚLE ŽENY</i> , 31.03.2011, text: Martina Macáková Reflex 37/2011, <i>DUŠE PATŘÍ JENOM VÁM</i> , 15.09.2011, text: Darina Křivánková
TIIn	3	Reflex 31/2011, <i>TĚLO JAKO KRAJINA...</i> , 04.08.2011, text: Marek Gregor Reflex 31/2011, <i>SEX JE BOŽSKÝ!</i> , 04.08.2011, text: Petr Vavrouška Reflex 36/2011, <i>BIZARNÍ, ŠÍLENÉ, DRSNÉ</i> , 08.09.2011, text: Darina Křivánková
TI-	0	

5.12 Rok 2012

Tabulka č. 14/2012 Reflex

Kód	Σ	Celkem 36 článků / publikovaných 14 online, v roce 2012
LGBo	0	
LGB+	15	Reflex 21/2012, <i>MARGITA MILUJE BĚTKU</i> , 24.05.2012, text: Jiří X. Doležal Reflex 21/2012, <i>ZLODUCH TO JE DAR</i> , 24.05.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex online , <i>ZLODUCH, TO JE DAR, ŘÍKÁ HEREC SLOVENSKÉHO PŮVODU DAVID DENCIK, ...</i> , 29.05.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex 23/2012, <i>MISOGYNIE</i> , 07.06.2012, text: Cyril Höschl Reflex online , <i>Očima C. H.: NENÁVIST K ŽENÁM</i> , 09.06.2012, text: Cyril Höschl Reflex 32/2012, <i>FRANZ NA HRAD</i> , 09.08.2012, text: Petr Holec Reflex 32/2012, <i>HOMOSEXUÁL KLAUS? NESMYSL...</i> , 09.08.2012, text: Miloš Čermák Reflex online , <i>DĚTI OHROŽUJE HRANATÁ ŽLUTÁ HOMOSEXUÁLNÍ MOŘSKÁ HOUBA</i> , 19.08.2012, text: Jan Jandourek Reflex online , <i>PRAŽSKÁ PARÁDA HRDOSTI</i> , 22.08.2012, text: Alexander Tomský Reflex 34/2012, <i>VLADIMÍR FRANZ</i> , 23.08.2012, text: Petr Holec Reflex online , <i>GAYOVÉ A LESBY SLAVÍ SVŮJ DEN "VYCHÁZENÍ ZE SKŘÍNĚ"</i> , 11.10.2012, text: Dita Ondřejková Reflex online , <i>MEZIPATRA NEJSOU MASOVOU ZÁLEŽITOSTÍ, CÍLÍ ALE I NA DIVÁKY MIMO GAY KOMUNITU</i> , 10.11.2012, text: Dita Ondřejková Reflex 46/2012, <i>ŽIVOT JE SRANDA</i> , 15.11.2012, text: Kateřina Kadlecová

Kód	Σ	Celkem 36 článků / publikovaných 14 online, v roce 2012
		Reflex 46/2012, <i>PTÁCI</i> , 15.11.2012, text: Petr Volf Reflex 46/2012, <i>O PŘEBUJELÉM SYSTÉMU PSYCHIATRICKÝCH DIAGNÓZ. NEŠLO BY TO JEDNODUŠEJI?</i> , 17.11.2012, text: Cyril Höschl
LGBn	14	Reflex 05/2012, <i>SHERLOCK: SKANDÁL V ČECHÁCH</i> , 02.02.2012, text: Luděk Staněk Reflex 08/2012, <i>ANDY WARHOL</i> , 23.02.2012, text: Petr Volf Reflex online , <i>JAK OSLAVIT NAROZENINY JACKA KEROUACA?</i> , 07.03.2012, text: Kateřina Kadlecová Reflex 10/2012, <i>JACK KEROUAC</i> , 08.03.2012, text: Kateřina Kadlecová Reflex 12/2012, <i>CHORÁL Z BRNA: VYŽENEME PRAŽSKÝ KURVY!</i> , 22.03.2012, text: Karel Škrabal Reflex 14/2012, <i>BURANI JDOU K MOCI</i> , 05.04.2012, text: Petr Holec Reflex 20/2012, <i>DIKTÁTOR NA HORSKÉ DRÁZE</i> , 17.05.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex online , <i>DIKTÁTOR NA HORSKÉ DRÁZE. SACHA BARON COHEN SE SE SVÝM POSLEDNÍM FILMEM DOSTAL DO PASTI</i> , 22.05.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex online , „ <i>UMĚLECKÝ KANIBALISMUS“ V JAPONSKU: ODNESL TO PENIS</i> , 28.05.2012, text: Kateřina Kadlecová Reflex online , <i>LITERÁRNÍ SVĚT OPUSTIL DALŠÍ VELIKÁN. PO BRADBURYM ZEMŘEL I KONTROVERZNÍ GORE VIDAL</i> , 01.08.2012, text: Kateřina Kadlecová Reflex 31/2012, <i>OTYLÁ PUMA V BESKYDECH</i> , 02.08.2012, text: Petr Kolář Reflex 37/2012, <i>GRACE KELLYOVÁ</i> , 13.09.2012, text: Alena Prokopová Reflex 44/2012, <i>BOND MÁ KOUZLO I S CHYBAMI</i> , 01.11.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex 26/2005, <i>ORDNUNG LUMPEN LEMPLI L</i> , 26.11.2012, text: Jiří X. Doleža
LGB-	6	Reflex 09/2012, <i>BOŽÍ HNĚV VE SRAČKÁCH</i> , 01.03.2012, text: Richard Erml Reflex online , <i>OČIMA VĚVODY Z ELGUTU</i> , 13.05.2012, text: Jan Berwid-Buquoy Reflex online , <i>I MNĚ VOLAL KALOUSEK ...</i> , 13.07.2012, text: Jiří X. Doležal Reflex online , <i>ŠKOLA VOLÁ, ALE KINA PŘÍMO ŘVOU: ARNOLDE, VÁŇO, HAVANÓÓÓ</i> , 06.09.2012, text: Tereza Spáčilová Reflex 38/2011, <i>DĚCKA V NEKONEČNÉ PUBERTĚ</i> , 22.09.2011, text: Daniel Konrád Reflex online , <i>PREZIDENT JE BUZNA! ZPÍVÁ VISACÍ ZÁMEK. O KOM JE TA PÍSNIČKA?</i> , 09.11.2010, text: redakce
Tlo	1	Reflex 27/2012, <i>NAZVĚTE MĚ KLIDNĚ POHANEM</i> , 04.07.2012, text: Pavel Kučera
TI+	0	
TIn	0	
TI-	0	

5.13 Rok 2013

Tabulka č. 15/2013 Reflex

Kód	Σ	Celkem 84 článků / publikovaných 51 online, v roce 2013
LGB0	5	<p>Reflex 07/2013, <i>JSEM HLOUPEJ, BLONĎATEJ GAY</i>, 14.02.2013, text: Markéta Lukášková</p> <p>Reflex online, <i>JSEM HLOUPEJ, BLONĎATEJ GAY. JAK NĚKDEJŠÍ DĚTSKÝ GÉNIUS VYDĚLÁVÁ NATÁČENÍM VIDEÍ PRO GOOGLE</i>, 20.02.2013, text: Markéta Lukášková</p> <p>Reflex 21/2013, <i>OBRANA PUTNY</i>, 23.05.2013, text: Pavel Šafr</p> <p>Reflex online, <i>JAK LESBY MĚNÍ AMERICKÉ ZÁKONY</i>, 27.06.2013, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex online, <i>CO KDYŽ JE ORTODOXNÍ RABÍN GAY?</i>, 03.06.2013, text: Jan Jandourek</p>
LGB+	18	<p>Reflex online, <i>KANDIDÁT NA PAPEŽE PODPORUJE ZABÍJENÍ GAYŮ</i>, 15.02.2013 text: Zdeněk Strnad</p> <p>Reflex online, <i>ZPOVĚDNÍK VRAHŮ SLAVOMIL HUBÁLEK: ŽIVOT JE SRANDA</i>, 12.03.2013, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 12/2013, <i>ŽRÁT POTOMKY JE PŘIROZENÉ</i>, 21.03.2013, text: Tereza Spáčilová</p> <p>Reflex 15/2013, <i>FARMÁŘ HLEDÁ PRACHY</i>, 11.04.2013, text: redakce</p> <p>Reflex online, <i>JIRÍ X. DOLEŽAL: KDYŽ JE GAY OPRAVDOVÝ CHLAP</i>, 01.05.2013 text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>JE MILOŠ ZEMAN LATENTNÍ HOMOSEXUÁL?</i>, 21.05.2013, text: J.X.D.</p> <p>Reflex online, <i>VZKAZ PRO MILOŠE ZEMANA: LEPŠÍ BUZNA NEŽ NOTOR!</i>, 23.05.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>BUZNĚ BY ZEMAN PŘECE RUKU NEPODAL!</i>, 23.05.2013, text: J.X.D.</p> <p>Reflex 22/2013, <i>KDYŽ PRINC MILUJE PRINCE</i>, 30.05.2013, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 22/2013, <i>MŮJ HRADNÍ PROTEST</i>, 30.05.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>NEJSMÍRLIVĚJŠÍ JE VŮČI HOMOSEXUÁLŮM ŠPANĚLSKO, NEJMÉNĚ NIGÉRIE</i>, 06.06.2013, text: Klára Šafrová</p> <p>Reflex 33/2013, <i>TĚŽKÝ ŽIVOT POLSKÝCH HOMOSEXUÁLŮ</i>, 15.08.2013, text: Petr Vavrouška</p> <p>Reflex 34/2013, <i>JAK JSEM OTESTOVAL HOMOSEXUÁLY</i>, 22.08.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>ZA MÁLO DĚTÍ NEMOHOU GAYOVÉ A LESBIČKY. TO JE VINA HETEROSEXUÁLŮ</i>, 04.09.2013, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex 42/2013, <i>MNOHO POVYKU PRO NIC</i>, 17.10.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>GAY FRIENDLY TEĎ LETÍ: KAM JEZDÍ GAYOVÉ A LESBIČKY NEJČASTĚJI NA DOVOLENOU?</i>, 23.10.2013, text: Tereza Stonišová</p> <p>Reflex online, <i>KATOLICKÉ LUCEMBURSKO POVEDE POPRVÉ PREMIÉR GAY...</i>, 17.11.2013, text: ert</p> <p>Reflex online, <i>SLAVNÉMU TURINGOVI, KTERÝ ROZLUŠTIL ENIGMA KÓD, BYLA UDĚLENA AŽ TEĎ MILOST ZA JEHO „HOMOSEXUALITU“</i>, 25.12.2013, text: Daniel Baret</p>
LGBn	42	<p>Reflex 01/2013, <i>ZÁŽITKOVÁ AKADEMIE</i>, 03.01.2013, text: Martina Mynaříková</p> <p>Reflex online, <i>PREZIDENT JE BUZNA? NO A CO!!!!</i>, 11.01.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 03/2013, <i>HAGEL: POŠETILÝ HRDINA</i>, 17.01.2013, text: Jefim Fištejn</p> <p>Reflex online, <i>KAŽDÝ FILM MÁ NĚJAKOU OŠKLIVOU NEMOC. AMADEUS TAKY!</i>, 23.02.2013, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex 10/2013, <i>JE TŘEBA ZABÍT TROŠKU</i>, 07.03.2013, text: Milan Tesař</p>

Kód	Σ	Celkem 84 článků / publikovaných 51 online, v roce 2013
		<p>Reflex online, JE TŘEBA ZABÍT TROŠKU, 11.03.2013, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex online, REFLEX VS. RESPEKT - TESARĚ VS. FILA, 14.03.2013, text: redakce</p> <p>Reflex online, ÚCHYLNÝ TANEC DVOU MUŽŮ V TRENKÁCH. ČVTRNÍČKOVA KAPELA BUZERANTNT VRACÍ ÚDER, 18.03.2013, text: Markéta Lukášková</p> <p>Reflex 13/2013, ZTRÁTA SOUDNOSTI VÍTĚZÍ, 28.03.2013, text: Cyril Höschl</p> <p>Reflex online, CYRIL HÖSCHL: ZTRÁTA SOUDNOSTI VÍTĚZÍ, 30.03.2013, text: Cyril Höschl</p> <p>Reflex online, STYDÍM SE ZA MILOŠE ZEMANA, 18.05.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 22/2013, MILOŠ ZEMAN MÁLO ČTE, 30.05.2013, text: Viliam Buchert</p> <p>Reflex 22/2013, CANNES, TOVÁRNA NA SKANDÁLY, 30.05.2013, text: Tereza Spáčilová</p> <p>Reflex online, PODÍVEJTE: PETRA PAROUBKOVÁ SE FOTÍ V POSTELI A PODPORUJE PROFESURU MARTINA C. PUTNY, 31.05.2013, text: Markéta Lukášková</p> <p>Reflex online, OŽRALEJ KALOUSEK V ROZHLASE: ŽÁDÁM PREMIÉRA NEČASE, ABY ZAČAL HULIT!, 07.06.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 29/2013, NEZAPOMEŇTE NA HONZU, 18.07.2013, text: Petr Holec</p> <p>Reflex online, HOMOSEXUÁLNÍ HNUTÍ PŘIVEZL DO PRAHY TANK Č. 23, 14.08.2013, text: Rudolf Pšouk</p> <p>Reflex online, VÝZVA REFLEXU: VYMÝŠLEJTE S NÁMI TY PROCENTNÍ POHÁDKY!..., 15.08.2013, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex 33/2013, DIVOKÉ SNY MAXIPSA FÍKA, 15.08.2013, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex online, 17.08.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, PITOMOUČKÉ PROTESTY SPORTOVČŮ PROTI SOČI MAJÍ JEDINÝ EFEKT: POSILUJÍ VLADIMIRA PUTINA, 21.08.2013, text: Daniel Deyl</p> <p>Reflex 34/2013, LÁSKA, SMRT A KONEC SVĚTA, 22.08.2013, text: Pavel Kučera</p> <p>Reflex 34/2013, KAVKY PROTI VŠEM, 22.08.2013, text: Luděk Staněk</p> <p>Reflex 34/2013, SVĚT PODLE JXD, 22.08.2013, text: Pavel Šafr</p> <p>Reflex online, EXPERIMENT S TĚLY BALEŤÁKŮ: PODÍVEJTE SE NA PÁNSKÉ TANEČNÍ ORGIE, 26.08.2013, text: Lucie Drugdová</p> <p>Reflex 35/2013, PUTINOVA OLYMPIÁDA, 29.08.2013, text: Jefim Fištejn</p> <p>Reflex online, PUTIN JAKO GAY A MEDVEDĚV V PODPRSENCE. KVŮLI OBRAZU TEĎ UTÍKÁ MALÍŘ Z RUSKA, 30.08.2013, text: Stanislav Drahný</p> <p>Reflex online, SEXISTÉ A HOMOFOBOVÉ NÁS CHRÁNÍ PŘED VYMŘENÍM, 02.09.2013, text: Daniel Deyl</p> <p>Reflex 36/2013, ODPOVĚDNÝ PEDOFIL, 05.09.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex 36/2013, DIVADLO, KTERÉ SE LÍBÁ SE SMRTÍ, 05.09.2013, text: Vladimír Hulec</p> <p>Reflex online, POLEMKA: ZA MÁLO DĚTÍ MOHOU LIDÉ, KTERÍ NEMAJÍ DĚTI, NE VÝLUČNĚ HETEROSEXUÁLOVÉ, 09.09.2013, text: Daniel Deyl</p> <p>Reflex 40/2013, AIDS PO TŘICETI LETECH, 03.10.2013, text: Stanislav Drahný</p> <p>Reflex online, ČEŠI VE VZTAHU K HOMOSEXUÁLŮM PATŘÍ K NEJTOLERANTNĚJŠÍM NÁRODŮM, 14.10.2013, text: Tereza Stonišová</p> <p>Reflex online, NĚMECKO JAKO PRVNÍ EVROPSKÁ ZEMĚ OFICIÁLNĚ UZNALO TŘETÍ POHLAVÍ, 01.11.2013, text: ČTK, čip</p>

Kód	Σ	Celkem 84 článků / publikovaných 51 online, v roce 2013
		<p>Reflex online, <i>NIZOZEMSKO NABÍZÍ AZYL RUSKÝM HOMOSEXUÁLŮM</i>, 06.11.2013, text: ČTK, sd</p> <p>Reflex online, <i>JEN V REFLEXU: ROZHOVOR SE SLAVNÝM SPISOVATELEM JOHNEM IRVINGEM O SEXU</i>, 06.11.2013, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 45/2013, <i>VŠE O SEXU</i>, 07.11.2013, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 49/2013, <i>WARHOL VS. BASQUIAT</i>, 05.12.2013, text: Marek Gregor</p> <p>Reflex 49/2013, <i>KAREL JE POŘÁD SEXY</i>, 05.12.2013, text: Vojtěch Varyš</p> <p>Reflex online, <i>BUĎ BUDEŠ V EVROPĚ TOLERANTNÍ, NEBO UVIDÍŠ!</i>, 08.12.2013, text: Lukáš Lhořan</p> <p>Reflex 51-52/2013, <i>MONTY PYTHON JSOU ZPĚT</i>, 19.12.2013, text: Luděk Staněk</p> <p>Reflex online, <i>ODPOVĚDNÝ PEDOFIL. NĚCO TAKOVÉHO SKUTEČNĚ EXISTUJE</i>, 27.12.2013, text: Jiří X. Doležal</p>
LGB-	15	<p>Reflex online, <i>PREZIDENT JE BUZNA! VISACÍ ZÁMEK OŽIVIL LEGENDÁRNÍ PÍSEŇ NOVÝM KLIPEM</i>, 11.01.2013 text: Petr Kolář</p> <p>Reflex 08/2013, <i>TEN PODVOD MI ZATÍM VYCHÁZÍ</i>, 21.02.2013, text: Milan Tesař</p> <p>Reflex online, <i>JIŘÍ X. DOLEŽAL: JAK NEBÝT RASISTOU?</i>, 21.03.2013, text: J. X. Doležal</p> <p>Reflex 15/2013, <i>VRAŽDA Z JIHLAVSKÉ PONORKY</i>, 11.04.2013, text: Petr Kolář</p> <p>Reflex online, <i>REPORTÁŽ Z JIHLAVSKÉ PONORKY. REDAKTOR REFLEXU SE VYDAL NA MÍSTO VRAŽDY PATNÁCTILETÉ PETRY</i>, 14.04.2013, text: Petr Kolář</p> <p>Reflex online, <i>DOPISY ČTENÁŘŮ: JIŘÍ X. DOLEŽAL JE PROSTĚ KOJNÁ</i>, 26.04.2013, text: redakce</p> <p>Reflex online, 12.06.2013, <i>RUSKO A HOMOSEXUÁLOVÉ - BUDE SE POKUTOVAT A DEPORTOVAT</i>, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex online, <i>PREMIÉR A KORUPCE: POLÁCI PŘED 10 LETY NEVĚDĚLI, JESTLI SE SMÁT NEBO BREČET</i>, 13.06.2013, text: luh</p> <p>Reflex 26/2013, <i>PĚNA DNÍ</i>, 27.06.2013, text: Kateřina Kadlecová</p> <p>Reflex 30/2013, <i>ZA VÍRU, ZA CARA...</i>, 25.07.2013, text: Stanislav Krupař</p> <p>Reflex online, <i>ISLÁMSKÝ FANATIK V NORSKU: ZABÍJET HOMOSEXUÁLY JE SPRÁVNÉ</i>, 05.11.2013, text: Lukáš Lhořan</p> <p>Reflex 45/2013, <i>JAK NEBÝT RASISTOU</i>, 07.11.2013, text: Jiří X. Doležal</p> <p>Reflex online, <i>JAK CHTĚJÍ ISLAMISTÉ RÁZNĚ ZATOČIT S AIDS</i>, 27.11.2013, text: Lukáš Lhořan</p> <p>Reflex online, <i>CHORVATÉ V REFERENDU ZAMÍTLI SŇATKY HOMOSEXUÁLŮ, ZMĚNÍ KVŮLI TOMU I ÚSTAVU</i>, 3.12.2013, text: ČTK, sd</p> <p>Reflex online, <i>VY MNĚ TAKY VESELÉ VÁNOCE!</i>, 23.12.2013, text: Jiří X. Doležal</p>
TIo	2	<p>Reflex online, <i>ROZHODL SE, ŽE BUDE DÍVKOU. V ROCE A PŮL...</i>, 01.03.2013, text: Zdeněk Strnad</p> <p>Reflex online, <i>NEVÍDANÁ SOUTĚŽ KRÁSY: POZOR, DÁMY, TIHLE "CHLAPÍCI" MAJÍ VÍCE SEXY ZADEK NEŽ VY!</i>, 24.10.2013, text: sto</p>
TI+	1	<p>Reflex online, <i>NEURČITÉ POHLAVÍ JE VZÁCNOST, MĚNIT ŽENY NA MUŽE A NAOPAK SE NEMÁ</i>, 02.11.2013, text: STANISLAV DRAHNÝ</p>
TIn	1	<p>Reflex online, <i>BRITSKÝ SOCHAŘ MODELUJE TRANSSEXUÁLY A TESÁ SVĚ PODOBIZNY DO MRAŽENÉ KRVE</i>, 12.05.2013, text: Lucie Drugdová</p>

Kód	Σ	Celkem 84 článků / publikovaných 51 online, v roce 2013
TI-	0	

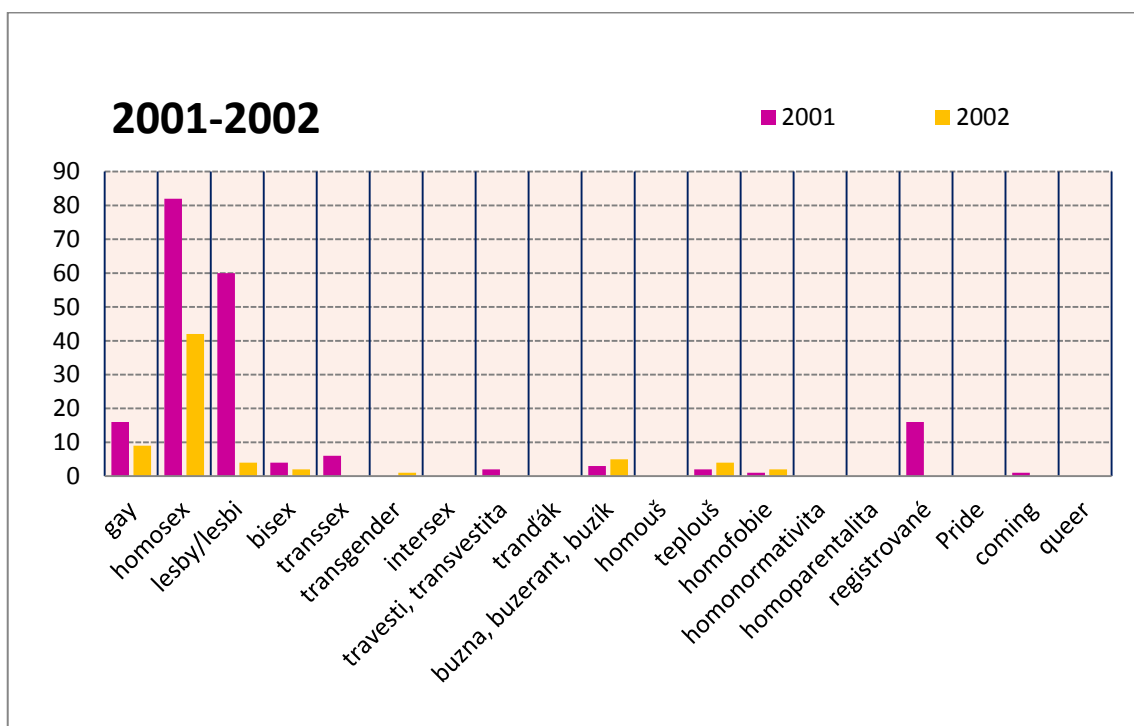
5.14 Rok 2014

Tabulka č. 16/2014 Reflex

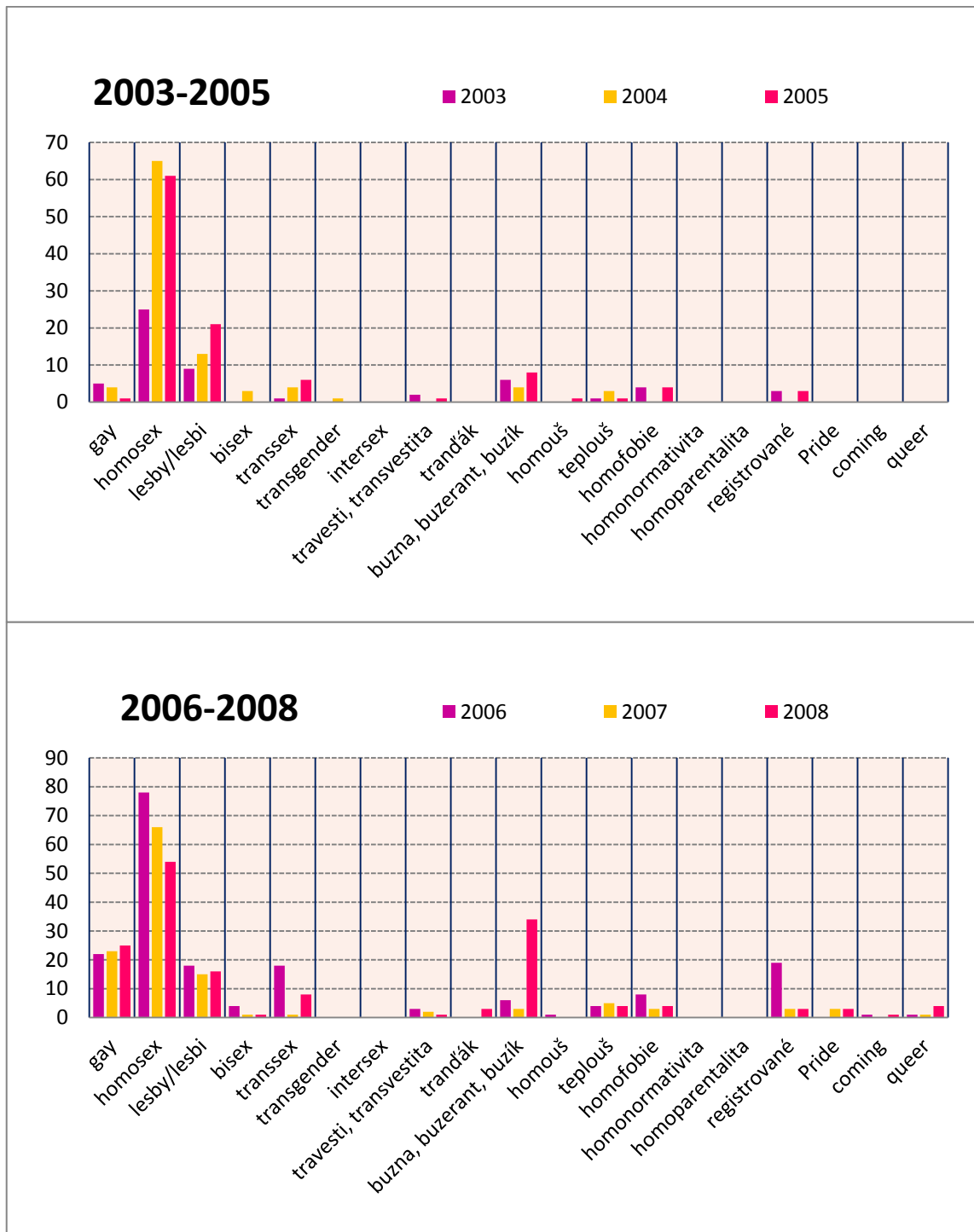
Kód	Σ	Celkem 25 článků / publikovaných 13 online, v roce 2014
LGB0	1	Reflex online, HOMOSEXUÁLOVÉ, NEBOJTE SE PŘIZNAT BARVU , 22.02.2014, text: Tereza Stonišová
LGB+	11	<p>Reflex online, PUTIN POVOLIL V SOČI DEMONSTROVAT. ALE JEN, KDYŽ DOSTANETE SOUHLAS, 05.01.2014, text: vib, čtk</p> <p>Reflex online, HOMOSEXUÁLOVÉ VE VATIKÁNU PRÝ MOHOU BÝT BEZPEČNOSTNÍM RIZIKEM PRO PAPEŽE, 24.01.2014, text: ber</p> <p>Reflex online, DALŠÍ RUSKÁ LEŽ: STAROSTA OLYMPIJSKÉ SOČI TVRDÍ, ŽE VE MĚSTĚ NEŽIJÍ HOMOSEXUÁLOVÉ, 27.01.2014, text: vib</p> <p>Reflex online, LESBICKÁ DCERA HONGKONGSKÉHO MAGNÁTA PROSÍ OTCE O RESPEKT, 29.01.2014, text: ČTK, jan</p> <p>Reflex online, TENISTKA MARTINA NAVRÁTILOVÁ VYZVALA PUTINA, AŽ ZRUŠÍ ZÁKON PROTI HOMOSEXUÁLŮM, 02.02.2014, text: vib</p> <p>Reflex online, DO REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ UŽ VSTOUILO V ČESKU 1700 PÁRŮ, 09.02.2014, text: ber</p> <p>Reflex 08/2014, <i>RUSKO, ZEMĚ NEZASLÍBENÁ</i>, 20.02.2014, text: Petr Vavrouška</p> <p>Reflex 08/2014, <i>DUHA A „RUSKÝ GOEBBELS“</i>, 20.02.2014, text: Tereza Spáčilová</p> <p>Reflex online, JAN JANDOUREK: SLOVÁCI CHTĚJÍ DÁT NESMYSLNĚ DO ÚSTAVY, ŽE MANŽELSTVÍ JE SVAZEK MUŽE A ŽENY, 04.03.2014, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex 10/2014, <i>JAK JE V CÍRKVI TEPLŮ?</i>, 06.03.2014, text: Jan Jandourek</p> <p>Reflex 12/2014, <i>NEVER MORE</i>, 20.03.2014</p>
LGBn	7	<p>Reflex 04/2014, <i>DOST BYLO INTERSEXUÁLŮ</i>, 23.01.2014, text: Daniel Kaiser</p> <p>Reflex 04/2014, <i>ČTYŘPROCENTNÍ BĚLORUSKO</i>, 23.01.2014, text: David Těšínský</p> <p>Reflex online, OBJEVILY SE DVĚ NEZNÁMÉ BÁSNĚ STAROŘECKÉ BÁSNÍŘKY SAPFÓ, 01.02.2014, text: ČTK, lam</p> <p>Reflex online, NOVÝ SERIÁL: NEJLEPŠÍ FOTOGRAFOVÉ AKTŮ – HELMUT NEWTON, 03.02.2014, text: redakce</p> <p>Reflex 06/2014, <i>THOMAS BERNHARD</i>, 06.02.2014, text: Vojtěch Varyš</p> <p>Reflex 06/2014, <i>PLACHÝ BRUNO</i>, 06.02.2014, text: Dan Hrubý</p> <p>Reflex 09/2014, <i>STÁŘÍ MÁ ZELENOU</i>, 27.02.2014, text: Ondřej Slówik</p>
LGB-	4	<p>Reflex 04/2014, <i>KDYŽ PREZIDENT PŘICHÁZÍ, SAMO SLUNCE VYCHÁZÍ!</i>, 23.01.2014, text: DAN HRUBÝ, Marek Stoniš</p> <p>Reflex online, ÚCHYLNÁ RUSKÁ ORGANIZACE OKUPOUJTE PEDOFILII, VYHLÁSILA „LOVECKOU“ SEZÓNU NA GAYE, 05.02.2014, text: ber</p> <p>Reflex 06/2014, <i>MARX ENGELS FEMINISMUS</i>, 06.02.2014, text: Matyáš Zrno</p>

Kód	Σ	Celkem 25 článků / publikovaných 13 online, v roce 2014
		Reflex online, NAHRÁVKA PLNÁ VULGARIT STÁLA TRENÉRA MÍSTO, ALE VEŘEJNOST JE NA JEHO STRANĚ , 06.02.2014, text: Barbora Koubová
Tlo	0	
TI+	1	Reflex 09/2014, KOUZLO MÁMINÝCH NYLONEK , 27.02.2014, text: Kateřina Kadlecová
TIn	1	Reflex online, EUTANÁZIE: DOBRÁ SMRT, ČI HRA S OHNĚM? , 24.01.2014, text: David Černý, Adam Doležal
TI-	0	

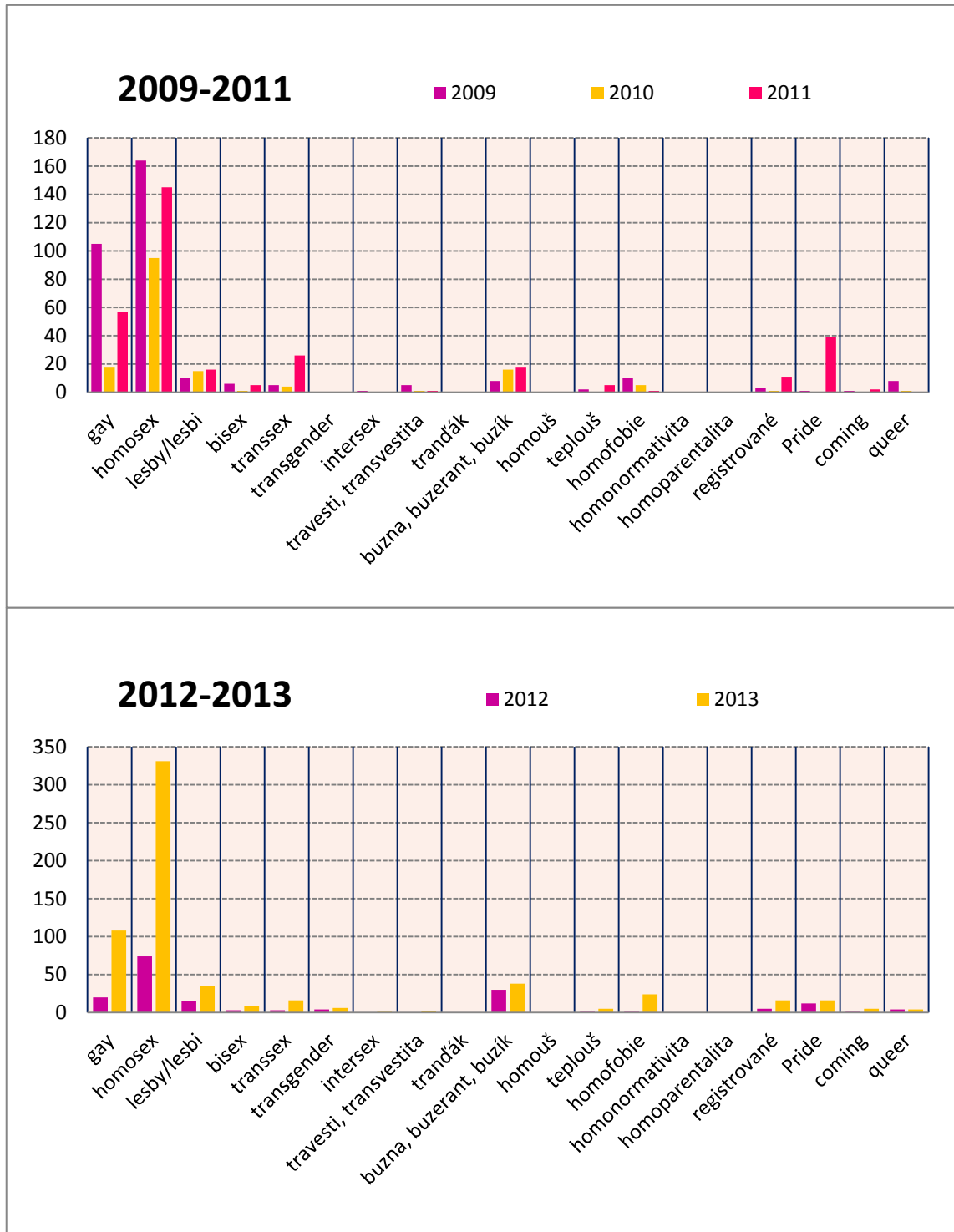
Graf č. 1 Srovnání let 2001-2002 výskyt klíčových slov

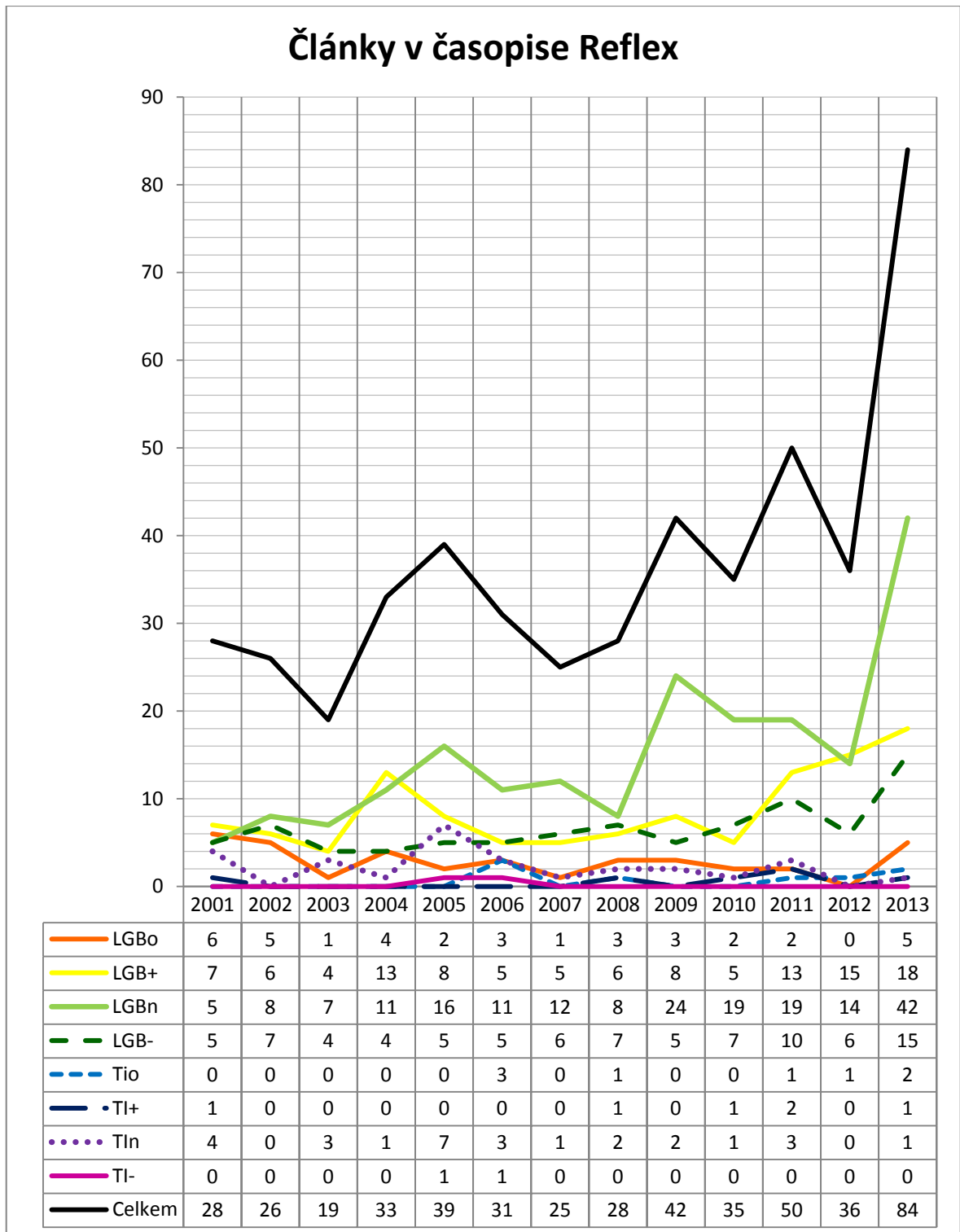
Graf č. 2 Srovnání let 2003-2008 výskyt klíčových slov

Graf č. 3 Srovnání let 2009-2013 výskyt klíčových slov

Graf č. 4 přehled článků v časopise Reflex od roku 2001 - 2013

6 VYHODNOCENÍ NARATIVNÍCH ROZHovorŮ

6.1 Citace z narativních rozhovorů s představiteli sexuálních menšin

Pro účely této práce jsem vyhodnotila citace ze souboru svých rozhovorů se sedmi představiteli sexuálních menšin, které jsem vedla od října 2013 do dubna 2014¹²⁴. Tyto rozhovory nejsou školním dílem ve smyslu § 35 a § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění. Tyto rozhovory nejsou součástí mé bakalářské práce a veškerá autorská, publikační a jiná práva k nim náleží výhradně mně. Na tyto rozhovory se nevztahují omezení daná mým Prohlášením autora bakalářské práce z 27. 3. 2014. Součástí bakalářské práce a školním dílem je Vyhodnocení citací z rozhovorů s příslušníky sexuálních menšin.

Pro vyhodnocení jsem vybrala citace z rozhovorů, které se týkají klíčových životních momentů z hlediska sexuální orientace (bydliště v dětství a dospívání, vnitřní coming out, vnější coming out, reakce nukleární rodiny, informovanost širší rodiny) aktuálních témat sexuálních menšin z hlediska mediálního i legislativního (diskriminace, registrované partnerství, adopce dětí homosexuálními páry).

Citace z narativních rozhovorů jsou autorsky kráceny a editovány při zachování smyslu sdělení. Jména respondentů jsou změněna, jejich bydliště a místa života jsou autorce známa, v práci utajena. V závorce za jménem je uveden věk respondenta a zkratka jeho sexuální orientace (G=gay, B/L bisexuálka žijící dlouhodobě v lesbickém vztahu, T-ftm=transsexuální muž v procesu přeměny z ženy, T-mtf= transsexuální žena v procesu přeměny z muže).

6.1.1 Bydliště v dětství a dospívání

Filip (G, 36): Vyrostl jsem ve vesnici blízko hranic skoro jako farmářský synek obklopený domácími zvířaty a přírodou.

Hynek (G, 38): Vyrůstal jsem v menším severočeském městě.

Michaela (B/L, 34): Jsem ze šedesátitisícového města na severní Moravě.

¹²⁴ PAŽOUREK ŠTRÉBLOVÁ, Kateřina: LGBT rozhovory. Praha / Tel Aviv. 2014.

Steve (T-ftm, 21): Narodil jsem se v Praze, ale víc dětství jsem prožil na chalupě, ve vesnici o pěti domech.

J. (T ftm, 17): Žiju celý život v pohraničních horách, bydlím úplně na samotě. Chodím na střední školu v krajském městě.

Tamara (T-mtf, 37): Celý život žiju v třicetitisícovém severočeském městě.

Lenka (T-mtf, 23): Od dětství bydlím v šestitisícovém městečku v severních Čechách a nehodlám to měnit.

6.1.2 Vnitřní coming out

Filip (G, 36): Já si svou odlišnost uvědomil asi někdy v jedenácti, na základce. Když se kluci přede mnou svlíkali, v klučičích šatnách, uvědomil jsem si, že mě ti kluci zajímají víc. Já si do dneška pamatuju, jak jsem u táty našel nějak časopis (asi NEI Report, nebo co) a tam byl vyfocenej nahatej chlap s ženskou a já jsem koukal na toho chlapa a říkal jsem si „A to je v prdeli. Jsem na kluky.“ Nikdy jsem nepochyboval o své homosexualitě, i když nebylo pro mě lehký to přijmout, tak jsem nikdy neměl potřebu se předělávat. Zkoušet, jestli to náhodou nepůjde jinak.

Hynek (G, 38): Na základce se mi líbili kluci (7.-8. třída), když jsme měli spojený hodiny tělocviku s jinou třídou, ale vůbec jsem si nedával nálepku homosexuál. Na střední škole přišel teprve ten moment, kdy jsem si to uvědomil: „Tak já jsem na tý druhý straně, já jsem homosexuál a je to špatně, protože ONI to tvrdí.“

Michaela (B/L, 34): Aktuálně žiju ve vztahu s ženou. Neznamená to, že jsem neměla nikdy muže, nebo že by mě muži nepřitahovali. Jsme dvě heterosexuálky, které se do sebe ve třiceti letech zamilovaly. Rozhodně to nebylo tak, že by mě holka začala přitahovat jenom proto, že jsem byla aktuálně sama. Já tu holku miluju a ať už to znamená, že jsem lesba, bisexuálka, to je jedno, prostě tak to je.

Steve (T-ftm, 21): Ve školce už mi přišlo divný, že musím chodit na záchod s holkama. Nejvíc jsem si to začal uvědomovat kolem třinácti, kdy mi začaly růst prsa a začal jsem menstruovat. Kdy mi to tělo začalo pracovat a říkám si, takhle to prostě není. Dlouho jsem žil v sebezapření, nechtěl jsem si to připouštět, že bych byl... protože to tak nesmělo být. V pubertě jsem svoje tělo nesnášel a začal se sebepoškozováním. Až mě přešla puberta, došlo mi, proč své tělo mám ničit, když ho můžu nechat předělat.

J. (T ftm, 17): Od malička vím, že je něco jinak. Ale věřil jsem dospělým a na vesnici to moc neřešili. Říkali, že ze mě vyrostle slečna a tak. Pamatuju si, že mi bylo tak sedm osm a poprvý jsem kamarádce říkal: „Stejně se jednou nechám předělat na kluka.“ Tehdy jsem si představoval, že mě svlíknou z jedné kůže a oblečou do druhé. V šestnácti mi to došlo úplně. Zjistil jsem o sobě, že jsem kluk, přečet jsem si o tom něco a v tu chvíli jsem byl spokojenej, že to vím. Nesnažil jsem se to v sobě zlomit. Měl jsem ale docela problém to přijmout tak, že to nejen vím, ale že s tím budu taky muset něco dělat.

Tamara (T-mtf, 37): Nejranější vzpomínka na to, že jsem si začala něco uvědomovat, je z doby, když mi bylo pět. Už od šesti let jsem se oblíkala jinak, do sestřiných věcí, ale netušila jsem moc proč. Nejdřív jsem si myslela, že tohle zkoušejí všichni kluci, jaký to je být holkou. Nedokázala jsem se s tím srovnat. Zavrhovala jsem to v sobě. Asi tak milionkrát jsem snažila přesvědčit samu sebe a sladit se s fyzickým tělem. Myslela jsem si, že jsem divná, že to nesmím chtít. Pokoušela jsem samu sebe přesvědčit tím, že jsem se oženila, měla dítě, myslela jsem si, že to tím vylepším, že se zbavím té vnitřní cizí identity. Fungovalo to ale jenom chvíličku a potom se ten pocit, nutkání žít jako žena, velmi stupňoval.

Lenka (T-mtf, 23): Už od základky jsem se občas převlíkala, když nikdo nebyl doma. Vlezla jsem segře do skříně a tam jsem jí brala nějaký věci. Nikam jsem nechodila, jen doma jsem si užila toho oblečení. Nemyslela jsem si, že je to nějak hlubší. To přišlo až později, když už to nebylo moc k vydržení. Vyhledala jsem doktorku, protože už mi to nestačilo. Potřebovala jsem pořád víc a víc. Už se dostavovaly i touhy mít to tělo do toho oblečení.

6.1.3 Vnější coming out (první osoba, které to řekli)

Filip (G, 36): Připadalo mi jednodušší to nikomu nesdělovat, nevysvětlovat. První komu jsem to o sobě řekl byl můj kamarád, kterej to v podstatě ve mně vyprovokoval, protože ze mě cítil, že prožívám něco podobnýho jako on. Dostal odvalu a zeptal se mě. On se vyloženě vetřel do mé postele ... takový ty rozhovory v tom věku: „Hele já si lehnu k tobě, můžu?“

Hynek (G, 38): Řekl jsem to na střední škole dvěma svým spolužačkám, a potom klukovi, do kterýho jsem byl zamilovanej. Všem jsem to řekl najednou, v bytě jedné z nich. Tyhle lidi byli pro mě velmi důležitý a představovali pro mě velkou oporu. Cítili jsem, že si

zaslouží mou upřímnost. To, že se má láska druhý den svěřila s mou zpovědí celé třídy, jsem se dozvěděl až po 15 letech (smích). V tichosti to respektovali.

Michaela (B/L, 34): Rodičům jsem nejdřív říkala, že to je chlap, když jsem o vztahu s ní mluvila. První lidi, kteří se to věděli, byli přátelé. Rodičům jsem to pak napsala dopisem.

Steve (T-ftm, 21): První to věděla přítelkyně, se kterou žiju, ale to jsem ještě ani nevěděl, že se to dá předělávat. Později jsem poznal kluka, kterej se nechával předělat na holku. Začal jsem si na internetu zjišťovat, jak to probíhá a v devatenácti jsem si našel doktora.

J. (T ftm, 17): Šel jsem k panu doktorovi, kterej mi moc nepomoh'. V té době jsem ještě nevypadal jako dneska, a ještě mu říkám, že jsem na kluky, a on řekl, že s nima můžu žít normální heterosexuální život. Tím mě trošku hodil zpátky. Pak za dva měsíce jsem to řekl své nejlepší kámošce.

Tamara (T-mtf, 37): Manželce jsem se přiznala až ve 34 letech, po osmi letech vztahu, protože mě přistihla doma (v ženských šatech), tak jsem musela s pravdou ven, a první její reakce byla: "Nedá se to léčit?" Několikrát předtím se stalo, že přišla domů a cítila doma dámskou voňavku a strašně žárlila, že tam byla nějaká žena. A já jsem jí říkala: "Prosím tě, neptej se, nebyla tu žádná žena." Pak mi říkala zpětně, že se jí v tomhle ulevilo, že jí náš vztah neohrožuje nějaká jiná žena. Já jsem se strašně bála, že přijdu o rodinu. Postavila se k tomu tak, že to bude dobrý. To byly dva měsíce mezi náma, kdy ona mě pomáhala malovat se a snažila se hezky mi pomoc. Dohodly, jsme se, že když manželka nebude doma, můžu si dělat, co chci. Ale nesměla jsem nosit nic ženského, když jsem šla ven, ani spodní prádlo. Kdyby mě prý zajelo auto, tak řešila, co by řekl pan doktor. Byla z toho špatná, ale opravdu se snažila. Potom se mnou přestala mluvit z ničeho nic. Mlčela, nechodila spát, noci trávila u počítače a takovýto "vztah-nevztah" trval rok. Nakonec jsem se odstěhovala k mamce s tím, že pokud se bude manželka chtít rozvést, tak já půjdu do přeměny.

Lenka (T-mtf, 23): Tyhle potřeby jsem řekla své přítelkyni. Studuje v Praze, jela jsem hned za ní. Ta to nejdřív vzala v pohodě, vůbec jí to nevadilo, chodila se mnou ty věci i nakupovat. To bylo super, ale pořád jsem pro ni byl ten chlap, jen s úchylkou. Nepoznala jsem to na ní hned, ale hodně jí to zdrtilo. Řekla jsem jí to v listopadu a v únoru jsme se rozešli. Celý ty tři a půl měsíce se tím docela trápila. Měla mě ráda, nechtěla se se mnou rozejít, opravdu jsme se milovali. Ale bylo jasné, že to není dlouhodobě udržitelný. I kdybych do přeměny kvůli ní nešla, tak jsme jí nemohla zaručit, že do toho nepůjdu za

deset let, kdyby to už nebylo k vydržení. Což by bylo horší, když bychom už třeba měli děti. Rozchod navrhla ona.

6.1.4 Reakce nukleární rodiny (matka, otec)

Filip (G, 36): Já jsem vůbec neměl odvalu. Naši oba byli z vesnickýho prostředí, byli neinformovaní, většinou se k homosexualitě nevyjadřovali nebo to byly takový ty primitivní názory založený na neinformovanosti. Oba mého partnera znali a brali ho skoro jako svýho dalšího syna, strašně ho měli rádi, ale já jsem to nebyl schopnej říct. Táta onemocněl a umřel a nikdy se nedozvěděl, že jsem homosexuál. Pak jsem to řekl nejdřív ségře, přijala to v pohodě. Přesně rok na to jsem to řekl mámě. Vzala to velice dobře, ale jenom přede mnou. Skoro půl roku volala skoro každěj den ségře a brečela jí do telefonu, protože si mou homosexualitu spojovala se spoustou věcí, se kterýma se potřebovala vyrovnat. Jestli budu šťastnej v životě, že nebudou vnoučata, kde udělala chybu, jestli je to její vina nebo není.

Hynek (G, 38): Mamce jsem se přiznal ke konci střední školy, když jsem začal chodit se svým prvním klukem. Koukla se do dopisu od něj, který přišel s poničeným obalem. Sedla si ke mně na postel s otevřenou obálkou a já jsem její obavy potvrdil. Řekla, že všecko je v pohodě, že jsem její syn, a že nemá důvod mě zavrhat, že jsme rodina, zřejmě jí hodně pomohla už konfrontace s homosexualitou mýho otce.

Michaela (B/L, 34): Naši mi hned volali, že se nic neděje, že sice by byli radši, kdybych měla toho chlapa. A to jsou z menšího města, kdy by člověk čekal, že bude těžké pro ně něco takového přijmout. Přítelkyni berou na stejný úrovni jako manžela mojí sestry.

Steve (T-ftm, 21): Nejdřív to vypadalo, že zavolají okamžitě psychiatry, kteří mě zavřou do svěřací kazajky a odvezou na opuštěnej ostrov, kde mě vysaděj. Nebyli schopní to pochopit, převážně babička. Babička to viděla jako něco naprosto šíleně zvrácenýho a úplnej nesmysl, jak si vůbec můžu dovolit na to myslet. Máma se se mi později svěřila, že se bála té mojí operace, u každé operace je nějaký riziko. Chtěla se ujistit, jestli to všechno bude v pohodě. Táta to vzal hodně dobře, sportovně: „Jo, jestli ti bude líp, jestli to tak cejtíš, tak do toho jdi a já tě budu podporovat“.

J. (T ftm, 17): Napsal jsem jim to na papír..., po večeři jsem jim to dal na stůl a řekl, ať si to přečtou. Šel jsem do pokoje, tam jsem se úplně rozbrečel. Pak taťka přišel a hned řekl, že všechno bude dobrý. Pak jsme si o tom povídali. Říkali, že něco tušili. Taťka byl hodně

v pohodě, mamka měla největší problém s tím, že budu gay. Říkala si, že když už tohle, tak abych byl normální s normální rodinou. Taťka to celkově bere líp. Trvalo mu kratší dobu si zvyknout a od začátku byl pro mamku strašně velká opora. Obecně prý bývá problém u tatínků, že mají tu svoji holčičku, že ji mají rádi a že ji chtějí dál jako holčičku. Ale můj tatínek mě má rád až natolik, že byl ochotnej udělat všechno proto, abych byl šťastnej. Ani u maminky nemůžu vůbec říct, že by to bylo špatný, jen jí to trvalo o chvíličku dýl. Byla ráda, že se jí narodila heterosexuální dcera. Byl jsem holka, na kluky, všechno v pohodě. A teď přijdu s tímhle. Má obavy z toho, že teď budu mít problémy najít kluka a z dalších věcí.

Tamara (T-mtf, 37): Mamce jsem řekla: „Mami je to v pytlí, musím se rozvést.“ „Proč?“ „No protože mám problém.“ „Já jsem si všimla, že je na tobě něco divnýho.“ Začala jsem jí vyprávět o sobě, co si myslím, že jsem. Mamka reagovala nějak jako: „Jé, já budu mít dceru.“ A mě ta její pozitivní (až přehnaně nadšená) reakce odradila. Teď už se krotí, ale tak strašně se těší, že to někdy nejde udržet, z její strany. Můj otec už nežije, jsem přesvědčená o tom, že ten by s tím problém měl. Dcera mi říkala, že jsem takhle hezčí než předtím a proč takhle pro ní nejezdím do školky nebo proč jí takhle nevracím mamince. Tak jsem jí řekla, že to ještě ne. Cítím a vidím, že mě bude vnímat dobře.

Lenka (T-mtf, 23): Hned po svém rozhodnutí jsem to začala postupně říkat rodičům. Dávkovala jsem to každou návštěvou. Naši byli skvělí. Říkala jsem jim, jak to probíhalo (u doktorky), co jsme řešili, jak to pokračuje, jak se cítím. Oni mi zase říkali, jak to cítí oni. Hodně jim pomohlo sezení s doktorkou, A skupinový sezení. Byli na něm asi po půl roce od chvíle, co jsem jim to řekla. Nejvíce se báli, abych nebyla sama. To jim tam vyvrátili jasným argumentem, že sama budu, když do toho nepůjdu. Zvykali si, měli na to dost času, protože rok jsem jezdila k doktorce bez žádný změny. Nejdřív jsem si potřebovala vyřešit zaměstnání, než jsem mohla řešit přeměnu. O tom jsem si povídala s taťkou, vzal to velice rozumně.

6.1.5 Dostala se informace do širší rodiny?

Filip (G, 36): Z širší rodiny všichni umřeli, až na babičku z máminy strany, které jsem to nikdy neřekl... vůbec nebylo důležitý říkat jí, s kým žiju...Mám podezření, že strejda, mámin brácha, je homosexuál, protože s babičkou celej život žil, neoženil se a všichni to přijali s nějakým jeho vysvětlením, cítil jsem z něho nějaký zvláštní sympatie ke mně, nevyslovený porozumění.

Hynek (G, 38): Já to měl jednodušší, protože prarodiče věděli, že mamčin exmanžel byl homosexuál. Babička na to reagovala: „Každý jsme nějakej.“ Ale bůhví, jestli to nevzali tak, že jsem takový díky mému otci, proto mě ušetřili výčitek a neporozumění, které pak mohli směřovat vůči mému otci. Mohli mě vnímat tak trochu jako pacienta. Děda měl malinko odstup od té doby, co se to dozvěděl, ale jakmile zjistil, že kouřím a piju, tak se zas uklidnil. Druhej děda, táta mého táty, ten byl úplně v pohodě. Nevím jak to všichni prožívali ve skutečnosti uvnitř, ale vůči mně se chovali vždy tolerantně a s respektem.

Michaela (B/L, 34): Před širší rodinou se u nás o tom otevřeně nemluví.

Steve (T-ftm, 21): Otec mé přítelkyně byl nejdřív absolutně proti tomu, abychom byli spolu, protože si myslel, že jsme lesbičky. Tak jí říkám: „Domluv mi s tatínkem schůzku, já si s ním popovídám“. Tatínek odcházel naprosto šťastný s tím, že jeho dcera není homosexuální, že je normální. On se velice těší, až to bude všechno kompletní a je to v pohodě. Její maminka je s tím úplně spokojená. Ta už nám chystá svatbu. Mám štěstí. Mám slečnu, která mě chápe, která mě bere takovýho, jaký jsem. Rodina to vzala překvapivě dobře.

J. (T ftm, 17): Ví to o mně celá rodina. Mamka, tatka, babička, teta má vedle nás chalupu, ta to taky ví s bratránkem. Všichni na mě mluví jako na kluka, tak doufám, že přes tohle to brácha vezme a začne se tak chovat. Vůbec mě neoslovuje, mluví se mnou tak málo, že ani nemusí používat žádný rod. Rodiče mi moc pomohli s tím, že jsem skoro nikomu v okolí o své přeměně nemusel říkat. Oni to vysvětlili, kde to bylo potřeba. Šli do školy, šli na intr, říkali to širšímu příbuzenstvu. Takže já jsem pak mezi ně jen přišel a slyšel reakce: „Tak pojď sem, ty kluku.“ Bude to možná tím, že naše rodina nebyla nikdy moc věřící. Babička je 81. Rodiče jí to dlouho nechtěli říct, protože se báli, že to nepochopí a nevezme. Babička je ale od prvního okamžiku převálcovala. Hned byla milá a ptala se: „Tak jak ti mám říkat?“ Chová se úplně přirozeně, v pohodě. Ptala se mě, s kým budu chodit a tak, neměla s tím žádný problém, je úplně perfektní.

Tamara (T-mtf, 37): Ségra reagovala skvěle a šla se mnou hned na nákup. Takže jsme zkoušely věci a prodavač na mě křičel přes lidi: „To není pánské ...“ Sestra se mě hned zastala: „My víme, nám se líbí.“ Prarodiče už nemám, takže já to měla jednoduchý.

Lenka (T-mtf, 23): Mám o dva roky mladší ségru, ta to vzala taky dobře, že aspoň bude mít ségru. Hned plánovala, že budeme spolu jezdit nakupovat, už vlastně jezdíme. Vztahy v rodině se mi hodně zlepšily. Předtím se mi to možná nezdálo, ale jak se jsem se necítila

úplně svoje, byla jsem taková podrážděná, nervózní. Teď už to ví celá široká rodina. Je nás hodně a držíme při sobě. Není nikdo, kdo by to vzal špatně.

6.1.6 Diskriminace

Filip (G, 36): Se šikanou jsem se setkal jenom na intru. Neposlouchal jsem hudbu, kterou poslouchala většina, byl jsem umělecky založenější a křehkejší. Snadněj terč na intru. Ale měl jsem na pokoji i kluky, kteří mě chránili. Nejvíce jsem se bál chodit sprchovat, protože kluci byli v pubertě a dělali různé simulace na mě a já jsem byl vždycky ta nejlepší nafukovací panna. Pro mě to bylo ponižující, takže jsem se chodil sprchovat ve dvě ráno, když všichni spali. Ale nic horšího se nestalo. Brali to spíš jako srandu a já jsem se tomu jako smál, abych se neshodil, ale vlastně jsem se strašně styděl. Jeden kamarád byl svědkem takové scény a začal mě pak bránit, když na mě kluci začali třeba pokřikovat v jídelně, tak je utnul. Věděl jsem, že mi to dělají kvůli tomu, že jsem teplejší, ale já jsem to sám v sobě nepřijal tak, abych měl osobní hrdost a řekl jim na to „fuck off“. Zesměšňovali mě právě proto, že jsem vypadal hodně jako holka, byl jsem moc křehkejší, moc hubenejší. Je to ve mně pořádek. Rozhodně ve všech svých zaměstnáních jsem nevystupoval otevřeně jako homosexuál. Když jsem byl učitel, tak jsem to vůbec necítil jako bezpečný.

Když jsme šli do Londýna bydlet, dozvěděli jsme se, že při přidělování státních bytů zvýhodňují homosexuály jako ohroženou komunitu, která nesmí být diskriminována, které se musí pomoci. Jak může hrát sexuální orientace roli v tom, jestli dostanu byt, nebo ne?. Stavět žádost o byt na tom, že jsem homosexuál, je absurdní. Takto dopadá snaha eliminovat jakýkoli projev diskriminace jakýkoliv menšiny.

Hynek (G, 38): Mamce prý chodily nějaké anonymní informace z mého okolí, že jsem divný dítě, toho buzeranta a možná taky buzerant. Toho mě naštěstí uchránila. Na střední přišla poprvé ta nálepka: „Ty seš homosexuál. Není to dobře.“

Michaela (B/L, 34): U kolegů a ani u nikoho jiného jsem nezaznamenala nějaký problém.

Steve (T-ftm, 21): Nikdy jsem se nepotkal s problémem. V zaměstnání už při mém nástupu tam byli obeznámení s tím, že procházím procesem změny pohlaví. Nikdo nic neříkal. Teď už je společnost k tomu mnohem vstřícnější. Před ix lety by ty lidi zavřeli nebo dokonce popravili. Teďka už ta společnost to tak nějak bere.

J. (T ftm, 17): Šikanu nebo útok kvůli mé odlišnosti jsem nezažil.

Tamara (T-mtf, 37): Negativních reakcí jsem se bála, ale moc jsem toho nezažila. Jenom v předchozím zaměstnání, to bylo v době, kdy jsem to začala řešit (před dvěma lety), tam vím, že by to nepřijali. Stačilo si namalovat oči nebo si vzít náušnice a slyšela jsem celý den posměšky. No asi ty informace nemají, tak se na ně nemůžu úplně zlobit, ale na druhou stranu proč to řeší? Ženská část kolektivu to moc neřešila, ale ti chlapi to řeší dodnes. Ale v současném zaměstnání se moji kolegové už těší, až začnu chodit jako žena. Náš jednatel, když mě přijímali, si ještě dělal srandičky, jestli si s ním zatancuju, až budu mít po všech operacích. Určitě je vztah společnosti k transsexuálům teď lepší, než byl před několika lety. Nedávno jsem četla článek trans aktivistky Terezy Spencerové z roku 2001. Půlka z toho už neplatí. Už je to jinak. Za deset patnáct let se to změnilo výrazně k lepšímu.

Lenka (T-mtf, 23): Diskriminaci jsem nikdy nezažila. Jeden kolega v práci si ze mě dělá srandu, že vypadám jak holka. A přitom netuší, že mi to je spíš příjemný. (smích) Ale my do sebe šijeme pořád, takže to nemůžu brát jako diskriminaci, jsme si kvit. Spíš si našel příležitost, jak zase něco vymyslet. Není to nic vážného.

6.1.7 Registrované partnerství

Filip (G, 36): Zákon o registrovaném partnerství má problém. Já to nevnímám tak, že ten zákon by mi dával rodinu. Není to rovnoprávný. To že se vůči státu nestáváme rodinou, je trapný. Kdyby jeden z nás měl dítě, druhý by byl vystavený riziku, že po právní stránce vůči dítěti nemá vztah a pokud by se s partnerem něco stalo, tak on není rodičem s právní odpovědností.

Hynek (G, 38): Víím, že to řeší situace, když se jednomu ve vztahu něco stane, tak máš právo na informace, nebo jestli to řeší otázky dědictví, že ten partner má přednostní právo dědit. Vnímám ho jako první krok, který stejně povede k manželství, k rodině. Registrovaný partnerství tak jak je, je momentální kompromis.

Michaela (B/L, 34): Zákon o registrovaném partnerství je strašně napsaný. Tváří se to jako podobný manželství a přitom, to co řeší, se dá zajistit i jinak. Formou veřejné listiny u notáře. Adopce dítěte není možná. Já víím proč to je takto napsaný, aby to prošlo parlamentem.

Steve (T-ftm, 21): Kdo má v papírech napsaný, že je v registrovaném partnerství, má nálepku homosexuála, protože heterosexuálové nemůžou být v registrovaném partnerství.

Zákon na registrované partnery upozorňuje, že jsou jiní. Měli by mít možnost normálního manželského svazku jako každé normální člověk. Odlišná sexuální orientace z člověka nedělá něco jiného.

J. (T ftm, 17): Nedávno jsem si změnil občanku a dostal jsem papírek ke změně jména z jednoho na druhý, abych měl nějaký doklad, než dostanu novou občanku. Na zadní straně byly kolonky pro rodinný stav ženatý/vdaná, registrovaný/á partner/ka. Tak mi došlo, jaká je to strašná šaškárna, tahle speciální kolonka. Proč musí být partnerství takhle odděleně. Tím se dostáváme k hloupejm právům, k čemu to registrovaný partnerství vlastně je. Podle mě celkem k ničemu, pokud to není se vším všudy. Přijde mi to jako: „Jo, vy něco chcete? No tak my vám teda něco dáme.“

Tamara (T-mtf, 37): Na registrovaném partnerství mi vadí, že není na úrovni manželství. Kdyby to bylo na stejné úrovni, tak by se neřešil rodinný stav transsexuálů. Znáám jednu slečnu s manželkou, která se nechce kvůli přeměně rozvést, protože se mají rádi a nechtějí nic měnit. Pomáhala jsem jí hledat nějakou cestu z toho, nic jsme nenašli. My sice můžeme jít do přeměny, ale i když nakrásně zůstaneš s partnerem, tak se musíš rozvést. Ty bys byla po té operaci vlastně “ženatá“, což není možné. Ani v registrovaném partnerství nesmíš zůstat, protože to je jen zas pro stejný pohlaví. Před operací nesmí být člověk v žádném institucionalizovaném svazku. Jinak ti neschválí tu operaci. Ještě k tomu registrovanému partnerství, zas pořád lepší tak, jak to je, než nic.

Lenka (T-mtf, 23): Jsem ráda, že tady je aspoň možnost registrovaného partnerství, ale rozhodně nemůžu říct, že se mi to líbí. Neřeší to děti, to je prostě špatně. I homosexuální páry by měly mít možnost vychovávat děti. S dnešní úpravou tohoto problému nesouhlasím. Ani s tím, že partnerství není na stejné úrovni jako manželství. Práva by měla být stejná pro svazky homosexuálů i heterosexuálů.

6.1.8 Adopce homosexuálními páry

Filip (G, 36): Když přijmu, že narodit se homosexuálem má vyšší duchovní důvod, tak to přirozeně s sebou nese nemožnost dítě mít. Pro homosexuály je těžké období, kdy mají všichni v jejich přátelů už děti a jejich životy se mění zodpovědností za někoho jiného. Kdo má děti, má nějaký motor. Považuji to za mnohem přirozenější způsob vývoje lidské psychiky. Protože my takovou možnost nemáme, tak si připadám, že jsem na světě k ničemu. Že mě nikdo nepotřebuje, že jsem nic nevybudoval, že kdybych zítra umřel, tak se nic nestane.

Hynek (G, 38): Duchovní důvod, proč se rodiš homosexuálem, tak jak jsem ho uvedl, nemusí být přeci jedinej. Důvodů může být tisíc a ten tisící může být, že máš být otcem přesto, že jako homosexuál nezapadáš do schématu „tradičních rodin“, ale že máš vychovávat dítě v „netradiční rodině“ a ukázat okolí, že nejde o škatulkování na tradiční a netradiční, ale jen o rodinu a lásku v ní předávanou. Umím si představit, že bychom vychovávali holčičku. Pokud přijmu, že jsme zženštilí, holčičímu světu bychom rozuměli. My máme v sobě obě dvě stránky a jsme schopni je předat dětem.

Michaela (B/L, 34): Co se týče dětí, tak ženský si dokážou poradit, minimálně jedna ve vztahu je rodič. Horší je, co se stane s tím dítětem, když se stane něco s jeho matkou. Babička a děda dítěte jsou pak víc rodina k dítěti, než partnerka, která s dítětem žila v jedné domácnosti. To je velký problém. Nebo když ta „druhá“ jde vyzvednout dítě do školy, do školky, nebo chce jít na třídní schůzky, tak vůči dítěti není zákonný zástupce.

Steve (T-ftm, 21): Nechápu, proč by homosexuálové nemohli mít děti, když lesbičky mají stejně mateřský pud jako každá normální ženská. I gayové by dokázali to dítě vychovat úplně normálně. Tady je pitomej názor, všichni si myslej, že když dva homosexuálové budou mít dítě, že to dítě bude taky homosexuál. A to je úplně zcestný. Když člověk není v registrovaném partnerství a to dítě adoptuje, tak stejně nikdo nezjišťuje, jestli je homosexuál nebo není. Tam se jenom zjišťuje, jestli má pro dítě zázemí, finance, aby se mělo dobře a podobný blbosti.

J. (T ftm, 17): Vůbec nechápu, proč je někdo proti adoptování dětí homosexuální rodinou. Když k tomu sleduju internetový diskuse a všichni se tam obhajují slovy jako rodina, máma, táta, tak si říkám: „V dnešní době?“ Mám spoustu kamarádů, kteří mají jenom jednoho rodiče a druhýho ani v životě neviděli a prostě žijou. Děti, co žijou s jedním rodičem, to mají horší. Pokud dítě žije s mámou, která má nějaký vztah, tak je to dobrý. Ale když máma ani dlouho nikoho nemá, a dítě nevidí vztah dvou lidí, kteří se o ně starají, tak to je ještě horší. Takže si myslím, že tyhle adopce by měly bejt. Děti mají vztah k oběma, a kdyby nedej bože o toho vlastního rodiče přišly, tak by bylo hrozný, že by v podstatě měly druhýho rodiče, ale nemohly s ním bejt. Myslím, že když se adopce homosexuálními páry budou do nekonečna odkládat, bude to špatně. Nesouhlasím s představama, že dítě bude šikanovaný od spolužáků, když ho adoptujou homosexuálové. Myslím, že děti nejsou takhle zlé. V dnešní době je navíc adopce děsně obtížná. Sousedí mají kluka v jejich pěstounský péči a nemůžou si ho adoptovat kvůli tomu, že jeho

maminka jim jednou za rok zavolá. Teď už aspoň byl první případ pěstounský péče dvou gayů, že bylo dítě, který tak dlouho nikdo nechtěl, až jim ho dali. Děti v dětských domovech je hodně a je pro ně mnohem lepší žít v rodině gayů než třeba s jednou tetou. Dítě si aspoň může říct, že někam patří.

Tamara (T-mtf, 37): Až budu ve vztahu, bude mi úplně jedno, jakou cestou ke mně přijde případný potomek. Já už potomka mám, děti mám ráda, a když bude mít partnerka svoje dítě nebo bude toužit po dítěti, nebude mi to vadit. Děti mám ráda a moje dcera je člověk, kterýho mám nejradši na světě. Byla jednu dobu jedinej důvod, proč jsem to na tomto světě nezabalila. Ale ode mě už dítě nikdo nedostane. Leda že bych si nechala zmrazit sperma a pak si ho vzala ta partnerka, ale nevím, jestli to jde, nechat si zmrazit sperma jako muž a vyzvednout si ho jako žena. Tohle asi není právně upravené.

Lenka (T-mtf, 23): I homosexuální páry by měly mít možnost vychovávat děti.

6.2 Vyhodnocení citací z rozhovorů s představiteli sexuálních menšin

Respondenti prožili dětství nebo dokonce většinu dosavadního života v sídlech s počtem obyvatel do 60.000, umístěných blíže k hranicím než k centru země, vzdálených od Prahy nejméně 100 km. Jsou mezi nimi zástupci většiny sexuálních menšin s převahou transsexuálů. Jeden respondent je mladší 20 let, dva patří do věkové skupiny 20-30 let, čtyři patří do věkové skupiny 30-40 let.

Transsexuálové zráli k vnitřnímu coming outu postupně od neuvědomělého registrování své odlišnosti v raném dětském věku 5-6 let k definitivnímu rozhodnutí k přeměně během dospívání nebo v dospělosti (vě věku 16, 19, 21 resp. 34 let). Homosexuálové si své sexuální zaměření uvědomili v 11 resp. 15 letech. Bisexuálka se od heterosexuality odchýlila v 30 letech.

Rodiče respondentů reagovali na jejich coming out v naprosté většině případů pozitivně od první chvíle, v jednom případě k pozitivnímu postoji rodičů pomohl rozhovor se sexuologem. V jednom případě respondent otci o své odlišnosti nikdy neřekl.

Širší rodiny všech transsexuálů jsou o jejich přeměně informovány a reagují vždy pozitivně. Jeden homosexuál širší rodinu informoval a byl přijat s jistým váháním pozitivně. Jeden homosexuál a bisexuálka své širší rodiny neinformovali.

Jeden respondent zažil svou vážnou a dlouhodobou diskriminaci kvůli sexuální odlišnosti spolužáky na střední škole a internátu. Týž homosexuál později v zaměstnání svou

sexuální orientaci skrýval. Uvedl rovněž zkušenost s pozitivní diskriminací homosexuálů v státní oblasti sociální podpory, ke které zaujal nesouhlasný postoj. Druhý homosexuál okrajově zmínil negativní reakci na homosexualitu během studia na střední škole. Dva transsexuálové zmínili nejasné poznámky kolegů v práci. Tři respondenti vyloučili, že by kdy byli diskriminováni.

Všichni respondenti vnímají institut registrovaného partnerství jako nedokonalý a chtějí zrovnoprávnění homosexuálních svazků s heterosexuálními, tj. povýšení registrovaného partnerství na manželství osob stejného pohlaví. Kvůli absenci institutu manželství osob stejného pohlaví jsou transsexuálové žijící v harmonickém vztahu s partnerem před přeměnou nuceni se s tímto partnerem rozvést.

Všichni respondenti podporují právo homosexuálních párů na adopci dětí.

ZÁVĚR

Výzkum publikací v časopisu Reflex potvrdil předpoklad, že tento časopis bude o sexuálních menšinách psát poměrně často a vzhledem ke své dlouhodobé profilaci o nich bude psát pozitivně. Profilové články a rozhovory s představiteli sexuálních menšin jsou laděné téměř výhradně pozitivně a plní často osvětovou funkci.

Pejorativní označení pro sexuální menšiny se vyskytuje hlavně v přeneseném smyslu ve spojení s hodnocením politiků nebo v rozhovorech jako všeobecné nadávky. Nikdy vlastně reálně není směřované k sexuálním menšinám. Pejorativní označení (homouš, teplouš, buzna) např. často používá redaktor Reflexu Jiří X. Doležal ve vztahu k neonacistům, ultrapravičákům a hooligans při argumentaci, že tito ostří odpůrci sexuálních menšin jsou sami vlastně skrytými homosexuály a bojí se to přiznat.

Článků na téma homosexuality a bisexuality postupně přibývalo, a to jak v tištěné verzi časopisu, tak v příspěvcích dostupných pouze online. Výrazný nárůst přišel v letech před schválením zákona o registrovaném partnerství (2006), a přibývají dál, zejména po roce 2009. Každoročně se objeví několik článků na téma transgender a intersexuality. Vezmeme-li do úvahy odhadovaný počet transsexuálů (jeden z deseti tisíc obyvatel), pak jde v kontextu mediálního obrazu sexuálních menšin o významný počet. Souvisí to zřejmě s přitažlivostí sexuální tematiky pro bulvarizující se periodikum i se snahou Reflexu demýtizovat další dříve tabuizované nebo stigmatizované společenské jevy poté, co téma homosexuality ztrácí mnohé z dřívější kontroverznosti (a mj. též po dekriminizaci držení malého množství marihuany, dříve populárního erbovního tématu časopisu, r. 2010). Souvisí to zajisté rovněž s pokračující liberalizací společenského postoje k sexuálním menšinám, která je patrná i z vyhodnocení rozhovorů s vybranými příslušníky minority. Masivní nárůst článků v letech 2013 a 2014 podnítila též homofobie v Rusku v kontextu olympijských her v Soči.

Výzkum článků by si zasloužil hlubší a podrobnější zpracování, které by však již přesáhlo formát bakalářské práce. U článků by stálo za pozornost rozpracování v jednotlivých skupinách (LGB0, LGB+, LGBn atd.) nebo třídění a seskupování podle zvolených klíčových slov. Zpětnou vazbu by bylo možné získat i dialogem s častými autory článků, například s jakou motivací si témata vybírali (čistě novinářská / osobní), jak sami vnímají postavení sexuálních menšin v ČR, zda a jaké reakce jim na tyto články přicházejí. V diskusích čtenářů na webových a facebookových stránkách reflexu lze mezi obvyklými

nadávkami a výkřiky mimo téma publikovaného textu někdy nalézt také velmi zajímavé názory a argumentace.

Vyhodnocení narativních rozhovorů příslušníků sexuálních menšin díky otevřeným výpovědím respondentů ukazuje, že primární rodiny těchto jedinců se převážně velmi dobře postavily k jejich jinakosti a pomáhaly jim čelit problémům s tím spojených. To platí zejména u transsexuálních osob, i v případech, kdy rodiny pocházejí z malých měst a vesnic. Nasvědčuje to pozitivnímu vývoji ve společnosti. Je ovšem možné, že k rozhovoru svolily právě ty osoby, které mají v rodině podporu, průběh jejich coming outu nebyl traumatizující a kontroverzní a proto jsou o svém životním příběhu ochotny mluvit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Právní předpisy:

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Rada Evropy. Řím 1950

Konsolidovaná znění Smlouvy o evropské unii a Smlouvy o založení evropského společenství, Úřední věstník Evropské Unie, C321/1. Brusel, 29. 12. 2006

Listina základních práv Evropské unie (2010/C 83/02), Úřední věstník Evropské unie (C83/389)

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky

Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku ze dne 27. května 1852 o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927

Zákon č.86/1950 Sb., trestní zákoník, ze dne 12. července 1950

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákoník

Zákon č.200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Zákon č.167/1999 Sb., kterým se mění zákon č.1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

Zákon č.155/2000 Sb., kterým se mění zákon č.65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č.273/2001 Sb., o právech příslušníku národnostních menšin a o změně některých zákonů

Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Literatura:

BURTON, Graeme a JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, 392 s. ISBN 80-859-4767-6.

ČEŘOVSKÝ, František. „§129 I. b. tr. z. Příspěvek k naléhavé reformě trestního zákona. In: *Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva*. 1919. roč. 58. s 166-169, 198-208.

DIAMOND, Milton. Management of Intersexuality. *Archives of Pediatrics*. 1997-10-01, vol. 151, issue 10, s. 1046-. DOI: 10.1001/archpedi.1997.02170470080015. Dostupné z: <http://archpedi.jamanetwork.com/article.aspx?doi=10.1001/archpedi.1997.02170470080015>

Experiment: 4%: O sexualitě. *Česká televize: Vzdělávání* [online]. 2008 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240-experiment/208572233190007-4/2812-o-sexualite/>

FEINBERG, Leslie a SPENCEROVÁ, Tereza. *Jak se žije translidem v ČR*. In: *Pohlavní štvanci*. 1. vyd. Praha: G plus G, 2000, s. 164-167. ISBN 8024203804.

FIFKOVÁ, Hana, WEISS, Petr a PROCHÁZKA, Ivo. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, 202 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-802-4716-961.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 407 s. ISBN 978-802-6202-196.

CHLUMSKÁ, Eva. Mediální reprezentace gay a lesbické tematiky. In: *Sborník z konference "diskriminace sexuálních menšin"*. Vyd. 1. Praha: Pastiche Filmz, 2010, s. 34-40. ISBN 9788090451513.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.

JELÍNEK, František. *Homosexualita ve světle vědy*. [online]. Praha: Obelisk, 1924. 229 s. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://kramerius.medvik.cz/search/i.jsp?pid=uuid:MED00177921&q=homosexualita>

KMEC, Jiří. a kol. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 1687 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4003-653.

KUHAR, Roman. Media Representations of Homosexuality: An Analysis of the Print Media in Slovenia, 1970–2000. In: *Policy documentation center: Peace Institute - Institute for Contemporary Social and Political Studies (Slovenia)* [online]. Ljubljana: Mirovni Inštitut, 2003 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://pdc.ceu.hu/archive/00001509/01/Media_representation_of_homosexuality.pdf

LÖWENFELD, Leopold. *Homosexualität und Strafgesetz: Nach einem in der Kriminalistischen Sektion des Akademischjuristischen Vereins zu München am 17. Dezember 1907 gehaltenen Vortrage*. Wiesbaden.: Verlag von J.F. Bergmann, 1908. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.vdebooks.com/homosexualitauml-und-strafgesetz-PDF-21865253/>

Mediální obraz leseb a gayů: střeoevropská konference při festivalu Mezipatra 2006 = Media Image of Lesbians and Gays : Central Europe[n] conference at the Mezipatra 2006 festival. Editor Jan Kout, Aleš Rumpel, Martin Strachoň. Brno: STUD, 2006, 71 s. ISBN 80-239-8120-X.

MEYER, Ilan H. Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*. 2003, vol. 129, issue 5, s. 674-697. DOI: 10.1037/0033-2909.129.5.674. Dostupné z: <http://doi.apa.org/getdoi.cfm?doi=10.1037/0033-2909.129.5.674>

MIJAS, Magda. Mezi sociální stigmatizací a psychickou pohodou. Směrem ke kategorii menšinového stresu. In: *Sborník z konference "diskriminace sexuálních menšin"*. Editor Eva Chlumská. Vyd. 1. Praha: Pastiche Filmz, 2010, 14 - 23. ISBN 978-809-0451-513.

PAŽOUREK ŠTRÉBLOVÁ, Kateřina: *LGBT rozhovory*. Praha / Tel Aviv, 2014. 82s.

Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva. 1908. roč. 47. s. 686-687.

SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. 1. vyd. Brno: Host, 2012, 582 s. ISBN 978-807-2945-856.

SMETÁČKOVÁ, Irena. *Homofobie v žákovských kolektivech: Doplnkový výukový materiál pro základní a střední školy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, 56 s. ISBN 978-80-7440-016-2.

VAN DRIMMELEN-KRABBE, Jenny J. Homosexuality in the International Classification of Diseases: A Clarification. *JAMA: The Journal of the American Medical Association*. 1994-12-07, vol. 272, issue 21, s. 1660-. DOI: 10.1001/jama.1994.03520210044029. Dostupné z: <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?doi=10.1001/jama.1994.03520210044029>

WEISS, Petr. *Sexuologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, xiii, 724 s. ISBN 978-802-4724-928.

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1. vyd. Brno: CERM, 2003, 287 s. ISBN 80-720-4264-5.

Internetové zdroje:

Analýza stavu lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny. [online]. *Úřad vlády ČR*. 2007. 72 s. Dostupné z:

http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/CZ_analyza_web.pdf

BONČKOVÁ, Helena: „Výjimka“ z Listiny základních práv EU: Možné interpretace a dopady, In: *Dny práva 2010, 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity (sborník příspěvků)*, [online]. Masarykova univerzita 2010, s. 2421-2433, [cit. 2014-04-12]. Dostupné z:

http://dvp.sehnalek.cz/files/prispevky/11_evropa/Bonckova_Helena_%284511%29.pdf

Coming out. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Coming_out

ČERVENKA, Jan. Názory české veřejnosti na práva homosexuálů – květen 2011. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2011 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3878/f3/101156s_ov110530.pdf

Česká republika: Lidská práva leseb, gayů, bisexuálních a transgender lidí. *PROUD: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu*, [online]. 25. květen 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.proudem.cz/novinky/29-proud-predlozil-osn-stinovou-zpravu.html>

DIAMOND, Milton. Management of Intersexuality. *Archives of Pediatrics*. 1997-10-01, vol. 151, issue 10, s. 1046. DOI: 10.1001/archpedi.1997.02170470080015. Dostupné z: <http://archpedi.jamanetwork.com/article.aspx?doi=10.1001/archpedi.1997.02170470080015>

Důvodová zpráva k trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb., [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0065_11.htm

Důvodová zpráva k trestnímu zákonu č. 86/1950 Sb. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0472_11.htm

Experiment: 4%: O sexualitě. *Česká televize: Vzdělávání* [online]. 2008 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240-experiment/208572233190007-4/2812-o-sexualite/>

From Max to Nadine: Judgment on Transsexuals. [online]. ECHR Blog, 13.1.2009, [cit. 2014-04-12] dostupné z: http://genderidentitywatch.files.wordpress.com/2013/12/echr-blog_-from-max-to-nadine_-judgment-on-transsexuals.pdf

GUYON, René: *Human Rights and the Denial of Sexual Freedom, Bangkok 1951*. [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://archive.today/y4MCW#selection-47.0-61.8>

Homosexualita: Legislativa. WEISS, Petr. *Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu (SPRSV): Czech Family Planning Association* [online]. web, 2001-2003 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>

HROMADA, Jiří. Čeká nás horký podzim (rozhovor), [online]. In: *Solidarita. Srpen 2012*. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.socsol.cz/2012/rozhovory/jiri-hromada-ceka-nas-horky-podzim>

HROMADA, Jiří. Nemáme co přiznávat. Nic jsme neprovedli!. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online]. Praha: Copyright 1999–2014 MAFRA, a. s., 23. ledna 2010 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/gay-aktivista-a-herec-jiri-hromada-polemizuje-nemame-co-priznavat-nic-jsme-neprovedli-goo-zpr_archiv.aspx?c=A100118_142708_kavarna_chu

ICD-9-CM, *Umeå universitet. Umeå*. [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://www8.cs.umu.se/~medinfo/ICD9/icd9cm_group5.html

JOHNSON, Matthew D. Homosexuality: Genesis and Development of a Concept. *GLBTQ: An Encyclopedia of Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender, and Queer Culture* [online]. Chicago: GLBTQ, Inc, 2004 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.glbtc.com/social-sciences/homosexuality.html>

KARÁSKOVÁ, Ivana. Adopce homosexuálními páry podporuje 42 procent Čechů. In: *IDNES.cz: Zprávy* [online]. Copyright 1999–2014 MAFRA, a. s., 30. srpna 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/adopce-homosexualni-pary-pruzkum-drd-/domaci.aspx?c=A120829_213219_domaci_brd

Kolik z nás je bisexuálních?. *Impuls Rádio* [online]. LONDA spol. s r. o., 2009 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.impuls.cz/clanky/2009/05/kolik-z-nas-je-bisexualnich/>

Median: Výzkum trhu, médií a veřejného mínění [online]. 2006 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.median.cz/?lang=cs&page=1&sub=8>

Mezinárodní zákon o právech pohlaví. ICTLEP. Houston. 1995. In: *Translide. cz*. [online]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/mezinarodni-zakon-o-pravech-pohlavi>

PECHOVÁ, Olga. Bisexualita. *Bengáles: Informační webový projekt pro holky na holky* [online]. Colour Planet, 2006, 29.11.2008 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.bengales.cz/vedecke-studie/bisexualita.html>

PROCHÁZKA, Ivo a GRAUPNER, Helmut: Historie právních postojů k homosexualitě. <http://www.ecn.cz> [online]. Sexuologický ústav 1.LF UK, Praha, 2014 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.ecn.cz/PRIVATE/logos/pravhist.htm>

Projekt „Causa Reflex – 15 let časopisu“. Business to Consumer PR. *Bison & Rose* [online]. 2009 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://www.bisonrose.cz/download/01_reflex.pdf

Ringier Axel Springer CZ. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ringier_Axel_Springer_CZ#Historie_vydavatelstv.C3.AD_Ringier_v_.C4.8CR

SLOBODA, Zdeněk. *ROZMANITOSTÍ PROTI ŠIKANĚ: Metodická příručka k filmům s LGBT tematikou* [online]. Praha a Olomouc: LGBT poradna-prava.cz, 2010, 33 s. [cit. 3.2.2014]. Dostupné z: http://lgbt.poradna-prava.cz/folder02/metodika_zlom_cista_final.pdf

Stručná informace o vybraných rozsudcích a rozhodnutích ESLP, XII. Článek 14 Úmluvy (zákaz diskriminace). [online]. In: *Česká advokátní komora, 2012*. [cit. 2014-04-12]. dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7182>

STRUNZ, Pavel. Kde je slíbená výjimka z listiny práv EU?, [online]. *Reformy.cz*, 29.5.2013, [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.reformy.cz/zpravy/kde-je-slibena-vyjimka-z-listiny-prav-eu/>

ŠLEHOFER, Milda. Krátká zpráva o stavu registrovaného partnerství v České republice. In: *Copyright: PROUD 2014: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu*, z. s. [online]. 20. únor 2014 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.proudem.cz/novinky/102-zprava-o-stavu-registrovaneho-partnerstvi-u-v-ceske-republice.html>

ŠLEHOFER, Milda. TÉMA - Lesby nebo lesbičky?. In: *Bengáles: Informační webový projekt pro holky na holky* [online]. Colour Planet, 2006, 29.11.2008 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.bengales.cz/zajimavosti/tema-lesby-nebo-lesbicky.html>

ŠMÍDOVÁ, Jana. Svět ve 20 minutách: O diskriminaci sexuálních menšin a odlišných starostech dvou vzdálených ostrovů. In: *Rozhlas.cz: Ranní plus* [online]. 23. května 2013 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/svet/_zprava/o-diskriminaci-sexualnich-mensin-a-odlisnych-starostech-dvou-vzdalenych-ostrovu--1215898

Tiskové centrum. *Ringier Axel Springer CZ* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.ringieraxelspringer.cz/ringier-axel-springer-media-ag-podnikatele-daniel-kretinsky-patrik-tkac-prevezmou-aktivity-v-ceske-r>

Útoky z nenávislosti. *Poradna pro občanství, občanská a lidská práva: LGBT* [online]. In IUSTITIA nevládní organizace, 2009 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/>

Vláda České republiky. *Výbor pro sexuální menšiny (webové stránky)*. [online]. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/sexualni-mensiny/pracovni-skupina-pro-otazky-sexualnich-mensin-24225/>

Všeobecná deklarace lidských práv, [online]. [cit. 2014-04-11]. dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

VYLEŤAL, Martin. Křišťálová Lupa 2010 zná své vítěze. In: *Lupa.cz* [online]. 26. 11. 2010 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/kristalova-lupa-2010-zna-sve-viteze/>

ZARZYCKÁ, Karolina. *Homosexualitu již dvacet let lidé nepovažují za nemoc: Žena, Vztahy sex* [online]. 2010 [cit. 2013-03-04, 20:53]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/200448-homosexualitu-jiz-dvacet-let-lide-nepovazuji-za-nemoc.html>

Zpráva o plánu EU proti homofobii a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity (2013/2183(INI)). *Evropský parlament*. [online]. 2014. [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2014-0009&language=CS>

Akademické práce:

ANTE, Robin. *Negativní aspekty medicínského přístupu k intersexualitě*. Olomouc, 2003. Dostupné z: <http://www.translide.cz/knihovna>. Ročníková práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filosofická fakulta, Katedra psychologie. Vedoucí práce Doc. PhDr. Aleně Plháková, CSc.

KAŠPAROVÁ, Šárka. *Intersexualita z pohledu psychologie*. Praha, 2011. Dostupné z: <http://www.translide.cz/books/Intersexualita.pdf>. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí práce PhDr. Olga Pechová, Ph.D.

KOMŽÍKOVÁ, Jana. *Diskriminace lesbických žen a gay mužů ve společnosti*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Institut mezioborových studií Brno. Vedoucí práce PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

KORCOVÁ, Dobroslava. *Formy diskriminace lesbických žen a gay mužů ve společnosti* [online PDF]. Brno, 2011 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: univerzitního systému IS/STAG: <http://portal.utb.cz/>. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno. Vedoucí práce PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

LOUKOTOVÁ, Marcela. *Sexuální orientace versus diskriminace*. Brno, 2013. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Institut mezioborových studií. Vedoucí práce PhDr. et Mgr. Zdeňka Vaňková.

MUHROVÁ, Kateřina. *Vývoj právní úpravy postavení homosexuálů*. Brno, 2010. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra dějin státu a práva. Vedoucí práce JUDr. Pavel Salák, Ph.D.

SEIDL, Jan. *Pokus o odtrestnění homosexuality za první republiky*. Brno, 2005. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce PhDr. Libor Vykoupil, Ph.D.

VOLŠTÁTOVÁ, Tereza. *Sexualita a ochrana lidských práv: problém ochrany práv homosexuálů a transsexuálů*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra právní teorie. Vedoucí práce PhDr. Tatiana Machalová, CSc.

ZADINOVÁ, Petra. *Soukromoprávní aspekty manželství, registrovaného partnerství a nesezdaného soužití*. Brno, 2008. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra občanského práva

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Reflex ve výzkumu čtenosti 2006-2013

P II: Reflex - doplňující informace

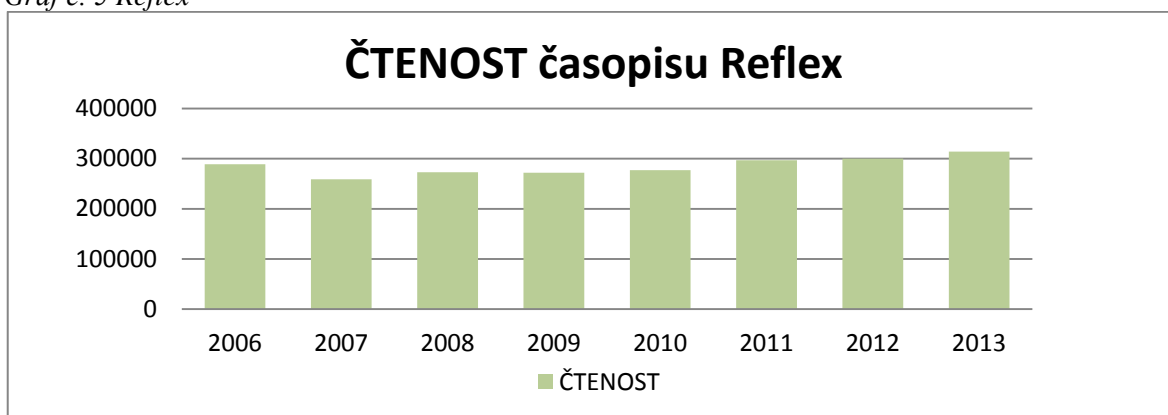
P III: LGBT rozhovory

PŘÍLOHA P I: REFLEX VE VÝZKUMU ČTENOSTI 2006-2013

Reflex ve výzkumu čtenosti společnosti Median

Společnost Media projekt od 1. ledna 2006 realizovala výzkum odhadů čtenosti tisku. Jednotlivé přehledy jsou k dispozici na stránkách společnosti. Median ve výzkumu využívá víceúrovňový stratifikovaný náhodný výběr a dotazování probíhá „face to face“ metodou na vzoru 25000 respondentů, v populaci ve věku 12 – 79 let. Výzkumná metoda se provádí dotazováním pomocí notebooků (zkratka výzkumu CAPI). Umožňuje rychlou identifikaci titulů i s jejich barevnými logy, nejen psanými názvy. Tituly a jejich loga jsou zobrazovány čtyři na obrazovce a respondent se povinně vyjadřuje ke každému titulu, zda jej četl. Pořadí titulů je vybíráno na základě individuálních charakteristik respondentů. Do roku 2012 byl projekt realizován společnostmi GfK Praha – Median a od roku 2013 jej realizují společnosti STEMMARK a MEDIAN. Zadavateli jsou Unie vydavatelů a Asociace komunikačních agentur (AKA) a metodickým koordinátorem je Sdružení komunikačních a mediálních agentur v ČR (SKMO).¹²⁵ Roční přehledy jsou realizovány vždy od 1. ledna do 17. prosince v rámci jednoho roku. Časopis Reflex je v přehledech až do roku 2010 zařazován do kategorie společenských časopisů a od roku 2011 se nachází v kategorii celostátních zpravodajských týdeníků.

Graf č. 5 Reflex¹²⁶

¹²⁵ Median s.r.o.: Výzkum trhu, médií a veřejného mínění [online]. 2006 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.median.cz/?lang=cs&page=1&sub=8>

¹²⁶ *čtenost = odhad čtenosti na vydání, **PN = průměrný prodaný náklad (za leden 2012 – prosinec 2012 ověřovaný ABC ČR); Sestaveno z ročních přehledů na stránkách (http://www.unievychatelu.cz/cs/unie_vychatelu/medialni_data); Unie vydavatelů, Asociace komunikačních agentur, ARA's, SKMŮ; do roku 2012 Média Projekt je realizován společnostmi GfK Praha – Median. od roku 2013 MEDIA PROJEKT je realizován společ. MEDIAN a STEM/MARK.

PŘÍLOHA P II: REFLEX - DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Komiksy časopisu Reflex - Hana a Hana (již nevychází), Zelený Raoul.

Přílohy časopisu Reflex - EX (kulturní průvodce) od roku **2005** vychází, od 3. ledna 2008 vychází pouze v elektronické podobě

Samostatné tituly Reflexu - titul X - Reflex interview – vychází dvakrát ročně, rozhovory s osobnostmi z umění, vědy, sportu a politiky,

Reflex Speciál – samostatně prodejné, představují významné osobnosti a události dávné i moderní historie.

Soutěže vyhlášené časopisem Reflex

Cannabis Cup, tradiční fotografická soutěž s konopnou tematikou pořádaná již od roku 2004 – autoři zůstávají anonymní, aby nemohli být identifikováni a obviněni z nelegálního pěstování

AKTY X - od roku 2009, amatérská fotografická soutěž

Ocenění která získal časopis Reflex

2012

1. Czech Press Photo 2012 - Stanislav Krupař, časopis Reflex - 2. místo v kategorii Každodenní život
2. Czech Press Photo 2012 - Nguyen Phuong Thao, časopis Reflex - 2. místo v kategorii Portrét

2010

1. Časopis roku 2010 - Časopis Reflex – cena Unie vydavatelů pro nejlepší časopis v kategorii Časopisy s prodaným nákladem od 50000 do 100000
2. Ringier Photo Award International **2010** - Stanislav Krupař, časopis **Reflex** – třetí místo v mezinárodní fotografické soutěži koncernu Ringier
3. Czech Press Photo **2010** - Jan Šibík, časopis **Reflex** – první místo v kategorii Aktualita, Stanislav Krupař, časopis Reflex - první místo v kategorii Příroda a životní prostředí
4. Kalendář roku **2010** - kalendář **Reflex** - AKTY X 2010 - Cena M.I.P. Group za nejlepší grafický design v soutěži vyhlášené časopisem Typografia a M.I.P. Group a. s.

2009

1. Czech Press Photo **2009** - Tomáš Tesař, časopis **Reflex** – třetí místo v kategorii Sport

2. Časopis roku **2008** - Časopis **Reflex** – cena Unie vydavatelů pro nejlepší časopis v kategorii Společenský časopis

2008

1. Novinářská cena Evropské komise **2008** - Jan Gebert, časopis **Reflex** – novinářská cena udělovaná v rámci evropské kampaně „Pro rozmanitost. Proti diskriminaci.“
2. Golden Prisma **2008** - Jan Šibík, časopis **Reflex** – mezinárodní cena pro nejlepší fotografický kalendář
3. Ringier Photo Award International **2008** - Jan Šibík, časopis **Reflex** – první místo v mezinárodní fotografické soutěži koncernu Ringier
4. Časopis roku **2007** - Časopis **Reflex** – cena Unie vydavatelů pro nejlepší časopis v kategorii Společenský časopis
5. Tourmap **2008** - Veronika Bednářová, časopis **Reflex** – 4. místo v kategorii Cestopisy za knihu „Má americká krása“
6. Kalendář roku **2008** - Jan Šibík, Marek Pistora, časopis **Reflex** – cena M.I.P. Group za nejlepší grafický design v soutěži vyhlašované časopisem Typografia a M.I.P. Group a. s.

7. 2007

8. Příběh uprchlíka **2007** - Jan Gebert, časopis **Reflex** – první cena v soutěži Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky za článek Má paní Raisa velké oči?
9. Golden Prisma **2007** - Jan Šibík, časopis **Reflex** – mezinárodní cena pro nejlepší fotografický kalendář
10. Kalendář roku **2007** - Jan Šibík, časopis **Reflex** – 3. místo v soutěži vyhlašované časopisem Typografia a M.I.P. Group a. s.
11. Časopis roku **2006** - Časopis **Reflex** – cena Unie vydavatelů pro nejlepší časopis v kategorii Společenský časopis

2006

1. Časopis roku **2005** - Časopis **Reflex** – cena Unie vydavatelů pro nejlepší časopis v kategorii Společenský časopis

Kulturní aktivity časopisu Reflex

Generální partner výtvarné soutěže - Cena **Jindřicha Chalupeckého**

Mediální partner festivalu **Tanec Praha**

DVD záznamy divadelních představení - **X krát divadlo**

filmová DVD - **Film X**

Mediální partner **Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary**

Mediální partner festivalu **Colours of Ostrava**

Reflex Cannabis Cup

PŘÍLOHA P III: LGBT ROZHOVORY

ROZHOVOR S FILIPEM A HYNKEM

F: Jmenuji se Filip a je mi 36 let. Tohle je můj přítel Hynek a je mu 38 let. Oba máme dokončené vysokoškolské vzdělání. Moje dětství bylo ovlivněno vesnickým prostředím. Vyrostl jsem ve vesnici blízko hranic skoro jako farmářský synek obklopený domácími zvířaty a přírodou

H: Já jsem vyrůstal v menším severočeském městě.

F: Teď oba bydlíme v Londýně. Já jsem z naší vesnice odešel někdy v 15 letech a postupně jak jsem se stěhoval, se města zvětšovala. Určitě to souviselo s anonymitou, kterou jsem ve městě nacházel, protože jsem utíkal před pravdou toho, že jsem homosexuál. Připadalo mi jednodušší to nikomu nesdělovat, nevysvětlovat. Nechtěl jsem být vystavován, tomu, že se lidi o tom baví. V tom byla anonymita ideální, jako asi pro většinu. A protože jsem byl kulturně založený člověk, a měl jsem svůj sen, a velké města byly příležitostí, rozvinout talent do maximálně možný míry, což mě postupem času přivedlo až do Londýna. Takže to nevnímám jenom jako útěk, ale přirozenou reakci, jak jsem objevoval svojí osobnost a i sexualitu, tak jsem vyhledával prostředí, který bylo pro mě přátelský, nebo minimálně nekritický a rozhodně inspirativní. **Myslím si, že komunitě gayů byl přesun do velkého města skoro něco jako životní nutnost.** Alespoň v mojí generaci, v postkomunistickém státě, kdy do nějakého šedesátého roku byla homosexualita trestná, tak po revoluci to nebylo tak, že všichni najednou by byli tolerantní.

Můj pocit, který mi říkal, že je se mnou je něco špatně, mě vedl k tomu, že jsem vyhledával prostředí, které v tomto ohledu ke mně nebylo kritický. Nebo se to prostředí minimálně tvářilo, že ho to nezajímá. A to vše poskytují velké města, protože je v nich anonymita a je tam hlavně větší možnost potkat lidi, který by to mohli mít podobně jako já. A třeba tady v Londýně je spousta lidí z východní Evropy, hlavně Poláků. Poláci si z toho sami dělají legraci, že všichni polský gayové jsou v Londýně, protože doma to mají těžký.

F: My když jsme loni sháněli v Londýně byt, dostala se k nám informace přes nějaký známý z Honzovy práce, že sháněli práci a hledali podporu u nějakých úřadů, protože se snažili dostat státní byt, a jedna z otázek úředníka byla, jestli jsou homosexuální. A kdyby byli, tak by byli zvýhodněný, protože by na ně bylo nahlíženo jako na ohroženou komunitu, která nesmí být diskriminována, které se musí pomoci. V tomto konkrétním případě jsem chování úřadu moc nepochopil. Jak může hrát sexuální orientace roli v tom, jestli dostanu byt, nebo ne. A ještě ke všemu v Londýně, ve kterém svoboda vůči komunitám existuje, a sjíždějí se sem gayové z ostatních států, tak mi to přišlo úplně absurdní. Stavět žádost o byt na tom, že jsem homosexuál, je absurdní. A tak to vnímal i ten člověk, od kterého jsme to slyšeli. Samozřejmě byl to heterosexuál, který žádal o byt se svou přítelkyní a dostal otázku, jestli je homosexuál. Takto dopadá snaha eliminovat jakýkoli projev diskriminace. To se netýká samozřejmě jenom homosexuálů, ale jakýmkoliv menšiny.

Něco podobného prožívám v práci a strašně se kvůli tomu vztekám, protože pracuju pro velkou korporaci a ta má na všechno regulace a pravidla, který usměrňují, jak se věci dělají. A protože lidi nejsou přes kopírák a někdo neumí tohle a tamten neumí tohle, tak se na vše vymýšlejí postupy a pravidla a lidi se pak dostávají do střetu s těmi pravidly, který ve výsledku potlačují lidskou osobnost a máš pak pravidlo i na to jak se myje hrníček. To je ve výsledku to samý s tím bytem. **Homosexuál je podle mě jen nálepka na něco, co se nějak projevuje, nějak se „to“ chová, nějak se „s tím“ musí zacházet – myšleno například pro ty úřady.** Proto mám taky pocit, že do té komunity nepatřím, protože nesouhlasím s tou nálepkou.

F: Pro mě, to bylo období prvních lásek a hledání partnera hodně těžký. Měl jsem velký štěstí v tom, že jsem v tom městečku, kde jsem vyrůstal, měl dva velice blízký kamarády (holka a kluk) a ten kluk byl homosexuál. Takže my jsme si to spolu rozpovídali. Problém byl v tom, že Tomáš byl moc hezkej a já jsem se vedle něho cítil strašně zastíněnej. On byl středem pozornosti a já jsem si vedle něj vybudoval spoustu komplexů, který mi následně bránily v tom, abych ty partnery hledal. A v podstatě bych mohl říct, že moje první láska (i když nepřiznaná) byl Hynek. Totiž, ta moje kamarádka byla Hynkova spolužačka, a když mi ho představila (4 roky před tím, než jsme s Hynkem začali spolu chodit), tak já jsem k Hynkovi cítil strašně hlubokou vazbu. Ale bránil jsem se tomu a ze začátku jsem to nebyl schopen ani sám sobě přiznat. Takže já jsem našel Hynka přes naši společnou kamarádku, která pro něj měla slabost (skoro zamilovanost) a chtěla, abychom ho s Tomášem znali. A Hynek se zamiloval do Tomáše. Zatím co já, jsem se pobláznil do Hynka.

H: Karmickej uzal jak se patří ... (smích)

F: Tomáš měl potvrzeno, jak se úžasnej a velkej lamač srdcí a vyhrává na plný čáře. A já jsem byl ve stínu.

H: Já jsem ani nehledal. Případá mi, že do mého života lidi vstupovali tak nějak sami. Já jsem zhruba do střední školy neřešil ani svoji sexualitu obecně. Do osmé třídy, jsem byl tak trochu uzavřený v pomyslný bublině a proploval si s přirozenou autoritou mezi svými spolužáky. Na základce se mi líbili kluci (7.-8. třída), když jsme měli spojený hodiny tělocviku s jinou třídou, ale vůbec jsem si nedával nálepku homosexuál. Až teprve po přestupu na střední školu se začali objevovat impulsy k rozkoukávání se, poznávání sám sebe. Na střední jsem potkal spolužáka ze základky. Očividně to byl gay, který nic neřešil – trochu taková „huba nevyvážená“. Byl to takovej homosexuál a revoltující hrubiján v jednom. Na střední taky přišla poprvé ta nálepka: „Ty seš homosexuál. Není to dobře.“ To byl teprve ten moment, kdy jsem si to uvědomil: „Tak já jsem na té druhé straně, já jsem homosexuál a je to špatně, protože ONI to tvrdí.“

F: No, já si svou odlišnost uvědomil asi někdy v jedenácti, na základce, když se kluci přede mnou svlíkali, v klučích šatnách, uvědomil jsem si, že mě ti kluci zajímají víc. Já si do dneška pamatuju, jak jsem u táty našel nějak časopis (asi NEI Report, nebo co) a tam byl vyfocenej nahatej chlap s ženskou a já jsem koukal na toho chlapa a říkal jsem si „A to je v prdeli. Jsem na kluky.“

H: No já jsem si myslel, že jsem se zamiloval do svojí spolužačky a psal jsem i do Bravička, do poradny, aby mi řekli, co s tím. Psal jsem jim, že jsem se zamiloval, ale nemám tam fyzickou touhu. A oni mi odepsali, že středoškoláci a vysokoškoláci mohou mít lásku postavenou více na intelektuální bázi, že takováhle láska taky existuje, kde ty vysokoškoláci nejsou až tak sexuálně náruživí. Že asi mají nějaký odstup (smích) já jsem to moc nepochopil Pak jsem řekl mamince, že jsem se asi zamiloval do dívky. Byla z toho v ten moment radostí bez sebe, **protože její manžel byl homosexuál a ona se celou dobu bála, že podědím geny po svém otci a budu taky homosexuál.** Takže u mě tam byl moment lásky, ale láska jako bytosti k bytosti, který je tam dodnes. Nikdy jsem to nevnímal, že by to bylo pro mě přirozený. Kdybych do toho šel, musel bych něco předstírat, i včetně líbání. To jsem i zkusil na střední s jednou spolužačkou a vnímal jsem, že je to jen fyzické akt, kterému chybí chemie.

F: Taky jsem měl kamarádku na učňáku, která byla kreativní, taková ulítlá, milovala Madonnu jako já, tak jsem byl do ní poblázněnej. Ale vlastně jsem se ženskéjch strašně bál. A mám zážitky v odstupe několika let, kdy se po mě dvě ženský vrhly – v nějakých 16ti se do mě zamilovala spolužačka a na školním výletě to na mě vyzkoušela, došlo i k nějakému intimnějším styku, kterej já jsem v podstatě vydržel tak, abych jí nemusel říct, že to tak necejtím, protože jsem se jí bál. Došlo to do momentu, kdy ona řekla: „Hele, tak to dokončíme“ a já jsem se najednou zasek. Hledal jsem výmluvu, že jsem moc opilý, ale snažil jsem se na ní být hodnej. Neměl jsem prostě v tu dobu sám v sobě ten coming out vyřešenej. No a o pár let později byla do mě strašně moc zamilovaná jiná holka, a já jsem to dlouho věděl a tvářil jsem se schválně chladně, abych jí nedával naděje. A ona zas nevydržela a na rozlučce ve čtvrtáku, když byla připitá, se na mě vrhla a začala mě líbat. To už jsem jí odstrčil záhy a řekl jsem, že takhle to nepůjde. Možná bych se jí bál i dneska. Když potkám takový typ vyzývavý ženský, ze kterých je ta sexualita cítit, tak mě to i dnes strašně děsí. Ale je fakt, že mám teď kolegu v práci, kterému je 22, je to heterosexuál a má z těch ženskéjch úplně stejnou hrůzu.

H: O týchle hrůze z ženskéjch jsem taky přemýšlel, ale zjistil jsem, že jsem spíš nervózní z toho momentu, kdy přicházím k té ženský jako panice v letech, v jakých jsme teď. Šel bych poprvý do fyzickýho kontaktu s opačným pohlavím, který už má za sebou mnohé zkušenosti, takže by to u mě bylo takový TO poprvý. Přirozený strach „panice“.

F: Ale řekl bych, že jsem nikdy nepochyboval o své homosexualitě, a i když nebylo pro mě lehký to přijmout, tak jsem nikdy neměl potřebu se předělávat. Zkoušet, jestli to náhodou nepůjde jinak. Spíš to bylo tak, že když jsem viděl, že mě vzrušujou chlapi, že mně to zajímá, že se mi to líbí, tak jsem si prostě řekl a je to v pr... , jak já to řeknu doma, co s tím budu dělat, proč zrovna já.

F: První komu jsem to o sobě řekl byl ten můj kamarád Tomáš. Kterej to v podstatě ve mně vyprovokoval, protože ze mě cejtíl, že prožívám něco podobnýho jako on. A tak v jednom rozhovoru dlouho do noci dostal odvalu a zeptal se mě. On se vyloženě vetřel do mé postele ... takový ty rozhovory v tom věku: „Hele já si lehnu k tobě, můžu?“ No, a už to bylo.

H: Já mám pocit, že to bylo opět na střední škole. Řekl jsem to dvěma svým spolužačkám, a potom klukovi, do kterýho jsem byl zamilovanej. Všem jsem to řekl najednou, v bytě jedné z nich. Tyhle lidi byli pro mě velmi důležitý a představovali pro mě velkou oporu. Cítili jsem, že si zaslouží mou upřímnost. To, že se má láska druhý den svěřila s mou zpovědí celé třídě, jsem se dozvěděl až po 15 letech (smích). V tichosti to respektovali.

Moje mamka už měla podezření vlastně od narození v souvislosti s homosexualitou mého táty. V době puberty chodila za psychologem a ptala se na ty možnosti, jak by se mohli věci vyvíjet, jaké jsou šance, že bych mohl být homosexuál. Naštěstí narazila na pana psychologa, který jí doporučil v případě, že budu homosexuál, mateřskou podporu a lásku. A pak mamce prý chodily nějaký anonymní informace z mého okolí, že jsem divný dítě, toho buzeranta a možná taky buzerant. Toho mě mamka naštěstí uchránila. Musely to být pro ní velmi těžké časy. No, ale ve skutečnosti jsem se mamce přiznal ke konci střední školy, když jsem začal chodit se svým prvním klukem. Protože jsme každý bydleli v jiném městě, komunikovali jsme spolu přes korespondenci. Byly to obálky s nahrávkami na magnetonových kazetách a občas mi poslal i čokoládu, takže občas byly tak tlustý, že se do těch schránek pořádně nevešly. Mamce se podařilo jednou ten obal rozškubnout nebo už byl zničený, jak se ho někdo pokoušel dostat ze schránky, takže se do toho dopisu koukla a zjistila, že to její podezření se bohužel vyplnilo. Sedla si ke mně na postel s otevřenou obálkou a já jsem její obavy potvrdil. Řekla, že všechno je v pohodě, že jsem její syn, a že nemá důvod mě zavrhnout, že jsme rodina. Ale zřejmě jí hodně pomohla už konfrontace s homosexualitou mého otce a její přátelé. Nevím z jaké části tam sehrála roli genetika, ale pokud se budeme bavit na úrovni osudu, tak si myslím, že není náhoda, že existuje gay návaznost v rodové linii, která v naší rodině vždy byla. My s tátou máme hodně společného přesto, že s náma nežil. Jsou určitý věci, kterými on procházel, ve kterých ho následuju, aniž bych o nich předem věděl, jako bych něco pročišťoval. Tátuv život nebyl zrovna peříčko. Věřím, že roli gaye jsem si „vybral“, na úrovni třeba karmy, nejen pro svou lekci. Takže v mém životě musí hrát roli i otcova homosexualita. (smích)

F: U mě to trvalo docela dlouho. Já jsem vůbec neměl odvahu, protože naši oba byli z vesnického prostředí, byli neinformovaní a byl jsem samozřejmě ostražitej, abych u nich zaregistroval jakýkoliv jejich postoj, názor směrem k homosexualitě, většinou se k tomu nevyjadřovali vůbec nebo to byly takový ty primitivní názory založený na neinformovanosti. Takže jsem vůbec nevěděl, jak s tím naložit a dokonce jsem měl pocit v jednu chvíli, že jim to nikdy neřeknu. Pak táta onemocněl a umřel a nikdy se to nedozvěděl, ale já jsem měl pocit, že během té poslední fáze jeho života, během těch několika málo setkání v nemocnici, že tam nějaká informace na té jemný bázi proběhla. Já jsem mu neřekl, že jsem homosexuál, nebo že H. je můj partner. Oni oba H. znali a oba ho brali skoro jako svého dalšího syna, strašně ho měli rádi, ale já jsem to z nějakého důvodu nebyl schopnej říct. Když táta umřel, tak asi rok na to, jsem s tím strašně bojoval, nechtěl jsem mámě ublížit a myslel jsem si, že když jí smrt vzala manžela, tak jsem si říkal: „Tak teď jí to přece nemůžu říct.“ Ale pak jsem se ocitl v takový pasti, že vlastně nikdy nebude ta správná doba. Někdo mi poradil, myslím že nějaká psycholožka, ke který jsem v té době chodil, tak jsem to řekl nejdřív ségře (dokonce jsem jí to řekl po telefonu, protože jsme se v té době málo viděli) a ona to přijala v pohodě. Ona je taková salámistka – ona si z ničeho nic nedělá. A přesně rok na to jsem to řekl mámě. Myslím, že se mi vyplatil postup, co mi poradila pani psycholožka, protože máma to teda vzala velice dobře, ale jenom přede mnou. Já jsem se třeba až rok po tom, co jsem jí to řekl, dozvěděl, že skoro půl roku volala skoro každé den ségře a brečela jí do telefonu, protože si mou homosexualitu spojovala se spoustou věcí, se kterými se potřebovala vyrovnat. Takže přesto, že H. znala a měla ho strašně ráda a má ráda do dneška, tak prostě v sobě měla otázky typu: „Jestli budu šťastnej v životě, ... že nebudou vnoučata,kde udělala chybu,jestli je to její vina nebo není.“

Co se týče širší rodiny, tak všichni umřeli, než jsem si svou homosexualitu uvědomil, až na babičku z máminy strany, které jsem to nikdy neřekl. Jednu dobu, kdy jsem měl praxi, jezdil jsem za babičkou třeba jednou týdně, tak jsem spíš poslouchal, co vyprávěla a vůbec nebylo důležitý říkat jí, s kým žiju. Nikomu se do osobního života nikdy nemontovala. Nikdy jsem se teda nezeptal mámy, jestli jí to třeba ona neřekla. Mám podezření, že můj strejda, mámin brácha, je homosexuál, protože s babičkou celý život žil, neoženil se a všichni to přijali s nějakým jeho vysvětlením, ale já jsem celou dobu z něho cejtil ke mně nějaký zvláštní sympatie, nevyslovený porozumění, ale já jsem nikdy neměl odvahu v tom šťourat. Je docela možný, že babička to věděla a nedivil bych se vůbec tomu, kdyby babička byla i oporou pro mámu. Babička měla velice těžkej život, velice přísnýho manžela, a že to byla strašně silná ženská, něco takovýho by jí určitě nerozhodilo.

H: Já to měl jednodušší, že moji prarodiče věděli, že mamčin exmanžel byl homosexuál. Babička na to reagovala: „Každéj jsme nějakej.“ Ale bůhví jestli to nezvali tak, že jsem takový díky mému otci, a proto mě ušetřili výčitek a neporozumění, které pak mohli směřovat vůči mému otci. Mohli mě vnímat tak trochu jako pacienta. (smích) Ale to jsou domněnky. Filipa taky poznali. Děda měl trošku malinko odstup od té doby, co se to dozvěděl, ale jakmile zjistil, že kouřím a piju pivo, tak se zas uklidnil. Pražskej děda, táta mého táty, ten byl úplně v pohodě. Nevím jak to všichni prožívali ve skutečnosti uvnitř, ale vůči mně se chovali vždy tolerantně a s respektem.

H: Když se bavíme o těch nálepkách, průvodech a komunitě, která chce o sobě dát vědět ... otázkou je, jestli společnost opravdu potřebuje být na něco upozorňována, aspoň ve formě v jaké byla doposud, pokud se

bavíme o průvodu. Možná ten průvod pozbývá další rozměr. Lidi už ví, že tady jsme (smích'), možná je škoda, že nepropaguje určité téma. Například budoucnost gay dětí, které jsou šikanované za to, že jsou homosexuální, za což jsou fyzicky a psychicky týrány. Průvod by měl být pochod rodiny. Tedy i lidí kolem samotné komunity, kteří jsou heterosexuální majoritou, sourozenci, rodiče, přátelé, jejich děti, kolegové. Lidi by měli vidět, že queers jsou součástí milujících rodin a tedy i součástí heterosexuální společnosti, že to není jenom o komunitě, která si oblíkne růžový spodňák a projde se Prahou a tím se vlastně oddělí od společnosti, protože je tam opomenutá další informace, než že sdělíme světu, že jsme tu a je nás dost.

F: Já osobně jsem s téma průvodama vždycky bojoval, až když jsem viděl průvod v Londýně a zažil jsem to na vlastní kůži, tak mě poprvý zavalila energie rovnoprávnosti, svobody, tolerance. **Všechny hodnoty z toho průvodu jsem tam cítil, přestože to bylo strašně karnevalové a byla to opravdu párty. Postupně jak jsem to rok od roku sledoval, tak jsem si uvědomil, že to je vlastně proto, že ty průvody jsou tu profilovaný jako součást společnosti. V průvodu chodí i spousta heterosexuálů. Třeba od firem a organizací, který se tam prezentují, že zaměstnávají gaye, že nemají s touto komunitou žádný problém, že jsou otevřený a dávají najevo, že není, co řešit až po organizace, který opravdu bojují za nějaký práva. A ono v kombinaci s tou karnevalovou složkou působí jako taková oslava humanity. Že jsme všichni jenom lidi a je z toho cítit přijetí. V Čechách jsem to takto necítil.**

H: Ano, je cítit přijetí.

F: V Čechách jsem Pride zažil jenom jednou, loni, a připadalo mi to spíš jako protest.

H: Jo jo, protest.

F: Že lidi jdou do ulic, skandovat „My jsme jiný! My, to máme jinak!“

H: Ale to ani ne, spíš je problém, že Češi jsou tolerantní do té doby, pokud se jich to netýká a v těch průvodech je to vidět. Jak jsme o tom mluvili, v Čechách není heterosexuální společnost spjatá s touhle akcí. Nejsou v ní jejich rodiny a já si říkám, proč tam jejich rodiny nejdu, když je to prakticky i o nich, o vnější společnosti. A to že tam ty děcka chodí samy, tak je škoda. Není to opravdová integrace. Vnímám to, jako když říkají: „Jako v pohodě, my vás bereme, tak co ještě chcete?“ Lidi na chodníku pozorují ty, co jdou na silnici, a připadá mi, že ani jedna strana zatím nechápe, jak propojit tyhle dva světy, někteří o tom možná ani nepřemýšlejí, prostě tam jedou, aby se ukázali v průvodu, ale tím to končí. Nic se tím nerozvíjí. Kdežto v Londýně jdeš a vidíš třeba středoškoláky a jejich spolužáky a jejich heslem je boj proti šikaně na školách. Je tam vidět, že to není jenom akce gayů, ale společnost se v tom průvodu setkává a společně poukazuje na nějaké konkrétní problémy, který v pražském průvodu chybí. V Praze jsou sice na konci průvodu stánky, který tě o něčem informují, ale je to stranou a ty lidi z chodníku, co se náhodně dívají na ten průvod, se ke stánkům nedostanou. Gay Pride by měl oslovovat i ty lidi z ulice.

Nevím, jestli je to úplně o lenosti. Myslím si, že to začíná u rodin samotných homosexuálů, které se musí zapojit taky, pak se to začne měnit celé, si myslím. Možná je i slabá snaha od samotný gay komunity.

F: Někde jsem četl informaci o tom, jak se homosexualita prezentuje v českých médiích, filmech, kultuře a tak. **Postavy homosexuálů se objevují jako někdo, kdo je nešťastnej, opuštěnej, nemocnej, tedy negativní asociace.**

H: Pořád ne, to bývalo.

F: No tohle jsem někde přečetl, nějak jsem si to interpretoval a identifikoval jsem se s tím. Když se dívám na filmy například z Francie, Švédska, Anglie, tak tam zpracovávají postavy homosexuálů úplně přirozeně. Ty postavy v nich nejsou zahalený takovou tou neuchopitelností, kdo vlastně jsou. V český produkci mi připadá, že homosexuálové jsou pořád trochu zesměšňovaný, odsouvaný na okraj, nebo jsou nemocný, depresivní, nebo příliš extravagantní. Málodky se objeví postava obyčejnýho člověka, kterej prostě jenom žije v soukromí s partnerem stejného pohlaví. Já samozřejmě nesleduju aktuální seriály, ale tahle informace je ve mně někdy z doby před třema, čtyřma rokama. Myslím, že tohle ten základní problém, jak říkal Hynek na začátku, že v Česku je to nastaveno tak, že pokud se nás to netýká osobně, tak je společnost tolerantní. **Je taková ta povrchní tolerance.**

H: Přesně.

F: Napadá mě jeden osobní příklad, ale je už starší. Na vysoký jsem měl hodně blízkou kamarádku, až si všichni mysleli, že jsme partneri. Ona sama se samozřejmě těžko srovnávala s mojí homosexualitou, ale byla tolerantní a otevřená a chtěla pomoci v přístupu společnosti k homosexualitě. Udělala soukromý experiment. Doma oznámila, že je lesba. A její maminka se z toho zhroutila. Ta kamarádka pak mámě přiznala, že to není pravda. Vysvětlila, že já jsem gay a že ji zajímalo, jak by se její rodina zachovala, kdyby něco takového musela ona něco doma oznámit o sobě. A její maminka, která věděla, že jsme si s její dcerou blízci, jí na to

řekla „No, ale to je něco jiného. My budeme pořád mít rádi Filipa.“ **Ale kdyby jejich vlastní dcera byla lesba, tak to by opravdu bylo blbý.** Takže tolerance jen k vlastnímu prahu. Nebo kolegové v práci, jsou to takový ty „mača“ nebo fotbalisti. Když na jednoho z fotbalistů praskne, že spí s chlapama, veškerá tolerance je v pr... i. A začnou ho šikanovat, zesměšňovat. To si myslím, že je pro Čechy velmi typický. Ale nevinil bych z toho společnost jako takovou obecně, řekl bych, že tam je chyba v informovanosti. Já jsem vždycky sám strašně bojoval jako gay s těma zženštilejma vykroucenýma homosexuálama. Vadilo mi, když někdo o mně řekl, že jsem feminní nebo něco takového. **Ale zase jsem slyšel názor, že nebýt tady těch otevřených, extravagantních buzen, tak se společnost nikam neposune, protože právě díky nim je ta většinová společnost konfrontovaná s tím, že vůbec existují lidi, který to mají jinak.** A pointa je v tom, že nejvíc jsou s homosexualitou spojovaný tyhle zženštilý typy homosexuálů, protože ty obyčejný homosexuálové nemají potřebu a možná ani odvalu, aby otevřeně jako homosexuálové žili. A tak lidi mají pocit, že žádný obyčejný homosexuálové nejsou. Že homosexuálové jsou vždycky vykroucený buzny. Takže společnost pořád velmi kritická vůči homosexualitě. Homosexuálové žijící běžným životem se nechtějí konfrontovat s tou kritikou a snaží se spíš splynout s davem. Ti, co jsou očividně homosexuální, jsou velmi viditelnou částí homosexuální skupiny. Odtud pochází asociace, že homosexuálové jsou vykroucený, homosexuálové se oblékají do ženských šatů. V Česku je spousta policajtů, sportovců, kteří žijí s chlapama, ale nikdy to v práci nebo sousedům neřeknou a budou raději žít pod pokličkou. Já jsem to sám zažil, když jsem pracoval v dobrovolnickém centru, kde jsem byl přidělený v rámci projektu k jedné paní doktorce. Nepodal jsem to tak: „Já vám musím něco říct, já jsem homosexuál ...“. Ale začal jsem vyprávět přirozeně něco o svém partnerovi, a bylo na ní vidět jako to v sobě přelouskávala: „Co mi to vlastně říká ten chlap?“ To je myslím, nejpřirozenější forma. **Cíl je, aby neexistovalo stigma homosexuála.** Aby homosexuál se mohl cítit bezpečně v tom, když řekne prodavačce, že shání dárek pro přítele a ne pro přítelkyni. Takhle žijeme my teď tady v Londýně, i když ani tady to ještě není úplně ono.

H: Příklad homosexuála, který řeší něco ohledně svého přítele a zatáhne do toho někoho heterosexuálního, třeba jako je prodavačka, je právě obrazem integrace jich samotných do společnosti. Můžou se sice dělat průvody, to je taky cesta, která může dát někomu odvalu se vyoutovat, ale důležitý je ten krok sdílení ve všedním životě. V Ústí nad Labem mi volala ženská, která získala moje telefonní číslo, že můžu vyhrát zájezd někam do Itálie na nějaký ostrovy, když přijdu na jejich propagační akci. Bylo to v rámci nějakého systému financování dovolených a nemovitostí ve světě. Řekl jsem tenkrát, že přijdu. Ta paní se mě zeptala „a jméno vaší přítelkyně nebo ženy?“ a já jsem řekl „F“ Ona na to: „Já jsem se asi přeslechla.“ „No já nemám přítelkyni, ale přítele a přišel bych tam s ním, a jmenuje se F.“ Tak se zarazila a řikala: „Noooo, tak přijďte se svým přítelem, teda.“ Tak my, gay pár, jsme tam přišli mezi ty heterosexuální dvojice, většinou starší manželské páry. Každá ta dvojice měla mít přidělený svého „kouče“ a ten náš, když se dozvěděl, že jsme gay pár, se toho lekl, odmítl si k nám sednout, vzal si jiné stůl a přiřadil k nám nakonec mladou holku, který to bylo úplně šumafuk. My jsme to brali seriózně, nepřístupovali jsme k tomu, že bychom byli jako nějaká dvojice, která se tam vyskytla omylem. My jsme tam prostě přišli jako gay pár, do prostředí, kde se neočekávají jen „tradiční“ páry. Možná to byla malá lekce pro těch 10 párů, které tam seděly, ve smyslu – „My s tím nemáme problém, tak proč byste měli mít problém vy.“ Nakonec jsme si to tam i užili, i když jsme tak trochu bojkotovali to divadlo kolem celé prodejní akce. (smích)

F: Kdybychom tam přišli zakomplexovaný ...

H: To bychom tam pravděpodobně ani nešli ...

F: Hm, ono to taky vychází dost z té komunity. Třeba i tady v Londýně jsem byl na oslavě kamaráda, pak jsme šli spolu domu z restaurace a byli jsme do sebe zavěšeni v rámě a naproti nám šel tatínek s holčičkou a holčička na nás koukala udiveně, jakože dva dospělý pánové se takhle drží jako maminka s tatínkem. My jsme se na ní usmáli a ona se taky usmála a to byl přesně ten moment, kdy jsem si říkal, jo to je přesně ono, to dítě to normálně na ulici vidí a pak mu to přijde normální. Tatínek to nijak nekomentoval.

H: Tatínek jí to pak vysvětlil „oni jsou nemocní“ .. (smích)

F: Ne v tu chvíli na mě působilo, že je důležitý, že to, to dítě, vidělo. Úplně nejlepší je, když to dítě nemá ani potřebu se ptát nebo jenom komentuje něco jako, ty panové se mají rádi, vid', tatínku? Ano. Tečka. Stejný jako když si na pískovišti hrajou bílý a černý děti. Mají nějaký rasistický problém?

H: My jsme v zaměstnání ke své homosexualitě přístupovali jako na tý propagační akci. Když nastala příležitost, tak prostě přišel Filip a já jsem ho představil jako přítele a víc jsem neřešil.

F: Já jsem rozhodně ve všech svých zaměstnáních nevystupoval otevřeně jako homosexuál. Když jsem byl učitel, tak jsem to vůbec necítil jako bezpečný. Dokonce si vybavuju třenicu s kolegou, o kterým jsem si

myslel, že je nepřiznanej homosexuál. Z něho jsem cítil, jak mě nemá rád a vysílá signály „jdi dál ode mě, ať mě neprozradíš“. Neměl jsem problém ve škole fungovat, nikdo se mě neptal na můj soukromý život, pár kolegů to vědělo, ale před rodiči a studenty jsem nic neprozrazoval. Až v dobrovolnickém centru bylo to prostředí tolerantnější díky tomu, že to byla práce, která se týkala sociálních služeb. Když jsem odjel do Londýna, kde jsem nikoho neznal a začal jsem ve Starbucksu, tak jsem tam shodou okolností měl kolegyni Češku, která mě podrobila velice přísnému výslechu: „Odkud jsi? Máš přítelkyni? Co jsi dělal? A co jsi studoval?“ Byla až nevhodná! Tak jsem jí to zapřel. Já jsem z ní byl tak strašně vyděšený!

F: Tím jak jsem byl v cizím městě, cizím prostředí, tak jsem to zapřel. Pak jsem poznal kamaráda Simona a s ním se začaly odloupat postupně slupky povrchní normality. Jsem normální na povrchu, ale vůbec to v sobě nemám vyřešené uvnitř. Ta holka se to pak dozvěděla, a když za rok přijel Hynek. Pomáhala mu získat práci.

H: On jí odkýval, že má přítelkyni.

F: Tak seš přítelkyně, no! Já jsem prostě byl tak vyděšený ... Do dneška si ze mě dělají srandu, že jsem z Hynka udělal ženskou. Postupem času jsem zjistil, že všichni jsou tam strašně tolerantní, že ten můj kolega je taky homosexuál. Takže pak nebylo těžký jít s pravdou ven. Se šikanou jsem se setkal jenom na intru. Protože jsem si v té době prožíval osobní „coming out“. Sám jsem se s tím vyrovnával. Neposlouchal jsem hudbu, kterou poslouchala většina, byl jsem umělecky založený a byl jsem takovej prostě křehkej. Snadnej terč na intru. Ale měl jsem na pokoji i kluky, kteří mě chránili. Nejvíce jsem se bál chodit sprchovat, protože kluci byli v pubertě a dělali různé simulace na mě a já jsem byl vždycky ta nejlepší nafukovací panna. Pro mě to bylo ponižující, takže jsem se chodil sprchovat ve dvě ráno, když všichni spali. Ale nic horšího se nestalo. Brali to spíš jako srandu a já jsem se tomu jako smál, abych se neshodil, ale vlastně jsem se strašně styděl. Jeden kamarád byl svědkem takové scény a začal mě pak bránit, když na mě kluci začali třeba pokřikovat v jídelně, tak je utnul. Vždycky jsou ty děti, co jsou slabý nebo nějak jiný, ostatníma zesměšňovaný a ponižovaný. Věděl jsem, že mi to dělají kvůli tomu, že jsem teplej, ale já jsem to sám v sobě neměl přijmutý tak, abych měl osobní hrdost a řekl jim na to „fuck off“. Tohle určitě přispělo k mým komplexům, že jsem měl problém najít si partnera. Do dneška mám problém přijímat svoje tělo tak, aby odpovídalo tomu, jak se cítím, taková skoro genderová otázka. Necítím se jako ženská, ale mám pocit, že moje tělo je strašně slabý a nikdy si ve svém těle nepřipadám jako chlap, přesto že se jako chlap cejtím. Mám potřebu nějak sportovat, posilovat, ale zároveň mě to nebaví a vždycky to selže.

H: Prostě má pocit, že jeho tělo nespĺňuje jeho mužskej ideál krásy.

F: No, nevypadám jako ten chlap. Takže je to citlivý pro mě, protože mě kluci na tom intru zesměšňovali právě proto, že jsem vypadal hodně jako holka, byl jsem moc křehkej, moc hubenej ... je to ve mně pořád. A i když jsem odjel do Anglie a už mám 15 let vztah, tak do dneška si řeším vztah se svým tělem.

H: Já vůbec nemám negativní zážitky spojený s mou homosexualitou. Nějak se mi nic nestalo. Měl jsem z nějakého důvodu přirozenou autoritu. Vůbec tomu nerozumím, měl jsem všechny předpoklady k tomu (smích), aby mě šikanovali. I lidi na základce mě brali, ikdyž já jsem jim nic nepředával. Prostě mě něco ochraňuje, je to zvláštní.

F: Mám na tohle jednoduchou teorii. Pokud má někdo štěstí a je atraktivní, tak ho ta společnost přirozeně přijímá. Podle sociální studie, kterou jsme se zabývali na veřejce, platí, že atraktivní, hezký, příjemný sympatický lidi, nemusej otevřít hubu a jsou automaticky přijímáni. A protože Hynek byl atraktivní, hezkej kluk, tak ho lidi tak brali.

H: Na základní škole se nedá mluvit o atraktivitě, prosím tě.

H: Na veřejnosti se klidně obejmeme, ale nelíbáme se. Když jdeme spolu do práce, tak na chodníku, se na rozloučenou políbíme.

F: Ale je to tím, že jsme v Londýně. Myslím, že v Česku bychom to nedělali.

H: Já jsem tě líbal i v Čechách, ale jemu se to moc nelíbilo (smích). Taky jsem se nejdřív bál, jestli mi nedá někdo přes držku, ale postupem času jsem to překonal, myslím, že i díky tomu Londýnu. Teď je mi jedno, jestli po nás zákazníci koukají nebo se lidi otáčejí. Když k člověku cítím náklonnost, tak už neřeším okolí. Ale nemáme potřebu se vést za ruku celou dobu. Je možný, že v tom je ještě pořád obava, že by to společnost nepřijala, nebo že by nám bylo ublíženo. Ale díky Londýnu to mám tak z 80% zpracovaný. Když toho člověka miluju, když ho mám rád, nebo když po dlouhý době vidím kamaráda a on je svolnej mi opětovat

objetí, nebo se držet za ruku pět minut a jít a povídat si, tak mi to nevádí. Ale tam někde vzadu mám pořád ostrahu. Řekl bych, že v tomhle se diskriminujeme sami. (smích)

F: Vyrostli jsme ve společnosti, která nebyla úplně tolerantní a ještě na základě mojí zkušenosti, z internetu ... jsem vnímal jako nebezpečný veřejně držet partnera za ruku. **Takže jsme se naučili to nepotřebovat.**

H: Jestli máme rádi gay kavárny? Máme to půl napůl. Jsou kavárny, které jsme navštěvovali právě kvůli tomu, že se tam scházela gay komunita, ale nemáme problém jít do jakékoli kavárny.

F: Já bych řekl, že si to užíváme. Pokud existuje místo, kde dělají výborný kafe a ta kavárna je gay friendly, tak je to ideální. Ale třeba v Ústí byl hrozný gay podnik, kam jsem nechodil. To raději půjdu do heteráckého prostředí, než abych se opruzoval v takovém podniku. Normální kavárna, která je zároveň gay friendly, to je perfektní kombinace. Zaplivanou díru, kam se choděj homosexuálové vlastně schovávat, samozřejmě nevyhledávám.

H: A to z toho cejtíš, že tam už o nic jinýho nejde, než o schovávání se.

H: Já jsem se popravdě o zákon o registrovaném partnerství pořádně ani nezajímal. Víím, že to řeší situace, když se jednomu ve vztahu něco stane, tak máš právo na informace, nebo jestli to řeší otázky dědictví, že ten partner má přednostní právo dědit. Vnímám ho jako první krok, který stejně povede k manželství, k rodině. Registrovaný partnerství tak jak je, je momentální kompromis.

F: My jsme spolu 15 let a otázku svatby jsme řešili před třema rokama, docela jsme se pro to i nadchli, ale v podstatě nás na tom zajímalo udělat nějakou hezkou párty.

H: Nejen to.

F: Já to nevnímám tak, že ten zákon by mi dával rodinu. Není to rovnoprávný. To že se vůči státu nestáváme rodinou, je trapný.

F: Adopce? Nevím, asi jsme o tom ani nepřemýšleli.

H: Spíš jestli bychom byli schopný, vychovávat dítě a měli mu co předat. Já si myslím, že obecně bychom byli schopný postarat se o dítě, předat mu, nejlepší z nás. Momentálně se necítím, že bych mohl převzít zodpovědnost za nějakýho malýho jedince.

F: Já mám velkej otazník, co se týče dětí a vůbec si nejsem jistej, jestli by to bylo dobrý. Z jakýhosi duchovního pohledu. Když přijmu, že narodit se homosexuálem má vyšší duchovní důvod, tak to přirozeně s sebou nese nemožnost dítě mít. A tak si myslím, že ten člověk je tady kvůli něčemu jinýmu, než aby vychovával děti. Ale na druhou stranu spousta homosexuálů si prochází hodně citlivýma obdobímá, který je osobnostně posouvaj, takže mají co nabídnout. Cítím v sobě asi dva protiklady – můžeme nabídnout lásku, hodnoty, toleranci, na druhou stranu si říkám, to není to, co bychom měli dělat. Že bychom se tím snažili být někým jiným. *Prostě vnitřně ospravedlňuji v sobě stav, který je teď.*

H: : Ten duchovní důvod, proč se rodiš homosexuálem, tak jak jsi ho uvedl, nemusí být přeci jedinej. Těch důvodů může být tisíc a ten tisíc může být, že máš být otcem přesto, že jako homosexuál nezapadáš do schématu „tradičních rodin“, ale že máš vychovávat dítě v „netradiční rodině“ a ukázat okolí, že nejde o škatulkování na tradiční a netradiční, ale jen o rodinu a lásku v ní předávanou.

F: Jo určitě, já bych to nekritizoval. Když se dívám na filmy na tohle téma, tak to v podstatě uzavřu tím, že si adoptuju dítě. *Já se to asi jen snažím pochopit, tak jak to je a přijmout to a obhájit si to.*

H: Ano, umím se představit, že bychom vychovávali holčičku. Pokud přijmu, že jsme zženštilí, holčičímu světu bychom rozuměli. My máme v sobě obě dvě stránky a jsme schopni je předat dětem.

F: Pozice ženy ve společnosti se mění a spousta manželek a matek se identifikuje s rolí muže kariéristky, dominují v rodině, mají v rodině pozici té silné osoby, která zabezpečuje rodinu. Přebírají všechny ty mužský stereotypy a ten tatínek může zrovna tak být křehká bytost, nějaký pan učitel za pár tisíc, kterej odpoledne vyzvedává děti ze školy.

H: Ale teď, tady, v Londýně, kdy jsem aktuálně bez práce, bych asi nestál o adopci, i kdyby to bylo možné. Kdybychom oba měli práci takovou, aby jeden s dítětem mohl zůstat doma, tak ano.

F: Když si to představím jako reálnou situaci, že zejtra je možný mít velmi malé dítě doma, tak já bych to hodně vážně zvažoval i přes mírný existenční problémy. Máme to teď hodně natěsno finančně, protože

žijeme v Londýně, kde je všechno strašně drahý. Pokud by bylo s náma dítě, možná bychom se vraceli do Česka. Je to spousta otázek, který bychom promýšleli. Vnímám to jako strašně zodpovědný krok.

H: Jednou jsme uvažovali o tom zkusit mít dítě i biologickou cestou, ale nějak si nepamatuju, k čemu jsme dospěli.

F: Tenkrát mi jedna kamarádka nabídla, že kdybychom chtěli dítě, že nám ho porodí, ale to přišlo tak absurdní, že ...

H: Kdybychom šli biologickou cestou - měli bychom maratón otázek. Měli bychom potřebu znát tu holku. Záleželo by nám na tom, čím si prošla, jaký má vztahy ve své rodině. Chtěli bychom být co nejbliž celý její těhotenství. Chtěl bych chápat, proč to ona dělá, proč zrovna pro nás. U adopce si vybíráš už jen to samotné dítě. Přijímáš ho tak jak je. Což může být také cesta. Záleží na okolnostech

F: Mně by bylo vcelku jedno, kdo z nás dvou by byl otcem, já bych s tím problémem neměl. Zákon o registrovaném partnerství má problém. Jeden z nás by byl vystaven riziku, že po právní stránce vůči dítěti nemá vztah a pokud by se s partnerem něco stalo, tak ten druhý není rodičem s právní odpovědností. Pro homosexuály je těžké období, kdy mají všichni v jejich přátelích už děti a jejich životy se mění zodpovědností za někoho jiného. Kdo má děti, má nějaký motor. Považuji to za mnohem přirozenější způsob vývoje lidské psychiky. Protože my takovou možnost nemáme, tak si připadám, že jsem na světě k ničemu. Že mě nikdo nepotřebuje, že jsem nic nevybudoval, že kdybych zítra umřel, tak se nic nestane.

H: Označení Queer vnímám jako stejnou nálepku, jako gay nebo homosexuál, ikdyž to má větší záběr i do heterosexuálního světa. Vlastně se mi to líbí...dost (smích)

F: Vzhledem k tomu že žijeme v anglicky mluvícím prostředí, tak to vnímám trochu pejorativně. Ale musím říct, že já sám (Hynek mě na to často upozorňuje) označuju homosexuály velmi nevhodnými jmény.

H: Ano, zkoušel jsem seznámení přes internet. Ty první byly chaty. Gay Lui?, tam byli chlapi, co se mezi sebou bavili a většinou si tam dohazovali rande. Tak tam jsem chodil a bavil se s klukama, ale ne o balení, ale spíš jsem čekal, co z toho vyleze. Dřív jsem sledoval stránky „Kluci na kluky“ nebo „Sloj?“, možná to už ani neexistuje. Většinou jsem si tam chodil pro informace, o gay světě v Čechách. Osobní příběhy, akce, převzaté články ze zahraničí. Myslím, že i Soho revue jsem sledoval. Teď nemám potřebu sledovat nějaký gay stránky. Spíš sleduju filmy s gay tematikou. Na internetu jsem četl pár věcí z Luie a moc mě to nebere, je to spíš časopis pro reklamu, maj tam tisíc věcí, který se snaží prodat a zbytek mi přijde jako kec.

F: Já to nesleduju vůbec. Mě to nezajímá. Jediný, co mě zajímá, jsou gay umělci. Sledoval jsem strašně rád pořad na ČT Qčko, protože se věnovali kultuře. Moc mě bavil pořad Queer, když měli cestopis a dělali reportáže o gay komunitách ve světě.

H: Mám doma knihu od Putny, Homosexualita v dějinách české kultury, ale ještě jsem neměl čas ji číst. Koupil jsem si ji, protože mě zajímá zmapování gay komunity v Čechách. Pak mám knížku, která se jmenuje Kmeny a Kmeny 0, která píše o subkulturách v Česku, jak se vyjadřovaly, čím se odlišovaly, jak na ně pohlížela společnost, i politicky. To jsou takový malé proudy informací, který můžeš dostat, jak třeba můj otec, jako homosexuál žil, nebo jak ho mohla společnost vnímat. Nebo objevit osobnosti, který byly na oko heterosexuální, a přitom to byli homosexuálové, kteří ovlivnili kulturu naší země. Jsou to knihy, ze kterých si člověk může poskládat informace o naší historii.

H: Reflex kupuju jako jeden z mála časopisů, když jsem v Čechách. A dřív mě taky zajímal, protože v něm byli chlapi nahatý.

F: Joo? V Reflexu?

H: No. To byla taková stránka kultura a výstavy. Měli tam práce fotografů, portréty mužských aktů což je celkem i ještě dnes tabuizovaný téma.

F: Já jsem si ho rád přečet, když jsem jel někam vlakem. Vždycky jsem ho vnímal spíš jako intelektuální časopis, který se snaží vidět věci z různých úhlů pohledu. Ale já jsem měl spíš časopisy, který byly hodně specificky spíš o hudbě, kultuře, třeba jsem si tenkrát kupoval Živel.

H: Možná že teď se stává lepším časopisem Respekt než Reflex.

F: Já mám potřebu dodat, že Honza je z nás dvou mnohem aktivnější pokud jde o gay svět, víc se zajímá o gay komunitu jako takovou. Přestože jsem si tady v Londýně musel znovu projít jakýmsi znovu přijetím

vlastní homosexuality, tak to ve mně neprobudilo zájem o gay komunitu. Mě prostě lidi zajímají jako individuality a je mi úplně jedno jestli jsou teplý nebo ne.

ROZHOVOR S TAMAROU

Jmenuji se **Tamara**. Jsem žena a je mi 37 let. Mám středoškolské vzdělání. Celý život žiju v třicetitisícovém severočeském městě, studovala jsem jinde, ale pak jsem se zas vrátila domů. A rozhodně to nebudu měnit.

Nejranější vzpomínka na to, že jsem si začala něco uvědomovat, je z doby, když mi bylo pět, ale mamka mi pak říkala, že už ve čtyřech jsem řešila, proč mám pindíka. Prý jsem byla strašně otravná a pořád jsem se jí ptala, až nevěděla jak mi to vysvětlit, tak mě odbyla odpovědí „Na čůrání!“ No a mně ta odpověď v tom věku musela stačit. Odlišnosti si člověk uvědomuje pořád. Už na základní škole jsem se oblíkala jinak, do sestříných věcí, ale netušila jsem moc proč. Nejdřív jsem si myslela, že je to normální, že tohle zkoušejí všichni kluci, že si chtějí zkusit, jaký to je být holkou. Nedokázala jsem se s tím srovnat. Zavrhovala jsem to v sobě. Poprvé asi v první třídě našla mamka sukni mé ségry v mém šuplíku. Ptala se na to a já si uvědomila, že to bude asi něco špatného.

Svou první lásku jsem potkala až v devatenácti. Měla jsem za život jen tři ženy. Většinou kluci, začínali s láskama dřív, já teda až v devatenácti – zbláznila jsem se do holky přes internet. Řekla jsem mamce, že jedu do Ostravy, a utekla jsem. Byla jsem tam rok. Tak to byla moje první láska. Jednou vzala šminky (nevěděla nic o mě, co si řeším, protože já jsem to všechno úzkostlivě tajila). Namalovala mě, převlíkla mě a zkoušely jsme to takto spolu. Pro mě to bylo moc příjemný. Bylo to poprvé, kdy jsem měla kontakt jako žena se ženou. Bylo to osvobozující. Po čase jsem se jí zeptala, proč to udělala, a ona řekla, že to chtěla jenom vyzkoušet. Netuším, jestli ze mě cítila tu schovanou ženu – rozhodně netušila, že já se jednou dostanu sem (k přeměně)... já sama jsem si to tehdy nemyslela.

Do třiceti jsem se snažila takové myšlenky v sobě zabít. Několikrát jsem si třeba nakoupila drahý věci, boty. Ježíšmarjá, těch bot je mi teď tak líto... Asi tak jednou za rok mi ruplo v bedně a řekla jsem si, že to v sobě zabiju. Měla jsem radost, že jsem to nějakou dobu vydržela, ale pak postupně jsem si koupila potají nový ženský oblečení ... nešlo to prostě. Už jenom ta radost z nakupování, když má člověk něco nového...

Asi tak milionkrát jsem snažila přesvědčit samu sebe a sladit se s fyzickým tělem. Myslela jsem si, že jsem divná, že moje pocity jsou špatný, že to nesmím chtít a řekla jsem si, že s tím umřu, že se to nikdy nikdo nedozví. A to byla chyba. Kdybych to udělala dřív, tak jsem jinde. Pokoušela jsem samu sebe přesvědčit tím, že jsem se oženila, měla dítě, myslela jsem si, že to tím vylepším, že se zbavím té vnitřní cizí identity. Fungovalo to ale jenom chvíli a potom se spíš ten pocit, nutkání žít jako žena, velmi stupňoval. Nejhorší to bylo, kdy se mnou přestala manželka komunikovat. Ona to o mně nevěděla. Řekla jsem si, že si to vezmu s sebou do hrobu. Takže jsem jí to neřekla, což byla chyba, protože partner by to měl vědět.

Manželce jsem se přiznala až ve 34 letech, po osmi letech vztahu. protože mě přistihla, když přišla domů o hodinu dřív z práce, tak jsem musela s pravdou ven. Její první reakce byla: „Nedá se to léčit?“ Několikrát předtím přišla domů, cítila doma dámskou voňavku a strašně žárlila, že tam byla nějaká žena. A já jsem jí říkala: „Prosím tě, neptej se, nebyla tu žádná žena.“ Později mi řekla, že se jí v tomhle ulevilo, že náš vztah neohrožuje jiná žena. Byla první člověk, kterému jsem to řekla, porušila jsem svůj slib, že si to vezmu do hrobu. Postavila se k tomu tak, že to bude dobrý. Strašně jsem se bála, že přijdu o rodinu. To byly dva měsíce mezi námi, kdy mi pomáhala malovat se a snažila se hezky mi pomoc. Nakonec jsme se dohodly, že když manželka nebude doma, že si můžu dělat, co chci, což bylo dobrý. Ale nesměla jsem nosit nic ženského, když jsem šla ven, ani spodní prádlo. Kdyby mě prý zajelo auto, tak co by řekl pan doktor. Byla z toho špatná, ale opravdu se snažila.

Potom se mnou přestala mluvit z ničeho nic, stal se z ní vůči mně navždycky jinej člověk. Nevím, jestli to bylo kvůli tomu, nebo jestli byl ještě nějaký jiný problém. Chtěla jsem náš vztah řešit, vyhledat spolu odbornou pomoc. Pro mě byl vztah na prvním místě. Snažila jsem se o komunikaci, ale ona mlčela, nechodila spát, noci trávila u počítače a takovýto vztah nevztah trval rok. Nakonec jsem se odstěhovala k mamce s tím, že pokud se bude manželka chtít rozvést, tak já půjdu do přeměny. Ze současného pohledu myslím, že i tak to bylo dobře, protože teď jsme všichni šťastný. Ona má partnera, námořníka, strašně fajn kluk je to, chová se hezky k dceři, dcera je v pohodě, já jsem šťastná.

Mamka se to o mně dozvěděla na den matek. Přišla jsem k ní a řekla jsem jí: „Mami je to v pytlí, musím se rozvést.“ „Proč?“ „No protože mám problém.“ „Já jsem si všimla, že je na tobě něco divného.“ Začala jsem jí vyprávět o sobě, co si myslím, že jsem. Mamka vlastně reagovala nějak jako: „Jé, já budu mít dceru.“ A mě ta její pozitivní, až přehnaně nadšená reakce odradila. Říkala jsem si: „To není možný, to nedám.“ Teď už se krotí, ale tak strašně se těší, že to někdy nejde vydržet. Ségra reagovala taky skvěle a šla se mnou hned na nákup. Zkoušely jsme věci a prodavač na mě křičel přes lidi: „To není pánské ...“ Tak sestra se mě hned zastala: „My víme, nám se líbí.“ Ještě že jsem ji tam měla, já byla s nervama úplně v čudu.

Jako žena jsem ze začátku chodila na ulici zatím jen v noci, někdy k ránu, kdy člověk má jistotu, že skoro nikoho nepotká, ale to mě zas tak nebavilo. Protože jsem chtěla opravdu žít jinak. Měla jsem pocit, že svět mě vnímá špatně, že ti druzí jsou divný, ale pak mi došlo, že ne, že to je celý ve mně. Když jsem si dovolila jít ven v noci v sukni, v jednu ráno, v tu chvíli jsem vůbec neřešila, že je to nebezpečné. Dneska už bych nešla. Troubili na mě kamionáci na kruháci, zastavili, chcípnu jim motor a já jsem si říkala: „Je po mě.“ Měla jsem blondátou paruku, vlasy dlouhý až k zadku. Taxík mi zastavil: „Slečno, nechcete vzít?“ Vzala jsem nohy na ramena. Nebyla jsem vůbec připravená na kontakt s okolím. To přišlo teprve nedávno, když jsem jela k paní doktorce. Řekla jsem si, že na to kašlu a udělám to. A byl to dobrý pocit.

Dceři je sedm. Dcera mi říkala, že jsem takhle hezčí než předtím a proč takhle pro ni nejezdím do školky nebo proč jí takhle nevracím mamince. Řekla jsem jí, že to ještě ne. A přitom mi sexuoložka říkala, že to s dcerou nemám moc řešit, že dcera je jedinej člověk na světě, kterej mi smí říkat stále táto. Je na ní, jak mě bude vnímat, ale cítím a vidím, že mě bude vnímat dobře. Ona potřebuje vědět, že ji mám ráda. Je ve věku bez předsudků, takže potřebuje hlavně vědět, že pořád budu s ní. Chybí mi, já jí chybím. Vidíme se teď jednou za 14 dní. Víc budu řešit později, až bude starší. Když to shrnu, tak jak to vypadalo na začátku špatně, tak teď je to dobrý. Sice jsem přišla o svou rodinu, ale nešlo to dohromady. Mám teď z toho radost, je to možná divný, ale cítím se osvobozeně. Můžu existovat způsobem, o kterém jsem si skoro celý život myslela, že je špatný, a najednou tak můžu žít. Je to tak, že na začátku tý přeměny máš strach a najednou se to přehoupne do fáze „všichni to už vědí, tak není co řešit“. Okolí už očekává, že budeš vystupovat jako žena, tak už ti nic nebrání.

Můj otec už nežije, jsem přesvědčená o tom, že ten by s tím problémem měl. Moje matka, jak jsem už říkala, byla extrémně nadšená. Sestra reagovala skvěle. Prarodiče už nemám, takže já to měla jednoduchý. Teď mám perfektní podmínky. Mamka má kolegyni, která s mamkou přátelí a ta má dceru a všichni jsou takový nadšený – mamka je asi nakazila. Přijetí přeměny transsexuála jeho rodinou je normální reakce, říkala nám naše paní doktorka. Normální člověk to vždycky přijme. Pokud to nepřijme, tak má v sobě problém. A je otázkou času, kdy to přijme. Může to třeba trvat roky. Ale vždycky to nakonec přijme.

Kamarádka Andrea mi říkala, že její táta to nepřijal. Takže za ním přišla už po svý přeměně, v minisukni, když ležel v nemocnici, na návštěvu, a táta ji přivítal: „No konečně seš tady, synu. Koukám, že jdeš včas, to není jako ty slepice, ty se nedokážou domluvit“. A teď ti chlapi na ni: „Slečno, toho si nevímejte, on je po tý operaci úplně mimo. Tady máte židli.“ Takže mu to takhle dala sežrat. Ale ten jí možná nepřijme. Pořád jí říká synu, i když vypadá už jako normální ženská. Nechápu to.

Nejdřív jsem měla strach, že mě v práci propustí, a přitom oni měli strach, že jim uteču, že budu chtít do velkého anonymního města. Tak jsem je ujistila, že nechci nikam utíkat.

Sexuální orientace je téma, které v sobě řeším denně. Dosud byla vlastně lesbická. Dosud jsem žila se ženou. Ale nevyklučuju ani vztah s mužem. Je to pro mě nový velmi příjemný pocit a v tuhle chvíli to nechávám spíš plynout a moc si to nepřipouštím. Ale mám profily, který jsou samozřejmě ženský, nejsou spojovaný s minulostí, a mám tam vybraný jenom ty nejlepší fotky. Tam mi to už prochází, píšou mi kluci a jsou moc milí.

Ve vztahu aktuálně nežiju, ani nemůžu, nechci. Podle mě to teď nejde. Je to neřešitelný stav. Z mé strany by asi nebyl problém, ale neumím si představit, že by někdo byl schopný jít do vztahu se mnou. V mé současné fázi je velmi těžké najít partnera nebo partnerku. Myslím si, že potom už to tak těžké nebude. Zrovna dneska jsme o tom s kamarádkou mluvily. Pokud se nám líbí ženy a chceme partnerku jako ženy, tak to máme asi jednodušší, než kdybychom byly hetero-ženy, protože muž není kolikrát ochotný přijmout minulost muže předělaného na ženu, kdežto ženě to tolik nevadí. Takže z tohoto pohledu je to myslím jednodušší. Ale na druhou stranu najít lesbickou ženu je těžší než najít do vztahu osobu opačného pohlaví. Protože je leseb miň, je to ta 4% menšina. Zažila jsem to před dvěma lety v Olomouci. Byla jsem tam zhruba takhle (možná jsem vypadala méně žensky) a přišel moment, kdy se mi líbila jedna slečna, a já jsem zjistila, že ona není na holky.

Tehdy mi došlo, že to bude těžký. Takže odpověď je, že je to těžký – ještě nevím, jestli partnerku nebo partnera. To se uvidí.

Seznamování na seznamce jsem zkoušela. Holky, se kterými jsem se seznámila na serveru iGirls, jsou skvělé, jsou tady z Prahy, pšeme si, vídáme se. Probíraly jsme s jednou moji minulost. Nejdřív nevěděla, jestli je schopná se s tím vyrovnat, ale teď se to vyvíjí asi pozitivně. Tak to teď prostě neřeším. Ale myslím si, že je možné i v mé situaci poznat někoho na internetu

Odvahu k přeměně jsem hledala asi opravdu do těch třiceti. Pak to šlo velmi rychle. Když už jsem věděla, co chci, a že nechci ničit vztahy někomu dalšímu. Protože ještě jednou po tom prozrazení jsem to zkusila v sobě zabít. Našla jsem si holku jako kluk, ta holka mě chtěla jako kluka. Měla jsem radost, že jsem to v sobě zabila, ale začala jsem zjišťovat, že chci být čím dál častěji sama, abych mohla být jako Tamara. Takže jsem se s ní rozešla.

Teď už jsem měsíc na hormonech. Rok musím být na hormonech a rok musím vystupovat v ženské roli 24 hodin denně (real life test), abych mohla nakonec zažádat o operaci. Hormony budu splňovat za rok, ale ten real life test ještě nemám, protože řeším vousy, chodím na odstranění laserem. Kvůli tomu si musím nechat narůst vousy a nemůžu chodit jako žena s vousama nebo přijít jednou jako žena a jednou jako muž. Nejrady bych tuto fázi přeskočila. Je to jako, když si stoupneš před zrcadlo, vidíš tam a chlupatého, vousatého chlapa a divíš se tomu, protože se cítíš celou svou bytostí jako žena. Nejčastější reakcí na přeměnu kolem mě je zájem. „Jak je to možné? Jak to udělají? Ty budeš mít prsa? Jak to, že nebudeš mít vousy? Já to chci taky. (smích). Druhou nejčastější reakcí je, že je jim to jedno. Což je taky dobrý.

Přeměna probíhá tak, že jdeš nejdřív za sexuoložkou, řekneš jí svůj problém, začneš chodit na vyšetření, u kterých hodně záleží na lhůtách, kdy tě přijmou. Někde je čekací doba půl roku. V momentě, kdy se nasadí hormony, tak pak běží rok a po roce zase záleží na lhůtách u doktorů, kdy se stihnou odběry krve a kdy je termín operace. Myslím, že v momentě, kdy člověk začne brát ty hormony a začne, v našem případě, vystupovat jako žena, už to není tak hrozný. Sice mám mužský přirození, ale už mě identifikují jako ženu, chovám se tak a už není takový důvod k nějakému trápení. Protože vím, že ten mužský orgán tam časem nebude. Dneska na sezení u Hanky Fífkové byla Míša, ta jde v květnu už na operaci a na pohled je to žena. Tý už jde jenom o odstranění toho dole, ale život už má vyřešený. Tamto už je jenom takový detail, který je motivační, protože pak dostaneš i doklady jako žena. Do té doby je to nepříjemný, spíš se vyhýbám místům, kde se musím legitimovat. Řeším teď občanku, protože tam je to vlastně taky to rozlišení M a F.

Pracuju jako nákupčí v jedné velké firmě. Současný zaměstnavatel je s mojí situací srozuměn. Vůbec by mi nešlo pracovat v nepřátelském nebo odmítavém prostředí, když ti to dávají najevo každý den. Když mě přijímali do současného zaměstnání, náš jednatel si ještě dělal srandičky, jestli si s ním zatancuju, až budu mít po všech operacích. Přitom jsem se dozvěděla, že tam u nich přede mnou pracoval jeden gay a ten jednatel kvůli tomu nesnášel a vyštípál ho z práce. Kolegyně měla strach, že stejný to bude se mnou. Ale on se ke mně chová úplně jinak. Hanka Fífková mi vysvětlila, že to může být tím, že jsem jim to od začátku vše řekla s nadšením a tudíž se zachovali, jak jsem chtěla. Taky mám oporu v personalistce, která mě chválí. Mí kolegyně se už těší, až začnu chodit jako žena.

Negativních reakcí jsem se bála, ale moc jsem jich nezažila. Jenom v předchozím zaměstnání před dvěma lety, kdy jsem to začala právě řešit, tak tam vím, že by to nepřijali. To stačilo si namalovat oči nebo si vzít náušnice a slyšela jsem celý den posměšky. No asi ty informace nemají, tak se na ně nemůžu úplně zlobit, ale na druhou stranu proč to řešej? Ženská část kolektivu to teda moc neřešila, to je pravda. Ale ti chlapi to řeší dodnes, když jsem tam přišla s nabarvenou hlavou, tak to řešili. Oni teda nevědí, čím si procházím a jim to ani říkat nebudu. Tam jednou prostě vejdu jako žena a nazdar.

Určitě je vztah společnosti k transsexuálům teď lepší, než byl před několika lety. Nedávno jsem četla článek Terezy Spencerové, která napsala knížku „Jsem tranďák“, největší trans aktivistka. Článek byl z roku 2001, tak jsem koukala na její zkušenosti. Půlka z toho už neplatí. Už je to jinak. Za deset patnáct let se to změnilo výrazně k lepšímu.

Vůbec nevím, že by u nás byly nějaké restaurace a kluby, které by byly zaměřeny pro trans komunitu. V Praze možná něco je, ale nevím. Nejspíš bych tam asi ani nechodila, protože přece nechceš bejt identifikovatelná tímto způsobem. Já chci bejt normální holka, kterou nikdo neřeší. Ale jsou lidi, který se k tomu hlásí: „já jsem trans“. Je to individuální.

Na registrovaném partnerství mi vadí, že není na úrovni manželství. Kdyby to bylo na stejné úrovni, tak by se neřešil rodinný stav transsexuálů. Znáám jednu slečnu s manželkou, která se nechce kvůli přeměně rozvést, protože se mají rádi a nechtějí nic měnit. Pomáhala jsem jí hledat nějakou cestu z toho, nic jsme nenašli. My sice můžeme jít do přeměny, ale i když nakrásně zůstaneš s partnerem, tak se musíš rozvést. Ty bys byla po té operaci vlastně "ženatá", což není možné. Ani v registrovaném partnerství nesmíš zůstat, protože to je zas jen pro stejný pohlaví. Před operací nesmí být člověk v žádném institucionalizovaném svazku. Abys prošla tou komisí, jinak ti neschválí tu operaci. Ještě k tomu registrovanému partnerství, zas pořád lepší tak, jak to je, než nic.

Až budu ve vztahu, je mi úplně jedno, jakou cestou ke mně přijde případný potomek. Už potomka mám, děti mám ráda, a když bude mít partner/ka svoje dítě nebo bude toužit po dítěti, nebude mi to vadit. Děti mám ráda a moje dcera je člověk, kterýho mám nejradši na světě. Ona byla jednu dobu jedinej důvod, proč jsem to na tomto světě nezabalila. Ale ode mě už dítě nikdo nedostane. Leda že bych si nechala zmrazit sperma a pak si ho vzala ta partnerka, ale nevím, jestli to jde, nechat si zmrazit sperma jako muž a vyzvednout si ho jako žena. Tohle asi není právně upravené.

Zajímám se o dění kolem transsexuality. Hodně i díky svému blogu, který jsem původně začala psát spíš jako deník. Abych si ulevila, protože toho bylo hrozně moc a nevěděla jsem, jak bych si ulevila. A pak jsem tam začala i přidávat informace.

Řekla bych, že pojem queer není moc výstižný. V našich podmínkách to nikomu pořádně nic neřekne. Byl pořad na ČT, který se jmenoval Qečko a pak Queer. Ale to je tak minoritní téma, že to zajímá stejně hlavně jenom tu minoritu nebo malý množství lidí, jako jsi třeba ty. Samozřejmě, čím víc informací bude, tím se to stane pro společnost přijatelnější a srozumitelnější. Mají nás buď za gaye nebo transvestity nebo že to je náš plezír, že to děláme, protože chceme.

Mám přečtený asi všechno, co o transsexualitě bylo u nás napsáno. Hlavně tu jednu. Informace jsem si načetla hlavně z knihy Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity. Měla jsem ji přečtenou snad za noc. V televizi toho moc není. Pár filmů a ty jsou dobré, protože na příběhu se to dá dobře pochopit, co se v nás odehrává. Transsexualismus od Jiřího Skoblíka neznám. Morálně a duchovně-teologické aspekty? To mě zajímá, protože křesťanství se k nám staví velmi odmítavě. A přitom je to divný ne? Kněží se oblékají sami do sukní, nosí prsteny, ale nejsou tolerantní k tomu, když se oblíkneš do oblečení druhýho pohlaví. Dokonce je něco takovýho přímo v Bibli nebo co. Nejzajímavější časopis z devadesátých let byl Reflex. A je fakt, že se tam občas člověk dočetl něco i na téma sexuálních menšin. Byl to můj jedinej zdroj, když internet nebyl. Teď už ho nečtu.

Jinou než pražskou Pride neznám a ani na té jsem nikdy nebyla, ale kamarádky z iGirls mě na ní lákaj, tak asi půjdu. Mně se na tom vlastně líbí hlavně to, že se ta menšina sejde, a jde, a té většině nezbyvá než to tolerovat. Je škoda, že tam s nima nechodí i rodiny. V Americe máma nesla v průvodu ceduli „Můj syn je gay a nestydím se za to.“ Ale k tomu je potřeba taky odvaha.

ROZHOVOR S LENKOU

Pohlaví? Samozřejmě žena. Věk 23. Od dětství bydlím v šestitiscovém městečku v severních Čechách. Koupila jsem si tam byt, bydlím tam a nehodlám to měnit. Všichni už to tam o mně vědí, lavina informací se řítí. A nikdo si nic nedovoluje, ani na mě ani blbě nekouká, když jdu po městě. Takže v pohodě. Máma je středoškolačka, úřednice na městském úřadě, taťka je inženýr, zajišťuje místní televizní vysílání. Tím jak rodiče mou přeměnu berou pozitivně, přenášejí to na ostatní lidi. Lidi u nás to nevidí jako problém nebo jako nemoc, berou to dobře. Nabídlí mi dokonce kandidovat do zastupitelstva. Vzhledem k tomu, že se o mě mluví, a že se o mně ví, tak uvidíme, jestli mně to bude ku prospěchu nebo ku škodě. To záleží na voličích. Zkusím to. Minimálně by to byla dobrá zkušenost.

S první přítelkyní to bylo jen takový středoškolský chození. Má první láska, to byla až druhá přítelkyně, v devatenácti. Hned po maturitě jsme se dali dohromady, a to díky té holce ve mně. Je paradoxní, že kvůli ní to taky skončilo. Uchvátila jsem ji tím, že jsem si všimla, že jí stíny laděj ke zmrzlině, kterou měla, nebo že korále, který měla na sobě na třetím rande, měla na prvním rande. Tyhle detaily se jí líbily. Taky že jsem byla pozorná. Skončilo to, protože není lesba a je to mladá holka, která bude chtít rodinu. Nešlo by to. Nejdřív jsem to hodně obřečela, mrzelo mě to, pak jsem byla na ni našťvaná, ale chápu ji a jsme dál přátelé.

Už od základky jsem se občas převlíkala, když nikdo nebyl doma. Vlezla jsem segře do skříně a tam jsem jí brala nějaký věci. Nebo když naši odjeli na chalupu a já jsem zůstala doma, tak jsem celej víkend chodila oblečená jako holka. Nikam jsem nechodila, jen doma jsem si užila toho oblečení. Ale nebrala jsem to jako odlišnost. Brala jsem to jako úchylku, ne že bych se kvůli tomu vyčleňovala. Říkala jsem si, tak někomu se líbí svazování, někomu se líbí tamto, někomu se líbí tohle. Nemyslela jsem si, že je to nějak hlubší. To přišlo až později, když už to nebylo moc k vydržení. A tyhle potřeby jsem řekla své přítelkyni, ta to vzala v pohodě, vůbec jí to nevadilo, chodila se mnou ty věci i nakupovat. To bylo super, ale pořád jsem pro ni byl ten chlap, jen s úchylkou.

Ale pak jsem vyhledala doktorku, protože už mi to nestačilo, Potřebovala jsem pořád víc a víc. Už mi nestačilo vzít si jenom spodní prádlo nebo jenom na doma. Už se dostavovaly i touhy mít to tělo do toho oblečení. Vzala jsem si sice to oblečení, ale měla v něm mužský tělo, tady nic nebylo, vlasy krátký, náušnice žádný, když jsem neměla dírky. Chtěla jsem tělo do oblečení a to už začalo smrdět (smích). Na internetu jsem vyhledala paní doktorku. Měla jsem načtený různý weby, Translidé, TransForum. To mě dost mátló. Ve většině příběhů tam bylo, že už to měly odmala, že už si hrály s panenkama. Já byla vždycky kluk, já byla prostě normální kluk. Airsoft jsem hrála, po lese s pistolema jsme běhali. Tím strážníkem jsem chtěla být. Vždycky jsem byla kluk, jenom s úchylkou, o který nikdo nevěděl. Popovídala jsem si s paní doktorkou, a když mi řekla, že ona to na nic jinýho nevidí, tak jsem úplně zajásala, že to je ono. Chtěla jsem to, jenom jsem to nevěděla. To bylo těsně po mých dvaadvacátých narozeninách a od té doby se to už vezlo.

Poprvé jsem se svěřila přítelkyni. Studuje v Praze, jela jsem hned za ní. Nepoznala jsem to na ní hned, ale hodně jí to zrtilo. Řekla jsem jí to v listopadu a v únoru jsme se rozešli. Celý ty tři a půl měsíce se tím docela trápila. Měla mě ráda, nechtěla se se mnou rozejít, opravdu jsme se milovali. Ale z logických důvodů bylo jasné, že to není dlouhodobě udržitelný. I kdybych do přeměny kvůli ní nešla, tak jsme jí nemohla zaručit, že do toho nepůjdu za deset let, kdyby to už nebylo k vydržení. Což by bylo horší, když bychom už třeba měli děti. Věděla jsem, že k rozchodu musí dojít, ale nepřipouštěla jsem si to. Navrhla to ona. Když to přišlo, tak to byl stejně šok. Ale bylo to logický vyústění, jinak to nešlo.

O proměně jsem nezapochoybovala. Moje uvědomění nastalo v situaci, ve které jsem si to mohla dovolit. Nemám manželku, nemám děti. Hned po svém rozhodnutí jsem to začala postupně říkat rodičům. Dávkovala jsem to každou návštěvou. Co jsme řešili, to jsem jim říkala. Mamka asi tři měsíce před tou návštěvou našla boty, který jsem si koupila. Když se přiočila na nějakým plese, sebrala odvalu a zeptala se mě. Vyklopila jsem jí, jak to je, a že jedu za doktorkou. Takže to nebyl šok, nepřišla jsem rovnou: „Mami, tati, bude ze mě holka. Říkejte mi Lenka, jo? Děkuju.“ Zvykali si, měli na to dost času, protože rok jsem jezdila k doktorce bez žádný změny. Nejdřív jsem si potřebovala vyřešit zaměstnání, než jsem mohla řešit přeměnu. O tom jsem si povídala s taťkou, vzal to velice rozumně. Bez žádných emocí, konstruktivně jsme se bavili. Shodli jsme se, že kromě tohohle je důležitý mít v pořádku i ten svůj normální život. Abych nebyla holka, která je na mizině, na dně, od koruny ke koruně. Byt už jsem v té době měla zařízenej. A nejdřív jsem si vyřešila práci, abych se mohla pustit do té přeměny.

Znám holku, u který to s rodiči neprobíhalo tak dobře. Míša vypadá hrozně hezky, v květnu má operaci. Rodiče jí nechtějí, maminka jí řekla, že už jí nechce vidět.

Naši byli skvělí. Říkala jsem jim, jak to probíhalo, co jsme řešili, jak to pokračuje, jak se cítím. Oni mi zase říkali, jak to cítí oni. Hodně jim pomohlo sezení s doktorkou, A skupinový sezení. Byli na něm asi po půl roce od chvíle, co jsem jim to řekla. Nejvíc se báli, abych nebyla sama. To jim tam vyvrátili jasným argumentem, že sama budu, když do toho nepůjdu. To bych si nikoho nenašla. Ani bych o to nestála, nechci jako kluk mít holku. Možná kamarádskej vztah, ale heterosexuální sex s holkou úplně zavrhuju. To je mi proti srsti.

Mám o dva roky mladší ségru, ta to vzala taky dobře, že aspoň bude mít ségru. Hned plánovala, že budeme spolu jezdit nakupovat, už vlastně jezdíme. Je to super. Vztahy v rodině se mi hodně zlepšily. Předtím se mi to možná nezdálo, ale jak jsem se necítila úplně svoje, byla jsem taková podrážděná, nervózní, neměla jsem ani chuť se s nima tolik vidět. Potom, co jsem se odstěhovala, mi vůbec nevadilo, že jsem je, čtrnáct dní neviděla. Když se to dozvěděli a v pohodě to přijali, tak se naše rodinné vztahy mnohem mnohem zlepšily. Teď už to ví celá široká rodina. Je nás hodně a držíme při sobě tak, že se stýkáme i támhle z kolena a z támhletoho kolena, takže to vědí všichni a se všema mi to zlepšilo vztahy. Není nikdo, kdo by to vzal špatně.

I přátelé to vzali dobře. Na chalupě pravidelně pořádám Silvestra, pokaždé nějak tematicky laděný. V září jsem přemýšlela o tom tématu a kamarád řekl: „Tak to udělej kluci za holky a holky za kluky. (smích) Ty se budeš cítit dobře a pro nás to bude zábavný.“ Dopadlo to úplně super. Každý se toho zhostil dobře, převleky perfektní, na kostýmech si lidi dali záležet. Oni se pak o půlnoci převlíkli, já teda ne (smích). A to ještě měli narážky: „Hele, a neměla bys jít za chlapa?“ (smích) Ani jsem nečekala, že bych měla mezi přáteli problém, nejsou to žádní hlupáci. Většinou jsou to vysokoškoláci nebo policajti, ať státní nebo městský. Ačkoliv je hodně vtípů o blbých policajtech, tak tihle blbí nejsou. Takže přátele mám fantastický. Nesetkala jsem se s tím, že by se se mnou někdo z přátel přestal kvůli mé sexuální orientaci stýkat nebo změně pohlavní identity.

Pro mě přeměna nevyžaduje odvahu, je to prostě, cesta, východisko, jinak to prostě nejde. Tahle fáze je složitá, předchází tomu několik vyšetření, než dostaneš vůbec hormony. Celá přeměna při hodně velkém štěstí se dá stihnout minimálně za dva roky od první návštěvy odborníka. Já to vždycky přirovnávám k tomu, že to je stejný, jako by ti z břicha rostla další ruka. Všichni tu ruku viděj, všichni vědí, že ta ruka tam být nemá. Až ruka po operaci zmizí, tak se uleví. A takhle je to s tím naším tělem.

Potřebovala jsem si vyřešit zázemí, bydlení, práci, abych měla finance na všechny ty zákroky, laserový odstranění vousů. Nešla jsem si hned pro prášky, v práci jsem půl roku čekala během zkušební doby na smlouvu na dobu neurčitou. Ve volbách na podzim budu kandidovat ještě jako muž, o kterém to samozřejmě všichni vědí. Po nich bych už ráda začala žít jako žena se vším všudy. Hormony ale беру už teď, takže to okolí stejně bude vnímat. Hlavně ti lidi, co mě neviděj tak často, to určitě zpozorují. Nebudu už mít tolik mužných rysů, na vousích pracuju. Hormony ty vousy zničí natrvalo jedině před pubertou, potom už jedině laser, to je několik bolestivých procedur asi na tři čtvrtě roku. Záleží to na typu laseru. Chodím na slabší a levnější IPL laser, může ho mít každý kosmetický salón a může ho obsluhovat každý. Je tam ale potřeba absolvovat hodně sezení. Na výkonnější „dospělý“ laser pak už půjdu jen asi s půlkou vousů. To je přístroj, který může obsluhovat jenom doktor nebo zdravotní sestra. Je hodně drahý, jeho součástí je třeba alexandrit, nejdražší nerost na světě. Jeho účinnost je mnohem vyšší.

V patnácti se do přeměny ještě málokdo odhodlá, spíš to řeší až později. I když znám i případ šestileté holčičky, které řeší svou sexuální identitu, což je dobře, protože na případné rozhodnutí před pubertou získají rodiče dost času, odborníci dost času na sledování a dítě má včas odbornou péči. To dítě má strašný štěstí, že rodiče byli natolik bystří, že tak brzo poznali, že něco není v pořádku a vzali ji za odborníkem. Samozřejmě to není tak, že my si něco řekneme a ono to tak je. Odborníci jsou na to fundovaní a zkoumají to hodně dlouho, dá se jim věřit. Chovají se k ní jako k holce, berou ji jako holku, oblékají ji tak. Ve školce s tím učitelky taky nemají problém. Pokud se to bude dlouhodobě stejně projevovat, pak asi není co řešit. Před pubertou jí můžou nasadit hormony, změny z hormonální léčby jsou vratné. A pokud bude chtít, v osmnácti může jít na operaci.

Sexuologů zabývajících se transsexualitou není moc. Doktorka Fifková a doktor Procházka v Praze, pak ještě jeden doktor v Brně a jeden v Hradci. Za doktorkou Fifkovou jezdí pacienti až ze Slovenska. Znáám i pacientku z Košic, která jela do Prahy na operace k doktoru Jarolímovi.

Jednou měsíčně chodíme k paní doktorce individuálně a jednou měsíčně se můžeme sejít i na společné skupinové terapii. Kolegyně z naší skupiny měla skvělou obrannou reakci. Šla si dát pizzu a prodavač se ptal: „Pán nebo paní, co jste vlastně?“ Ona mu na to řekla: „Obojí.“ A hned se zeptala, co ji prozradilo, že není holka. Ten člověk byl okamžitě na její straně. Skupinka je skvělá věc, vyměňujeme si tam informace a předáváme zkušenosti těm, co jsou na začátku. To je nejlepší forma získání informací, když ti to řekne někdo, kdo už to má za sebou. I mým rodičům nejvíc pomohlo, že se zúčastnili téhle skupinky. Byla to pro ně dobrá zkušenost a myslím, že i pro ty ostatní lidi, kteří aspoň mohli vidět, co rodiče trápívá. Někteří to s rodiči ještě neprobírali nebo to jejich rodiče ani nechtějí.

Mám maturitu z pedagogiky předškolní a mimoškolní, takže učitelka (smích). Vždycky jsem chtěla učit, ale během chvilky mě přešly všechny iluze o tom zaměstnání. Jsem teď zaměstnaná ve fabrice, šla jsem tam kvůli přeměně. Byla jsem strážnice, nebo tehdy strážník na malém městě. Myslím, že moje přeměna by se neslučovala s prací strážníka, už tak to byla dost neoblíbená činnost. Lidi hledali všechno možný, na co by se mohli vymluvit nebo mě poškodit, nechtěla jsem jim k tomu dávat další závdavek, takže jsem odešla. Hledala jsem práci, ve které bude úplně jedno, jak vypadám nebo jak mluvím. Jednání s klienty nebo něco podobného v tomhle případě nepřipadá moc v úvahu. Asi by nešlo moc dobře tu práci vykonávat. Takže jsem šla ke stroji obrábět. Tuhle práci dělají i holky, snad s tím nebude problém. Samozřejmě ve fabrice jsou méně informovaní lidé, tak jsem zvědavá, jak to bude vypadat, ale co se vedení týče, to vypadá, že nebude

problém. Nechci to dělat pořád. Je to dobře placené zaměstnání vhodné pro mě v tuto chvíli. Přihlásila jsem se na vysokou školu, budu ji chtít dokončit, takže po přeměně, případně už i s bakalářským titulem, bych si hledala jinou práci, už zase zaměřenou na to, abych přemýšlela, protože u tý mašiny člověk hloupne.

Byla jsem na ženy, jsem na ženy a myslím, že i zůstanu na ženy. Mužský organismus je silný mechanismus, a testosteron dělá divy. Doktorka nám říkala, že holky se nám teď možná líbí jenom proto, že jimi vlastně samy chceme být. A právě díky hormonální terapii a odstranění genitálu se může sexuální orientace „takzvaně“ změnit. Protože už dosáhneme toho, po čem jsme toužily, a tudíž se může projevit naše skutečná sexualita. Měla jsem epizodu s klukem, jenom jsem si to potřebovala vyzkoušet. Nic mi to neřeklo. Paní doktorka tvrdila, že homosexuální vztah i styk je jiný než heterosexuální. To je pravda. Ale myslím, že zůstanu na ženy.

Vztah nemám a teď právě nehledám. Já si počkám po přeměně, takže se dočkám. Najít si partnera, se kterým by člověk vydržel, je vždycky obtížný. Že mám výběr zúžený jenom na lesby, a to ještě jen toho holčičího typu, to hodně zúží výběr. Nemyslím si ale, že by to bylo zas o tolik těžší partnerku najít. Přejde mi, že homosexuálové k sobě víc tíhnou než heterosexuální lidi. Těch je všude plno, takže je to moc nezajímá. A jak je jich hodně, je taky větší pravděpodobnost, že se v nich člověk splete. Ale u těch leseb nebo gayů už jen proto, že člověk je takovej, jaký je, spolu prohodí pár vět a už z toho může potom něco vzniknout. Protože ne vždycky vzhled je první věc, kterou člověk potřebuje. Stejně jsem to měla s bývalou partnerkou, ta se mi taky napoprvé hned nelíbila.

Seznámení na internetu jsem nezkoušela. Ale do budoucna to vidím nadějně. Třeba skupina na facebooku „Lesby sobě“, to je de facto seznamka. Tam by to mohlo být dobrý. Když tak pošlu fotku, krátkej popisek k sobě, když tak si mě přidejte, popovídáme. Proč ne. Nebo ty „iGirls.cz“ I když na facebooku mají lidi osobní profily, takže je to osobní, kdežto na iGirls si můžou udělat jakýkoliv profil a nikdy nevíme, jestli si píšeme opravdu s tím člověkem. Na facebooku je to mnohem pravděpodobnější. Težko si člověk udělá věrohodnej účet se stovkou přátel ze stejného bydliště, z práce, s hromadou fotek, no prostě jde tam hůř podvádět.

Současní kolegové o mé přeměně nevědí, řekla jsem to jen jedné kolegyni v práci, která je moc milá a přátelská. Přemýšlím teď nad mistrem, aby se to nedozvěděl dřív od někoho jinýho než ode mě, to bych zase nerada. Stejně k tomu chci dojít až za půl roku, tak uvidím, kdy se mu svěřím. Nedokázala bych dlouhodobě pracovat v otevřeně netolerantním prostředí. Ačkoliv mě toho moc nerozhází. Jsem schopná najít pohotovou odpověď na nepřijemnou konfrontaci. Ale nejsem zas tak psychicky odolná, abych to vydržela dlouhodobě. Diskriminaci jsem nikdy nezažila. Jeden kolega v práci si ze mě dělá srandu, že vypadám jak holka. A přitom netuší, že mi to je spíš příjemný. (smích) Ale my do sebe šijeme pořád, takže to nemůžu brát jako diskriminaci, jsme si kvit. Spíš si našel příležitost, jak zase něco vymyslet. Není to nic vážného. S projevy citů na veřejnosti jako holka s holkou ještě nemám zkušenost. Myslím, že mi to nebude dělat problém. Veřejnost dívčí pár nepřijímá tak špatně. U kluků to asi lidi snáší hůř.

Samozřejmě se nebudu pouštět do žádných obsceností, nejsem žádná exhibicionistka. Budu vystupovat stejně jako dřív v heterosexuálním vztahu. Dvě holky spolu za ruce na ulici, to je společensky zkousnutelný, ale dva chlapi asi ne.

Jsem ráda, že tady je aspoň možnost registrovanýho partnerství, ale rozhodně nemůžu říct, že se mi to líbí. Neřeší to děti, to je prostě špatně. I homosexuální páry by měly mít možnost vychovávat děti. S dnešní úpravou tohoto problému nesouhlasím. Ani s tím, že partnerství není na stejné úrovni jako manželství. Práva by měla být stejná pro svazky homosexuálů i heterosexuálů.

Půjdu si nechat uložit sperma do spermabanky. Ale nemám jistotu, co pak bude možné. Není to častý případ, takže není právně ošetřený. Nelze říct, že ten institut mi to pak vydá. Žádný zákon jim to neukládá. Zákony přeměnu pohlaví moc neřeší. Úředně se stáváš osobou jiného pohlaví až po té operaci. Pak na matrice v místě trvalého bydliště dostanu ženské rodné číslo, a ženské jméno, které si zvolím, na všechny doklady i na vysvědčení ze škol. Před operací se může, ale nemusí zvolit neutrální jméno, Ale většina lidí to dělá, aspoň si jméno změni na neutrální tvar. Přijmení se třeba místo „Novák“ změni na „Nováková“ nebo „Novákových“. Každá matrice pracuje jinak, ale křestní jméno, které si vybereš, musí být obourodý. To je těžký, není moc na výběr. Třeba Nikola, Vlasta, Andrea, jméno, který někde na světě existuje jako ženský i mužský. Třeba Andrea Bocelli. Doktorka Knappová vystavuje posudky, jestli jméno, který si zvolíš, je obourodý. Je jediná, v celých republice, kdo se tím zabývá.

Po přeměně si určitě změním jméno na ženský. To je ten nejdůležitější krok, úředně se stát osobou jiného pohlaví. To souvisí s tím jménem. Nechám si jméno, který teď používám. Ale na tu přechodnou dobu si ho nesmím zvolit, protože Lenka není neutrální. To je ženský jméno, který mi teď nepovolí. Musela jsem si zvolit určitou variantu toho jména. Začátek používání neutrálního jména se většinou váže k začátku toho Real Life Testu (RLT). Takže budu stejně od všech lidí vyžadovat, aby mi říkali Lenko, i já se tak budu prezentovat. A že v občance budu mít jiné, to už je jen formalita pro byrokraty na tu přechodnou dobu zhruba roku a půl. To použiju jenom u doktora nebo při silniční kontrole a tak.

Koukám na Lesby sobě, co je tam novýho, jaký jsou holky, který hledaj. Čtu blog Terky nebo TransgenderForum. *Je tady občanský sdružení* TransForum, který pořádá každé měsíc setkání, to je buď v Stromovce, nebo v jedný čajovně. Kdyby byla akce poblíž, třeba v Liberci, tak bych se vypravila. Ale většinou bývají jinde a já nepojedu třeba do Plzně kvůli jednomu divadelnímu představení, který podporuje naši komunitu. Zas až takhle zapálená do toho nejsem. Do gay klubu jsem šla dřív párkrát jako heterák, byla tam výborná atmosféra. Nikdo tam nic neřešil, nikdo na mě neházel blbý pohledy, nikdo se se mnou nechtěl prát jako třeba v jinejch klubech. Když na něco v televizi narazím, ráda se podívám. Cíleně vyhledávám jenom filmy, ani ne přímo zaměřený na téma transsexuality, ale filmy, který se toho svým obsahem dotýkají. Bavili jsme se o polském filmu „Sexmise“, kde všichni chlapi až na dva vyhynuly a jinak jsou na světě jenom ženský. Komédie, kterou si pamatuju hrozně moc detailně ještě z dětství, a to jsem to viděla jako škrvně. Nebo psychologický thriller „Kůže, kterou nosím“, kde hraje Antonio Banderas. Nebo „Holka jako já“, který přesně sleduje nitro kluka, který se cítí být holkou. Knihy moc nečtu. Přečetla jsem si tu od doktorky Fikové a ještě mám rozečtenou Klec pro majáky od Mikea Perryho, což je FtM, který už má přeměnu za sebou, byl před pár lety i v show Jana Krause.

Queer ani nevím, co to znamená. Moc nesouhlasím s tím, že Gay Pride je průvod hrdosti. Na co mám být hrdá? Na to, že mám jinou sexuální orientaci? To mně přijde divný. Když bych měla být kvůli něčemu hrdá, tak to bude kvůli tomu, co jsem dokázala, jaká jsem. Transsexualita je klasifikovaná jako porucha pohlavní identity. Mám bejt hrdá na to, že jsem porouchaná? Kdo má rakovinu, taky na to není hrdej. Ten pochod jako takovej beru. Je skvělý, že se to dělalo, že to upozornilo na naše problémy, ale zase to sklouzává k extravagancí. Lidí se tam namalujou a jdou v kostýmech páva, pletou si to s festivalem v Rio de Janeiro. Tím obrázek o homosexuálech ve společnosti kazej. Je to dobře, je to k něčemu, ale bylo by lepší, kdyby nebylo té zbytečné extravagance. Hrozně fajn mi přijdou ty duhový vlajky, transparenty, hesla. Podpora rodičů nebo známých typu „můj syn je gay“, to se mi taky hrozně líbí. Ale ne někdo jenom v tangáčích. Teď už je u nás společnost na tom tak, že je už zbytečný to takhle přehánět.

ROZHOVOR S J.

Je mi sedmnáct. Jsem v podstatě kluk, cítím se jako kluk. Jsem na kluky, takže homosexuál. Žiju celej život v pohraničních horách, bydlím úplně na samotě. Líbí se mně tam, máme hezkej dům, zahradu, bazén. Mám kamarádku z druhýho konce republiky, jezdí k nám na prázdniny. Přes školní rok jsem tam býval úplně bez kamarádů. Mám bráchu, o tři roky staršího, ale s tím se moc nebavím.

Chodím na střední školu v B. Na intru zatím bydlím s holkama, teď do června, a od září půjdu ke klukům. Takže to bude ještě trochu zlom, ale snad to nějak zvládnou. Nedávno tam byl tařka to řešit a oni se moc netváří, že by mi dali samostatnej pokoj, že tam je moc lidí. Snad to vyjde.

Nejsem moc výrazný, takže mě moc lidí ve škole vůbec nezná. Bydlíme na pokoji dva, vedle jsou dvě holky, se kterýma máme společnou chodbičku a tak. Nedávno jsme to spolu probírali, jedna z nich mi říkala, že mi přeje hodně štěstí a že si myslí, že až se to dozví ve škole, že z toho bude poprask, ale ve škole nic. Komunikuju jenom se svou třídou. Nemyslím si, že bych jim ve škole stál za to, že by mě řešili.

Jsem ve druháku, za ten rok a půl si spousta učitelů ani nezapamatovala, jak se jmenuju. Při změně jména na neutrální mně vadilo, že najednou jsem se stal známější. Jsem ve fázi, že mám to neutrální jméno a teď musím oběhnout pár doktorů, endokrinologa a tak, než mi dají hormony. Až mi je dají, tak po roce půjdu ke komisi, která schválně operace a pak teprve přijde ta finální podoba jména. Celkem se těším, ale že bych se toho nemohl dočkat, to zase ne.

Od malička vím, že je něco jinak. Ale věřil jsem dospělým a na vesnici to moc neřešili. Říkali, že ze mě vyroste slečna a tak. Bral jsem to, no když to říkají, tak asi jo. Pamatuju si, že mi bylo tak sedm, osm, a poprvý jsem kamarádce říkal: „Stejně se jednou nechám předělat na kluka.“ Tehdy jsem si představoval, že mě svlíknou z jedné kůže a oblečou do druhé. Docela vtipná představa. Nemyslím, že to pak odeznělo, ale už to v můj hlavě tak moc nebylo. Ve čtrnácti, na začátku devítky, jsem začal jezdit na koni. Ani jsem neměl čas

nad tím přemýšlet. Pořád jsem byl pryč, tak jsem to hodil za hlavu, že je to blbost. Ale pak v půlce prvéku mi to došlo úplně, že asi...

Zjistil jsem o sobě, že jsem kluk, přečet jsem si o tom něco a v tu chvíli jsem byl spokojenej, že to vím. Nešlo mi vůbec přemýšlet o budoucnosti. Nesnažil jsem se to v sobě zlomit. Měl jsem ale docela problém to přijmout tak, že to nejen vím, ale že s tím budu taky muset něco dělat.

Pak mi trvalo skoro čtyři měsíce, než jsem si řekl, že bych s tím měl něco dělat. Šel jsem k panu doktorovi v B., kterej mi moc nepomoh'. Připadal mi nepříjemnej a že se v tom moc nevyzná. V té době jsem ještě nevypadal jako dneska, a ještě mu říkám, že jsem na kluky, a on, jak tomu moc nerozuměl, tak řekl, že s nima můžu žít normální heterosexuální život. Tím mě trochu hodil zpátky. Pak za dva měsíce jsem to říkal své nejlepší kámošce. Ta mi hodně pomohla, takže v tý době to začalo bejt trochu lepší. To bylo o prázdninách, ona na konci prázdnin odjela. To už jsem vypadal skoro jako kluk. Seznámil jsem se s jedním klukem, byli jsme parkrát venku. Když se mě rodiče vyptávali a vnímali mě jako holku, co má kluka, tak mi to hrozně vadilo.

Moc informací jsem tehdy neměl a bral jsem to tak, že ta přeměna může trvat klidně tři pět let a měl jsem strach, že v té době budu žít jako **nějakej nikdo**, jako něco mezi. Tak jsem si říkal, je mi šestnáct, teď pět let odepišu, ty nebudou stát za nic. A dneska je to vlastně rok a žiju normálně v pohodě, spokojeně (úsměv).

Jednou jsem se rozhodl, že už jim to musím říct. Napsal jsem jim to na papír, protože moc nejsem na to, říkat komukoliv takový věci. Napsal jsem jim to, pak jsme večeřeli, po večeři jsem jim to dal na stůl a řekl, ať si to přečtou. Šel jsem do pokoje, tam jsem se úplně rozbřečel. Pak taťka přišel a hned řekl, že všechno bude dobrý. Pak jsme si o tom povídali. Říkali, že něco tušili. Taťka byl hodně v pohodě, mamka měla největší problém s tím, že budu gay. Říkala si, že když už tohle, tak abych byl normální s normální rodinou. Chvilku to překousávala. Dal jsem jim telefonní číslo na paní doktorku, ta nás objednala na začátek listopadu, což bylo za nějaký tři měsíce. Ty tři měsíce se celkem nic nedělo, rodiče z toho byli trochu mimo. Pak jsme přijeli do Prahy. Paní doktorka jim hodně pomohla, ona je taková hodně uklidňující. Všechno jim vysvětlila.

V tý době už to věděli i spolužáci ve třídě. Napsal jsem jim to do naší skupiny na facebooku. Už to samozřejmě skoro věděli, ale tam jsem jim to řekl oficiálně, že takhle to je. Všichni byli v pohodě, neměli s tím žádný problém. Ve třídě je nás třiatřicet. S lidma, se kterýma jsem se bavil dřív se bavím pořád, a těm, se kterýma jsem se nebavil, to může bejt jedno. Šikanu nebo útok kvůli mé odlišnosti jsem nezažil.

S rodičema se to začalo zlepšovat pomalu. V listopadu jsme byli poprvý v Praze u paní doktorky. V prosinci jsem byl u pana doktora, kterej dělá psychologické pohovory, jestli je člověk úplně v pořádku, protože kdyby se tam objevilo cokoli, tak ta přeměna vůbec nejde nebo se strašně zpomalí. Pohovor, IQ test, ještě se tam kreslí obrázek, říkal jsem si, co z toho může vidět? Neumím vůbec malovat, maluju stejně pravou i levou. To je test, kterej by měl odhalit tuším schizofrenii. Kreslí se dvě postavy, muž a žena, a řeší se, co ten člověk nakreslí první, jak to nakreslí a tak. Koukal jsem se na to i na internetu, ale nejsem z toho moudřej. Tam člověk přijde nervózní, takhle se mu klepe ruka i tužka po tom papíře... No ale údajně jsem v pořádku (smích). V testech mi intelektově vyšlo přes 20 let, a IQ, co mají asi 2% populace. Údajně jsem od malička byl cekem chytrý dítě. Dělal jsem logický a matematický olympiády, ostatní většinou nesnášejí matiku, tak na mě koukali. Všechno jsem povyhrával, tlačili mě kvůli tomu na gympl.

Většina lidí je na psychotestech nervózní, protože člověk by měl pro tu přeměnu být normální. Když jsme byli mladší, nezapadali jsme do té společnosti, takže spousta z nás chodila různě k psychologům. S touhle zkušeností jít někam, kde určují, jestli je člověk normální, je docela stres. V deseti letech jsem byl úplně normální zdravý dítě, ale objevovaly se u mě tiky. Jeden čas jsem strašně rychle mrkal. Takže jsem taky byl kolikrát u psychologa. Probírali jsme příčiny. V tu dobu se začal zhoršovat můj vztah s bráchou, takže závěr byl, ať se ke mně brácha chová hezky a ono to bude dobrý. Když to teď vezmu zpětně, tak i na základce jsem ve své třídě neměl problém, ale o tři roky vyšší třída, kde byl i brácha, tak ti nás rádi pošťuchovali. Nikdy se mně nezastal.

Rodiče to bráchovi řekli někdy v prosinci, nepostavil se k tomu nijak. Moc se mnou nemluví. Vůbec mě neoslovuje, mluví se mnou tak málo, že ani nemusí používat žádný rod. Vidím ho jednou za čtrnáct dní o víkend, když přijede ze školy. Teď třeba v pátek pro mě přijel do školy, jeli jsme z B. až k nám, pozdravili jsme se a to bylo celý. Za celý víkend mi řek jen „Vyvenči psa“. S paní doktorkou jsme mého brácha řešili několikrát. Navrhla, aby k ní přišel, ale on je pilnej student, takže nemůže v životě chybět ve škole.

Ví to o mně celá rodina. Mamka, taťka, babička, teta má vedle nás chalupu, ta to taky ví s bratránkem. Všichni na mě mluví jako na kluka, tak doufám, že přes tohle to brácha vezme a začne se tak chovat. Když jsme byli malí, tak jsme se měli hodně rádi. Ale jak je starší, tak měl pocit, že mě musí vychovávat, to se mi nelíbilo a tam se to asi začalo nějak kazit. Po tom, co mu to rodiče řekli, se vůbec nevyjadřoval, ani jsem

nevěděl, že mu to řekli. Napsal jsem mu, jak to je, ať to tak bere, on mi odepsal, že dobrý, a dál nic. Už jsem si za ten čas zvykl, že to s ním nefunguje, ale netrávím s ním tolik času, aby mě to mělo nějak mrzet.

Od září, kdy jsem to rodičům napsal, do listopadu, kdy jsme jeli za paní doktorkou do Prahy, na mě rodiče ještě mluvili jako na holku. Až v prosinci se to začalo lámat a pak už to bylo celkem rychlý, už si na to zvykli a teď už je to úplně v pohodě. Trvalo jim to dlouho, ale co znám trans lidi, tak jejich rodiny se k tomu nepostavily tak dobře jako ta moje.

Člověk se při přeměně naučí vyjadřovat se tak, že se vždycky při oslovování nebo vyjadřování mluví v rodu podle cílového pohlaví člověka. Lidi s takovým vyjadřováním mají nejdřív problémy, než si zvyknou. Mně samotnému to chvíli trvalo – mluví se o tom a přitom je to takhle. I paní doktorka, když viděla, že rodiče jsou z toho celý vedle, a mluvila o mně, tak používala termín „vaše dítě“. Až si na tu situaci trochu zvykli, tak už začala říkat jenom „kluk, kluk“.

Tatka to celkově bere líp. Trvalo mu kratší dobu si zvyknout a od začátku byl pro mamku strašně velká opora. Kdybych byl jenom s mamkou, tak vůbec nevím, jak by to vzala. Obecně prý bývá problém u tatínků, že mají tu svoji holčičku, že jí mají rádi a že jí chtějí dál jako holčičku. Ale můj tatínek mě má rád až natolik, že byl ochotnej udělat všechno proto, abych byl šťastnej. Ani u maminky nemůžu vůbec říct, že by to bylo špatný, jen jí to trvalo o chvíličku dýl. Byla ráda, že se jí narodila heterosexuální dcera. Byl jsem holka, na kluky, všechno v pohodě. A teď přijdu s tímhle. Její pochopení, proč do toho jdu, nikdy nebude na sto procent. Má obavy z toho, že teď budu mít problémy najít kluka a z dalších věcí. Mně to teda nikdy potom už nikdo nefekl, jen ten doktor tehdy v B. že když jsem na kluky, tak můžu žít normální heterosexuální život. Ale přijde mi, že tohle byl pro ni ten problém, že si komplikuju život. Teď bude tohle a bude se to táhnout dlouho a pak stejně budeš na kluky, no úplně... Vnoučátka bude mít naštěstí od bratříčka, aspoň že tak.

Znám kluky, co mají děti z dřívějšího života a to je ještě mnohem horší situace. Rodiče spousty kluků to nepřijmou. Kluci počkají a v okamžiku, kdy je jim osmnáct, odejdou z domu a začnou to řešit. Když ti není osmnáct, nemůžeš nic. Změnit si jméno, brát hormony, nic. Všechno musí podepsat rodiče. Nikdo asi nedokáže spočítat sebevraždy z tohoto důvodu. Nedávno proběhla médii sebevražda toho Filipa. Byl jsem překvapenej, protože jeho rodina ho přijala, měl kam jít, jak to řešit, a stejně se takhle rozhodl. Sdílel jsem to na svůj profil a připsal k tomu, že to nechápu.

Kdyby to rodiče nepřijali, tak bych asi začal lehkýma donucovacíma metodama, že by na to myslím museli přistoupit, pokud by mě nechtěli ztratit. Ale naši mě mají tak rádi! Moc mi pomohli s tím, že jsem skoro nikomu v okolí o své přeměně nemusel říkat. Oni to vysvětlili, kde to bylo potřeba. Šli do školy, šli na intr, říkali to širšímu příbuzenstvu. Takže já jsem pak mezi ně jen přišel a slyšel reakce: „Tak pojď sem, ty kluku.“ Mám problém něco lidem oznamovat, i když se nejedná o tohle, takže to mi moc pomohlo. Bude to možná tím, že naše rodina nebyla nikdy moc věřící. Už babička se narodila do rodiny, kde byla hospoda, takže se víc pilo, než chodilo do kostela. Babička je 81, je to poslední prarodič, co mi zbyl, tatková máma. Měl jsem s ní suprovej vztah. Rodiče jí to dlouho nechtěli říct, protože se báli, že to nepochopí a nevezme. Babička je ale od prvního okamžiku převálcovala. Hned byla milá a ptala se: „Tak jak ti mám říkat?“ Ví to dnes asi dva měsíce a chová se úplně přirozeně, v pohodě. Ptala se mě, s kým budu chodit a tak, neměla s tím žádný problém, je úplně perfektní.

Moje vztahy? Mám problém se přirozeně seznámit. Vzhledem k tomu, že jsem na kluky, tak dřív to aspoň trochu šlo, ale nikdy to moc dlouho nevydrželo a moc daleko jsme se nedostali. Přece jenom bylo nepřijemný, když mě ten kluk vnímal jako holku. Spousta věcí se v takovém vztahu vůbec nedá. Za poslední tři čtvrtěrok jsem měl jeden vztah s klukem, to bylo pro mě trochu na zkoušku, jestli by to šlo nebo ne. Celkem jsme si rozuměli, rozpadlo se to na tom, že já bydlím na dvou místech a on byl ještě odjinud. Vůbec to nešlo zkombinovat, on pracoval různě na směny.

Stalo se mi, že jsem poznal kluka, kterej měl problém říct to už jen rodině. Nechci jít do vztahu se skrýváním. Nerad dávám něco moc najevo na veřejnosti, nelíbí se mi to ani u heterosexuálů, když to dělají. Ale v okamžiku, kdy se mě bude bát vzít za ruku, tak to do toho nejdu. Netajím se se svou orientací. Jsem ve dvou menšinách. To, že jsem trans kluk, nemám potřebu někde rozhlašovat. Když někam přijdu, tak jsem prostě kluk. Ale to, že jsem na kluky, nemám problém říkat. Takových lidí je ale strašně málo, co by to otevřeně říkali. V mém věku je jich ještě míň.

U gayů jsem si ze začátku říkal, tak to je v přících, homosexuální trans kluk bude gayům připadat divnej. Někteřím ano, ale překvapilo mě, že většinou jsou vstřícní, i když třeba nikdy neměli holku, tak jsou strašně zvědaví. Čekal jsem, že to bude větší problém. Zjistil jsem, že je to problém jen ve mně. Bude to na delší dobu. V B. jsem už většinu z těch, co znám, vyloučil z výběru. A nevím, jak poznat ty další, který tam neznám.

Teď to seznamování pro mě není nejjednodušší. Zkoušel jsem to online. Člověk tam musí bejt opatrněj, je tam spousta takových... A když se ozve někdo z Prahy, takový věci na dálku nemají pro mě smysl. Buď se mi ozývají taky ti, co jsou ještě závislí na rodičích, a já mám spíš představu ideálního partnera, co je o pět nebo víc let starší, třeba už pracuje, má už svůj rozum. Když jsem šel ven s někým mladším, tak to bylo hrozný. S vrstevníky si ani nemám moc co říct, pokud nemáme společný zájem. Výběr třeba na gay seznamce moc velkéj není, a když už, tak to má pro mě svoje ale. Většinou to skončí na tom, že si už takhle po těch písmenkách nemáme co říct. Nebo na tom, že ten člověk už od začátku píše strašně. V dnešní době esemesek a chatů mě to odrazuje, protože kdyby mi dennodenně psal něco, co si budu muset luštit.... Taky mi vadí lidi bez koníčků, co nevědí, co dělat ve volným čase.

Chtělo by to společnej zájem. Nemyslím si, že by někdo kvůli mně začal jezdit na koni. Ale nejezdím jenom na koni, rodiče jsou hodně akční, takže od malička výlety, se psem někam, kolo, lyže. Chci, aby můj partner taky něco dělal. Kdyby se objevil někdo, kdo mě ohromí, tak bych šel do toho asi bezhlavě. Ale ve vztazích, který, jsem měl teď i předtím, jsem si vždycky říkal, že kvůli mé odlišnosti to nepůjde. Vždycky jsem to skončil já, nikdy ten druhý. Snad problém nebude ještě i v tomhle.

V B. jsou dva takový trochu gay kluby, ale žádná sláva. Na gay pride jsem nikdy nebyl. Chci tam už pár let, ještě od doby, kdy jsem vůbec nepřemýšlel o přeměně. Letos se to snad povede. Akce jsou celej tejden, v sobotu bejvá průvod. Myslím, že to společnost špatně chápe. Nechápu názory „když chcete, abychom vás považovali za normální, tak proč tam pochodujete?“ Gay pride tady běží jen pár let. Poprvý jsem ji sledoval v televizi a taky jsem nad tím přemýšlel. Vypadalo to, že proti nim půjdou, byla tam zásahovka, která je měla oddělovat. Ten průvod přitom chtěl jenom ukázat světu, že jsme šťastní, radujeme se. Vždyť můžou jít s námi a radovat se. Společnost to špatně pochopila.

Občas nad tím přemýšlím. Nevím, jak starý číslo jsou ty čtyři procenta. Asi se to moc nepohybuje. Kdyby to byly ty čtyři procenta, tak je to každej dvacátejpátej člověk. Občas chodím, koukám se a říkám si - statisticky je to někdo z nich.

Při hormonální léčbě testosteronem se dějou věci, který se normálně dějou v pubertě. Hlubší hlas, zbytek jde pomalu. Tuk v obličejí se přemístí, člověk začne vypadat trochu jinak. Chlupy, fousy, to je hodně pomalý, hodně záleží na genetice. Po vousech ani nijak netoužím. Spousta lidí očekává, že když teď jsem kluk, že budu chodit do posilovny, začnu na oslavách pít tvrděj alkohol. Vidím u ostatních kluků, že se za tím ženou. Svaly, svaly, co mám jíst, co mám dělat. Slyšel jsem z rozhovoru dvou pubertáků: „Jím denně 800 gramů kuřecího, samý bílkoviny, z toho budu mít svaly“. Jako gaye mě to neláká. Jsem takový, jaký jsem. Z čeho bych taky mohl mít svaly. Posilovna mě nebaví. Občas chodím běhat, z toho svaly mít nebudu. Jezdím na koni, tam by se moc váhy navíc nehodilo.

Názor, že jsme se narodili do špatnýho těla, je nesprávněj pohled na nás. Občas slychám tuhle interpretaci a říkám si, že je to divný. Jiný tělo člověku nikdo nedá. Tělo je správný, člověk si ho musí upravit, aby mu vyhovovalo. Někteří kluci s nadváhou ji neřeší, když jsou nakynutý, není to tak vidět. Já si říkám, je to moje tělo, nikdo mi jiný nedá, musím se o ně starat. Se zmenšením prsou nejsou problémy, když je tam nadváha. Ale poslední operace, na kterou moc kluků nechodí, protože to zas tolik nepotřebují, je náhrada penisu ze svalů. To se bere na zádech a u obézních lidí to vůbec nejde.

Viděl jsem fotky průběhu přeměny v knížce, ale ve skupině, do který chodím, nám řekli, že ty fotky jsou strašný, že to tak vůbec není. Přitom myslím, že by to nebyl problém nafotit nový. Kluci, co jsou teď po operaci, jsou hodně sdílní a neměli by problém dovolit, aby jejich fotky někde byly. Nemyslím si, že by v tom byl úmysl odrazovat. Když vezmu holky i kluky, tak těch operací je tolik a u všech kromě týchle doktoři říkají jo, jděte do toho. U náhrady penisu všichni říkají, rozmysli si to dobře. Proč? Člověk absolvuje základní operace. Pak nějakou chvíli žije, než se to zahojí, a pak může jít na tuhle. Ten sval na zádech je u každýho různěj, může být malej, velkéj. Přišije se tam ten sval a je to prostě roura. Pak strašně dlouho trvá rehabilitace, než se do toho dostane vůbec nějakěj cit a než to začne fungovat. Při sexu, to pak funguje tak, že je to sval, kterej se může zatnout tím, jak se zatíná nějakěj sval na noze a díky tomu zatne i tenhle. Hodně dlouho trvá, než člověk přijde na to, jak tohle funguje. A furt je to jenom ta roura.

Pak je další operace, kterou už ani neplatí pojišťovna. Kluci na ní byli a říkali něco kolem třiceti čtyřiceti tisíc, takže vůbec to není moc. V situaci u nás, že máme všichni všechno zadarmo a doplácíme si jenom pár korun za hormony. V Americe sice mají volnější, kdo do přeměny může jít, třeba u nás nemůžou vězni a trestaný lidi, u nich přeměnou můžou klidně procházet i ve vězení, ale operace si platí ze svého a to je třeba dvě stě tři sta tisíc. Takže čtyřicet tisíc u nás za tu poslední operaci není moc. Tam se dodělávají varlata a žalud, aby to nějak vypadalo. To je další operace, další rekonvalescence. Trvá to strašně dlouho. A nikdy to nebude vypadat přirozeně, bude to vždycky trochu jiný. A je to jenom sval. Problémem, proč do toho většina lidí nejde, je močová trubice. Ona se tam dá dát, ale dělá to dost problémy. Moč je docela agresivní, rozežírání

ty spoje, který tam jsou, a pak se musí zase na reoperace. Já teď ani nemám moc informací o tom, jak to funguje, když to má člověk celý, ale nemá v tom tu močovku a má ji vyvedenou někde pod tím, takže to vypadá ještě divněji. Proto do té poslední fáze hodně lidí nejde a mně, to v současné době připadá jako strašně dlouhý proces. Pro chlapy je močovka většinou důležitá, aby mohli čurat ve stoje. Říkám si, mít s tím pak problémy, to mi připadá zbytečný, a zase mít tam nějaký sval, k čemu mi to bude. Tyhle informace se nedají nikde moc načíst. Z vyhledávače vyjedou odkazy na stránky, který byly aktualizovaný před strašnou dobou. Informace mám ze skupiny. Pak ještě funguje fórum“ Já jsem já“, ale tam spousta věcí řeší spíš holky. Občas se mrknu, jak tam drbou.

Skupiny tady u paní doktorky se schází každé měsíc, pro holky a pro kluky zvlášť. Jednu středu jsou kluci, jednu holky. Asi jednou za čtvrt roku bývá společná skupina. Dvakrát do roka bývá přímo pro gay trans kluky. V listopadu nás tam bylo šest, je nás hodně málo. Ty skupinky jsou super. Nejen že člověk vidí ty ostatní, se kterými jinak nekomunikuje, je to trochu jiný, mluvit s nima takhle, a hlavně si tam člověk může kohokoliv vzít s sebou. Rodiče, sourozence, partnery, partnerky, prostě kohokoliv. Je skvělý že rodiče nemluví jen s doktorkou, ale i vidí ty ostatní. Naši tam ještě nebyli, ale nedávno se mě ptali, kdy to bude příště. Je to krok dopředu, i mamka s tím začla. Byl jsem jednou na gay skupince a jednou se všema ostatníma rukama. Na tu gay skupinku bych si rodiče asi nevzal, řeší se tam hodně vztahy té komunity. Na té velký skupině se řeší běžný život. Jsou tam třeba kluci, kteří to ještě neřekli rodičům, nebo kteří mají děti. Snažíme se tam navzájem si poradit, získáváme pohled od těch druhých. Ten nejmladší chodí do devátý třídy, takže nějakých čtrnáct patnáct. Nejstarším je okolo čtyřiceti. Určitě jsou i starší, ale po své přeměně už do skupiny tolik nechodí. Holky jsou tam spíš starší, protože jim dýl trvá, než k tomu dojdou. Poslední dobou se to už zlepšuje, ale aby tam přišla holka ve čtrnácti, to se asi moc nestane.

Nad registrovaným partnerstvím jsem nejdřív moc nepřemýšlel. Nedávno jsem si změnil občanku a dostal jsem papírek ke změně jména z jednoho na druhý, abych měl nějaký doklad, než dostanu novou občanku. Na zadní straně byly kolonky pro rodinný stav ženatý/vdaná, registrovaný/á partner/ka. Tak mi došlo, jaká je to strašná šaškárna, tahle speciální kolonka. Proč musí být partnerství takhle odděleně. Tím se dostáváme k hloupejm právům, k čemu to registrovaný partnerství vlastně je. Podle mě celkem k ničemu, pokud to není se vším všudy. Přejde mi to jako: „Jo, vy něco chcete? No tak my vám teda něco dáme.“

Vůbec nechápu, proč je někdo proti adoptování dětí homosexuální rodinou. Když k tomu sleduju internetové diskuse a všichni se tam obhajují slovy jako rodina, máma, táta, tak si říkám: „V dnešní době?“ Mám spousta kamarádů, kteří mají jenom jednoho rodiče a druhýho ani v životě neviděli a prostě žijou. Nedávno jsem viděl dokument Pološero, v Český televizi o třech rodinách. Dvě lesbičky tam říkaly, že jely do Holandska na umělý oplodnění. Mají dvě dcery, jsou rodina a uvědomují si, že ten chlap je pro dcery taky důležitý, říkaly, že holky mají aspoň strejdu, dědu. Myslím, že děti, co žijou s jedním rodičem, to mají horší. Pokud dítě žije s mámou, která má nějaký vztah, tak je to dobrý. Ale když máma ani dlouho nikoho nemá, a dítě nevidí vztah dvou lidí, kteří se o ně starají, tak to je ještě horší. Takže si myslím, že tyhle adopce by měly bejt. Děti mají vztah k oběma, a kdyby nedej bože o toho vlastního rodiče přišly, tak by bylo hrozný, že by v podstatě měly druhýho rodiče, ale nemohly s ním bejt. Myslím, že když se adopce homosexuálními páry budou do nekonečna odkládat, bude to špatně. Nesouhlasím s představama, že dítě bude šikanovaný od spolužáků, když ho adoptujou homosexuálové. Myslím, že děti nejsou takhle zlý. V dnešní době je navíc adopce děsně obtížná. Sousedí mají kluka v jejich pěstounský péči a nemůžou si ho adoptovat kvůli tomu, že jeho maminka jim jednou za rok zavolá. Teď už aspoň byl první případ pěstounský péče dvou gayů, že bylo dítě, který tak dlouho nikdo nechtěl, až jim ho dali. Děti v dětských domovech je hodně a je pro ně mnohem lepší žít v rodině gayů než třeba s jednou tetou. Jsou sice někteří pěstouni, kteří to mají pomalu jak svůj dětskej domov, ale pořád je to aspoň nějaká rodina. Dítě si může říct, že někam patří.

Všechno, co se týká naší přeměny, je definovaný doktorama. Musí být tyhle vyšetření, pak se může tohle, pak musí být rok hormonů, pak může být operace. Jedna z fází přeměny, která je složitá, je změna jména, kdy si člověk musí vybrat neutrální jméno. Příjmení se dá celkem snadno. Člověk si nemusí vybrat příjmení, který měl, může si vybrat úplně jakýkoliv. Někdo si vybere cizojazyčný příjmení a jmenuje se tím tvarem. Nebo se za to příjmení přidá „ů“, takže já jsem třeba „Nováků“, aby znělo neutrálně, ani mužsky ani žensky, nebo si někdo změni třeba „Černý“ na „Černých“. Příjmení je celkem jasný. Ale jména jsou prostě guláš. Záleží to na matrice. My jsme přišli na matriku a paní matrikářka v životě nikoho takovýho neviděla. Existuje knížka, kterou napsala jedna paní, je to Seznam jmen nebo něco takovýho. Takže matrikářka zalistovala, našla dvojstránku neutrálních jmen a říkala: „Buď si vyberete z tohotohle, nebo se posílá žádost o posudek paní, co napsala tu knížku, jestli je to opravdu neutrální jméno.“

Když jsem byl mladší, hrál jsem si s kámoškou na všechno možný. Dávali jsme si různý jména – jo, tohle jméno je super, tak takhle se budem jmenovat. A teď najednou to nebyla hra, musel jsem si nějaký vybrat.

Tak jsem si řekl, jméno si nevybírám, nechám si to, jak mi říkali. Nejkrásnější sice není, ale už bylo tak nějak moje.

Někdo se jmenuje mužským jménem, protože mu to na matrice povolili. U mě to bylo hodně vtipný. Měl jsem ostříhaný vlasy od spolubydlicí. Přes léto mi blbě dorostly, takže říkali, že vypadám jak herec J. Takže mi tak začali říkat. To jméno se mi moc nelíbilo, ale říkal jsem si, no tak dobře. Zvykl jsem si na to. J. byla nejdřív jenom přezdívka od spolužáků, ale když to pak začali říkat i učitelé, tak jsem cítil, že je to něco jiného. Mám ve třídě spolužačku, která se jmenuje tak, jak jsem se dřív jmenoval já, tak když ji oslovují, říkám si: „Nereaguj, to není na tebe.“ Žil jsem s tím jménem skoro sedmnáct let a tohle jméno mám čtvrt půl roku.

Na začátku přeměny jsem od paní doktorky dostal najednou papíry do školy a na matriku. Na matriku je to oficiální formulář, do školy to bylo vysvětlení s mým původním jménem, v závorce J. Než se na matrice vyřídilo, který jméno mi povolí, tak to trvalo měsíc. A během toho měsíce mi učitelé začali říkat J.. Pak jsem přišel do školy s tím, že proběhla změna jména na matrice a že to oficiálně musí být jinak. Učitelé za mnou chodili, tak jak to teda je? Vysvětlil jsem jim, že jsem J., a tak mi dál říkají. V občance musím mít ale jiný jméno.

Že se budu jmenovat J., totiž pro matriku nepřipadalo v úvahu. Je to mužský jméno. Tak jsem si vybral jméno J.-e, což je v Americe ženský jméno a vyslovuje se stejně. Ale paní na matrice řekla: „No, já nevím, co s tím.“ Tak jsme to řešili s paní, co napsala tu knížku. Ona nám řekla, že ani jméno J.-e mít nemůžu, protože je ženský. Že musím mít neutrální jméno. Takže mám ženský rodný číslo, jsem pro úřady v nějakém ohledu žena. Ale v tomhle ohledu ne, když musím mít neutrální jméno. Byl jsem kvůli tomu strašně naštvanej. Nakonec mám v občance podobný jméno, ale to vůbec nepoužívám. I pro všechny učitele jsem J.

Ženský jméno nesmí být, mužský nesmí být. Jsou tam na výběr český neutrální, cizojazyčný neutrální a pak tam je odstaveček, kde je napsáno, že pro potřeby trans FtM byly vybrána tato mužská jména: Ondra, Vojta, který si člověk může vybrat, když nechce to neutrální jméno. Podobně holky MtF se můžou jmenovat Andrea, jenom proto, že v bůhvíjakém státě je to mužský jméno. To mě naštvávalo, zase je to ten případ „Jo, vy něco chcete? Tak my vám něco dáme.“ Nechápu, proč se člověk nemůže jmenovat tak, jak chce. Neutrální české jméno podle toho seznamu je Kuba. To nechápu. Kuba je kluk. Neznám žádnou holku, která by se jmenovala Kuba. Já jsem byl tak naštvanej, že neřeší vůbec podobu jmen, J., J.-e, a nepovolí mi ani jedno, že jsem si řekl, že budu Kuba. Všechno kolem přeměny je jasný, ale to neutrální jméno, tohle je bordel.

Nevím, jestli na střední škole stihnou celou tu přeměnu, jestli se to občankový jméno úplně přepíše. To by mně jeden rok říkali tak a další zase jinak. Jiný jméno než J. si volit nebudu. Víím, že se jméno po dokončení přeměny dá zase změnit. Znáím lidi, co chtějí po přeměně jiný jméno, ale mezitím si zvyknou na to současný a tak si nechají obě. Znáím holku z facebooku, která tam má takhle obě jména. Já v poslední době přemýšlím jenom, jestli budu chtít, aby se to psalo anglicky nebo česky. Ale to už není zas tak důležitý. Někdo si volí hodně podobný jméno, někdo s tím bývalým jménem nechce mít zase nic společného. Mě někdy v září přezdili na Justina a od té doby to tak je.

Na to, jak jsme strašně malá komunita, tak jak mezi klukama, tak mezi holkama jsou vždycky minimálně dva tábory. Což mi připadá strašná škoda. Naši facebookovou skupinu, kde jsme jenom kluci, vede kluk, kterej má za sebou kompletní přeměnu. I s tím penisem, se vším. Je to celkem silná osobnost. Radí těm, kteří přijdou noví, to je dobře. Ale nesnese jinej názor. Jinej kluk, kterej bral hormony a šel na operaci zmenšení prsou, ale potom už dál nepokračoval. Měl neutrální jméno a vyhovovalo mu to. Snažil se do skupiny vnést jinej pohled. Taky byl silná osobnost a s vedoucím skupiny se nesnesli. Snažili jsme se dobrat k tomu, že nemusí být jenom ženy a muži. To tam vůbec nebylo přijatý. Je to skupina ženy na muže, hotovo, konec. A toho druhého úplně vyhodili. Přijde mi to škoda. Proč by nemohli být každej takovej, jak chce.

Potkal jsem se s jedním, budu říkat klukem, cítí se částečně jako kluk, ale žije jako normální ženská. Má čtyřletou dceru, má normálního heterosexuálního partnera. Byli i u nějaký sexuoložky. Přišli za ní s tím, že je to takhle, ale že to tak chtějí nechat, že jsou spokojení, že to v ničem nevadí. Sexuoložka z nich byla nadšená, říkala, proč by měli něco měnit, když jsou takhle spokojení a šťastní. Není důležitý, zařadit se do nějaký kolony, pokud jsou tak šťastní, tak ať tak jsou. Takhle by se měl život brát.

Vzpomínám na anketu o odstranění ženských orgánů. Jedna možnost byla „ne, přijde mi to jako úplná blbost“. Druhá byla „jo, určitě, určitě“, s odůvodněním kvůli rakovině a tak. Pro mě to jsou dvě, úplně blby možnosti. Někdo to třeba chce jen kvůli tomu, že to je podmínka změny pohlaví v občance. Jinak by do toho ani nešel. Já do toho chci jít kvůli přepsání jména a rodného čísla v občance. Ani nemám obavy z rakoviny, ale představa, že bych takhle přišel jako kluk do ordinace k doktorovi na vyšetření, mi připadá šílená. Kdybych neměl tyhle dva svoje důvody, tak by mi odstranění dělohy taky přišlo úplně zbytečný. A přestože já do toho pravděpodobně půjdu, tak doufám, že se časem změní zákony a odstranění pohlavních orgánů už

nebude nutný pro přepsání pohlaví. Nedávno jsem se na tohle téma bavil s paní doktorkou a ta mi vysvětlila, že by pak nastal problém v případě, kdy by transsexuál vysadil hormony a měl by dítě. To naše zákony zatím neumí řešit. Pokud by někdo měl mužské pohlavní orgány, ale v dokladech by to byla žena a měla dítě s jinou ženou, stala by se podle našich zákonů otcem.

U trans holek je to asi podobný. Jim to asi vadí míň, když nepodstoupí tu celou přeměnu. Jsou tam zase dva tábory. Jedněm to dopadlo super a snažej se přesvědčovat ty druhý, k celý přeměně. A druhí to tak necítí, tak daleko jít nechťejí. Holky to mají v něčem těžší. Kluk, kterej má stopadesát, vypadá líp než holka ramena dva metry. I ve vnímání očima společnosti to mají určitě horší. Navíc ten testosteron je silnější hormon, to je jasný. Estrogeny proti němu nemají šanci. I když berou ženský hormony, tak jim vousy skoro nezmizí. Řeší to laserem. Nebo aby jim rostly vlasy – přijde testosteron a je to. My si spoustu věcí zbytečně připouštíme, lidi si kolikrát řeknou, no tak má divnej hlas, a co. Nedávno jsem viděl nějakou Všechnparty nebo co, byl tam chlap, co se zabývá výbuchama, hrál i v nějakým filmu, ale má nějaký hlásek, takže ho předabovali.

Spoustu věcí asi moc řešíme. Jednou jsem byl venku s někým, kdo to o mně nevěděl. Říkal, že bude muset začít posilovat a něco se sebou dělat. Já na to, že bych tak asi měl, ale že se mi do toho nechce. Tak na mě kouká: „Ty? Vždyť se na sebe podívej!“. Pomyslel jsem si, možná když to někdo neví, tak si myslí, že mám pěkně vymakanej hrudník. (smích)

Společenský koupaliště moc nemusím. Bydlím na vesnici, mám tam v podstatě svůj rybník. Doma máme bazén. Ale jít na plavečák, na to to není. I když jsou taky trans nadšenci, co chodí plavat celí v neoprenu. Mně to tolik nechybí.

Sleduju gay filmy už od doby před tím. Tehdy jsem si myslel, že spousta holek to má jako já. Znáám holky, co jsou ze vztahů dvou kluků strašně nadšený, píšou povídky a koukají na filmy a přitom jsou úplně normální holky na kluky. Tak jsem si myslel, že asi taky budu takhle trochu švihlej. Když jsem zjistil, že jsem kluk, tak se to trochu srovnalo, řekl jsem si: „Aha, tak takhle to je.“ Asi nejhezčí film je The War Boys, americkéj film od mexický hranice. Mají tam tu zeď. Jsou tam tři kluci a jedna holka, jeden kluk chodí s tou holkou a ti dva kluci nějak hledají cestu k sobě, má to dost smutnej konec. Nejznámnější film je Zkrocená hora, ten taky nekončí zrovna nejlíp. Já jsem to viděl jednou a víckrát jsem to nedokázal. Strašně dobrý filmy poslední dobou točí Němci, třeba Romeo a Romeo, perfektní film o trans klukovi, který je taky gay. Ubytují ho na praxi mezi holkama, on se snaží dostat ke klukům, do někoho se tam zamiluje, je to fakt pěkněj film a končí hezky (úsměv). Asi nejnovější pěkněj německej film je Volný pád, ten je z policejního prostředí. Dva policajti se sblíží při tréninku, jeden přitom má těhotnou manželku., druhýho kvůli homosualitě šikanuje kolega. Koukám na to, hledám po netu. Co znám trans filmy, tak kromě Romeo a Romeo je ještě Kluci nepláčou, ten se mi moc nelíbil. Pak jich už moc není. Ještě jsem viděl film XXY, ten byl o intersexuálovi z Argentiny, docela drsnější, ale hezkej.

Intersexuála je u nás těžký potkat. Myslím, že to je celkovou společenskou atmosférou a naší legislativou, podle mě to musí být pro ně strašný. Tam je to o tom, že když se narodí dítě, rodiče musí říct, co to bude. Nebo doktoři. A když se netrefí, tak to dítě zažívá něco podobnýho jako my.

Myslím, že bisexuálů je hodně, ale oni se nijak nesdružujou. Mají blíž ke gayům nebo heterosexuálům. Myslím, že spousta lidí má sexuální orientaci trochu nevyjasněnou. Já proti sexu s holkama nic nemám a možná bych to chtěl i zkusit. Ale zatímco vidím několik dvacetiletých kluků, tak si řeknu, tenhle tenhle se mi líbí. Když potkám spoustu holek, tak možná jedna z nich mi přijde jako no, možná. Hlavně to s těma holkama není na první pohled. Jednou se mně stalo, že se mi fakt líbila holka, to bylo ale až po půl roce, co jsme se znali.

Trans holky společnost víc tlačí do toho „bud' chlap“. Jsou trochu nucený do heterosexuálních vztahů k holkám. Takže těch holek může být víc, kterým se orientace promění. Ale u kluků neznám nikoho takovýho. Ani si to nedokážu moc představit. I když někteří možná trochu uvažují nad vztahem s mužem, když si vše srovnají v hlavě, protože předtím si mysleli, že by to podkopalo jejich mužství.

Musím říct, že je zajímavé, jak se na mě dívá nejbližší okolí. Někteří mě nějakým způsobem litují, mají o mě strach. **Já myslím, že to nejhorší už mám za sebou a tím myslím to smíření se sebou samým.** Teď vidím budoucnost dobře. Snad jediná složitá věc, která mě provází celou přeměnou je srovnat si v hlavě názory trans lidí okolo, kdy každý říká něco jinýho a vždycky je ta jeho pravda správná. Ale spíš mám radši lidi se svobodnějším myšlením, kteří nepotřebujou spadat do předem určených kolonek, protože v opačném případě už to vždy nemusí být jen o mém rozhodnutí něco udělat, ale o tom splnit všechny podmínky kvůli zařazení do správné kolony i když třeba něco z toho vlastně ani nechci.

ROZHOVOR SE STEVEM

Je mi jednadvacet, v září mi bude dvaadvacet. Narodil jsem se v Praze, ale víc dětství jsem prožil na chalupě, ve vesnici o pěti domech u rybníka kousek od německejch hranic. Všichni sousedi měli děti, vesměs kluky v mém věku, takže já jsem tam běhal s partou kluků. Zatímco tady v Praze jsem vyrůstal se sestřenicí, tady v okolí byly samý holky. Většinu dětství jsem měl na tý chalupě. Ony pořád že chtějí bejt princezny princezny a já říkám já radši chci bejt hasič. Kdybych řek přesnej věk, kdy mě napadlo, že je něco jinak, tak bych lhal. Protože to nevím. Myslím, že to tak bylo už vždycky. Aspoň co si pamatuju, tak mi to vždycky přišlo divný. Už jenom to, když si vzpomenu, ve školce, když jsme chodili na záchod odděleně kluci holky, tak to, že musím jít s holkama, mi přišlo divný. I když jsem si to tak jako neuvědomoval, ale bylo to divný.

Potom když jsem začínal být starší, už jsem začal vnímat ty rozdíly, tak jsem se bál, že by se na mě doma dívali divně. Já jsem doma zkoušel naznačovat, že mě takový ty holčičí věci moc neberou, načež babička, která je zapřísáhlá komunistka, prohlásila, že jsem magor a jestli s tím budu pokračovat, tak mě v dospělosti zavrou. Ona je taková zvláštní, teď jak je krize na Ukrajině, tak prohlásila, že kdyby byla válka tak to bude fajn, protože se rozbořej všechny baráky a bude se to stavět znova. Tak u týchle babičky bydlím. Ona má zvláštní názory. Když jsem byl dítě, tak to bylo jasné – ona je dospělá, takže ona má pravdu. Tak jsem začal sestřenku napodobovat, protože jsem si říkal, že ona je ta dokonalá holčička. Co dělá ona, je správně. I když to bylo jenom takový přehrávání, tak jsem měl vzor, jak to má bejt. Ale dlouho mi to nevydrželo.

Nejvíce jsem si to začal uvědomovat kolem třinácti, kdy mi začaly růst prsa, a začal jsem menstruuovat. Kdy mi to tělo začalo pracovat a říkám si, takhle to prostě není. Dlouho jsem žil v sebezapření, protože jsem napodoboval sestřenku. Takže jsem si to nechtěl připouštět, že by to tak bylo. Že bych byl... protože to tak nesmělo bejt. Měl jsem to nastavený tak, že to tak být nemůže, takže radši budu žít v sebezapření a nešťastnej, než aby si o mně někdo myslel něco špatnýho. Něco špatnýho v rodině. Lidi, spolužáci a tak, to mně bylo jedno. Šlo o tu rodinu, že bych zůstal sám. Jsem jedináček. Vlastně jsem pak zjistil, že jedináček nejsem. Tátu jsem dlouho nevídal, rozvedli se, když mi byl rok. Já jsem se s tátou začal vídat až později, ve vyšším věku. Nejdřív jsem se toho hodně bál, ale vzhledem k tomu, že mě podporuje, tak je to fajn. Takže celou dobu jsem žil jako jedináček a potom jsem zjistil, že mám bratra a sestru, mladší, který jsou s jeho druhou manželkou. To jsem hodně dlouho nevěděl. Sestře je sedm a bráchovi deset. To je spíš babysitting, když jsem s nima. Táta je hodně velká podpora. Mně tam ten chlap chyběl. Máma si nikdy nikoho nenašla, takže jsem doma měl jenom dědu. Když jsem si na internetu našel tátu, tak to začalo bejt lepší. Mamka si vždycky někoho našla, ale tak nějak to nevyšlo, až teď má přítele, se kterým je čtyři roky, ale nebydlej spolu, jenom tak se vídají. Ona by někoho chtěla, ale vždycky narazí na někoho divnýho.

Potom tou pubertou jsem si řek že je to moje tělo a já ho nesnáším a já si s ním budu dělat, co chci. Tak jsem začal takovým tím sebezapřením a podobnejma blbostma. Až když mě přešla puberta, tak mi došlo, proč moje tělo mám ničit, když ho můžu nechat předělat. Aspoň že tak, znám případy, který skončily hůř. Můj kamarád se zabil. Bylo mu dvacet. Ten na tom byl vlastně stejně, taky to byla holka, ale vlastně kamarád. Teď už tu není... U něj doma to vůbec nevěděli. Věděl jsem to jenom já a moje přítelkyně. Protože to byl hodně těžkej introvert a on se o sobě bál mluvit obecně. Já jsem vždycky byl víc oprsklej, takže jsem si nikdy s ničím nic nedělal. Ve škole mě nikdy v životě nikdo nešikanoval, protože když to zkusili, tak skončili hůř. Nikdy jsem si nic nezačínal, ale když někdo přišel a začal mě vytáčet, tak na mně by mohli kácet dříví, ale potom kalíšek přeteče a je to špatný. Slabší povahy to asi mají těžší.

Nikdy jsem nezkoušel internetový seznamky. Maximálně takový ty flirt chaty, ale to jsme dělali s kamarádama. Většinou jsme si udělali profil nějaký dobře vyvinutý blondýnky a bavili jsme se tím, jak se díváme v hospodě na ty chlapy, který tam na ni čekaj. To byla parta já a čtyři kluci a vždycky jsme si tam nabrnkli nějakýho chlapa a potom jsme šli do tý hospody, kde jsme měli rande, seděli jsme tam u stolu a popíjeli pívko a koukali se, jak on tam sedí. Většinou to byli postarší břichatí pánové. Bylo to od nás ošklivé.

První to věděla přítelkyně, ale to jsem ještě ani nevěděl, že se to dá nějak předělat nebo prostě něco takovýho. Nejdřív jsme spolu jen kamarádili, takže jsme se tak jako bavili, ale to jsem byl hodně mladej, takže jsem si to ještě nijak nezjišťoval. Později jsem poznal jednoho kluka, kterej se nechával předělat na holku. Tak jsem řek, že na internetu o tom určitě něco bude a začal jsem si to zjišťovat, jak to probíhá a všechny možný informace a potom v devatenácti jsem si našel doktora. Přes mou psychiatricku, ona mi pomohla, dala mi nějaký kontakty. Diagnostikovali mi předtím maniodepresivní psychózu, ale když se sexuoložka dozvěděla, jak to se mnou je, zjistila, že to není psychóza ale jen odraz průběhu mého života. Původně to psychiatricka nevěděla.

Slečnu mám šest let, bydlí se mnou. Nejdřív jako kamarádka, v uvozovkách, protože to nikdo z mé rodiny nemoh' vědět, jinak by tam samozřejmě bydlet nemohla. Až teda teď už vědí, že jsme spolu. No ale jinak bydlíme spolu už šest let. Do vztahu jsme šli s tím, že ona už to věděla. My jsme nejdřív byli kamarádi, takže

jako kamarádce jí to bylo celkem jedno. Nějakej támhle kamarád, ať si je, co je. Ona je heterosexuální, měla partnery, kluky, potom nějak se rozešla s tím jedním, s kterým byla. Začali jsme se vídat častěj, dali jsme se dohromady a jsme spolu. Ona je o dva roky starší, tak mně bylo nějakých patnáct, šestnáct. Nebyla to má první láska, ale to předtím bylo spíš platonický, protože s mým problémem je trochu těžký najít si heterosexuální holku. Braly mě jako holku. A já nemůžu být s lesbou, protože potřebuju, aby mě partnerka brala jako chlapa. Nemám nic proti homosexuálům, ale já bych nemohl být s lesbičkou, protože vím, že by mě viděla jako holku. To je pro mě nepřijatelný. Já bych dokázal být s gayem. Teda musel by být submisivní. Ale dokázal bych být s gayem, protože by ve mně viděl chlapa. To by se nějak jakože dalo. Ale stejně by to bylo divný, protože jsem heterosexuální. Vždycky jsem se vnímal jako heterosexuál a vždycky se mně líbily holky, na chlapy jsem nikdy moc nebyl. Dokážu si představit, že jsem gayem, když už by teda nebylo zbytí. Ale jinak samozřejmě radši ženskou. Většinou ti transsexuálové jsou spolu, většina transsexuálů si najde transsexuála, ale v mém případě to tak teda nebylo. Ona se těší, ta mě v tom podporuje úplně nejmíc. Myslím, že jsem měl celej život docela kliku. My jsme narozený ve stejnej den, ona je jenom o dva roky starší, ale jinak jsme 16. září. Jen já jsem v noci a on je přes den. Takže i stejný znamení, všechno, nějak si sednem. A myslím, že po šesti letech už to snad nějak překoušem.

Já jsem to doma nikdy nenačínal, až potom, co jsem šel poprvý k sexuologovi, tak jsme se s ním o tom bavili a až přibližně po třech měsících, co jsem k němu chodil, jsem se rozhodl, že to doma řeknu. Panu doktorovi jsem řekl: „Já jim to řeknu a hned půjdu sem. Protože jinak to s nima doma nevydržím.“(smích) On si mě objednal, na kdy tam půjdu. Říkám, dobře mami, nejdeš do práce, babi, ty nikam nechodiš, ty seš v důchodu, takže jdeme a je to takhle a takhle. Chodím k sexuologovi. Vy tam půjdete se mnou za ním a on vám to vysvětlí líp.“

Nejdřív to vypadalo, že zavolají okamžitě psychiatry, kteří mě zavřou do svěrací kazajky a odvezou na opuštěnej ostrov, kde mě vysaděj. Nebyli schopní to pochopit, převážně babička. Babička to viděla jako něco naprosto šíleně zvrácenýho a úplnej nesmysl, jak si vůbec můžu dovolit na to myslet. Máma se se mi později svěřila, že se bála té mojí operace, u každé operace je nějaký riziko. Chtěla se ujistit, jestli to všechno bude v pohodě.

Bylo to velmi zajímavý. Donutil jsem je jít k mému doktorovi. I babička šla, spíš s tím, že toho ošklivýho zlýho doktora seřve za to, že mně vnučuje takový ošklivý věci. Očekával jsem, že mu tam řekne, že on je gay a sestřička je gay a všichni jsou gayové. Nejdřív pěníla jak sopka, přišla a vlezla do tý ordinace, a jen stála a koukala a nic neříkala, jenom jí to tak šrotovalo jako - co vlastně? Ten ji teda zpracoval hodně luxusně, nevím, co si řekli. Vyšla ven a úplně normální názory: „No dobře, tak si dělej, co chceš, ale já kolem toho radši nic nevím“. Ale už jí to nevadí. Nevím, jak ji zpracoval. Tak to je první člověk, kterej dokázal zpracovat moji babičku. Je to maminka mojí mámy, tátova máma zemřela, když jí bylo čtyřicet, takže já jsem ji nikdy nepoznala. Táta byl v klidu, tomu to ani nijak nevadilo. Táta to vzal hodně dobře, sportovně: „Jo, jestli ti bude líp, jestli to tak cejtíš, tak do toho jdi a já tě budu podporovat“. Máma, ta spíš byla jenom vystresovaná z toho procesu jako takovýho. Hodně se mi ulevilo. Celou dobu jsem to v sobě dusil a pak když jsem zjistil, že mám volnou cestu, tak... Ulevilo se mi. Jedna známá mi říkala, že její rodiče se s ní přestali jakkoliv stýkat, přerušili kontakty.

Velice zajímavá byla reakce otce mojí přítelkyně. Nejdřív byl absolutně proti tomu, abychom byli spolu, protože si myslel, že jsme lesbičky. Tak říkám: „Domluv mi s tatínkem schůzku, já si s ním popovídám“. Tatínek odcházal naprosto šťastný s tím, že jeho dcera je normální. Že není homosexuální, že je normální. Říkám si, homosexuálové jsou samozřejmě normální taky, ale aspoň, že už to schvaluje. On se velice těší, až to bude všechno kompletní a je to v pohodě. Její maminka je s tím úplně spokojená. Ta už nám chystá svatbu. Tak ta na to jde hodně rychle. Pořád jí říkám, že se ještě vzít nemůžem, až potom, až to bude kompletní. Mám štěstí. Mám slečnu, která mě chápe, která mě bere takovýho, jakej jsem. Rodina to vzala překvapivě dobře. Babička mlčí. Já fakt nevím, jak to pan doktor udělal. Ale je naprosto výbornej.

Nejdřív jsem chodil jenom na konzultace. Řekl jsem si, že tohle nechci rozebírat s ženskou, že radši doktora než doktorku. Chodím k panu doktoru Procházkovi v Sexuologickém ústavu. To je kousek od I. P. Pavlova. Na oddělení je ještě pan doktor Weiss, takže mně druhý testy dělal pan doktor Weiss a ten byl přes chodbu.

Až před rokem se to začalo řešit, že bych chtěl projít změnou pohlaví. Ted' už jsem po všech těch testech. Jsem na první dávce testosteronu, takže bych se měl postupně začít měnit. Dva roky trvá, než člověk může jít k operaci. Zase jak u koho, je to individuální. U někoho testosteron začne fungovat rychlejc, začne se to všechno měnit rychlejc, u někoho je ten proces pomalejší. Čím je člověk mladší, tak potom konečnej výsledek je lepší. V pubertě je ale nutný mít souhlas rodičů, to jsem ani nezkoušel. Myslím, že dávat to v pubertě je blbost, protože tam si člověk začíná svou sexuální identitu teprve uvědomovat. Znáám spoustu holek, který si říkaly, že by chtěly bejt chlapeček a potom bum dvacet let a ne, radši budu ženská. Uvědomuju si to, jsem ženská a je to blbost myslet si, že jsem chlap. V pubertě děti chtěj zkusit všechno

nový, třeba zkusit si sex se stejným pohlavím. Člověk když je holka a jde na kluka, tak většinou trošku zhubne a vytáhne se, je vyšší. Kamarád, když byl holka, tak to byla taková kulička, a teď je to vysoké a hubený kluk. Takže i to můžou být důvody, že nějaká baculatější holka se rozhodne, že radši bude hubený kluk, když se jí třeba ve škole smějou. Některý holky mají depresi z toho, že začaly mít menstruaci. Sestřenka se přes svou menstruaci přenášela asi tři roky, a to je prvotřídní filfenka. Jak je to strašně nespravedlivý. Vždycky, když to na ni přišlo, tak měla depresi, ale pak jí to přešlo, že je to přirozený. Já jsem se přes to nepřenes doteď. Já jsem se ani nepřenes přes představu, že by mi děti říkaly mami. To radši žádný mít nebudu.

Nikdy jsem se nepotkal s problémem. Já jsem měl vždycky štěstí. Na střední škole věděli, že když si něco zkusíš, tak vezmu jejich tašku a prohodím ji oknem. Půlce třídy to nevadilo, to byli kamarádi, se kterými se vídám doteď a vzali to úplně v klidu. Druhá půlka radši mlčela. Přestal jsem se s pár lidma vídat, protože jsem si říkal, že ... Vlastně přes tu kamarádku, která původně byla kluk, ona se scházela s pár lidma, tak jsem tam začal chodit s ní. Ale dokonce se tam rozmohlo jako móda, že každé kluk se rozhod', že bude slečna a každá slečna se rozhodla, že bude kluk. Protože jim to přišlo zajímavý a chtěli být taky zajímaví. Každému to vydrželo jenom chvíli, dokud to vydržel hrát. To nemám zapotřebí, vídat se s lidma, kteří když vidí člověka s problémem, tak se rozhodnout mít stejnej problém taky. Přišla tam třeba slečna, která měla doma fakt těžký problémy, takže si fyzicky ubližovala, a druhý den tam přišli všichni pořezaní. S touhle komunitou se vídat prostě nebudu.

A do trans komunit nechodím vůbec, ale vím, že se scházejí v určitý dny, sednou si a povídají si. Nic proti těm lidem nemám, ale přijde mi, že to nepotřebuju. Asi bych tam chodil, kdybych mimo transsexuální komunitu neměl nikoho, s kým bych si mohl popovídat, kdo by mi rozuměl. Ale já ty lidi kolem sebe mám. Radši půjdu ven se svými známými, který znám už ix let, se kterými si máme co říct a netýká se to tohohle problému, ale vím, že mě berou. Že mě berou takovýho, jaké jsem. Na druhou stranu se nedívám, že ty trans srazy pořádají. Aspoň jdou do prostředí, kde ví, že je tam deset dvacet lidí, co má stejnej problém. Taky jsem slyšel o pár případech, kdy si nenašli nikoho, kdo by je dokázal pochopit, viz třeba ten kamarád, co se zabil. Byli jsme jenom dva lidi, o kterých věděl, že ho nějakým způsobem berou.

Nechodím ani na Pride. Když potřebuju do nějaký komunity, tak hraju onlinovou hru, i s cizincem. Kde jenom píšu. Nechodím na Skype ani na podobný věci, kde by mě někdo slyšel, takže ty lidi mě znaj tak, jak já jim napíšu. Takže i úplně cizí lidi, kteří by to normálně netolerovali, mě berou, protože mě v životě neviděli, viděj moji postavu, což je jen virtuál.

Mám maturitu. Chodil jsem na vysokou, ale spolužáci nebyli ochotní to pochopit a vnímat to tak jako já, takže v tom případě říkám, že vysokou nepotřebuju a radši půjdu do práce. Byla to zemědělská univerzita. Já jsem chtěl jít na filozofii, ale tam brali strašně málo lidí, takže tam šance skoro žádná nebyla. Vzhledem k tomu, že mám teď práci, která mě baví, tak už snad jediné dálkově, a to u filozofie nejde, takže snad jediné literaturu. Na vysoký škole to bylo takový - když člověku přijde něco zajímavý a potřebuje o tom vědět úplně co nejvíc. A já nemám potřebu o tom mluvit v nějakým velkým kolektivu. Jsem celkem extrovertní, nevádí mi třeba něco přednášet, ale zrovna tohle je dost osobní. To bylo: „A jak to teda je? A bude to takhle? A bude to takhle fungovat? Nechtěli se mě nějak cíleně dotknout. Ale místo aby otevřeli Google a přečetli si to tam, tak to radši chtěli rovnou od zdroje.

V zaměstnání už je to všechno v pořádku. Pracuju v cestovní kanceláři. Nastoupil jsem tam už se změněným jménem a s tím, že na tu operaci půjdu. Už tam byli obeznámení s tím, že procházím procesem změny pohlaví. A překousejte se přes to. Nikdo nic neřikal. Vesměs už jsou tam dospělí lidi. Není to jim nějakých těch 18 až 25, už jsou to lidi starší a nějakým způsobem to akceptuju, jiným způsobem než „jé, to je zajímavý a budeme do toho šťourat“.

Ted' už je společnost k tomu mnohem vstřícnější. Před ix lety by ty lidi zavřeli nebo dokonce popravili. Ted'ka už ta společnost to tak nějak bere. Takže cesta k tomu je jednodušší. Veřejnost se na to už nedívá tak odpudivě. Dřív kdyby šly dvě holky a políbily by se na náměstí, tak veřejnost by je div neukamenovala. Ted'ka dobře, tak čumilové se podívají, ale nechají to být. Tady už lidi ani neřešej tolik homosexuály a transsexuály jako když má někdo piercingy po celým ksichtě a má k tomu červenou hlavu s modrejma proužkami. Berou to, že to tak je, už se s tím naučili žít.

Přítekně děti chce. Já bych je chtěl taky, ale ... svoje mít nemůžu, takže buď adopci, tím aspoň člověk dá šanci někomu, kdo ty rodiče nemá. Nebo existuje umělý oplodnění, kde to úřady už berou tak, že budu mít nověj rodnej list, kde budu mít napsaný pohlaví chlapa a budu mít v občance, že jsem muž, vlastně všude. Takže mně automaticky napíšu, že jsem neplodnej a tudíž jí povolej umělý oplodnění. Ale spíš adopci, protože malejch dětí, který jsou v dětských domovech, je hromada. Já svoje mít nebudu, nebo teda mít nemůžu. Myslím že stejně rodič není ten, kdo dítě zplodí, ale kdo ho vychová. Já bych nedokázal vychovávat

dítě, který by měla moje partnerka s jiným chlapem s tím, že bych věděl, že s ním souložila. To by mi asi vadilo, protože vím, že to je támhle od souseda Jardy, kterej si užil s mojí manželkou a já mám vychovávat jeho dítě. Když vím, že dítě zplodili dva úplně jiní lidi, ani já, ani ona, tak mi to nevadí, protože adoptovaný dítě za to nemůže, tak proč by mělo být v dětském domově. A když je to oplodnění umělé, tak s ní nikdo nespál. Dítě mít může, ale záleží na tom, jakou cestou si ho udělá. Asi bych se nepřenes přes to, kdybych věděl, že s někým spala a to dítě je jeho. Tam jde spíš o ego.

Souhlasím s tím, že dva homosexuálové můžou bejt spolu, ale nechápu, proč se musej odlišovat tím, že jsou v registrovaným partnerství. Registrovaný partnerství mi přijde jenom jako něco, co má upozorňovat na to, že jsou jiní. Zákon je vlastně nálepkuje, ukazuje na ně, tihle dva jsou homosexuálové. Nechápu, proč se nemůžou normálně vzít jako každej heterosexuál, když je to vlastně to samý. Registrovaný partnerství je blbost. Oni by měli mít možnost normálního manželského svazku jako každej normální člověk. To, že mají jinou sexuální orientaci, to z člověka nedělá něco jiného. Když někam přijde a má v papírech napsaný, že je v registrovaným partnerství, tak už každej ví, že je homosexuál, protože heterosexuálové nemůžou být v registrovaným partnerství. A nechápu, proč by nemohli mít děti, když lesbičky mají stejně mateřský pud jako každá normální ženská. I gayové by dokázali to dítě vychovat úplně normálně. Tady je pitomej názor, všichni si myslej, že když dva homosexuálové budou mít dítě, že to dítě bude taky homosexuál. A to je úplně zcestný. Přijde mi to jako trošku diskriminující. Když člověk není v registrovaným partnerství a to dítě adoptuje, tak stejně nikdo nezjišťuje, jestli je homosexuál nebo není. Tam se jenom zjišťuje, jestli má pro dítě zázemí, finance, aby se mělo dobře a podobný blbosti.

Tématicky zaměřený filmy o sexuálních menšinách nesleduju. Sleduju spíš válečný filmy, a tam se to neřeší. Teda pár filmů jsem viděl, ale většinou mi to přišlo takový citově zaměřený a romantický. Jako transsexuál, kterej bude mužem, na takový přeslazený filmy nejsem. Scénář většinou stejně dělal heterosexuál, normální člověk, kterej transsexuál není. Většinou je to hrozně přeslazený, protože na tom romantáků chtějí nahrabat nejvíc tím, že se na to budou dívat slečny, který si u toho pobřečej. Je dobře, že takový filmy jsou, protože veřejnost si to aspoň uvědomí. Ale já se na ně nedívám.

Jediný časopis, co si kupuju, je Maxim. Nebo jsem si kupoval takový ty modely letadel. A sem tam Level, což je o počítačových hrách. Já si jinak časopisy nekupuju. Většinou to kupuje přítelkyně, a když už to donese, tak si prolístuju a co mě zajímá, přečtu. Vybírám si třeba jenom jeden článek, třeba když dostanu do ruky Enigm, to je časopis o bubákách nebo o čem, a když se tam píše o druhý světový, tak si to přečtu. Takhle to mám u všech časopisů, až na Maxim, ten si teda prolístuju vždycky celej. Nečtu bulváry, na to mi stačí televize Nova.

Vzhledem k tomu, že jsem celou dobu doufal, že dostanu rakovinu prsu, aby mi je mohli vzít, nejlépe obou najednou, protože bych o ně přišel, tak operace, co mě čeká, se nebojím, protože konečně budu žít normálně. Čet jsem i knížky, doporučenou literaturu od pana doktora, kterou teda jsem si musel povinně přečíst. Dokonce i knížku, na který spolupracovalo hodně sexuologů, pan doktor Procházka, paní doktorka Fifková, pan doktor Weiss a ještě hromada dalších, spousta lidí. Tam to bylo taky pospaný, s obrázkama, se vším. Ono to vypadá docela děsivě, když se na to člověk dívá. I to, že to je vlastně ze zad a když to člověk chce na obojí, aby byl schopnej souložit i vylučovat, tak je to mnohem víc procesů. Nejdřív se to udělá na jedno, pak se tam zavádí močová trubice, ale pravděpodobnost, že se to podaří, je malá, takže se na tu operaci chodí opakovaně, když se to zahojí, tak znova a znova. Ale akceptuju to. To, že operace bude bolet, to je jenom vedlejší efekt, kterým si musím projít. Přežili to jiný lidi, takže to přežiju taky.